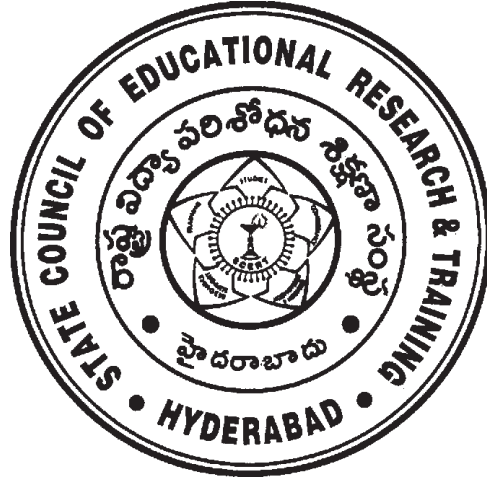

ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక

తెలుగు

1 నుండి 5 తరగతులు

రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ

తెలంగాణ, హైదరాబాదు.

రూపొందించినవారు

సువర్ణ వినాయక్, కోఆర్డినేటర్, విద్యాప్రణాళిక, పాఠ్యపుస్తక విభాగం, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., తెలంగాణ, హైదరాబాదు.

పసుల ప్రతాప్, ఉపాధ్యాయుడు, ప్రా.పా., గిమ్మ, జైనాథ్, ఆదిలాబాదు.

కోట సుకన్య, ఉపాధ్యాయుని, ప్రా.పా., జవహర్ నగర్, ముషీరాబాదు-1, హైదరాబాదు.

డా॥ గట్టు త్రివేణి, భాషోపాధ్యాయుని, జి.ఉ.పా., చెన్నూరు, మంచుర్యాల.

యు.బుగ్గమ్మ, భాషోపాధ్యాయుని, యు.పి.ఎస్., భీమారం, ఫరూఖ్ నగర్, రంగారెడ్డి.

పల్లి మాధవి, భాషోపాధ్యాయుని, భారతీయ విద్యాభవన్, జుబ్లిహిల్స్, హైదరాబాదు.

మహవాది వీణ, ఉపాధ్యాయుని, ప్రా.పా., బేతాల్వాడ, చెన్నూరు, మంచుర్యాల.

బెజ్జారపు వినోద్ కుమార్, స్కూ.అ., గాగిల్లాపూర్, బెజ్జంకి (మం), సిద్దిపేట.

కె.ఉపేందర్ రావు, ఉపాధ్యాయుడు, ప్రా.పా., పీఠ్యాతండా, తుర్కపల్లి, యాదాద్రి.

సమన్వయం-సహకారం-సలహాదారులు

డా॥ ఎన్.ఉపేందర్ రెడ్డి, రిటైర్డ్ ప్రొఫెసర్, కరిక్యులం & పాఠ్యపుస్తక విభాగం, ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., హైదరాబాదు.

సలహాదారులు

శ్రీ ఎస్. జగన్నాథ్ రెడ్డి, సంచాలకులు,
రాష్ట్ర విద్యా పరిశోధన శిక్షణా సంస్థ, తెలంగాణ.

ముఖ్య సలహాదారులు

శ్రీ జి. కిషన్, ఐ.ఏ.ఎస్. సంచాలకులు,
పాఠశాల విద్యాశాఖ, తెలంగాణ.

కవర్ పేజి, బొమ్మలు

కె. సుధాకరాచారి, యు.పి.యస్ నీలికర్తి, వరంగల్ జిల్లా.

ముందుమాట

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆవిర్భావం తర్వాత తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తెలంగాణ సాహిత్యం, సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, చరిత్ర మొదలగునవి ప్రతిబింబించేలా తెలుగు పాఠ్యపుస్తకాలను సమీక్షించి అవసరమైన మార్పులు, చేర్పులు చేయాలని ఆదేశించింది. ఇందుకోసం ఒక కమిటీనికూడా నియమించింది. సుదీర్ఘ చర్చలు, కార్యశాలల ద్వారా 2010-11 నుండి 2014 వరకు రూపొందించిన తెలుగు వాచకాలను సమూలంగా మార్పులు చేసి నూతన తెలుగు వాచకాలను రూపొందించారు. 1 నుండి 5వ తరగతి పుస్తకాలకు 'జాబిలి' అని, 6 నుండి 8వ తరగతి పుస్తకాలకు 'నవవసంతం' అని, 9, 10 తరగతుల పుస్తకాలకు 'సింగిడి' అని పేర్లుతో తెలంగాణ సాహిత్యం, సంప్రదాయాలు, చరిత్ర, స్ఫూర్తిదాతలు మొదలగునవి చేర్చి రూపొందించారు.

పాఠశాల విద్యలో భాషాబోధన యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశ్యం పిల్లల్లో ఆలోచన, సృజనాత్మకత, కల్పన, వ్యక్తీకరణ శక్తులను వృద్ధిపరచడం. ఇందుకనుగుణంగా నూతన పాఠ్యపుస్తకాలను రూపొందించారు. ఐతే ఎంత మంచి పాఠ్యపుస్తకమైన ఉపాధ్యాయుల వినియోగం మీదనే ఆధారపడి ఉంటుంది.

NCF-2005, RTE-2009, SCF-2011 లలోని మౌలిక సూత్రాలకు లోబడి రూపొందించబడిన ఈ వాచకాలను ఉపాధ్యాయులు అర్థం చేసుకొని ప్రణాళికబద్ధంగా బోధించాల్సి ఉంటుంది. పిల్లల్లో జ్ఞాన నిర్మాణం అంటే అవగాహన చేసుకొని ప్రతిస్పందించగలగడం, సృజనాత్మకంగా వ్యక్తీకరించగలగడం చేయగలగాలి. ఇందుకనుగుణంగా సామర్థ్యాల వారీగా పొందుపరిచిన అభ్యాసాలను సరిగా నిర్వహించగలగాలి.

పైన తెల్పిన అంశాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని ఉపాధ్యాయులకోసం ఈ కరదీపికను రూపొందించారు. దీంట్లో నూతన వాచకాల ప్రత్యేకతలు, సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు, విశేషాంశాలు, వార్షిక మరియు పాఠ్యప్రణాళికలు, నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం అమలు, నిర్మాణాత్మక, సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనాల వివరాలు, నమూనా ప్రశ్నపత్రాలు, ఉపయుక్త గ్రంథాలు మొదలగునవి పొందుపర్చారు.

ఈ కరదీపిక ఉపాధ్యాయులకు తెలుగు వాచకాల వినియోగంలో దిశానిర్దేశం చేస్తుంది. దీని రూపకల్పనలో పాల్గొన్న ఉపాధ్యాయులకు, విషయనిపుణులకు అభినందనలు.

సంచాలకులు

రాష్ట్ర విద్య, పరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ,

తెలంగాణ.

విషయసూచిక

వ.సం	అధ్యాయం పేరు	పేజీ సంఖ్య
I.	నూతన వాచకాలు - ఆవశ్యకత - ప్రత్యేకతలు	1
II.	పాఠాల ఉద్దేశం / ప్రత్యేకతలు & సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు	22
III.	పాఠ్యపుస్తక వినియోగం బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు - సోపానాలు	65
IV.	ఉపాధ్యాయుల తయారీ - ప్రణాళికలు	77
	◆ వార్షిక ప్రణాళికలు	77
	◆ సంసిద్ధత పాఠాలు / నిర్వహణ విధానాలు	89
	◆ వివిధ ప్రక్రియల బోధనా విధానాలు	99
	◆ పాఠ్య ప్రణాళికలు	105
V.	నిరంతర, సమగ్ర మూల్యాంకనం	167
	◆ నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం	167
	◆ సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం	178
	◆ మాదిరి ప్రశ్న పత్రాలు	170
VI.	నూతన పాఠ్యపుస్తకాల వినియోగం - అవసరమైన వనరులు, పఠనీయ గ్రంథాలు (ICTU)	205
VII.	ఉపాధ్యాయుల వృత్తిపరమైన అభివృద్ధి ఉపకరించే సంస్థలు - కార్యక్రమాలు	212
VIII.	భాషాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు	215
	అనుబంధాలు	217

Chapter-I

నూతన వాచకాలు - ఆవశ్యకత - ప్రత్యేకతలు

అ) ఆవశ్యకత

అరవై సంవత్సరాల సుదీర్ఘ పోరాటాలు, త్యాగాల ఫలితంగా తెలంగాణ రాష్ట్రం జూన్ 2వ తేదీ 2014న ఆవిర్భవించింది. మన తెలంగాణ రాష్ట్రానికి ప్రత్యేకమైన చరిత్ర, సంస్కృతి, ఎన్నో విశేషాలతో కూడిన గొప్పదనం, వైభవం ఉన్నది. వీటన్నింటి గురించి మన పిల్లలు తెలుసుకోవలసిన అవసరం ఉన్నది. అందుకోసం తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తెలంగాణ ప్రజల జీవన విధానాన్ని, ఉపయోగించే భాషను దృష్టిలో పెట్టుకొని ఈ పాఠ్యపుస్తకాలను రూపొందింపజేయడం జరిగింది. ప్రత్యేక రాష్ట్రం ఆవిర్భవించిన తరువాత వెలువడిన తొలివాచకాలు ఇవి. గతంలో రూపొందించిన పాఠ్యపుస్తకాలలో తెలంగాణ ప్రజలు ఉపయోగించే అత్యధిక పదజాలం అక్షరరూపం దాల్చక మరుగున పడిపోయింది. అలాంటి అమూల్యమైన పద సంపదను వెలుగులోకి తీసుకురావలసిన ఆవశ్యకతను గుర్తించి ఈ పాఠ్య పుస్తకాల రూపకల్పన జరిగింది.

సమకాలీన మార్పులకు అనుగుణంగా, సమాజ అవసరాలను దృష్టిలో ఉంచుకొని విద్యా ప్రణాళికలో మార్పులు చేర్పులు చేయవలసిన అవసరం ఉంటుంది. ఈ మధ్యకాలంలో జాతీయ విద్యా ప్రణాళికా చట్టం 2005 (ఎన్.సి.ఎఫ్.-2005). ఉచిత నిర్బంధ విద్యాహక్కు చట్టం 2009 (ఆర్.టి.ఇ.-2009). రాష్ట్ర విద్యా ప్రణాళికా చట్టం-2011 (ఎన్.సి.ఎఫ్.-2011) నిర్దేశించిన సూత్రాల ఆధారంగా నూతన పాఠ్య పుస్తకాల రూపకల్పన జరిగింది. ఈ పాఠ్య పుస్తకాలు విద్యార్థికి నాణ్యమైన విద్యను అందించేవిగా, విద్యాప్రమాణాల సాధనకు తోడ్పడే విధంగా స్వయం అభ్యసనానికి అనుకూలంగా రూపొందించబడ్డాయి. పాఠ్య పుస్తకంలో పిల్లలు పొందిన జ్ఞానాన్ని నిత్యజీవితంలో వినియోగించుకోవడానికి అవకాశం ఇవ్వడంతోపాటు పుస్తక పరిధిని దాటి అదనపు అంశాలు అభ్యసించడానికి అవకాశం కల్పించేలా ఉన్నాయి. ఆలోచింపజేసే అభ్యాసాల ద్వారా నిర్ధారిత భాషా సామర్థ్యాలను విద్యార్థులు పొందగలిగేలా ఉన్నవి.

ఇవే కాకుండా ఇంకా అనేకమైన గుణాత్మక మార్పులతో నూతన పాఠ్యపుస్తకాలు రూపొందినప్పటికీ 2014 జూన్ 2న రాష్ట్ర విభజన జరిగిన నేపథ్యంలో తెలంగాణ ప్రాంత సంస్కృతీ, సాంప్రదాయాలు, చరిత్ర, జీవన విధానం, పదజాలం,

కవులు, కళాకారులు, అమరవీరులు, దర్శనీయ స్థలాలు మొదలగు అంశాలను పాఠ్యపుస్తకంలో పొందుపరచవలసిన ఆవశ్యకత ఏర్పడింది. గత 2 సం॥ క్రితం వెలువడిన పాఠ్యపుస్తకాలను ఆమూలాగ్రం పరిశీలించి సమీక్ష / నివేదిక పంపవలసినదిగా ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి. పత్రికాముఖంగా ప్రకటన ఇవ్వడం జరిగింది. దాని ఫలితంగా ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి. కొంత మంది ప్రముఖ వ్యక్తులనుండి సహేతుక సద్విమర్శలను అందుకోవడం జరిగింది. ఆ నివేదికలలో పాఠ్య పుస్తకాలలో పాఠాల సంఖ్య అధికంగా ఉన్నదని, అభ్యాసాల సాధనకు సమయం సరిపోవుటలేదని, అభ్యాసాలు కొన్ని విద్యార్థుల స్థాయికి మించి ఉన్నవని అభిప్రాయాలు వ్యక్తం చేయడం జరిగింది.

ఆ ప్రముఖుల సూచనలు సలహాలకు అనుగుణంగా పాఠాల సంఖ్య - పనిభారం తగ్గించేదిగా, పాఠ్యపుస్తకాల సవరణ చేయవలసిన ఆవశ్యకత కూడా ఏర్పడటంతో రెండు సంవత్సరాల కాలపరిధిలోనే మరొక మారు పాఠ్యపుస్తకాలను నూతనంగా రూపొందించడం జరిగింది.

అ) ప్రస్తుత పాఠ్యపుస్తకాలలోని ప్రత్యేకతలు :

భౌతిక అంశాలు (చిత్రాలు) :

- ◆ నూతనంగా రూపొందించబడిన పాఠ్యపుస్తకాలు గత పాఠ్యపుస్తకాలకంటే ఎంతో ఆకర్షణీయంగా ఉన్నాయి.
- ◆ ముఖచిత్రాలు ఎంతో ఆకర్షణీయంగా పిల్లల మనస్సులను ఆకట్టుకునే విధంగా ఉన్నాయి.
- ◆ తెలంగాణ రాష్ట్ర సంస్కృతిని జీవన విధానాన్ని తెలుసుకునే చిత్రాలెన్నో వీటిలో పొందుపరచబడినవి.
- ◆ పాఠాలకు అవసరమైన చిత్రాలేకాకుండా అభ్యాసాల సాధనకు ఉపయోగపడే చిత్రాలు కూడా పొందుపరచి ఉన్నాయి.
- ◆ నిత్యజీవితంలో ఉపయోగించే సామగ్రి, వస్తువుల చిత్రాలు, పాఠ్యాంశ భావాన్ని అర్థవంతంగా చూపే చిత్రాలు, పిల్లలు సమాధానాలు ఊహించడానికి చెప్పడానికి, పునశ్చరణ చేయడానికి వీలుగా ఉన్నాయి.
- ◆ చిత్రాలను చూసి ఆనందించడమే కాకుండా సొంతంగా వేయడానికి వాటిల్లో రంగులు నింపడానికి అవకాశం కల్పించబడింది.
- ◆ చిత్రకథలు విద్యార్థుల్లో ఆసక్తిని పెంపొందించి, భావాల వ్యక్తీకరణకు తోడ్పడేలా అందంగా ఆకర్షణీయంగా ఉన్నాయి.
- ◆ సామర్థ్యాలకు చెందిన అభ్యాసాలలో వాటిని సూచించే లోగోలను అభ్యాసాలవద్ద ఉంచబడినవి.
- ◆ చిత్రాల ఆధారంగా కూడా అభ్యాసాల రూపకల్పన జరిగింది.
- ◆ 1, 2, 3 తరగతుల కవర్ పేజీ లోపలి పేజీలో సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు వాటికి సంబంధించిన లోగోలు, గేయం మరియు చిత్రకథను చేర్చడం జరిగింది.
- ◆ 4వ తరగతి లోపలి పేజీలో ఋతువుల గేయం. తిథుల పరిచయం. 5వ తరగతిలో తెలంగాణ ప్రముఖుల జీవిత విశేషాలు వారి చిత్రాలను పొందుపరిచారు.
- ◆ సంసిద్ధతా పాఠాల చిత్రాలు విద్యార్థుల నిత్యజీవితానికి దగ్గరగా ఉన్నవి. అందులోని వస్తువుల పేర్ల ద్వారా భాషాభివృద్ధి జరిగే విధంగా స్వేచ్ఛగా మాట్లాడే విధంగా రూపొందించబడినవి.
- ◆ గతంలో నేర్చుకున్న భాషా సామర్థ్యాలను పటిష్టం చేసుకునే విధంగా ఉన్నాయి.

ముద్రణ :

- ◆ విద్యార్థులు చదువుకోవడానికి అనుకూలమైన పరిమాణంలో అక్షరాలు ఉన్నాయి.
- ◆ సూచనలు లావుపాటి అక్షరాలతో కూడి ఉన్నాయి.
- ◆ పాఠాల పేర్లు, సామర్థ్యాల పేర్లు పెద్దగా రంగుల అక్షరాలలో ముద్రించబడి ఉన్నాయి.
- ◆ పాఠ్యపుస్తకాలు వివిధ రంగులలో పిల్లలను ఆకర్షించే విధంగా ఉన్నాయి.

భాష :

- ◆ పిల్లలకు సులభంగా అర్థమయ్యే ఇంటి భాషలో సరళంగా పాఠాలు, కృత్యాలు ఉన్నాయి.
- ◆ వ్యవహారిక భాషను ఎక్కువగా ఉపయోగించడం జరిగింది.
- ◆ నూతన వాచకాలను ఉపాధ్యాయులంతా అవసరమైన, ఆశించిన విధంగా వినియోగించుకోవడం కోసం స్పష్టమైన సూచనలను పుస్తకంలో చేర్చారు.
- ◆ ఉపాధ్యాయులకు ఇచ్చిన సూచనలు ఉపాధ్యాయ కరదీపికలా ఉపయోగపడటమే కాకుండా, బోధనా ప్రణాళికలు రూపొందించుకొనుటకు, మూల్యాంకనం గురించి, ఉపాధ్యాయుల బాధ్యతల గురించి తెలియజేస్తాయి.
- ◆ ఏ ఏ మాసంలో ఏ ఏ పాఠాలు పూర్తిచేయాలో విషయ సూచికలో సూచించారు.
- ◆ విషయ సూచికలో పాఠం యొక్క ప్రక్రియారూపం, ఇతివృత్తం వివరాలు ఉన్నాయి.
- ◆ విషయ సూచికలో 'చదువు-ఆనందించు' విభాగానికి ఉద్దేశించిన కథలు, గేయాలు, వ్యాసాలు పువ్వుగుర్తులో ప్రత్యేకంగా గుర్తింపబడి ఉన్నాయి. ఇవి అదనపు పఠనానికి, పఠనాభిలాషను పెంపొందించడానికి ఉపయోగపడతాయి.

పుస్తకంలో నూతనంగా చేర్చినవి

- ◆ పాఠశాల ప్రారంభ దినాల్లో తప్పనిసరిగా విద్యార్థులకు దాదాపు 30 నుండి 40 రోజులపాటు సంసిద్ధతా కార్యక్రమాలు చేపటాల్సి ఉంటుంది. చదువడం, రాయడం, నేర్పడం వీటి ప్రధాన ఉద్దేశం.
- ◆ ఇందుకోసం నూతన తెలంగాణ తెలుగు పాఠ్యపుస్తకాలలో 1 నుండి 5 తరగతుల వరకు సంసిద్ధతా పాఠాలను, పునఃశ్చరణ పాఠాలను చేర్చడం జరిగింది.
- ◆ 1వ తరగతిలో పిల్లలను ఆకర్షించడానికి ముందుగా వారు బొమ్మలు చూసి మాట్లాడడం, కథ చెప్పడం వంటి అభ్యాసాలను సంసిద్ధతా పాఠాలుగా చేర్చారు.
- ◆ ఈ సన్నివేశ చిత్రాలలో తదుపరి పాఠాలలో వచ్చే కీలకపదాల బొమ్మలన్నీ చేర్చడం జరిగింది.
- ◆ తరువాత, పాఠ్యపుస్తకంలోని 24 పాఠ్యాంశాలకు చెందిన బొమ్మలను కూడా చేర్చారు.
- ◆ పాఠం శీర్షిక వద్ద కీలక పదంతోపాటు పాఠం ద్వారా నేర్చుకోవలసిన అక్షరాలు మరియు పాఠం చిత్రం ముద్రించారు.

ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక

- ◆ 2వ తరగతిలో చిత్రకథలను సంసిద్ధతా పాఠాలుగా చేర్చారు. బొమ్మను చూసి పదాలు రాయమనడం, వర్ణమాల ఆధారంగా సరళ పదాలు తయారుచేయడం మొదలగు అభ్యాసాలు చేర్చారు.
- ◆ 3, 4, 5వ తరగతులలో 10 సన్నివేశ చిత్రాలను సంసిద్ధతా పాఠాలుగా చేర్చారు. బొమ్మలు చూసి మాట్లాడడం, పదాలు రాయడం, వాక్యాలు రాయడం, చివరకు పేరా రాయడం అనే క్రమంలో సంసిద్ధతా అభ్యాసాలు చేర్చారు.

కీలక సూత్రాలు :

విద్యార్థుల్లో జ్ఞాన నిర్మాణానికి ప్రధాన లక్ష్యంగా విద్యా విధానం ఉండడం అవసరం అని ఎన్.సి.ఎఫ్.-2005 మనకు చెప్తున్నది. దీని ఆధారంగానే ఆర్.టి.ఇ.-2009 చట్టం రూపుదిద్దుకొంది. వీటన్నింటిని దృష్టిలో పెట్టుకొని ఉన్నత ప్రమాణాలు గల విద్యను విద్యార్థులకు అందించి, తద్వారా విద్యార్థుల్లో జ్ఞాన నిర్మాణం చేయడమే రాష్ట్ర దృక్పథం. దీనికొరకై రాష్ట్ర విద్యాపరిశోధన, శిక్షణ సంస్థ నూతన పాఠ్య పుస్తకాల రూపకల్పన చేపట్టింది. పిల్లల్లో ఉండే సహజశక్తి సామర్థ్యాలు వెలుగులోకి తీసుకొచ్చేలా, వాళ్ళ ఆలోచనలు స్పష్టంగా వ్యక్తమయ్యే విధంగా నూతన తెలుగు వాచకాలను రూపొందించింది.

ఈ పాఠ్యపుస్తకాలు ఎన్.సి.ఎఫ్.-2011 మార్గదర్శకాలనుసరించి రూపొందించడం జరిగింది. సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, వారసత్వ ప్రశంస, సామాజిక మార్పుకు దోహదపడే విధంగా, బాధ్యతాయుతమైన పౌరులుగా తయారవడానికి అనుగుణంగా పాఠ్యపుస్తకాలు రూపొందించడం జరిగింది. ఇలా రూపొందిన పాఠ్యపుస్తకాల తాత్వికతను అవగాహన చేసుకోవడం చాలా ముఖ్యం. ఈ తాత్విక అవగాహన ఉన్నప్పుడే వాటి ఆచరణ సాధ్యమౌతుంది. అప్పుడే ఫలితాలు పొందగలుగుతాం.

పాఠ్యపుస్తక తాత్వికాంశాలు :

రాష్ట్ర విద్యా ప్రణాళిక పరిధి పత్రం - 2011 లోని కీలక సూత్రాల ఆధారంగా పాఠ్యపుస్తక రూపకల్పన జరిగిందని ముందే చెప్పుకున్నాం కదా... ఒకసారి వాటిని పరిశీలిద్దాం.

1) తమకున్న శక్తి సామర్థ్యాల ఆధారంగా పిల్లలు నేర్చుకోవడానికి అవకాశం :

- ◆ ఇందుకోసం తెలుగు పాఠ్యపుస్తకంలో పిల్లలు తమ అనుభవాలను చెప్పేలా తమ భాషను వినియోగించుకునేలా ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం ఉంది. తమ ఆసక్తులను ప్రదర్శించేలా అభ్యాసాలు ఉండడం. ఇందుకోసం ముఖ్యంగా సృజనాత్మకత అభ్యాసాలు తోడ్పడతాయి.

ఉదా : → కింది బొమ్మ చూడండి. వాళ్ళు ఏం మాట్లాడుకుంటున్నారో ఊహించి చెప్పండి.

(1వ తరగతి - “గీతల అంగి” - పాఠం.

→ కాకుల లెక్క కథను నాటకీకరణ చేయండి. మీ తరగతిలో ఎవరు బాగా నాటకీకరణ చేశారో చెప్పండి. వారిని అభినందించండి. (3వ తరగతి - “కాకుల లెక్క” పాఠం)

→ కింది గేయాన్ని పొడిగించి రాయండి.

వానలు బాగా కురిశాయి (4వ తరగతి - “పంటసిరి” పాఠం)

2) తాము పొందిన జ్ఞానాన్ని పిల్లలు దైనందిన జీవితంలో ఉపయోగించడం :

- ◆ పిల్లలు మాట్లాడడం, చదువడం, రాయడం వంటి పనులను లేదా చేయగలిగిన సామర్థ్యాలను సందర్భోచితంగా అవసరం మేరకు వినియోగించగలగాలి. అంటే తమకు అవసరమైన లేఖలు రాయడం, పుస్తకాలు చదివి అర్థం చేసుకోవడం, ప్రశ్నించడం, సమాచారాన్ని తెలుసుకోవడం, తెలిసిన వాటిని రాసుకోవడం వంటివి చేయగలగాలి. ఇందుకు అనుగుణంగా అభ్యాసాలు ఉన్నాయి. ఇందులో ముఖ్యంగా పదజాలం, భాషను గురించి తెలుసుకుందాం అభ్యాసాలు తోడ్పడుతాయి.

ఉదా : → వర్షాకాలంలో వర్షాలు పడితే చెరువులు నీళ్ళతో కళకళలాడుతూ ఉంటాయి కదా! అట్లాగే ఏమేమి, ఎప్పుడెప్పుడు కళకళలాడుతూ ఉంటవో రాయండి. (3వ తరగతి - “మన పండుగలు” పాఠం)

→ పాఠంలో మీరు గ్రహించిన విషయాలను తెలుపుతూ మీ మిత్రునికి లేఖ రాయండి. (5వ తరగతి - “మార్పు - తీర్పు” పాఠం)

3) పాఠ్యపుస్తకానికే పరిమితం కాకుండా సమాజం ద్వారా, పరిసరాల ద్వారా, పఠన సామగ్రి ద్వారా పిల్లలు నేర్చుకోవడం :

- ◆ సామెతలు, సూక్తులు, వార్తాసేకరణలు చేయడం, శతక పద్యాలు / గీతాలు / గేయాలు, కథలను, ప్రసిద్ధుల చరిత్రలు సేకరించడం, బాలసాహిత్యం - చదువడం, తెలిసిన కవుల గురించి సమాచారాన్ని రచనల గురించి చదువడం, ప్రశంసాత్మక కృత్యాలు పూర్తిచేయడం, ప్రాజెక్టుపనులు చేయడం చేయాలి. వీటన్నింటికి అవకాశాలు కల్పిస్తూ అనేక అభ్యాసాలు పుస్తకాల్లో ఉన్నాయి.

ఉదా : → ప్రకృతి అందాలను తెలిపే చిత్రాలు సేకరించి, వాటి గురించి రాసి, తరగతిలో ప్రదర్శించండి. (3వ తరగతి - “ఏమేమి చూడాలి” పాఠం).

→ మీ పాఠశాల గ్రంథాలయంలోని పుస్తకాలు చదువండి. వాటిలో “ఎలుక-పిల్లి” వీటికి చెందిన కథలు చదువండి. వీటిని గురించి డైరీలో రాయండి. చదివి వినిపించండి. (4వ తరగతి ఎలుక విందు)

→ తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఎన్నో పుణ్యక్షేత్రాలు, దర్శనీయ స్థలాలు ఉన్నాయి. తెలంగాణలోని ఏయే జిల్లాలలో ఏయే పుణ్యక్షేత్రాలున్నాయో పట్టికలో రాయండి. తరగతి గదిలో ప్రదర్శించండి. (5వ తరగతి యాదగిరిగుట్ట)

4) బట్టి విధానాలకు బదులు అర్థవంతమైన రీతిలో ప్రతిచర్యలు, కృత్యాలు, అన్వేషణల ద్వారా పిల్లలు నేర్చుకోవడం :

- ◆ ఇందుకోసం పాఠ్యపుస్తకంలో వ్యక్తిగత, జట్టు, పూర్తి తరగతి కృత్యాలు ఉన్నాయి. అవి వివిధ సామర్థ్యాల ఆధారంగా ఉన్నాయి. ఆలోచించి రాయడం, చదువడం, అవగాహన చేసుకోవడం, సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ, పఠనకృత్యాలు, అర్థసంగ్రహణం, పదజాల కృత్యాలు అనే సామర్థ్యాలు అభ్యాసాల రూపంలో ఉన్నాయి.

ఉదా : → “పిల్లలూ! ఇవి చేయండి” అభ్యాసాలు.

→ కింద ఇచ్చిన ఆధారాలతో పదాలు రాయండి. (4వ తరగతి - “పరమానందయ్య శిష్యులు” - పాఠం)

→ బాల భీముని గురించి సొంతమాటల్లో రాయండి. (3వ తరగతి - “బాలభీముడు” - పాఠం)

5) స్వీయభాషను, తమ స్థానిక కళలు, సంస్కృతీ సంప్రదాయాలు, ఉత్పత్తుల ఆధారంగా పిల్లలు నేర్చుకోవడం :

◆ పాఠ్యపుస్తకాల్లో వివిధ భాషా రూపాలు ఉన్నాయి. అయితే ప్రతి అభ్యాసంలో పిల్లలు సొంతంగా వారి మాటల్లో రాయడాన్ని ప్రోత్సహించేలా సూచనలు ఉన్నాయి.

◆ వివిధ పండుగలు, సామెతలు, సూక్తులు, వివిధ సాహిత్య రూపాలు, సంస్కృతి సంప్రదాయాలు వంటివి పిల్లలే తెలుసుకునేలా పాఠాలు, అభ్యాసాలు ఉన్నాయి.

ఉదా : → వినాయకుని విగ్రహాలను మట్టితోనే ఎందుకు చేయాలి. (4వ తరగతి - “వినాయకచవితి” - పాఠం)

→ “రైతు మనకు తిండిపెట్టే దేవుడు” అని ఎందుకంటారు? (5వ తరగతి - “బువ్వ” - పాఠం)

◆ స్థానిక కళలకు సంబంధించినవి.

ఉదా : → కళాకారుల గొప్పతనమేమిటి? (4వ తరగతి - “కళారత్నాలు” - పాఠం)

◆ సంస్కృతి సంప్రదాయాలకు సంబంధించినవి.

ఉదా : → పండుగల వల్ల చుట్టు పక్కల వాళ్ళతో, బంధువులతో సంబంధాలు ఎందుకు పెరుగుతాయి? (5వ తరగతి - “బోనాలు”)

6) ఇతర కీలక సూత్రాలు :

అ) ఆలోచనలు, వ్యక్తీకరణలకు ప్రాధాన్యం :

నూతన పాఠ్యపుస్తకాలు విద్యార్థుల ఆలోచనలను పెంచేందుకు వీలుగా, వారి వారి ఆలోచనలను, స్పష్టంగా వ్యక్తీకరించడానికి వీలుగా ఉన్నాయి.

◆ ఉన్ముఖీకరణ చిత్రాలు, పాఠ్యంశ చిత్రాలు పిల్లల్ని ఆలోచింపజేసి స్వేచ్ఛగా భావవ్యక్తీకరణకు తోడ్పడేలా ఉన్నాయి. ఇందులో పిల్లలు కథను ఊహించడం, పాత్రల మధ్య సంభాషణలను ఊహించడం, పాత్రల స్వభావాలను చెప్పడం వంటివి ఉంటాయి.

◆ పాఠ్యాంశ బోధనలో కూడా పాఠానికి సంబంధించిన కీలక భావనలపై ఆలోచింపజేయడం, చర్చించడం ఉంటాయి. ఉదా|| తరువాత ఏం జరగుతుందో ఊహించండి అంటూ ముగింపును ఆలోచింపజేయడం వంటివి.

- ◆ అభ్యాసాలలో వినడం, ఆలోచించి సొంతమాటల్లో చెప్పడానికి సంబంధించిన ప్రశ్నలు, స్వీయరచన ప్రశ్నలు, సృజనాత్మకత, ప్రశంసకు చెందిన అభ్యాసాలు ఆలోచింపజేసేవిగా స్వేచ్ఛగా వ్యక్తీకరణకు తావు ఇచ్చేవిగా ఉన్నాయి.

ఉదా : → పొదుపు విషయంలో గాంధీజీ కథ ద్వారా మీరు ఏం తెలుసుకున్నారు? (3వ తరగతి - “మహాత్ముడు” - పాఠం)

→ ప్లాస్టిక్ వాడాలా? వద్దా? ఎందుకు? (4వ తరగతి - “చిన్నారికల” - పాఠం)

→ సొలార్ జింగ్ మ్యూజియం వంటి వాటిని మనం ఎందుకు చూడాలి. రాయండి. (5వ తరగతి - “సొలార్ జింగ్ మ్యూజియం” - పాఠం)

అ) సృజనాత్మకత, కల్పనికత, భాషాభిరుచి పెంపొందించడం :

పిల్లల్లో సృజనాత్మకత, కల్పనికత, భాషాభిరుచి పెంపొందించడానికి పాఠాలు ఉన్నాయి. ప్రతి పాఠంలో అభ్యాసాలు కూడా ఉన్నాయి.

ఉదా : → మనసుంటే మార్గం ఉంది, ఎలుక విందు, చెట్టుకోరిక వంటి పాఠాలు, గేయాలను పొడగించడం, కథలను ఊహించడం, బొమ్మలు తయారుచేయడం, మాస్కోలు తయారుచేయడం, సంభాషణలు రాయడం, నాటకీకరణచేయడం వంటి సృజనాత్మకత అభ్యాసాలు పాఠ్యపుస్తకంలో పొందుపరచారు. పఠనాభిరుచిని పెంపొందించడానికి “చదువు-ఆనందించు” శీర్షిక కథలను అందించడంతోపాటు, వివిధ వ్యవహార రూపాలలో పాఠాలను పొందుపరిచారు. ప్రాజెక్టుపనులు భాషాభిరుచికి తోడ్పడే విధంగా ఉంటాయి.

ఇ) భాషావినియోగానికి అధిక ప్రాధాన్యం :

భాష అనేది భావవ్యక్తీకరణకు, భావం గ్రహించడానికి ఉపయోగించే సాధనమని మనకు తెలుసు. అయితే ఈ భాషా వినియోగమనేది వివిధ రూపాల్లో ఉంటుందనే విషయం మనం గ్రహించాలి. పిల్లలు తాము ఇంటివద్ద నేర్చుకున్న భాషను, జ్ఞానాన్ని ఆధారం చేసుకొని వాళ్ళను ఆలోచింపజేయడానికి, అభిప్రాయ వ్యక్తీకరణ చేయడానికి, సృజనాత్మకంగా వ్యక్తీకరింపజేయడానికి, వివిధ వ్యవహార రూపాలను వినియోగింపజేయడానికి నూతన పాఠ్యపుస్తకాలు మార్గదర్శకాలుగా రూపొందించబడ్డాయి. భాషలో ఉండే పదజాలం, నిత్యవ్యవహారంలోని భాషా నిర్మాణ సంబంధ అంశాలు అంటే వ్యాకరణం ఎలా ఉంటుందో, ఎలా వినియోగించాలో తెలుసుకోవడానికి భూమికగా పాఠ్యపుస్తకాలను రూపొందించారు.

ఉదా : → “ఇవిచేయండి” శీర్షికలోని వినండి-మాట్లాడండి, స్వీయరచన, సృజనాత్మకత, పదజాలం, భాషాంశాలు అనేవి భాషావినియోగసంబంధాన్ని సూచించేవే.

ప్రతి పాఠంలోని కీలకపదాలు, కీలకవాక్యాలు, నిత్యజీవితంలో భాషావినియోగానికి ఉపయోగపడ్తాయి. వీటిపై అభ్యాసాల్లో అధిక ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం జరిగింది.

ఈ) మొత్తం పాఠ్యపుస్తకం విద్యాప్రమాణాల సాధనకు దోహదపడడం :

సాధారణంగా మనంచేసే ప్రతిపనికి ఒక ప్రయోజనం ఆశిస్తాం. అలాగే మనం పాఠ్యపుస్తకం బోధించటంవల్ల కూడా ఓ ప్రయోజనాన్ని ఆశించాలి. అదే విద్యాప్రమాణాల సాధన. ప్రస్తుత పాఠ్యపుస్తకాలు ఆరు రకాల విద్యాప్రమాణాల సాధనకు ఉద్దేశించాయి. ఇందుకనుగుణంగా నూతన తెలుగు వాచకాల్లో ఇవి చేయండి. వేరు అభ్యాసాలను పొందుపరచారు.

- i) వినడం-ఆలోచించి మాట్లాడడం : విద్యార్థి అవగాహనతో వినగలగాలి. విన్న విషయాన్ని అర్థంచేసుకొని స్పష్టంగా చెప్పగలగాలి.
- ii) ధారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకోవడం : ఇచ్చిన విషయాన్ని అవగాహనతో చదువుతూ, అర్థం చేసుకొని దాని గురించి చెప్పగలగాలి లేదా రాయగలగాలి.
- iii) ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం (స్వీయరచన) : తెల్సిన విషయం గురించి పిల్లలు తమ ఆలోచనలను, అభిప్రాయాలను, అనుభవాలను, భావాలను సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి.
- iv) పదజాలం : భాషావినియోగానికి ఉపయోగపడే జాతీయాలు, సామెతలు, అర్థాలు, పర్యాయపదాలు, నానార్థాలు, ప్రకృతి-వికృతులు, వ్యుత్పత్యర్థాలు మొదలగునవి సాధించడానికి అవసరమైన అభ్యాసాలు ఉన్నాయి.
- v) సృజనాత్మకత, ప్రశంస : తెలుగు భాషా వ్యవహార రూపాలను పిల్లలు వాళ్ళ శక్తి సామర్థ్యాల మేరకు సృష్టించగలగాలి. ఒక కథ, గేయం, కరపత్రం, లేఖ, సంభాషణ మొదలగు ప్రక్రియలను సృష్టించటానికి అనువుగా అభ్యాసాలు ఉన్నాయి. విద్యార్థుల్లో ద్వేషభావాన్ని రూపుమాపి ఉత్తమ పౌరులుగా రూపొందించడానికి 'ప్రశంస' అనే సామర్థ్యం ఉంది.
- vi) భాషను గురించి తెలుసుకుందాం (వ్యాకరణాంశాలు) : భాషా నిర్మాణానికి సంబంధించిన వ్యాకరణాంశాలు భాషాభాగాలు, వాక్యనిర్మాణాలు - భేదాలు, కాలాలు మొదలగు అంశాలు ఉన్నాయి. దీనికి పాఠ్యపుస్తకాలు చక్కగా ఉపయోగపడతాయి.

ఇవే కాకుండా సామర్థ్యాల సమాహారంగా ప్రాజెక్టు పనిని కల్పించే విధంగా పాఠ్యపుస్తకాలలో ఉన్నాయి.

ఉ) పరస్పర ప్రతి చర్యలకు కేంద్రంగా ఉండడం :

పాఠ్యపుస్తకంలోని అర్థసంగ్రహణం, వినడం-మాట్లాడడం, స్వీయరచన, ప్రాజెక్ట్ పనులు పరస్పర ప్రతిచర్యలకు కేంద్రంగా ఉంటాయి.

ఉదా : → అర్థసంగ్రహణంలో తన మిత్రులతోను, ఉపాధ్యాయునితోను చర్చిస్తారు. వినడం-మాట్లాడడంలో మిత్రులతో జట్లుగా చర్చించే అవకాశం ఉంది. స్వీయరచనలో కూడా జట్లుగా ఏర్పడి సమాధానాలను కూర్చాల్సి ఉంటుంది. ప్రాజెక్ట్ పనులలో కొన్ని సామూహిక కృత్యాలుగా ఉన్నాయి.

ఊ) ఉన్నతవైఖరులు, మానవత్వపు విలువలు - సంబంధాలు పెంపొందించడానికి ఉద్దేశించినవిగా ఉండడం :

పిల్లల్లో ఉన్నత వైఖరులు, మానవత్వపు విలువలు, మానవ సంబంధాలు పెంపొందించేలా పాఠాలను ఎంపిక చేయడం జరిగింది.

ఉదా : → అమ్మ, లేగదూడ - (3వ తరగతి పాఠాలు)

→ బొమ్మగుర్రం, పరోపకారం (4వ తరగతి పాఠాలు)

→ మహాభారతనీతి, మనసుంటే మార్గముంటుంది, గోపిదప్పు - (5వ తరగతి పాఠాలు)

◆ ఉన్నత వైఖరులను పెంపొందించడానికి ప్రత్యేకంగా “సృజనాత్మకత / ప్రశంస” అభ్యాసాలను చేర్చడం జరిగింది.

ఉదా : → పాఠంలోని పద్యాల ఆధారంగా మీరు చేయాల్సిన పనులు, చేయకూడని పనులు పట్టిక తయారుచేయండి. (సుమతి శతకం - 4వ తరగతి)

→ మీ పాఠశాల సమస్యల గురించి ప్రధానోపాధ్యాయులకు ఉత్తరం రాసి స్కూల్ పోస్టుబాక్సులో వేయండి. (మాటల ప్రయాణం - 4వ తరగతి)

→ జ్యోత్స్న గొప్పతనం తెలుసుకున్నారు కదా! మీరైతే జ్యోత్స్నకు ఏమని ఉత్తరం రాస్తారు? రాసి చదివి వినిపించండి. (మనసుంటే మార్గముంటుంది - 5వ తరగతి)

ఎ) సోపానక్రమంలో బోధించడానికి వీలుగా పాఠాల అమరిక ఉండడం :

నేర్చుకోవడమంటే జ్ఞాన నిర్మాణం జరగడం. ఇందుకనుగుణంగా పాఠ్యపుస్తకాలు ఉండాలి. బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల నిర్వహణ కూడా జ్ఞాన నిర్మాణానికి అనుగుణంగా నిర్వహించాలి. ఒక పాఠం బోధించడం అంటే అందులోని విషయాన్ని చెప్పి వదిలేయడంగాక “ఉన్ముఖీకరణ” నుండి “నేనివిచేయగలనా?” వరకు పిల్లలు అర్థం చేసుకోవడం, వాటి ఆధారంగా ఆలోచించడం, అభివ్యక్తం చేయడం జరగాలి. అందుకనుగుణంగా పాఠాన్ని అమర్చడం జరిగింది. అదెలా ఉందో చూడండి.

1. ఉన్ముఖీకరణ - ‘ఆలోచించండి - చెప్పండి’ శీర్షికతో చిత్రాలు, ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు. ఇది పూర్వ భావనల నిర్మాణానికి (Pretext) సంబంధించినది.
2. పిల్లలూ! ఇలా చేయండి - పిల్లలు పాఠ్యాంశాన్ని చదివి భావాన్ని గ్రహించడం, ఊహించడం, (అర్థసంగ్రహణ) చర్చించడం ద్వారా జ్ఞాన నిర్మాణానికి శిక్షణ పొందడాన్ని ఉద్దేశించి ప్రతి పాఠంలో పాఠం ప్రారంభం పేజీలో సూచనలో ఉన్నాయి. ఇది జ్ఞానాత్మక శిక్షణకు ఉద్దేశించినది

3. విషయావగాహన-చర్చ - పాఠ్యాంశ విషయం (వివిధ వ్యవహార రూపాల్లో) - పాఠంలోని విషయాన్ని అర్థం చేసుకోవడం, ఆలోచించడం, వ్యక్తీకరించడం.
4. పిల్లల అవగాహన-పరిశీలన - పిల్లలను ఆలోచింపజేయడం, బహుళ ప్రతిస్పందనలను రాబట్టడానికి చర్చలు జరగటానికి ఉద్దేశించినది. “ఇవి చేయండి” శీర్షికతో సామర్థ్యాల సాధనకై అభ్యాసాలు పిల్లల జ్ఞాన నిర్మాణానికి ఉద్దేశించిన ప్రశ్నలు, కృత్యాలు, ప్రాజెక్టు పనులు ఉంటాయి. వీటిలో పాల్గొనడం ద్వారా భాగస్వామ్య అభ్యసనం జరుగుతుంది.
5. స్వీయ మూల్యాంకనం - నేనివేయగలనా? స్వీయ మూల్యాంకనానికి ఉద్దేశించినది. పిల్లలు నిర్ధారణకు రావడానికి ఇది తోడ్పడుతుంది.

ఎ) బహుముఖ విశ్లేషణ, విమర్శన సామర్థ్యాన్ని పెంపొందించేలా ఉండడం :

విద్యార్థులు ఒక విషయం గూర్చి, సమస్యగూర్చి అనేక కోణాల్లో ఆలోచించడం, వాటిని విశ్లేషణ చేయడం లేదా విమర్శ చేయగలగడం లేదా సమీక్ష చేయగలగడం లాంటి సామర్థ్యాలు పెంపొందించడానికి అనువుగా అభ్యాసాలు ఉన్నాయి.

- ఉదా : → తల్లిదండ్రుల మీద దయలేని పుత్రుడిని చెదలతో ఎందుకు పోల్చాడు - (వేమన శతకం - 3వ తరగతి)
- వినాయకుని విగ్రహాలు మట్టితోనే ఎందుకు చేయాలి? (వినాయక చవితి - 4వ తరగతి)
- పాపయ్యను అందరూ “పినారి పాపయ్య” అనడం సరైనదేనా? ఎందుకు? (నీడ ఖరీదు - 5వ తరగతి)

బి) సమకాలీన సామాజిక అంశాలపట్ల ఆసక్తి కలిగించడం :

పిల్లలు తమ పరిసరాలను సమాజాన్ని, కాలాన్ని పరిశీలిస్తుంటారు. ఆ పరిశీలనలతో వారి జ్ఞానాన్ని పెంచుకుంటూ ఉంటారు. అలా పెంచుకోవడంలో పాఠ్యపుస్తకం కూడా ప్రముఖ పాత్ర పోషించే విధంగా నూతన పాఠ్యపుస్తకాలున్నాయి. వారికి సమకాలీన సామాజిక అంశాలపట్ల ఆసక్తిని రేకెత్తించే రకంగా ఉన్నాయి. పాఠంలోని విషయాలను సమకాలీన అంశాలకు, పరిస్థితులకు అన్వయించగలగాలి. ఆలోచించగలగాలి. సమాజాన్ని అర్థం చేసుకోగలగాలి. తద్వారా జ్ఞానాన్ని వృద్ధిపరచుకోవాలి.

- ఉదా : → చిన్నారికల, మాటల ప్రయాణం (4వ తరగతి)
- వృథాచేయడం (5వ తరగతి)

ఓ) విద్యార్థుల స్వీయ మూల్యాంకనానికి అవగాహన కల్పించడం :

దీని కొరకు ప్రతి పాఠంలో “నేనివిచేయగలనా?” అనే శీర్షిక ఉన్నది.

- ◆ పాఠ్యపుస్తకం తాత్వికతను తెలిపేలా “ముందుమాట” ఉన్నది.
- ◆ ఉపాధ్యాయులకు పాఠ్యపుస్తకం వినియోగించాలనే విషయం తెలియజేయుటకు “ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు” ఉన్నాయి.
- ◆ పిల్లలు పాఠ్యపుస్తక ఉపయోగం గూర్చి తెలుసుకోవడానికి “విద్యార్థులకు సూచనలు” ఉన్నాయి.
- ◆ పాఠ్యపుస్తకం పూర్తయ్యేసరికి పిల్లలు ఏయే ప్రమాణాలను సాధించాలో తెలుసుకోవడానికి “ఈ పాఠ్యపుస్తకం ద్వారా విద్యార్థులు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు” అనే శీర్షిక కింద సామర్థ్యాల జాబితా ఇవ్వడం జరిగింది. అందుకనుగుణంగా సామర్థ్యాల వారీగా పాఠాల్లో అభ్యాసాలు “ఇవిచేయండి” శీర్షిక కింద ఇవ్వడం జరిగింది.
- ◆ “పదాలు - అర్థాలు” శీర్షిక పాఠ్యపుస్తకం చివర ఇవ్వడం జరిగింది. ఇది నిఘంటువు చూసే అలవాటు పెంపొందటానికి, స్వయం అధ్యయనానికి అలవాటుపడేలా చేయడానికి దోహదపడుతుంది.

7) పాఠాలు - ఇతివృత్తాలు - ప్రక్రియలు - కృత్యాలు :

- ◆ పాఠ్యాంశాలను కింది ఇతివృత్తాల ఆధారంగా ఎంపిక చేశారు.
- ◆ భాషాభిమానం, ప్రకృతి, సామాజిక స్పృహ, సామాజిక విలువలు, నైతిక విలువలు, మానవ విలువలు, సంస్కృతి సంప్రదాయాలు, పఠనాభిలాష, జాతీయ సమైక్యత, కళలు, దర్శనీయ స్థలాలు, కృతజ్ఞత, ప్రకృతి పరిశీలన, సమయస్ఫూర్తి, పర్యావరణం, హాస్యం, పిల్లల ఆసక్తులు, పిల్లల స్వభావం, జీవనవైవిధ్యం, పిల్లల శక్తులు, వికలాంగుల మనోభావాలు, శాస్త్రీయత మొదలగునవి.

- ◆ పాఠాలు వివిధ ప్రక్రియలలో - అనగా వివిధ వ్యవహార రూపాల్లో ఎంపికచేశారు.

కథ, కథానిక, గేయం, గేయకథ, సంభాషణ, ఆత్మకథ, వ్యాసం, లేఖ, పద్యం, శతకం మొదలగు వ్యవహార రూపాల్లో / ప్రక్రియల్లో పాఠాలు ఉన్నాయి.

- ◆ వివిధ కృత్యాలు :

వివిధ కృత్యాల సమాహారమైన ప్రాజెక్టు పనులను ప్రతి పాఠంలో చేర్చారు. ఈ ప్రాజెక్టు పనులవల్ల పిల్లలకు సందర్భోచితంగా భాషాసామర్థ్యాలను వినియోగించే శక్తి లభిస్తుంది.

వ్యక్తిగత కృత్యం, జట్టుకృత్యం, పూర్తి తరగతి కృత్యాల వారీగా ఉన్నాయి. పిల్లలు వ్యక్తిగతంగా ఆలోచించడం, జట్లలో చర్చించడం ద్వారా భాగస్వామ్య అభ్యసనానికి అనగా కలిసి పనిచేయడం, ఆలోచించడం, నిర్ధారణకురావడం

జరుగుతుంది. కృత్యాలన్నీ పిల్లలను ఆలోచింపజేయడానికి, భాగస్వామ్యం పెంచడానికి, జ్ఞాన నిర్మాణానికి తోడ్పడే రీతిలో ఉన్నాయి.

ఇప్పటి వరకు చెప్పుకున్న అంశాలన్నీ అవగాహన చేసుకున్నట్లైతే పాఠ్యపుస్తకాల తాత్వికత అర్థమైనట్టే. ఆ తాత్వికతనే మనలను విద్యార్థులను తీర్చిదిద్దడంలో ఉపయోగపడుతుంది అనే విషయాన్ని గుర్తుంచుకొని మనం ముందుకెళ్ళాలి.

8. మన తెలంగాణ ప్రత్యేకతలు

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఆవిర్భవించిన తరువాత వెలువడుతున్న తొలి వాచకాలు కాబట్టి ప్రతి ఒక్కరు వీటిలో తెలంగాణకు సంబంధించిన ప్రత్యేకతలు వెతుకుతారు. నూతన పాఠ్యపుస్తకాలలో ఎటువంటి పాఠాలను ఎంపిక చేశారు? తెలంగాణ భాషను, మాండలికాన్ని ఏ రకంగా ముద్రించారు? తెలంగాణ ముద్ర ఏ విధంగా వేశారు? ఈ రకమైన ప్రశ్నలు ప్రతి ఒక్కరిలో రేకెత్తినవే. వాటికి సమాధానాల కోసం ఎంతో ఉత్సुकతతో ఈ పాఠ్యపుస్తకాలను తెరిచి చూస్తారు.

తెలంగాణ భాష, యాస, సాంస్కృతిక వైభవం, తెలంగాణ పర్యావరణ పరిరక్షణ... ఇటువంటి విశిష్టతలను కలిగిన పాఠ్యాంశాలను తరగతి వారీగా కింది విధంగా ఎంపిక చేయడం జరిగింది.

1వ తరగతి :

1వ తరగతిలో పదపద్ధతిలో అక్షరాలు, గుణింతాల పరిచయం జరిగింది. అయితే పాఠ్యాంశంగా ఎన్నుకున్న అన్ని పదాలు కూడా తెలంగాణ ప్రాంతంలో నిత్యం ప్రతి పిల్లవాడూ ఉపయోగించే పదాలే. ఈ పదాలనుపయోగించి తెలంగాణ మాండలికంలో అభినయగేయాలుగా పాఠాలను రూపొందించడం జరిగింది.

ఉదా : తబ్బల పాఠంలో ఉపయోగించిన 'చప్పుడు'

'దరువు' మొదలైన పదాలు

'ఆట' పాఠంలో పచ్చీసు, పెంకాసు, చిర్రగోనె, చెమ్మచెక్క పదాలు గీతల అంగి, తొవ్వ, కావలి, సెలిమె, గుడాలు, సవరం, గుంజుడు, ఓకారం, కూసాలపడు, ఇత్తులు, పటాకలు, మూకుడు, గోలించుడు, కసాబిసా, సోపతి, జుర్రుకొనుట, మైదాకు, ఛత్రి మొదలగు ఎన్నో మరుగునపడి, ముద్రణకు నోచుకోని తెలంగాణ పదాల్ని 1వ తరగతి పుస్తకంలో వినియోగించి వాటిని వెలుగులోకి తీసుకురావడం జరిగింది.

2వ తరగతి :

తెలంగాణ గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో నిత్యం పాడుకొనే పాటలను, బాగా ప్రాచుర్యం పొందిన పాటలను పాఠాలుగా ఎంపిక చేశారు. ముఖ్యంగా తెలంగాణ అనగానే కళ్లముందు కదలాడే గుర్తు "బతుకమ్మ". ప్రకృతితో ముడిపడి ఉన్న బతుకమ్మ పండుగ జరిపే విధానాన్ని బతుకమ్మ పాటలతో పునశ్చరణ పాఠాలుగా పొందుపర్చారు.

ఉదా : సన్న సన్న జల్లుల్లా వలలో ... వానజల్లుకురిసే వలలో ...

బతుకమ్మ బతుకమ్మ ఉయ్యాలలో .... బంగారు బతుకమ్మ ఉయ్యాలలో

తీరైన పువ్వులనూ కోల్ .... ఏరీ తెచ్చాడూ కోల్ ....

ఆటల్లో పాటల్లో చందమామ .... ఆడబిడ్డాలంత చందమామ .....

మరికొన్ని పాఠాలుగా అల్లో నేరెడల్లో .... పాట, సోది చెవుతా ....., కలకలా ఉడికేది కాకరకాయ ....., ఎర్రా ఎర్రని బండి ఎర్రాడబ్బల బండి...., ఓ లచ్చా గుమ్మడి ....., కాళ్ళా గజ్జా కంకాళమ్మ .... మొదలైన బహుప్రాచుర్యం పొందిన గేయాలను ఎంపిక చేశారు.

3, 4, 5వ తరగతులు :

1, 2 తరగతులలో తెలంగాణ పదజాలానికి, పల్లె పదాలకు, పల్లె గేయాలకు పెద్దపీట వేయడం జరిగింది. 3, 4, 5 తరగతులలో మరింత విస్తారంగా / వివరంగా వివిధ కోణాలలో తెలంగాణ ప్రాశస్త్యాన్ని పొందుపరచడం జరిగింది. వీటిలో తెలంగాణలో జరుపుకొనే ప్రత్యేక పండుగలకు, తెలంగాణ పాటలకు, తెలంగాణ పర్యావరణానికి, మన రాష్ట్రంలోని దర్శనీయ స్థలాలకు, తెలంగాణ స్ఫూర్తిదాతలకు చోటు కల్పించడం జరిగింది.

తెలంగాణ ప్రాంతం యొక్క వైభవాన్ని అనగా తెలంగాణ ప్రాంతంలో లభించే ప్రకృతివనరుల, ఘన చరిత్ర గురించి, రాష్ట్రంలోని చారిత్రక కట్టడాల గురించి, కవులు, కళాకారులు, త్యాగధనుల గురించి తెలియజేప్పే “తెలంగాణ వైభవం” గేయాన్ని నాలుగవ తరగతిలో మొదటి పాఠంగా చేర్చడం జరిగింది. “తెలంగాణ రాష్ట్ర చిహ్నాలు” పాఠం 3వ తరగతిలో చేర్చారు.

తెలంగాణ సంస్కృతిని ప్రతిబింబించే పండుగలను తీసుకొన్నట్లయితే 3వ తరగతిలో మన పండుగలు పాఠంలో హిందువులు, ముస్లిములు, క్రైస్తవులు, గిరిజనులు సామూహికంగా జరుపుకునే అతి ముఖ్యమైన పండుగలను పరిచయం చేశారు. 4వ తరగతిలో “వినాయక చవితి” పండుగను ప్రస్తావించారు. 5వ తరగతిలో “బోనాలు” పండుగ విశేషాలను, పండుగ వెనుక దాగిన శాస్త్రీయకోణాన్ని వివరించారు.

తెలంగాణ ప్రాంతంలోని దర్శనీయ స్థలాలను 3వ తరగతిలో “నీటి అందాలు” పాఠం ద్వారా తెలియజేశారు. ఈ పాఠంలో లక్ష్మవరం చెరువు, కుంటాల జలపాతం, నాగార్జున సాగర్ ఆనకట్టల గురించి తెలిపారు.

4వ తరగతిలో “నేను గోదావరిని...!” పాఠంలో గోదావరి పరీవాహక ప్రాంతంలో ఉన్న అన్ని దర్శనీయ స్థలాల ప్రాశస్త్యం గురించి వివరంగా పొందుపర్చారు. కందకుర్తి సంగమేశ్వరాలయం, బాసర సరస్వతి ఆలయం, గూడెం సత్య

నారాయణ స్వామి ఆలయం, ధర్మపురి నారసింహక్షేత్రం, కాళేశ్వరం కాళేశ్వరుడు, ముక్తేశ్వరుడు, కోటి లింగాల గుడి, సింగరేణి బొగ్గుగనులు, రామగుండం విద్యుత్ కేంద్రం, గౌతమేశ్వరాలయం, భద్రాచలంల గురించి చిత్రాలతో సహా వివరంగా తెలిపారు.

తెలంగాణ ప్రాంతానికి శోభాయమానంగా వెలుగొందుతున్న గిరి మన “యాదగిరి” గుట్ట. తెలంగాణ ప్రజలు ఎక్కువ సంఖ్యలో సందర్శించి మొక్కులు తీర్చుకొనే పుణ్యక్షేత్రమైన “యాదగిరి గుట్ట” చరిత్ర విశేషాలను 5వ తరగతిలో చేర్చారు. తెలంగాణ ప్రాంతంలోని అతిపెద్ద వస్తు ప్రదర్శనశాల హైదరాబాదులోని సాలార్‌జంగ్ మ్యూజియం గురించి కూడా 5వ తరగతిలో పాఠాన్ని చేర్చడం జరిగింది.

తెలంగాణ పర్యావరణాన్ని ప్రకృతి వనరులను ప్రతిబింబించే పాఠాలు 3, 4, 5 తరగతులలో ఉన్నాయి. రైతులు పాడుకునే “వానల్లు కురవాలి వానదేవుడా!” అనే ప్రకృతికి సంబంధించిన గేయాన్ని 3వ తరగతి పాఠంలో చేర్చారు.

“ఏమేమి చూడాలి?”, “తోటతల్లి”, పక్షులు, “లేగదూడలు” మీద 3వ తరగతిలో ప్రకృతి పర్యావరణానికి సంబంధించిన పాఠాలు, 4వ తరగతిలో “పంటసిరి” మరియు “ఎవరు నేను?” పాఠాలలో ప్రకృతి పర్యావరణం గురించి ప్రస్తావించారు. 5వ తరగతిలో తెలంగాణ కల్పవృక్షంగా పిలువబడే చింతచెట్టు ప్రత్యేకతల గురించి వివరించడం తెలంగాణ ప్రాంత ప్రజలకు, చింతచెట్టుకు మధ్య ఉన్న ఆత్మీయ అనుబంధం గురించి, ‘చింత’ పేరుతో ముడిపడి ఉన్న తెలంగాణ జాతీయాలు సామెతల గురించి ఈ పాఠంలో తెలియజేశారు. లక్షలాది తెలంగాణ ప్రజల జీవనాధారము, ప్రకృతి వనరు అయిన చెరువు యొక్క గొప్పదనాన్ని తెలిపే పాఠం “చెరువు” గేయం 5వ తరగతిలో ఉన్నది. తెలంగాణ విశిష్టతను హైదరాబాద్ గొప్పతనాన్ని తెలియజేసే పాట “ప్యారా హైదరాబాద్” 5వ తరగతిలో చేర్చారు. మరుగున పడిపోయిన ఎన్నో తెలంగాణ ఆటలను పరిచయం చేసే “ఆట బతుకు” పాటను 3వ తరగతిలో చేర్చారు.

కవులు, కళలు, కళాకారులు, స్ఫూర్తిదాతలు విషయానికి వస్తే 4వ తరగతిలో “కళారత్నాలు” పాఠం ద్వారా పేరిణి నాట్యరూపకర్త నటరాజ రామకృష్ణ, చిత్రకారులు కొండపల్లి శేషగిరిరావు, జీవం ఉట్టిపడే బతుకమ్మ చిత్రాలు గీయడంలో నిపుణుడైన కాపు రాజయ్య, ఒగ్గుకథ కళాకారుడు మిద్దె రాములు గురించిన జీవిత విశేషాలు గేయరూపంలో చేర్చారు. తెలంగాణ పోరాటంలో వీరవనిత అయిన చిట్యాల ఐలమ్మ గురించి 5వ తరగతిలో పాఠంగా తీసుకున్నారు. దీనితోపాటు “జడకొప్పుల కోలాటం” కళను కూడా పరిచయం చేశారు.

గత పాఠ్య పుస్తకాలతో పోలిస్తే ప్రస్తుత పాఠ్యపుస్తకాలలో తెలంగాణ ప్రాంతీయత కొట్టొచ్చినట్లు కనపడుతుంది. పాఠ పాఠ్యపుస్తకాల్లో ఆంధ్ర ప్రాంతంలోని కేవలం ఒకటి రెండు జిల్లాల్లో ఆధిపత్యం వహించే భాషను ఉపయోగించారు. గైడ్లు కూడా ఆంధ్ర రచయితలే రచించడంవల్ల అందులో కూడ ఆంధ్ర భాషలో జవాబులు ఉండేవి. పరీక్షల్లో కూడా బట్టి

విధానం ఉండడంతో విద్యార్థులకు తమ సొంత భాష ఉపయోగించే అవకాశం లేకపోయింది. ప్రస్తుత పాఠ్య పుస్తకాలలో పిల్లలు తెలంగాణ భాషను వ్యక్తీకరించే అవకాశం ఉన్నది.

పరీక్షలు, మూల్యాంకన విధానాలు కూడా సి.సి.ఇ. పద్ధతిలో సంస్కరింపబడడంవల్ల పిల్లలు జవాబులను తమ సొంత భాషలో తమ ఇంటి భాషలో రాయడానికి అవకాశం ఉన్నది. ప్రాథమిక స్థాయిలో విద్యార్థి తన సొంత భాష, ఇంటిభాష ఉపయోగించినప్పటికీ, ఉన్నత తరగతులకు చేరినకొద్దీ ప్రసార మాధ్యమాల ప్రభావం వల్ల, తోటివారు, సమాజంలోని ఇతర ప్రాంతాల వారితో మాట్లాడడం ద్వారా, వార్తా పత్రికలు, సాహిత్యం చదువడం ద్వారా క్రమేణా భాషను సంస్కరించుకుంటారు.

ఇన్ని ప్రత్యేకతలతో కూడిన ఈ నూతన పాఠ్య పుస్తకాలు తెలంగాణ భాషను, పదజాలాన్ని, మాండలికాన్ని శాశ్వతంగా నిలిచిపోయేలా చేస్తున్నవి అనడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు.

9. ఇతరములు

• (అ)ఇతివృత్తాలు

ప్రాథమిక స్థాయి పూర్తయ్యేసరికి అందరు విద్యార్థులు వినడం, మాట్లాడడం, చదువడం, రాయడం వంటి కనీస భాషా సామర్థ్యాలను కలిగి ఉండాలి. ఈ సామర్థ్యాలను పిల్లలలో పెంపొందించడానికి కొన్ని పాఠ్యాంశాలను సాధనాలుగా ఉపయోగిస్తాం.

1, 2 తరగతులలో పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలకు అనుగుణంగా పాఠాలు ఎంపిక చేశారు. పద పద్ధతిలో వర్ణమాల, గుణింతాలు, ఒత్తులు పరిచయం చేశారు. ఈ పాఠ్యాంశాలన్నీ కూడా పిల్లలు ప్రతినిత్యం చూసే పరిసరాలకు, సన్నివేశాలకు సందర్భాలకు అతి దగ్గరగా ఉన్నవి. రాగయుక్తమైన గేయాలు దైనందిన జీవితంలో ఉపయోగించే పదజాలంతో కూడి నేర్చుకొనుటకు చాలా సులువుగా ఆహ్లాదకరంగా ఉన్నాయి.

3, 4, 5 తరగతులలోని ఎంపిక చేసిన పాఠ్యాంశాలు పిల్లలలో భాషాసామర్థ్యాల సాధనతోపాటు వ్యక్తికృత వికాసానికి కూడా తోడ్పడే విధంగా ఉన్నాయి. ప్రస్తుత సమాజంలో మానవ సంబంధాల విలువలు, సంస్కృతి, సంప్రదాయాల పట్ల అవగాహన, పర్యావరణ స్పృహ, దేశభక్తి మొదలైన అంశాలపట్ల అవగాహన క్షీణించి పోతుంది. ఈ రకమైన వికృతాన్ని నిర్మూలించి పిల్లలలో దేశభక్తి, మానవ సంబంధాలు, విలువలు, పర్యావరణం, పరిరక్షణ, సంస్కృతి, సృజనాత్మకతలను పెంపొందించే దిశగా ఈ ఇతివృత్తాలను ఆధారంగా చేసుకొని పాఠ్యాంశాలను ఎంపిక చేయడం జరిగింది.

ఇతివృత్తాలు

ఇతివృత్తం	3వ తరగతి	4వ తరగతి	5వ తరగతి
పర్యావరణం / ప్రకృతి	వానదేవుడా!, తోటతల్లి, ఏమేమి చూడాలి?, పక్షులు	చిన్నారికల ఎవరు నేను?	చెరువు, వృధాచేయడం, చింతచెట్టు
సంస్కృతి / దర్శనీయస్థలం	అమ్మ, మన పండుగలు, తెలంగాణ రాష్ట్ర చిహ్నాలు, నీటి అందాలు	తెలంగాణ వైభవం, నేను గోదావరిని, వినాయక చవితి, రంజాన్	తెలుగు సంవత్సరాలు, యాదగిరిగుట్ట, సాలారనజంగ్ మ్యూజియం, క్రిస్మస్, బోనాలు, ప్యారా హైదరాబాద్, జడకొప్పుల కోలాటం
దేశభక్తి	-	దేశమును ప్రేమించుమన్నా	మన జెండా
ఇతిహాసం	బాలభీముడు	చిన్నికృష్ణుడు	-
హాస్యం / మానవ స్వభావం	కాకుల లెక్క, మతిమరుపు ఈగ, కొబ్బరి బొండ్లం	పరమానందయ్య శిష్యులు	నీడ ఖరీదు
భూతదయ	లేగదూడ, దయ	-	-
నైతిక విలువలు	వేమన శతకం	సుమతీ శతకం, పరోపకారం	మహాభారతనీతి
శ్రమ సౌందర్యం	-	పంటసిరి	బువ్వ
పిల్లల స్వభావం	ఆట బతుకు	బొమ్మ గుర్రం పడవలు చేద్దాం	గోపిడప్పు
సామాజిక స్పృహ	-	మాటల ప్రయాణం	మార్పు - తీర్పు
స్ఫూర్తిదాతలు	మహాత్ముడు	-	చిట్టాల ఐలమ్మ
సృజనాత్మకత	చెట్టుకోరిక	-	-
భాషాభిరుచి	-	ఎలుకవిందు	-
సున్నితత్వం / ఆత్మవిశ్వాసం	-	-	మనసుంటే మార్గం ఉంటది
కళలు, కళాకారులు	-	కళారత్నాలు	-

ఇతివృత్తాల ఆధారంగా ఎంపిక చేసిన ప్రతి పాఠ్యాంశం కూడా పిల్లల మనోవైఖరులను, భావనలను సంస్కారపూరితం చేయుటకు అనుకూలంగా ఉన్నవి. రాబోయే తరానికి అవసరమైన ఇతివృత్తాలను ఎన్నుకోవడం వలన సమాజానికి ఉపయోగపడే పౌరులను తయారుచేయడం సాధ్యమవుతుంది.

(ఆ) ప్రక్రియలు

సాధారణంగా భాషా వాచకాలలోని పాఠాలను పరిశీలించినట్లయితే అన్ని పాఠాలు ఒకే ప్రక్రియా రూపంలో ఉండవు. అంటే పాఠాలు వ్యాసరూపంలో, కథలు, గేయాలు, గేయకథలు, సంభాషణ మొదలగు వివిధ రూపాలలో ఉంటాయి. ఇట్లా ఉండవలసిన అవసరం ఏమిటి? ఇన్ని ప్రక్రియా రూపాలలో పాఠ్యాంశాలను రూపొందించడంవల్ల ఉపయోగం ఏమిటి?

పాఠ్యాంశాలను వివిధ ప్రక్రియా రూపాల్లో అందించడం అనేది తప్పనిసరిగా ఉండాలి. దీనివల్ల ఉపయోగం కూడా ఉన్నది. విద్యార్థి దైనందిన జీవితంలో భాషను వివిధ వ్యవహార రూపాల్లో ఎదుర్కొనడం, వినియోగించడం జరుగుతుంది. ఆ ప్రక్రియా రూపాలన్నీ విద్యార్థి అవగాహన చేసుకొనడానికి తిరిగి భావవ్యక్తీకరణ చేయడానికి ఈ వ్యవహార రూపాలు సాధనాలుగా ఉపయోగపడతాయి. ప్రత్యేక ప్రక్రియపట్ల ఆసక్తి కలిగిన విద్యార్థులకు వాటిపై పట్టుసాధిస్తే అవి వారికి జీవనోపాధికి లేదా మానసిక ఉల్లాసాన్ని పొందుటకు ఉపయోగపడతాయి. ఉదా : గేయాలు పాడటం పట్ల ఆసక్తి ఉన్న పిల్లలు గేయరచయితలుగా లేక గాయకులుగా ఎదిగే అవకాశం ఉంది. నాటకీకరణ పట్ల ఉత్సాహం ఉన్న విద్యార్థులు హావ భావాలను వ్యక్తపరుస్తూ నటులుగా రాణించే అవకాశం ఉంటుంది. వ్యాస రచన సులువుగా చేయగలిగే విద్యార్థి పత్రికా రంగంలో రాణించగలరు.

అంతేగాక భవిష్యత్తులో అనేక వ్యవహార రూపాలలో ఉండే సాహిత్యాన్ని అవగాహన చేసుకొనుటకు, ప్రాథమిక స్థాయి లోనే ముఖ్యమైన ప్రక్రియా రూపాలను పొందుపర్చడం జరిగింది.

అయితే 1, 2 తరగతుల విద్యార్థులకు అధిక శాతం పాఠాలు 'గేయాలు' ఉన్నాయి. కొన్ని కథలు, చిత్రకథలు చేర్చడం జరిగింది. 3, 4, 5 తరగతులలో గేయాలు, కథలతోపాటు, ఆత్మకథలు, వ్యాసాలు, సంభాషణలు, డైరీ, లేఖ పద్యాలు మొదలైన ముఖ్యమైన ప్రక్రియా రూపాలను పరిచయం చేశారు. 2వ తరగతిలో పద్యాలు పరిచయం చేశారు. ఇందుకొరకు అతి సులువుగా నేర్చుకొనుటకు వీలుగా ఉన్న సరళమైన పదాలతో ఉన్నటువంటి శ్రీకృష్ణశతకంలోని పద్యాలను ఎంపికచేశారు.

1 నుండి 5 తరగతుల వరకు ఉన్న పాఠాలలో ఎక్కువగా గేయాలు ఉన్నాయి. గేయాలు పిల్లలను సులువుగా ఆకట్టుకుంటాయి. నిత్యం వారి నోళ్లలో ఆడుతుంటాయి. వారి నిత్యజీవితంలో అతి దగ్గరగా ఉన్న సన్నివేశాలు, సందర్భాలు, ప్రకృతిదృశ్యాలకు సంబంధించిన గేయాలు కావున సులభంగా అర్థం చేసుకుంటారు. వీటి ద్వారా ఆశించిన భాషాసామర్థ్యాల సాధించుట సులభతరమవుతుంది.

తరగతుల వారీగా ప్రక్రియలు - పాఠాలు

ప్రక్రియ	3వ తరగతి	4వ తరగతి	5వ తరగతి
గేయం	వానదేవుడా అమ్మ లేగదూడ ఏమేమి చూడాలి? తోటతల్లి పక్షులు ఆట బతుకు	తెలంగాణ వైభవం పడవలు చేద్దాం పంటసిరి దేశమును ప్రేమించుమన్న కళారత్నాలు ఎలుక విందు ఎవరు నేను?	మన జెండా ప్యారా హైదరాబాద్ చెరువు చిట్టాల ఐలమ్మ మార్పు - తీర్పు

ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక

ప్రక్రియ	3వ తరగతి	4వ తరగతి	5వ తరగతి
కథ	బాలభీముడు దయ కాకుల లెక్క మతిమరుపు ఈగ చెట్టు కోరిక	పరమానందయ్య శిష్యులు చిన్ని కృష్ణుడు బొమ్మగుర్రం పరోపకారం	నీడ ఖరీదు గోపి డప్పు
చిత్రకథ	కొబ్బరి బొండుం	-	-
ఆత్మకథ	-	నేను గోదావరిని	చింతచెట్టు
కథనం	-	చిన్నారికల మాటల ప్రయాణం	తెలుగు సంవత్సరాలు
వ్యాసం	నీటి అందాలు తెలంగాణ రాష్ట్ర చిహ్నాలు మహాత్ముడు	వినాయక చవితి రంజాన్	యాదగిరిగుట్ట బోనాలు క్రిస్మస్ బువ్వ
డైరీ	-	-	సాలార్జంగ్ మ్యూజియం జడకొప్పు కోలాటం
లేఖ	-	-	మనసుంటే మార్గముంటది
పద్యాలు	వేమన శతకం	సుమతీ శతకం	మహాభారత నీతి

(ఇ) సామర్థ్యాలు

ప్రాథమిక స్థాయి పూర్తయ్యేసరికి పిల్లలందరూ కనీస భాషా సామర్థ్యాలను కలిగి ఉండాలి. అనగా ధారాళంగా చదువడం, చదివిన దాన్ని అర్థం చేసుకొని తిరిగి సొంతమాటల్లో చెప్పడం, తెలిసిన, చూసిన అంశం గురించి సొంతమాటల్లో రాయడం వంటివి. వీటిని సాధించిన పిల్లలకు ప్రాథమికోన్నత స్థాయిలో వివిధ విషయాల అవగాహన, అభ్యసన సులువైతుంది. ప్రాథమిక స్థాయిలో మాతృభాషపై పట్టుకలిగి ఉన్న పిల్లలు ఇతర భాషలను కూడా సులువుగా నేర్చుకోగలుగుతారు. వివిధ వ్యవహార రూపాల్లో ఉన్న సాహిత్యాన్ని అవగాహన చేసుకొని వ్యక్తపరచగలుగుతారు. దీనిని దృష్టిలో ఉంచుకొని పిల్లలందరూ సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలను కింది విద్యా ప్రమాణాలుగా నిర్ధారించారు.

పాఠ్యపుస్తకం ద్వారా పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :

- ◆ వినడం-ఆలోచించి మాట్లాడడం (1 నుండి 5వ తరగతి వరకు)

- ◆ ధారాళంగా చదువడం-అర్థంచేసుకొని చెప్పడం (1 నుండి 5వ తరగతివరకు)
- ◆ ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం (1 నుండి 5వ తరగతి వరకు)
- ◆ పదజాలం (3 నుండి 5వ తరగతి వరకు)
- ◆ సృజనాత్మకత / ప్రశంస (1 నుండి 5వ తరగతి వరకు)
- ◆ భాషను గురించి తెలుసుకుందాం (వ్యాకరణాంశాలు) (3 నుండి 5వ తరగతి వరకు)

(ఈ) పాఠంలోని విషయం అమరిక-విభజన

- ◆ 3, 4, 5 తరగతులలో ప్రతి పాఠానికి ముందు సూచనలతో కూడిన ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం ఉంది. ఈ చిత్రం క్రింద ప్రశ్నలు ఉన్నాయి.
- ◆ ప్రశ్నల కింద “పిల్లలూ - ఇట్లా చేయండి” అనే శీర్షికతో పిల్లలతో పాఠం చదివించడానికి, వాళ్ళంతట వాళ్ళే అర్థాలను గ్రహించటానికి సూచనలు ఉన్నాయి.
- ◆ పిల్లలు నిఘంటువు ద్వారా స్వీయ అధ్యయనం చేస్తూ తెలియని పదాల అర్థాలను తెలుసుకోవడానికి దీని ద్వారా అవకాశం కలిగింది.
- ◆ ప్రతిపాఠం సంబంధిత చిత్రంలో ఆసక్తిదాయకంగా, ఆకర్షణీయముగా ఉంది.
- ◆ ప్రతి పాఠం ప్రారంభించడానికి ముందు ఉద్దేశంతోపాటు కొన్ని పాఠాలకు ప్రేరణ వాక్యాలు కూడా ఉన్నాయి. తర్వాత పాఠం ఉంటుంది.
- ◆ పాఠం పూర్తి అయ్యాక “ఇవి చేయండి” శీర్షికతో ఆ పాఠం ఆధారంగా సాధించాల్సిన భాషా సామర్థ్యాలు అభ్యాసాల రూపంలో ఉన్నాయి.
- ◆ ప్రతి పాఠంలో “భాషాభిరుచి” పెంపొందించడానికి ప్రత్యేకంగా ప్రాజెక్ట్ పనులను ఇచ్చారు.
- ◆ పిల్లలే స్వయంగా తమ ప్రగతిని అంచనా వేసుకోవడానికి “నేనివి చేయగలనా!” అనే శీర్షికతో స్వీయమూల్యాంకన కృత్యం ఇవ్వడమైనది.
- ◆ ప్రతి పాఠం చివర విలువను ప్రతిబింబించేలా ఒక మహనీయుని సూక్తి ఉంది.

(ఉ) చదువు-ఆనందించు

- ◆ పిల్లల్లో పఠనాభిరుచి ఏర్పడటం కోసం స్వయంగా చదివి ఆనందించడం కోసం చదువు - ఆనందించు అంశాలను చేర్చడం జరిగింది.

ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక

- ◆ ఇవి విద్యార్థులు స్వయంగా చదివి అవగాహన చేసుకొని ఆనందించడానికి ఉద్దేశించబడినవి.
- ◆ వీటిలో - స్థాయిలను బట్టి చిత్రకథలు, గేయాలు, పాటలు, కథలు, స్ఫూర్తిదాతలు, తెలుగు తిథులు, ఋతువులు మొదలైన అంశాలు ఉన్నాయి.
- ◆ వీటివల్ల పిల్లల్లో పఠనాశక్తి పెంపొందడమే కాకుండా స్వీయ అధ్యయనంపై పట్టు పెరుగుతుంది.
- ◆ ఇవి కేవలం చదివి ఆనందించడానికే కానీ మూల్యాంకనం కోసం కాదు.
- ◆ 1 నుండి 5 తరగతుల వరకు పిల్లల్లో పఠనాభిరుచిని పెంపొందించడానికి కథలు, చిత్రకథలు, గేయాలు వ్యాసాలు, కథనం, డైరీ రూపంలో చదువు ఆనందించు అంశాలు కలవు.
- ◆ తరగతుల వారీగా “చదువు - ఆనందించు” లో పొందుపరచిన అంశాలు కింది విధంగా ఉన్నాయి.

2వ తరగతి :

- 1) పిట్ట పతంగి (చిత్రకథ); 2) సోపతి (చిత్రకథ); 3) ఆలోచన (చిత్రకథ); 4) ఉపాయం (చిత్రకథ); 5) పఠనానందయ్య శిష్యులు (కథ).

3వ తరగతి :

- 1) దయ (కథ); 2) పక్షులు (గేయం); 3) ఆట బతుకు (గేయం); 4) కొబ్బరి బొండుం (చిత్రకథ); 5) బాలల్లారా! బంగారుకొండల్లారా! (పాట)

4వ తరగతి :

- 1) ఋతువులు (గేయం); 2) పడవలు చేద్దాం (గేయం); 3) రంజాన్ (వ్యాసం); 4) చిన్నికృష్ణుడు (కథ); 5) తెలుగు తిథులు (సంభాషణ)

5వ తరగతి :

- 1) వట్టికోట ఆళ్వారుస్వామి (గేయం); 2) ప్యారా హైదరాబాద్ (గేయం); 3) తెలుగు సంవత్సరాలు (కథనం); 4) క్రీస్తున్ (వ్యాసం); 5) జడకొప్పు కోలాటం (డైరీ); 6) పైడిమర్రి వేంకట సుబ్బారావు (వ్యాసం)

(ఊ) పాఠాల సంఖ్య-పనిభారం

ప్రాథమిక పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య, బహుళ తరగతి బోధన ఉపాధ్యాయుల పనిభారం, ఆ పాఠశాలలో ఉండే ప్రత్యేక పరిస్థితులను దృష్టిలో ఉంచుకొని గతంలో కంటే ప్రస్తుతం పాఠాల సంఖ్యను తగ్గించడం జరిగింది.

వయసుకు తగిన తరగతిలో పిల్లలను చేర్చుకోవడం జరుగుతున్నది కాబట్టి అభ్యసనలో స్థాయి భేదాలను తొలగించడానికి 1 నుండి 5 తరగతులలో సంసిద్ధతా పాఠాలను చేర్చడం జరిగింది.

సంసిద్ధతా పాఠాల ద్వారా విద్యార్థులలో (వారి) తరగతి వారి స్థాయిలకు అనుగుణంగా చదువడం - రాయడం నేర్చుకోగలుగుతారు.

ఈ సంసిద్ధతా పాఠాల బోధన వలన పాఠాల బోధన మరియు అభ్యాసాల సాధన సులభతరమవుతుంది.

ముగింపు :

ఆర్.టి.ఇ.-2009, రాష్ట్ర విద్యా ప్రణాళిక-2011 ప్రకారం నూతన భాషావాచకాలు రూపొందించారు. ప్రధానంగా ఇవి ఆలోచింపజేయడం, వ్యక్తీకరించడం, సృజనాత్మకత, విలువలు, వైఖరులు పెంపొందించేయడానికి ఉద్దేశించినవి. విమర్శనాత్మక, హేతుబద్ధ చింతనతో, విచక్షణా జ్ఞానంతో వ్యవహరించేలా చేయడానికి ఈ పాఠ్యపుస్తకాలు దోహదపడతాయి. ఇందుకనుగుణంగా ఇతివృత్తాలు, పాఠ్యాంశాల ఎంపిక, అభ్యాసాల కూర్పు ఉన్నాయి. వీటిని ప్రణాళికాబద్ధమైన బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల ద్వారా నిర్వహించి ఫలితాలు సాధించాలి.

పాఠాల సంఖ్య తగ్గడం, అభ్యాసాల సంఖ్య తగ్గించడం, సంసిద్ధత పాఠాల వలన ఉపాధ్యాయుని పనిభారం తగ్గి స్వేచ్ఛాయుత వాతావరణంలో బోధనాభ్యసన జరిగి సామర్థ్యాల సాధన వేగవంతం మరియు సులభతరమవుతుంది.

Chapter-II

పాఠాల ఉద్దేశం / ప్రత్యేకతలు - సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

భాషా విద్యాలక్ష్యాలను సాధించడానికి రాష్ట్ర విద్యాప్రణాళిక పరిధిపత్రం-2011, భాషా విద్యా ప్రమాణాలను 1 నుండి 5వ తరగతి వరకు తరగతి వారీగా నిర్ణయించింది. తరగతుల వారీగా స్థాయికి తగిన ఇతివృత్తాలను పాఠ్యప్రణాళికలో పొందుపరిచింది. ఈ అధ్యాయంలో తరగతులవారీగా పాఠాల కొరకై ఎన్నుకొన్న ఇతివృత్తాలు, ఇతివృత్తం ఆధారంగా ఎంపిక చేసిన పాఠం యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశం, ఆ పాఠంలో చోటుచేసుకొన్న ప్రత్యేకతలు మరియు ఆయా పాఠాల ద్వారా పిల్లలు సాధించవలసిన సామర్థ్యాల గురించి తెలుసుకొంటారు.

పాఠాల ప్రత్యేకతలు - సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

తరగతి-1

ఈ పాఠ్యపుస్తకం ద్వారా పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

I. విని, అర్థంచేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

- ◆ పరిచితమైన కథలు, పాటలు, సంభాషణలు విని అర్థంచేసుకోవాలి.
- ◆ విన్న అంశం గురించి ఎవరు? ఏమిటి? ఎక్కడ? వంటి ప్రశ్నలకు జవాబులు ఇవ్వగలగాలి.
- ◆ సూచనలు విని అర్థంచేసుకొని ఆ ప్రకారం చేయగలగాలి.
- ◆ వింటున్నప్పుడు అక్షరాలమధ్య ధ్వని భేదాలు గుర్తించగలగాలి. భాషలో ఉన్న ధ్వనులు శబ్దాలతో ఉన్న భాషాక్రీడలలో పాల్గొని ఆనందించగలగాలి. ఉదా: ముందు నుయ్యి, వెనక గొయ్యి, అక్క ముక్కెర నిజజీవిత అనుభవాలను పంచుకోగలగాలి.
- ◆ తెలిసిన, చూసిన వాటి గురించి స్వేచ్ఛగా మాట్లాడగలగాలి, ప్రశ్నించగలగాలి.

- ◆ బొమ్మల ఆధారంగా మాట్లాడగలగాలి అనగా ఎవరున్నారు? ఏం జరుగుతున్నది? ఏం చేస్తున్నారు? వంటి అంశాలు చెప్పగలగాలి.
- ◆ గేయాలు, పాటలు రాగంతో భావంతో పాడగలగాలి.
- ◆ తెలిసిన కథలు సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి.
- ◆ వర్ణమాల, గుణింతాల పదాలు, అక్షరాలను సృష్టోచ్ఛారణతో పలకగలగాలి.

II. ధారాళంగా చదువడం - అర్థంచేసుకొని ప్రతిస్పందించడం

- ◆ గేయాలు, పాటలు వంటి వాటిలో వాక్యాలు గుర్తించగలగాలి.
- ◆ ఇచ్చిన అంశంలో కీలకపదాలు, వాటిలోని అక్షరాలు గుర్తించగలగాలి.
- ◆ ముద్రించిన, రకరకాల చేతిరాతల మరియు వివిధ గ్రాఫిక్స్ లో, ఫాంట్ లో ఉన్న (లిపి (అక్షరాలను) గుర్తించగలగాలి).
- ◆ పదాలలోని అక్షరాలను వర్ణమాల, గుణింతాల చార్టులలో గుర్తించగలగాలి.
- ◆ సరళపదాలు, గుణింత పదాలు, సరళమైన వాక్యాలు ధారాళంగా, తప్పుల్లేకుండా చదవగలగాలి.
- ◆ చదువుతున్న పదాలలో లోపించిన అక్షరాలను గుర్తించి రాయగలగాలి. బొమ్మలతో పదాలు జతచేయగలగాలి.
- ◆ చదివే చోటు (రీడింగ్ కార్నర్), గ్రంథాలయాలలో తనకు నచ్చిన పుస్తకాన్ని ఎన్నుకొని స్వయంగా చదవడానికి ప్రయత్నించగలగాలి.
- ◆ ధారాళంగా అవగాహనతో చదువడానికి రకరకాల పద్ధతులు అనుసరించగలగాలి. అనగా బొమ్మల కింద ఉన్న వాక్యాన్ని బొమ్మ ఆధారంగా ఊహించి చదువగలగాలి. అక్షరాలకు ధ్వనులకు మధ్య సంబంధాన్ని గుర్తిస్తూ చదువగలగాలి. తన పూర్వఅనుభవాల ఆధారంగా ఊహించి చదువగలగాలి.

III. రాయడం

- ◆ రాయడం నేర్చుకొనే క్రమంలో తన అభ్యసన స్థాయిని సరిచించి తన సొంత లిపిలో అక్షరాలను రాయగలగాలి. (వంకర బింకరగా లేక భిన్న ఆకృతులలో కొట్టివేతలతో)
- ◆ నేర్చుకున్న అక్షరాలు ఉపయోగించి సొంతంగా పదాలు రాయగలగాలి.
- ◆ వర్ణమాల ఆధారంగా సరళపదాలు రాయగలగాలి.

- ◆ గుణింత పదాలు రాయగలగాలి.
- ◆ బొమ్మ ఆధారంగా సరళ, గుణింత పదాలు, వాక్యాలు రాయగలగాలి.
- ◆ తప్పుల్లేకుండా, అందంగా రాయగలగాలి.
- ◆ ఉక్తలేఖనం రాయగలగాలి.

IV. సృజనాత్మకత

- ◆ గేయాలు అభినయంతో పాడగలగాలి.
- ◆ బొమ్మలుగీసి, రంగులువేసి పదాలు రాయగలగాలి. బొమ్మలకు తన సొంత పదాలతో పేరు/శీర్షిక పెట్టగలగాలి.
ఉదా: చేపల బొమ్మకు “చాపలు/శాపలు” అని పేరు రాయడం.
- ◆ అభినయగేయాలు పొడిగించగలగాలి.
- ◆ మట్టితో బొమ్మలు చేసి వాటి గురించి మాట్లాడగలగాలి.
- ◆ బొమ్మ ఆధారంగా, చిత్రకథల ఆధారంగా, కథను సన్నివేశాలను, సంఘటనలను, పాత్రలను, సందర్భాలను అర్థంచేసుకోగలగాలి, ప్రశంసించగలగాలి.

ఒకటవ తరగతి పాఠ్యపుస్తకంలో ఎంపిక చేసిన ప్రతి పాఠం, ప్రతి చిత్రం కూడ తెలంగాణ భాషను, పరిసరాలను తెలంగాణ ప్రాంతీయతను, వేషధారణ, సంప్రదాయాలను ప్రతిబింబించే విధంగా ఉన్నవి. పాఠ్య పుస్తక ప్రారంభంలో పొందుపరిచిన సంసిద్ధతా పాఠాల కోసం ఎంపిక చేసిన చిత్రకథలలో సన్నివేశ చిత్రాలలో కూడా అణువణువునా తెలంగాణ తత్వం కళ్ళకు కట్టినట్లు కనిపిస్తున్నది.

ఒకటవ తరగతి పాఠ్య పుస్తకంలో ఎంపికచేసిన పాఠాల ప్రత్యేకతలు, సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు కింది పట్టికలో పరిశీలిద్దాం!

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
	సంసిద్ధత పాఠాలు	బొమ్మలు చూసి కథ చెప్పడం, తెలంగాణ ప్రాంత పరిసరాలు, ప్రాంతీయత, వేషధారణ ప్రస్ఫుటించే సన్నివేశ చిత్రాలు. ఈ చిత్రాలకున్న ప్రత్యేకత ఏమిటంటే పుస్తకంలోని ప్రధాన పాఠాలలో వచ్చే ప్రతి పాఠం కీలక పదానికి సంబంధించిన 24 బొమ్మలు కూడా ఈ చిత్రాలలో చోటు చేసుకున్నాయి. సన్నివేశ చిత్రాల	<ul style="list-style-type: none"> ◆ పిల్లలు బొమ్మలు చూసి స్వేచ్ఛగా మాట్లాడగలగాలి. ◆ బొమ్మలు చూసి కథ ఊహించి చెప్పగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
		<p>తరువాత పాఠాలకు సంబంధించిన బొమ్మలను వాటి పేర్లను వరుసగా ఇవ్వడం జరిగింది.</p> <p>వీటి ఉద్దేశం పిల్లలను పాఠశాలకు, తరగతి గదికి, తోటి విద్యార్థులతో సన్నిహితత్వానికి, తరగతి వాతావరణానికి సంసిద్ధులను చేయడం.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ చిత్రాలలోని వస్తువుల పేర్లు, వ్యక్తులను, పరిసరాలను గుర్తించగలగాలి. ◆ బొమ్మలు చూసి పేర్లు చెప్పగలగాలి. ◆ బొమ్మలు గీసి రంగులు వేయగలగాలి.
1.	తబల (గేయం)	త, బ, ల అక్షరాలు పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని అభినయంతో పాడగలగాలి. కొన్ని వాద్యాల ధ్వనులను అనుకరణ చేయగలగాలి. ◆ గేయంలో కీలక పదం (తబల) గుర్తించగలగాలి. త, బ, ల అక్షరాలలో పదాలను చదువగలగాలి. ◆ త, బ, ల అక్షరాలను, వాటితో పదాలను గుండ్రంగా రాయగలగాలి. ◆ 'తబల' బొమ్మగీసి రంగులు వేయగలగాలి.
2.	కంజర	క, జ, ర, ం అక్షరాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ పాటలు పాడుకుంటూ ఆడే ఆటల గురించి చెప్పగలగాలి. ◆ గేయంలో కీలక పదాన్ని గుర్తించగలగాలి. క, జ, ర, ం లతో ఏర్పడే పదాలను చదువగలగాలి. ◆ నేర్చుకున్న అక్షరాలతో వచ్చే కొత్త పదాలను రాయగలగాలి. ◆ కంజర బొమ్మ గీసి రంగులు వేయగలగాలి.
3.	ఆట	ఆ, ట అక్షరాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ తమకు తెలిసిన ఆట ఆడే విధానం చెప్పగలగాలి. ◆ నేర్చుకున్న అక్షరాలతో ఏర్పడిన పదాలను చదువగలగాలి. బొమ్మకు సంబంధించిన అక్షరాన్ని జతపరచగలగాలి. ◆ అక్షరాలను, పదాలను చూసి గుండ్రంగా రాయగలగాలి. ◆ గేయాన్ని పొడిగించగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
4.	ఉంగరం	'ఉ', 'గ' అక్షరాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ జాతరలో లభించే వస్తువులపేర్లు, నగల పేర్లు చెప్పగలగాలి. ◆ ఖాళీలలో సరియైన అక్షరం చేర్చి పదాలు చదువగలగాలి. ◆ అక్షరాలు కలిపి పదాలు, బొమ్మకు తగిన పదాలు, గళ్ళలోని అక్షరాలతో పదాలు రాయగలగాలి. ◆ ఉంగరం బొమ్మ గీసి రంగులు వేయగలగాలి.
5.	శనగ	'శ', 'స' అక్షరాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ చేలలో ఏయే పంటలు పండిస్తారో చెప్పగలగాలి. ◆ నేర్చుకొన్న అక్షరాలతో ఏర్పడిన పదాలు చదువగలగాలి. ◆ గళ్ళలోని అక్షరాల ఆధారంతో పదాలు రాయగలగాలి. ◆ కలశం బొమ్మను గీసి రంగులు వేయగలగాలి.
6.	అనప	'అ', 'ప' అక్షరాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని అభినయంతో పాడగలగాలి. ఏయే దినుసులతో గుడాలు చేస్తారో చెప్పగలగాలి. ◆ వరుస పదాలలో వేరుగా ఉన్న పదాన్ని గుర్తించగలగాలి. ◆ నేర్చుకొన్న అక్షరాలతో సొంతంగా పదాలు రాయగలగాలి. ◆ గేయాన్ని పొడిగించి చెప్పగలగాలి.
7.	సవరం	'స', 'వ' అక్షరాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని అభినయంతో పాడగలగాలి. ◆ గేయంలో వాక్యాలు, పదాలు గుర్తించగలగాలి. నేర్చుకొన్న అక్షరాలతో ఏర్పడిన పదాలు చదువగలగాలి. ◆ అక్షరాలను పయోగించి జంటపదాలు రాయగలగాలి. గళ్ళలోని అక్షరాలను పయోగించి పదాలు రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మను చూసి సంభాషణలు చెప్పగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
8.	ఊడ	'ఊ', 'డ' అక్షరాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని అభినయంతో పాడగలగాలి. ◆ తనకిష్టమైన ఆటగురించి చెప్పగలగాలి. ◆ గేయంలో వాక్యాలు, పదాలు గుర్తించగలగాలి. ◆ నేర్చుకొన్న అక్షరాలతో ఏర్పడిన పదాలు చదువగలగాలి. ◆ ఇచ్చిన పదసమూహం నుండి అక్షరానికి చెందిన పదాలను గుర్తించి రాయగలగాలి. ◆ చుక్కలు కలుపుతూ బొమ్మగీసి, రంగులువేసి, బొమ్మ పేరు రాయగలగాలి.
9.	దండ	'ద' అక్షరం పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ పూలదండలు ఎప్పుడెప్పుడు ఉపయోగిస్తారో, ఎవరెవరికి వేస్తారో ఆలోచించి చెప్పగలగాలి. ◆ గేయంలో వాక్యాలు, పదాలు గుర్తించగలగాలి. ◆ సరళ వాక్యాలు చదువగలగాలి. ◆ బొమ్మలకు పేర్లు, గళ్ళలోని అక్షరాలతో పదాలు రాయగలగాలి. అక్షరం తొలగించగా ఏర్పడే కొత్తపదాలు రాయగలగాలి. ◆ దండ బొమ్మ గీసి రంగులువేసి పేరు రాయగలగాలి.
10.	ఈత	'ఈ' అక్షరం పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ బంకమట్టితో ఏమేం బొమ్మలు చేయగలరో ఆలోచించి చెప్పగలగాలి. ◆ బొమ్మకు తగిన పదాన్ని గుర్తించగలగాలి. ◆ నేర్చుకొన్న అక్షరాలతో ఏర్పడే కొత్త పదాలను సొంతంగా ఆలోచించి రాయగలగాలి. ◆ ఈల బొమ్మ గీసి రంగులువేసి పేరు రాయగలగాలి.
11.	మంచం	'మ', 'చ' అక్షరాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ఇంట్లో ఏయే వస్తువులు ఎవరెవరు తెస్తారో ఆలోచించి చెప్పగలగాలి. ◆ గేయంలో వాక్యాలను, పదాలను గుర్తించగలగాలి. పదాలు చదివి వాటిలో కోరిన అక్షరాన్ని గుర్తించగలగాలి. ◆ అక్షరాలను కలిపి పదాలు రాయగలగాలి. ఇచ్చిన పదంలోని అక్షరాలనుపయోగించి సొంతంగా పదాలు రాయగలగాలి. ◆ మంచం బొమ్మ గీసి రంగులువేసి పేరు రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
12.	ఓడ	ఓ, ఓ, ఔ అక్షరాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ పిల్లలు తమకు నవ్వు తెప్పించిన సంఘటనలు, సందర్భాలు ఆలోచించి చెప్పగలగాలి. ◆ ఓ, ఓ, ఔ అక్షరాలతో ఉన్న పదాలు గుర్తించగలగాలి. నేర్చుకొన్న అక్షరాలన్నీ వర్ణమాలలో గుర్తించగలగాలి. ◆ పదాలు అందంగా గుండ్రంగా చూసి రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మను చూసి కథను ఊహించి చెప్పగలగాలి.
13.	కాకరకాయ	గుణింతం '౧' (దీర్ఘం) 'య' అక్షరం పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయంలో చివరి వరకు ఏం జరిగిందో ఊహించి చెప్పగలగాలి. ◆ దీర్ఘాక్షరంతో ఉన్న పదాలను చదువగలగాలి. ◆ అక్షరానికి దీర్ఘం చేర్చి కొత్త పదాలను రాయగలగాలి. గళ్ళలోని అక్షరాలతో పదాలు రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మను చూసి మాట్లాడగలగాలి. మట్టితో కూరగాయల బొమ్మలు చేసి వాటి గురించి చెప్పగలగాలి.
14.	గీతలఅంగి	గుణింతాలు 'ి, ి' (గుడి, గుడిదీర్ఘం) పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ పిల్లలు తాము చేసిన అల్లరి పనుల గురించి చెప్పగలగాలి. ◆ గుణింతాక్షరాల పదాలను ఉచ్చారణ తేడా గుర్తిస్తూ స్పష్టంగా చదువగలగాలి. ◆ పదాలలో ఖాళీలకు సరియగు గుణింతాక్షరం గుర్తించి రాయగలగాలి. ◆ చిత్రంలో వ్యక్తులు ఏం మాట్లాడుకుంటున్నారో ఊహించి చెప్పగలగాలి.
15.	మూకుడు	'౦, ౧' (కొమ్ము, కొమ్ముదీర్ఘం) గుణింతాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని అభినయంతో పాడగలగాలి. ◆ గుణింతాక్షరాల పదాలలోని తేడా గుర్తిస్తూ చదువగలగాలి. ◆ అక్షరాలకు గుణింతాలు చేర్చి రాసి వాటితో ఏర్పడే పదాలను సొంతంగా రాయగలగాలి. ◆ గేయాన్ని పొడిగించి పాడగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
16.	ఇటుక	'ఇ' అక్షరం పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని అభినయంతో పాడగలగాలి. ఇంటి నిర్మాణంలో ఏయే వస్తువులు ఉపయోగిస్తారో ఆలోచించి చెప్పగలగాలి. ◆ 'ఇ' అక్షరంలో ఉన్న పదాలను చదువగలగాలి. ◆ గళ్ళలోని అక్షరాలలో పదాలు రాయగలగాలి. ◆ ఇల్లు బొమ్మకు రంగులువేసి దాని గురించి గేయం పొడిగించి పాడగలగాలి.
17.	ఎలుక - ఏనుగు	ఎ, ఏ, ఐ అక్షరాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ఎలుక - ఏనుగు కథను సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ ఎ, ఏ, ఐ అక్షరాలతో ఉన్న పదాలను చదువగలగాలి. తారుమారైన అక్షరాలను సరిచేసి సరైన పదం రాయగలగాలి. ◆ ఖాళీలలో తగిన పదం ఆలోచించి రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మను చూసి సంభాషణను ఊహించి చెప్పగలగాలి.
18.	తేనెటీగ	ఁ, ఌ (ఎత్వం, ఎత్వం దీర్ఘం) గుణింతాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని అభినయంతో పాడగలగాలి. ◆ గుణింతాక్షరాలలో తేడా గుర్తిస్తూ పదాలు చదువగలగాలి. వాక్యాలలోని ఖాళీలలో సరైన పదాన్ని గుర్తించి రాయగలగాలి. ◆ అక్షరాలకు ఁ, ఌ గుణింతాలు చేర్చి రాయగలగాలి. గుణింతాక్షరాలలో ఏర్పడే కొత్త పదాలు రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మలో ఉన్న పిల్లలకు పేర్లుపెట్టి వారు ఏం మాట్లాడుకుంటున్నారో ఊహించి చెప్పగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
19.	కొంగసోపతి	ఁ, ం (ఒత్వం, ఒత్వం దీర్ఘం) గుణింతాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయకథకు మరొక ముగింపు ఊహించి చెప్పగలగాలి. ◆ ఁ, ం గుణింతాలు ఉన్న అక్షరాలలో తేడా గుర్తిస్తూ పదాలు చదువగలగాలి. ◆ అక్షరాలన్నింటికి గుణింతాలు చేర్చి రాయగలగాలి. బొమ్మను చూసి సొంతంగా ఒక వాక్యం రాయగలగాలి. గళ్ళలోని పదాలతో సరియైన వాక్యాలు రాయగలగాలి. ◆ కొంగ బొమ్మను గీసి, రంగులువేసి దాని గురించి రెండు వాక్యాలు రాయగలగాలి.
20.	మైదాకు	ై, ు (ఐత్వం, ఔత్వం) గుణింతాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని అభినయంతో పాడగలగాలి. ◆ వాక్యాలు, పదాలు చదివి ఖాళీలలో సరియైన పదాలు రాయగలగాలి. ◆ అక్షరాలకు గుణింతాలను చేర్చి రాసి ఏర్పడిన గుణింతాక్షరాలలో సొంతంగా పదాలు రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మను చూసి కథ చెప్పగలగాలి. పదాలు రాయగలగాలి.
21.	సింహం - జింక (చిత్ర కథ)	ణ, ళ, హ అక్షరాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ సింహం - జింక కథను సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ బొమ్మలు చూసి పదాలలోని ణ, ళ, హ అక్షరాలను గుర్తించగలగాలి. ◆ ఇచ్చిన పదాలతో సొంతవాక్యాలు రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మను చూసి కథ చెప్పగలగాలి. బొమ్మను చూస్తూ సంభాషణ చేస్తూ అభినయించగలగాలి.
★	కావాలి, కావాలి	పఠనాభిరుచి పెంపొందించడం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ బొమ్మలను చూసి వాక్యాలను చదువగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
22.	పాఠశాల గేయం	ఖ, ఛ, ర, ఢ అక్షరాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని పాడగలగాలి. అభినయించగలగాలి. ◆ ఖ, ఛ, ర, ఢ అక్షరాలను పదాలలో, వర్ణమాలలో గుర్తించగలగాలి. ◆ గుణింతాక్షరాలు బొమ్మకుతగిన గుణింతాక్షర పదాలు రాయగలగాలి. ◆ గళ్ళలోని పదాలతో వాక్యాలను రాయగలగాలి. ◆ టీచర్వలె అభినయం చేయగలగాలి.
23.	ఝషము	ఘ, ఝ, ఞ, ష, ఞ అక్షరాల పరిచయం ృ (ఋత్వం) పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని పాడగలగాలి. అభినయించగలగాలి. ◆ ఘ, ఝ, ఞ, ష అక్షరాలను, ృ ను పదాలలో మరియు వర్ణమాలలో గుర్తించగలగాలి. ◆ బొమ్మల ఆధారంగా వాక్యాలు చదివి రాయగలగాలి. ◆ ష, ఘ, ఝ అక్షరాలకు గుణింతాలు రాయగలగాలి. ఖాళీలను పూరించగలగాలి. ◆ బొమ్మను చూసి కథను చెప్పగలగాలి.
24.	రథము	ఠ, ఠ, డ, ఢ అక్షరాల పరిచయం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ పాఠంలోని బొమ్మను చూసి మాట్లాడగలగాలి. ◆ బొమ్మను చూసి వాక్యాల్లో, పదాలలో ఠ, ఠ, డ, ఢ అక్షరాలను గుర్తించగలగాలి. ◆ ఠ, ఠ, డ, ఢ అక్షరాలను వర్ణమాలలో గుర్తించగలగాలి. ◆ ఠ, ఠ, డ, ఢ లకు గుణింతాలు రాయగలగాలి. ◆ ఠ, ఠ, డ, ఢ అక్షరాలు ఉన్న అమ్మాయిల, అబ్బాయిల పేర్లను వేరుచేసి పట్టికలో రాయగలగాలి. ◆ గళ్ళలోని అక్షరాలతో పదాలను రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మను చూసి వాక్యాలు రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
	చీమ - పడవ	పఠనాభిరుచి పెంపొందించడం	◆ బొమ్మలను చూసి వాక్యాలు చదువగలగాలి.
	పొడుపు కథలు	భాషాభిరుచిని పెంపొందించడం క్ష అక్షర పరిచయం	◆ పొడుపు కథలు అడుగగలగాలి. విప్పగలగాలి. ◆ వర్ణమాలలోని అక్షరాలతో పదాలను తయారు చేయగలగాలి. ◆ గుణింతాక్షరాలను గళ్ళలో రాయగలగాలి. ◆ పదాలను గుణింత క్రమంలో రాయగలగాలి. ◆ వర్ణమాల క్రమంలో అక్షరాలను కలుపుతూ జంతువు పేరు చెప్పగలగాలి.

2వ తరగతి పాఠాల ప్రత్యేకతలు - సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

ఈ పాఠ్యపుస్తకం ద్వారా పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

I. విని, అర్థంచేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

- ◆ పరిచితమైన కథలు, గేయాలు, పాటలు, సంభాషణలు విని అర్థంచేసుకోగలగాలి.
- ◆ విన్న అంశం గురించి ఎవరు? ఏమిటి? ఎక్కడ? వంటి ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పగలగాలి..
- ◆ సూచనలు విని అర్థంచేసుకొని ఆ ప్రకారం చేయగలగాలి.
- ◆ వింటున్నప్పుడు అక్షరాల మధ్య ధ్వని భేదాలు గుర్తించగలగాలి. భాషలో ఉన్న ధ్వనులు, శబ్దాలతో కూడిన భాషా క్రీడలలో పాల్గొని ఆనందించగలగాలి.
- ◆ తెలిసిన, చూసిన విన్న, చదివిన వాటి గురించి స్వేచ్ఛగా మాట్లాడగలగాలి, చర్చించగలగాలి, ప్రశ్నించగలగాలి. అభిప్రాయాలు చెప్పగలగాలి.
- ◆ చిత్రాల ఆధారంగా మాట్లాడగలగాలి. వాటిని క్షుణ్ణంగా పరిశీలించగలగాలి అనగా ఎవరున్నారు? ఏం జరుగుతున్నది? ఏం చేస్తున్నారు?
- ◆ వంటి అంశాలు చెప్పగలగాలి.
- ◆ తెలిసిన కథలను సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. తన పరిసరాలలో జరిగిన సంఘటనలను కథలతో అనుసంధానం చేయగలగాలి.
- ◆ గేయాలు, పాటలు, పద్యాలు రాగంతో, భావంతో పాడగలగాలి.
- ◆ వర్ణమాల, గుణింతాక్షర, ద్విత్వ, సంయుక్త పదాలు సుష్టమైన ఉచ్చారణతో పఠకగలగాలి.

II. ధారాళంగా చదువడం - అర్థంచేసుకొని ప్రతిస్పందించడం

- ◆ గేయాలు, పాటలు, కథలు, సంభాషణలు, పొడుపుకథలు వంటి వాటిలో వాక్యాలు గుర్తించగలగాలి.
- ◆ ముద్రించిన, రకరకాల చేతిరాతల మరియు వివిధ గ్రాఫిక్స్ లలో ఫాంట్ లలో ఉన్న లిపి (అక్షరాలను) గుర్తించగలగాలి.
- ◆ ఇచ్చిన అంశంలోని కీలకపదాలు, ఒత్తుపదాలు, వాటిలోని అక్షరాలు, ఒత్తులు గుర్తించగలగాలి.
- ◆ ఇచ్చిన పేరాపలో అడిగిన వాక్యభాగాలను, పదాలను, అక్షరాలను అవగాహనతో గుర్తించగలగాలి.
- ◆ పదాలలోని అక్షరాలను వర్ణమాల, గుణింతాల చార్టులో గుర్తించగలగాలి.
- ◆ ధారాళంగా అవగాహనతో చదువడానికి రకరకాల పద్ధతులు అనుసరించగలగాలి. అనగా బొమ్మల కింద ఉన్న వాక్యాన్ని బొమ్మ ఆధారంగా ఊహించి చదువుగలగాలి. అక్షరాలకు, ధ్వనులకు మధ్య సంబంధాన్ని గుర్తిస్తూ చదువగలగాలి.
- ◆ సరళపదాలు, గుణింత పదాలు, ద్విత్వపదాలు, సంయుక్తపదాలు, వాక్యాలు సరిచేసి చదువడం వంటివి చేయగలగాలి.
- ◆ లోపించిన ఒత్తులను సరైనచోట ఉంచి రాయగలగాలి.
- ◆ చదివేచోటు (రీడింగ్ కార్నర్) గ్రంథాలయాలలో తనకు నచ్చిన పుస్తకాన్ని ఎన్నుకొని స్వయంగా చదువడానికి ప్రయత్నించగలగాలి.

III. రాయడం

- ◆ నేర్చుకున్న అక్షరాలు ఉపయోగించి సొంతంగా పదాలు రాయగలగాలి.
- ◆ సరళపదాలు, గుణింత పదాలు, ద్విత్వ, సంయుక్తాక్షర పదాలు రాయగలగాలి.
- ◆ బొమ్మల ఆధారంగా పదాలు, వాక్యాలు రాయగలగాలి.
- ◆ పదాలు, వాక్యాలు తప్పుల్లేకుండా, అందంగా రాయగలగాలి.
- ◆ ఉత్తలేఖనం రాయగలగాలి.
- ◆ పట్టిక ఆధారంగా పదాలు రాయగలగాలి. తెలిసిన పదాలు రాయగలగాలి.

ఉదా॥ పక్షులు, జంతువులు, కుటుంబ సభ్యుల పేర్లు, కూరగాయలు, పండ్లు, పూలు... మొదలైనవి.

- ◆ చిన్న చిన్న వాక్యాలు సొంతంగా రాయగలగాలి. ఇలా రాసే క్రమంలో తన నిజజీవిత అనుభవాలను జోడించగలగాలి.

IV. సృజనాత్మకత

- ◆ గేయాలను అభినయంతో పాడగలగాలి.
- ◆ గేయాన్ని పొడిగించగలగాలి.
- ◆ చిత్రం గీసి దాని గురించి రాయగలగాలి.
- ◆ సంభాషణను రాయగలగాలి.
- ◆ చిత్రం ఆధారంగా కథను ఊహించి చెప్పగలగాలి, రాయగలగాలి, పొడిగించగలగాలి.
- ◆ తాను చెప్పదలచుకొన్న విషయాన్ని / మనసులోని భావాన్ని వ్యక్తీకరించడానికి చిత్రాలను / పదాలను / వాక్యాలను ఉపయోగించగలగాలి.
- ◆ బొమ్మల ఆధారంగా, చిత్రకథల ఆధారంగా కథను, సన్నివేశాలను, సంఘటనలను, సందర్భాలను, పాత్రలను అర్థంచేసుకోగలగాలి, ప్రశంసించగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
	సంసిద్ధతా పాఠాలు చిత్రకథలు (వర్ణమాల) 1. దాటుదాం	చిత్రాన్ని చూసి మాట్లాడటం చిత్రకథను సొంతమాటల్లో చెప్పడం.	◆ విద్యార్థులు చిత్రాన్ని గురించి సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ బొమ్మలు గీయగలగాలి.
	2. చిట్టిమొక్క	చిత్రాన్ని చూసి మాట్లాడటం. చిత్రకథను వరుస క్రమంలో పరిశీలించి సొంతమాటల్లో చెప్పగలగడం.	◆ సొంతమాటల్లో కథగా చెప్పగలగాలి. ◆ బొమ్మలు గీయగలగాలి.
	3. కోతిచేష్టలు	బొమ్మలు చూసి కథ చెప్పడం. పదాలు రాయడం.	◆ బొమ్మలు చూసి కథ చెప్పగలగాలి. ◆ బొమ్మల ఆధారంగా పదాలు రాయగలగాలి.
	4. ఉపకారం	బొమ్మలను చూసి చిత్ర పఠనం చేస్తారు. సొంతమాటల్లో కథను చెప్పగలరు. బొమ్మల ఆధారంగా పదాలు రాస్తారు.	◆ బొమ్మలు చూసి కథ చెప్పగలగాలి. ◆ బొమ్మల ఆధారంగా పదాలు రాయగలగాలి.
	5. వర్ణమాల	వర్ణమాల అక్షరాలను గుర్తించడం. చదువడం. రాయడం. సరళ పదాలు తయారుచేయడం. ఈ పాఠాల ఉద్దేశం పిల్లలను తరగతికి చెందిన సామర్థ్యాలను సాధించడానికి సంసిద్ధులను చేయడం.	◆ వర్ణమాలలోని అక్షరాలను చదువగలగాలి. ◆ ఇంతకు పూర్వం నేర్చుకున్న పదాలలోని అక్షరాలను వర్ణమాలలో గుర్తించి పలకగలగాలి. ◆ వర్ణమాలలోని అక్షరాల ఆధారంగా 2, 3, 4 అక్షరాల పదాలు రాయగలగాలి. ◆ ప్రతి అక్షరంతో పదాలు చెప్పగలగాలి. రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
1.	రంగురంగుల పూలు	<p><u>వర్ణమాల పునశ్చరణ</u></p> <p>ఈ పాఠం ఉద్దేశం : వర్ణమాల పునశ్చరణ. దీని ప్రత్యేకత : “బతుకమ్మ” పేర్చే నేపథ్యంలో పూలసేకరణకు ఉన్న ప్రాధాన్యత తెలియజేస్తుంది. పూల సేకరణలో పిల్లలు చూపే ఉత్సాహం ఐకమత్యం చిత్రాల ద్వారా, గేయం ద్వారా తెలియజేశారు.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని లయబద్ధంగా పాడగలగాలి. ◆ అభినయం చేయగలగాలి. ◆ తోటలో ఏమేమున్నాయో చెప్పగలగాలి. ◆ తోటలో ఉన్న పిల్లలు ఎవరేం చేస్తున్నారో చెప్పగలగాలి. ◆ వర్ణమాలలోని అక్షరాలతో పదాలు రాయగలగాలి. ◆ చిత్రాన్ని / బొమ్మను గుర్తించి పేరు రాసి చదువగలగాలి. ◆ వివిధ రకాల పూల బొమ్మలు గీసి రంగులు వేయగలగాలి.
2.	బతుకమ్మ పేరుద్దాం	<p>ఇది కూడా వర్ణమాల పునశ్చరణకు ఉద్దేశించిన పాఠం. ప్రత్యేకత : పూలసేకరణ అనంతరం “బతుకమ్మ” పేర్చే విధానాన్ని ఈ పాఠం తెలియజేస్తుంది.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని అభినయంతో పాడగలగాలి. ◆ గేయాన్ని సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ గేయంలో వాక్యాలను గుర్తించగలగాలి. లోపించిన అక్షరాలను రాయగలగాలి. ◆ పట్టికలో పదాలు రాయడం. పదాలతోని వాక్యాలు రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మలకు సరియైన రంగులు వేయగలగాలి.
3.	బతుకమ్మ ఆడుదాం	<p>(✓ → ° °) గుణింతాల పునశ్చరణ.</p> <p>✓ → ° ° గుణింత పదాలలోని తేడాలు గుర్తించి చదువడం, పదాలు రాయడం, వాక్యాలు రాయడం. ఈ గేయం, పూలసేకరణ, బతుకమ్మ పేర్చడం జరిగిన తరువాత, బతుకమ్మ చుట్టూ తిరుగుతూ పాటలు పాడుతూ లయబద్ధంగా అడుగులువేస్తూ చప్పట్లుకొడుతూ బతుకమ్మను పూజిస్తారని తెలియజేస్తుంది.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ తెలిసిన (ఏదైన) పాట పాడగలగాలి. ◆ గుణింత పదాలను పలకడంలో తేడాలను గుర్తించి చదువగలగాలి. రాయగలగాలి. ◆ ఇచ్చిన అక్షరాలకు గుణింతాలు చేర్చి చదువగలగాలి. రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మలు చూసి వాక్యాలు రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
4.	బతుకమ్మలెత్తుదాం	<p>ఉద్దేశం : ఎ స మ్మ లె త్తే యే గుణింతాక్షర పదాలు గుర్తించడం. చదువడం, రాయడం.</p> <p>ప్రత్యేకత : బతుకమ్మను కొలిచి పూజించిన తరువాత నిమజ్జనానికై ఊరేగింపుగా తీసుకువెళ్ళే సంబరం గురించి తెలుపుతుంది ఈ గేయం.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ఎ స మ్మ లె త్తే యే గుణింతాల పునశ్చరణ ◆ ఊరేగింపుగా పోయే పండుగల గురించి చెప్పగలగాలి. ◆ పదాలను వాక్యాలను గేయంలో గుర్తించగలగాలి. ◆ గుణింతాక్షరాలతో పదాలు రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మలు చూసి వాక్యాలు చెప్పగలగాలి. రాయగలగాలి. ◆ సీతాకోకచిలుక బొమ్మ గీసి రంగులు వేయగలగాలి.
5.	పోయిరా గౌరమ్మ	<p>ఉద్దేశం : ా లో మ గుణింతాలు చదువగలగడం. గుణింతాక్షర పదాలు చదువడం, వాక్యాలు రాయడం.</p> <p>ప్రత్యేకత : భక్తితో పూజలుచేసి, ఊరేగింపుగా చెరువు వద్దకు తీసుకువచ్చి బతుకమ్మను ప్రేమతో భక్తితో నిమజ్జనంచేయువిధం తెలియజేస్తుంది.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ా లో మ గుణింతాల పునశ్చరణ ◆ గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడగలగాలి. అభినయం చేయగలగాలి. చెరువు గురించి చెప్పగలగాలి. ◆ వాక్యాలను గేయంలో గుర్తించి రాయగలగాలి. ◆ పాఠంలోని గుణింతాక్షరాలను గుర్తించగలగాలి. వాటితో పదాలు, వాక్యాలు రాయగలగాలి. ◆ గుణింతాక్షరాల చార్టును ఉపయోగించి పదాలు తయారుచేయగలగాలి, చదువగలగాలి, రాయగలగాలి.
6.	అల్లీ నేరడల్లీ (గేయం)	<p>ట, ల - (ట ట ఒత్తుల పరిచయం.) పదాలు, వాక్యాలు చదువడం, రాయడం.</p> <p>★ తెలంగాణ పల్లెప్రాంతంలో అధిక ప్రాచుర్యం పొందిన గేయం.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడగలగాలి. ◆ ట ట ఒత్తు పదాలను గేయంలో గుర్తించగలగాలి. ◆ ఒత్తు లేకుండా, ఒత్తుతో కలిపి చదువడంలో తేడాను గుర్తించి చదువగలగాలి. ◆ వాక్యాలు సరిచేసి రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మల పేర్లు రాసి వాటితో వాక్యాలు రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మను చూసి సొంతంగా రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
7.	పొట్టేలు కన్నతల్లి	న - ళ్ల, ర - ల్ల ఒత్తుల పరిచయం చదువడం, రాయడం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగంతో పాడగలగాలి. అభినయం చేయగలగాలి. ◆ జుర్రుడు, ఒర్రుడు, తీపి, కారం లాంటి పదాలు చెప్పగలగాలి. ◆ ళ్ల ల్ల ఒత్తుల పదాలు ధారాళంగా చదువగలగాలి. ◆ ట, ర, న, ల ఒత్తులలో వచ్చే పదాలు రాయగలగాలి. సరైన చోట ఒత్తులు చేర్చి రాయగలగాలి.
8.	తానె తందానె	ద - ళ్ల, ప - ళ్ల ఒత్తుల పరిచయం చదువడం. రాయడం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగంతో పాడగలగాలి. అభినయం చేయగలగాలి. ◆ ళ్ల, ళ్ల ఒత్తులున్న పదాలను గుర్తించి చదువగలగాలి. ◆ ఒత్తుతో, ఒత్తు లేకుండా ఉన్న అక్షరాలను చదువడంలో తేడాను గ్రహించగలగాలి. ◆ వాక్యాలలోని పదాలకు సరియైన చోట ఒత్తులు చేర్చి చదువగలగాలి. రాయగలగాలి. ◆ వాక్యాలలో పదాల వరుసను సరిచేసి రాయగలగాలి.
9.	మా బుజ్జీ	చ - ళ్ల, జ - ళ్ల, స - ళ్ల ఒత్తుల పరిచయం. ళ్ల, ళ్ల ఒత్తుల పదాలు, వాక్యాలు చదువడం. రాయడం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడగలగాలి. అభినయం చేయగలగాలి. ◆ ళ్ల, ళ్ల ఒత్తులున్న పదాలను తప్పులు లేకుండా ధారాళంగా చదువగలగాలి. ◆ గీత గీసిన (ఒత్తు) అక్షరాలలో తేడా చెప్పగలగాలి. ◆ సొంతంగా ఒత్తులతో కూడిన వాక్యాలు రాయగలగాలి. ◆ పదాలను జతపరిచి సొంతవాక్యాలు రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
10.	బుక్కెడంత బువ్వ	వ - క ఒత్తుల పరిచయం. పదాలు, వాక్యాలు చదువడం, రాయడం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగంతోపాడి అభినయం చేయగలగాలి. ◆ క, వ ఒత్తులున్న అక్షరాలను గుర్తించి చదువగలగాలి. ◆ ఒత్తుల వాక్యాలలో పదాలను సరిచేసి వాక్యాలు రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మలో కనిపిస్తున్న కూరగాయలను చూసి వాటి పేర్లతో వాక్యాలు రాయగలగాలి. ◆ గేయాన్ని పొడిగించి రాయగలగాలి.
11.	ముత్యాల చెమ్మచెక్క	క్ర, య ఒత్తుల పరిచయం. పదాలు, వాక్యాలు చదువడం, రాయడం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగంతోపాడి అభినయం చేయగలగాలి. ◆ క్ర, య ఒత్తుల పదాలను గేయంలో గుర్తించగలగాలి. ◆ ఒత్తులతో, ఒత్తు లేకుండా ఉన్న అక్షరాల తేడా గమనిస్తూ చదువగలగాలి. వాక్యాలు తప్పులు లేకుండా ధారాళంగా చదువగలగాలి. ◆ ఖాళీలను సరియైన పదాలతో పూరించగలగాలి. ◆ వాక్యాలు చదివి జవాబులు రాయగలగాలి.
12.	ఎర్రాడబ్బల బండి	బ, ధ ఒత్తుల పరిచయం. పదాలు, వాక్యాలు చదువడం, రాయడం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగంతోపాడి అభినయం చేయగలగాలి. ◆ బ, ధ ఒత్తుల పదాలను చదివి ఆ అక్షరాలను గుర్తించగలగాలి. ◆ పేరా చదివి ప్రశ్నలు రాయగలగాలి. ◆ జవాబులు చెప్పి రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మకు తగ్గ రంగుతో జతపర్చి వాటితో వాక్యాలు రాయగలగాలి.
13.	ఓ లచ్చా గుమ్మడి	ం, డ, ు ఒత్తుల పరిచయం. వాటితో పదాలు, వాక్యాలు చదువడం, రాయడం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగంతోపాడి అభినయం చేయగలగాలి. ◆ గేయంలోని వాక్యాలు చదివి పాఠం ఆధారంగా తర్వాత వాక్యాలు రాయగలగాలి. ◆ ఒత్తున్న, ఒత్తులేని పదాలలో తేడా గమనించి చెప్పగలగాలి. ◆ బొమ్మలను చూసి వాక్యాలను రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
14.	కాళ్ళా గజ్జా (గేయం)	ఒత్తుల పునశ్చరణ. ఒత్తులతో పదాలు, వాక్యాలు చదువడం - రాయడం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగంతో పాడగలగాలి. అభినయం చేయగలగాలి. ◆ పేరా చదివి వాక్యాలు పూర్తిచేయగలగాలి. ◆ బడికి సంబంధించిన పదాలు రాయగలగాలి. ఆ పదాలతో వాక్యాలు రాయగలగాలి. ◆ తమ గురించి పరిచయం చేసుకొని రాయగలగాలి.
15.	తెలంగాణ రాష్ట్రం (వ్యాసం)	సంయుక్త, సంక్షేప పదాల పరిచయం. చదువడం, రాయడం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన రోజున తెలంగాణ ప్రజలు ఏమేం చేశారో చెప్పగలగాలి. ◆ పదాలలో రెండేసి ఒత్తులున్న (సంక్షేప) అక్షరాలను గుర్తించగలగాలి. చదువగలగాలి. ◆ వాక్యాలలో గీతగీసిన పదాలకు సరైన ఒత్తు చేర్చి చదువగలగాలి. రాయగలగాలి. ◆ ఇచ్చిన బొమ్మకు సరైన రంగులువేసి దాని గురించి రాయగలగాలి.
16.	తెలివైన రాణి (కథ)	కథ చెప్పడం, చదువడం, రాయడం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ కథను సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ పొడుపుకథలు చదువగలగాలి. సరైన జవాబులు రాయగలగాలి. ◆ పదాలలో తప్పులు సరిచేసి, వాటిని సొంతవాక్యాలలో ఉపయోగించి రాయగలగాలి. ◆ ఆదివారం / సెలవురోజున ఏమేమి పనులు చేస్తారో వాక్యరూపంలో రాయగలగాలి.
17.	కోడిపిల్ల	చిత్రకథ చెప్పడం, చదువడం, రాయడం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ కోడిపిల్ల కథను సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ బొమ్మలతో కలిపి పేరా చదువగలగాలి. జవాబులు చెప్పగలగాలి. రాయగలగాలి. ◆ వాక్యాలను వరుస క్రమంలో రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మ చూసి దాని ఆధారంగా సొంతవాక్యాలు రాయగలగాలి. ◆ కోడి, కుక్క ఏం మాట్లాడుకుంటున్నాయో ఊహించి సంభాషణ రూపంలో రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
18.	నాయనా ... పులి (గేయకథ)	కథ చెప్పడం, చదువడం, రాయడం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయకథను రాగంతో పాడగలగాలి. ◆ అభినయం చేయగలగాలి. ◆ పాఠం చదివి ఇచ్చిన వాక్యాలలో తప్పొప్పులను గుర్తించగలగాలి. ◆ పాఠంలోని ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మలను చూసి కథ రాయగలగాలి.
19.	తెలుగు నెలలు	సంభాషణలు చదువడం, రాయడం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ లింగమ్మ బదులుగా తాముంటే తాతను ఏమేమి ప్రశ్నలు అడగగలుగుతారో చెప్పగలగాలి. ◆ తారుమారైన అక్షరాలను సరిచేసి రాయగలగాలి. ◆ గళ్ళలో దాగి ఉన్న తెలుగు నెలల పేర్లు. అందులో లేని పేర్లను కూడా గుర్తించి రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మను చూసి ఏం జరుగుతుందో రాయగలగాలి.
20.	శ్రీకృష్ణ శతకం	పద్యాలు చదువడం	<ul style="list-style-type: none"> ◆ పద్యాలను రాగంతో పాడగలగాలి. ◆ ఇచ్చిన పదాలు ఏయే పద్యాల్లో ఉన్నాయో గుర్తించగలగాలి. ◆ పద్యాల ఆధారంగా ఖాళీలను పూరించగలగాలి. ◆ తెలిసిన మంచి పనుల గురించి రాయగలగాలి. ◆ కృష్ణుడి బొమ్మకు సరైన రంగులు వేసి దాని గురించి రాయగలగాలి.

3వ తరగతి పాఠాల ప్రత్యేకతలు - సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

ఈ పాఠ్యపుస్తకం ద్వారా పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

I. విని, అర్థంచేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

- ◆ గేయాలను రాగంతో పాడాలి. అభినయం చేయగలగాలి.
- ◆ గేయాలు, కథలు, సంఘటనలు, పద్యాలు మొదలయినవి విని అర్థంచేసుకోగలగాలి. సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి.
- ◆ తెలిసిన, విన్న, చూసిన చదివిన అంశాల గురించి ఎత్తుగడలను, కథాగమనమును, హావభావాలను పాటిస్తూ సొంతమాటల్లో అర్థమయ్యేలా క్రమపద్ధతిలో చెప్పగలగాలి.
- ◆ వ్యక్తులగురించి, పాఠాలలోని పాత్రల గురించి తమ అభిప్రాయాలను చెప్పగలగాలి. చదివిన / విన్న అంశాలకు తమ నిజజీవితంలోని అంశాలను జోడించి చెప్పగలగాలి.
- ◆ వివిధ సన్నివేశాల్లో సందర్భోచితంగా సరైన భాష ఉపయోగించాలి.

II. ధారాళంగా చదువడం - అర్థంచేసుకొని చెప్పడం

- ◆ గేయాలు, కథలు, సంభాషణలు, పద్యాలు మొదలైనవాటిని ధారాళంగా చదువాలి. చదివిన అంశాల గురించి ఎవరు? ఏమిటి? ఎక్కడ... వంటి ప్రశ్నలకు సమాధానాలు చెప్పగలగాలి. రాయగలగాలి.
- ◆ చదివిన అంశాలలోని ప్రాసపదాలు, జంటపదాలు, వ్యతిరేకార్థ పదాలు మొదలైన వాటిని గుర్తించాలి.
- ◆ చదివిన అంశాలలోని పదాల అర్థాలను సందర్భాన్ని బట్టి గ్రహించాలి.
- ◆ చదివిన అంశం గురించి అర్థంచేసుకోవాలి. సొంతమాటల్లో చెప్పాలి, రాయాలి.
- ◆ వివిధ రూపాల్లో ఉన్న బాలసాహిత్యాన్ని వార్తాపత్రికలు, మ్యాగజైన్లు ధారాళంగా చదువగలగాలి. అర్థంచేసుకొని చెప్పాలి. చర్చల్లో పాల్గొనగలగాలి, ప్రశ్నించగలగాలి, అభిప్రాయాలు చెప్పగలగాలి.
- ◆ పాఠ్యపుస్తకం చివరలో ఉన్న పదపట్టికను ఉపయోగించి అర్థాలను గ్రహించగలగాలి.

III. ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం

- ◆ తెలిసిన, విన్న, చూసిన విషయాలు, కథలు, అనుభవాలు, ఇష్టాయిష్టాలు మొదలైన వాటి గురించి సందర్భానికి తగిన ప్రక్రియలో సొంతమాటల్లో ఐదు, ఆరు వాక్యాలు లేదా పేరా రాయాలి.

- ◆ తప్పుల్లేకుండా, విరామచిహ్నాలు ఉపయోగించి క్రమపద్ధతిలో రాయాలి. రాసేటప్పుడు సంపూర్ణ వాక్యాలతో సరైన పదాలు ఉపయోగించి అర్థవంతంగా రాయాలి.

IV. పదజాలం

- ◆ పదజాలాన్ని సందర్భోచితంగా ఉపయోగించాలి. సొంత వాక్యాలు రాయగలగాలి.
- ◆ పదాలకు వ్యతిరేక పదాలు, వచనాలు మార్చి వాటితో వాక్యాలు రాయగలగాలి.
- ◆ ఇచ్చిన పదాలకు సంబంధించిన అర్థాలు రాయగలగాలి, వాటిని ఉపయోగించగలగాలి.
- ◆ బహువచన రూపాలు ఎట్ల ఏర్పడుతాయో చెప్పగలగాలి. వచనాలకు అనుగుణంగా వాక్యాలు రాయాలి.

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

- ◆ సూచనల ఆధారంగా బొమ్మలు గీసి రంగులు వేయాలి.
- ◆ కథలు, గేయాలు పొడిగించాలి. సంభాషణలు, కథలు రాయడం, వర్ణించి రాయడం, ఊహించి రాయడం, ఆత్మకథ రాయడం వంటివి చేయగలగాలి.

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

- ◆ పదాలలోని అచ్చులు, హల్లులు, వ్రాస్వ, దీర్ఘాక్షరాలు, అల్పవ్రాణ, మహావ్రాణ, ద్విత్వ, సంయుక్త, సంశ్లేష అక్షరాలను స్పష్టంగా పలకడంలో తేడాను గుర్తించాలి. ఉదాహరణలు చెప్పాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
	సంసిద్ధతా పాఠాలు (1 నుండి 10 పాఠాలు)	పునశ్చరణ-చదువడం, రాయడం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ 1 నుండి 3 వరకు ఉన్న సంసిద్ధతా పాఠాలు సరళాక్షరాల పునశ్చరణకు సంబంధించినవి. ◆ 4 నుండి 6 వరకు ఉన్న సంసిద్ధతా పాఠాలలో గుణింతాల పునశ్చరణ చేయబడినది. ◆ 7 మరియు 8 సంసిద్ధతా పాఠాలు ఒత్తుల పునశ్చరణ కోసం. ◆ 9 మరియు 10 పాఠాలు పదాలు, వాక్యాలు, సంభాషణ మరియు చిన్న పేరాలు, కథలు రాయడంకోసం ఉద్దేశించబడినవి.
1.	వానదేవుడా! (గేయం)	పర్యావరణం : వానలు కురవడం వల్ల పంటలు పండుతాయి. అంతే కాకుండా సమస్త జంతు జాలానికి నీరే ప్రాణాధారం. కాబట్టి ఆ నీటి వనరులైన చెరువులు, కుంటలు నిండితే ప్రకృతి పచ్చదనంతో కళకళలాడుతూ ఉంటుందని తెలుస్తుంది. ప్రజల కష్టాలు తీరుతాయని, వర్షాకాలం రాగానే పల్లెల్లో రైతులు వానల కోసం ఎదురుచూడటం. పంట పొలాలను సిద్ధం చేయడం గమనించగలం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగంతో పాడగలగాలి. అభినయం చేయగలగాలి. ◆ గేయం ఆధారంగా ప్రాసపదాలు, ఒత్తు పదాలు గుర్తించి రాయగలగాలి. ◆ 'వానదేవుడా!' గేయ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ గేయాన్ని పొడిగించగలగాలి.
2.	బాలభీముడు (కథ)	ఇతిహాసం : మహాభారత కథలో పాండవులలో ఒకడైన భీముని బలవరాక్రమాల గురించి తెలుసుకుంటారు. నెలల వయసులోనే బాల భీముని బలానికి బండపగిలి ముక్కలు కావడం, కౌరవ బాలలు ఎక్కిన చెట్టును బాలభీమున్ని ఎక్కనివ్వకుండా ఆపేస్తే ఆచెట్టును బాలభీముడు కోపంతో ఊపగానే కౌరవ బాలలు పండ్లలా రాలిపడటం పాఠం చదివి తెలుసుకొని విద్యార్థులు ఆశ్చర్యపోతారు. బాల భీముని బలవరాక్రమాలను గురించి మరికొన్ని విషయాలు పాఠం ద్వారా తెలుసుకుంటారు.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ కథను సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ బొమ్మకు సంబంధించిన వాక్యాలను పాఠంలో గుర్తించగలగాలి. ◆ భీముని గురించి స్వంత మాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మ చూసి సంభాషణ రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
3.	అమ్మ (గేయం)	<p>సంస్కృతి / విలువలు</p> <p>కనిపెంచే, కనిపించే దైవం అమ్మ. కన్నబిడ్డలను కంటిపాపలా కాపాడి తన సర్వస్వాన్ని సంతానానికి ధారపోస్తుంది. అమ్మ మాటలో గొప్పతనం కమ్మదనం. అమ్మ ప్రేమ గురించి గేయం ద్వారా తెలుసుకుంటారు.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడగలగాలి. ◆ గేయంలో కొమ్ము ౨ ఉన్న పదాలు, గేయంతో సంబంధం ఉన్న పదాలను గుర్తించగలగాలి. ◆ అమ్మ గురించి స్వంత మాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ అమ్మ గురించిన గేయాన్ని పొడిగించగలగాలి.
4.	మన పండుగలు (సంభాషణ)	<p>సంస్కృతి - సంప్రదాయాలు</p> <p>మన దేశంలో వివిధ మతాలవారు జరుపుకునే పండుగల గురించి తెలుసుకుంటారు.</p> <p>ఏయే పండుగ ఎందుకు జరుపుకుంటారో. ఏ విధంగా జరుపుకుంటారో తెలుసుకొంటారు.</p> <p>పండుగలు, మతసామరస్యానికి, ఐక్యతకు దోహదపడతాయని తెలుసుకుంటారు.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ పండుగలు ఎందుకు జరుపుకుంటామో సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ పేరా చదివి ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలగాలి. పట్టిక నింపగలగాలి. ◆ ఇష్టమైన పండుగ గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ గేయాన్ని పొడిగించగలగాలి.
5.	కాకుల లెక్క (కథ)	<p>హాస్యం</p> <p>కథలు కొన్ని ఆనందిపజేయడం. సమయస్ఫూర్తిగా ఆలోచింపజేయడం చేస్తాయని తెలుసుకుంటారు. ఆలోచింపజేసే, ఆనందింపజేసే కథలను చదువడానికి ఇష్టపడతారు. ఈ పాఠం ద్వారా బీర్బల్ సమయస్ఫూర్తిని తెలుసుకొని ఆనందిస్తారు. అతనికి సంబంధించిన మరికొన్ని కథలను సేకరించి చదువుతారు.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ కాకుల లెక్క కథను స్వంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ పాఠం ఆధారంగా తర్వాత వచ్చే వాక్యాలు రాయగలగాలి. ◆ తప్పు ఒప్పులు గుర్తించగలగాలి. ◆ బీర్బల్ గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ కాకుల లెక్క కథను నాటకీకరణ చేయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
6.	లేగదూడ (గేయం)	<p>భూతదయ</p> <p>సృష్టిలో ప్రతి జీవిపై ప్రేమ, దయ, సానుభూతి కలిగి ఉండాలి. అవసరమైనప్పుడు వాటికి సహాయం చేయాలి. గేయంలో ముద్దులొలికే లేగదూడతో చిన్నపిల్లవాడు ఆడుకోవడం. లేగదూడ పిల్లవాడి మధ్యగల అనుబంధం అల్లరి గురించి తెలుసుకుంటారు.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగంతో పాడగలగాలి. ◆ గేయం ఆధారంగా పట్టికలో వివరాలు రాయగలగాలి. ◆ గేయ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మ చూసి సంభాషణలు / కథ రాయగలగాలి.
7.	నీటి అందాలు (వ్యాసం)	<p>దర్శనీయ స్థలాలు</p> <p>మన తెలంగాణ రాష్ట్రంలో కనువిందుచేసే జలపాతాలు, చెరువులు, నదుల గురించి తెలుసుకుంటారు. అవి ప్రకృతి సంపదగా అలరించడమే కాకుండా ప్రజలకు ఏ విధంగా ఉపయోగపడుతున్నాయో తెలుసుకుంటారు. మరికొన్ని విషయాలు కుంటాల, లక్ష్మవరం, నాగార్జునసాగర్ల గురించి తెలుసుకోవడానికి ఆసక్తి చూపుతారు.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ దర్శనీయ స్థలాల గురించి చెప్పగలగాలి. ◆ పాఠం చదివి పట్టికలో వివరాలు రాయగలగాలి. ◆ చెరువుల వల్ల ఉపయోగాలు రాయగలగాలి. ◆ చెరువు చిత్రం గీసి రంగులు వేసి దాని గురించి రాయగలగాలి.
8.	మతిమరుపు ఈగ (కథ)	<p>హాస్యం</p> <p>హాస్య కథలు మనుషులకు సంబంధించినవే కాక పశు పక్ష్యాదులకు సంబంధించినవి చదివి ఆనందిస్తారు. పాఠంలో మతి మరుపు ఈగ ఎవరెవరి దగ్గరికి వెళ్లి తన పేరు చెప్పమని అడిగిందో తెలుసుకొని నవ్వుకుంటారు. మరికొన్ని కథలు వినడానికి, చదువడానికి ఆసక్తి చూపుతారు.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ఈగ కథను సొంత మాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ పాఠం ఆధారంగా పట్టిక నింపగలగాలి. ◆ ఈగ కథను సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మ చూసి గేయం రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
9.	ఏమేమి చూడాలి (గేయం)	ప్రకృతి పరిశీలన ప్రకృతి మనకు గాలి, నీరు, ఆహారం, అందం ఆనందాన్నిస్తున్నాయి. ప్రకృతిని పరిశీలిస్తే మనకు తెలియని ఎన్నో అందాలు కనిపిస్తాయని అవి మనకు మానసిక ఆనందాన్ని కలిగిస్తాయని తెలుసుకుంటారు. పరిశీలించి పరవశిస్తారు.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగంతో పాడి అభినయం చేయగలగాలి. ◆ గేయం ఆధారంగా గేయ పాదాలను సరిచేయగలగాలి. ◆ గేయ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ గేయాన్ని పొడిగించగలగాలి.
10.	వేమన శతకం (పద్యాలు)	విలువలు పద్యాలు రసానుభూతిని కలిగిస్తాయి. నైతిక విలువలను పెంపొందిస్తాయి. తెలుగుభాషలో పద్యం ఒక ప్రముఖమైన ప్రక్రియ. వేమన శతకంలోని ఈ పద్యాల ద్వారా పిల్లలలో నైతిక విలువలు పెంపొందించడం ఈ పాఠం ఉద్దేశం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ పద్యాలు కంఠస్థం చేసి రాగయుక్తంగా చదువగలగాలి. ◆ పద్యపాదాలు సరిచేసి పద్యాలు పూరించగలగాలి. ◆ పద్యాల తాత్పర్యాలు స్వంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ పద్యాల తాత్పర్యాల ఆధారంగా సూక్తులు రాయగలగాలి.
11.	తెలంగాణ రాష్ట్ర చిహ్నాలు (వ్యాసం)	సంస్కృతి తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడిన సందర్భంగా తెలంగాణ చరిత్ర, సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు ప్రతిబింబించే విధంగా తెలంగాణ రాష్ట్రానికి ఎంచుకొన్న అధికార చిహ్నాల గురించి ఈ పాఠం ద్వారా తెలుసుకుంటారు.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ రాష్ట్ర చిహ్నాల గురించి చెప్పగలగాలి. ◆ పేరా చదివి జవాబులు రాయగలగాలి. ◆ రాష్ట్ర పక్షి, జమ్మిచెట్టు గురించి స్వంత మాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ రాష్ట్ర చిహ్నాల బొమ్మలు గీయగలగాలి.
12.	తోటతల్లి (గేయం)	పర్యావరణం తోట తల్లిలాంటిదని, తోటలో రకరకాల పూల చెట్లమధ్య ఆటలు ఆడుతూ, పాటలు పాడుతూ గడిపితే	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడగలగాలి. అభినయం చేయగలగాలి. ◆ గేయం ఆధారంగా గేయ పంక్తులను, ప్రాసపదాలను గుర్తించి రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
		ఎంతో ఆహ్లాదంగా ఉంటుందని అనుభవం ద్వారా తెలుసుకుంటారు. తోటలో ఆటలు ఆడటం వల్ల స్వచ్ఛమైన ప్రాణవాయువు లభించి మనసు, శరీరాలకు ఆరోగ్యాన్ని ఇస్తాయని తెలుసుకుంటారు.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ చిత్ర ఆధారంగా కథ రాయగలగాలి.
13.	మహాత్ముడు (వ్యాసం)	<p>స్ఫూర్తి</p> <p>జాతిపిత గాంధీజీ చిన్నతనమునుండే క్రమశిక్షణ సత్యం అహింస మొదలైన మార్గాలను అనుసరించిన విధం తెలుసుకుంటారు. పనికివచ్చే ప్రతి వస్తువుకు విలువ ఇవ్వాలని ఇతరులపై ఆధారపడకుండా తమ పనులు తామే చేసుకోవాలని వాటిని ఆచరణ ద్వారా చూపించి అందరికీ ఆదర్శంగా నిలిచి మహాత్ముడుగా పేరొందిన విషయాన్ని పాఠం ద్వారా తెలుసుకుంటారు.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గాంధీజీ పొదుపు గురించి సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ పాఠం ఆధారంగా తప్పింపులను గుర్తించగలగాలి. ◆ నీరు, ఆహారం, విద్యుత్తును ఎందుకు పొదుపు చేయాలో రాయగలగాలి. ◆ గాంధీజీ బొమ్మగీసి రంగులు వేయగలగాలి. ఆయన గురించి రాయగలగాలి.
14.	చెట్టుకోరిక (కథ)	<p>సృజనాత్మకత</p> <p>అసహజమైన కోరికల వల్ల కలిగే అనర్థాలు చెట్టుకోరిక కథవల్ల తెలుసుకుంటారు. సహజత్వాన్ని వీడితే కలిగే కష్టాలను, పాఠం ద్వారా తెలుసుకుంటారు. ఇలాంటి సృజనాత్మక కథలను చదువడానికి ఇష్టపడతారు.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ◆ చెట్టు కథను సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ పాఠం ఆధారంగా పేరాలోని పదాలను సరిచేయగలగాలి. ◆ చెట్టు నడవడం మొదలుపెట్టాక ఏం జరిగిందో సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మనుచూసి కథను ఊహించి రాయగలగాలి.

4వ తరగతి పాఠాల ప్రత్యేకతలు - సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

ఈ పాఠ్యపుస్తకం ద్వారా పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

I. విని, అర్థంచేసుకొని, ఆలోచించి మాట్లాడడం

- ◆ గేయాలు, పాటలు, కథలు, సంభాషణలు మొదలయిన వాటిని విని అర్థం చేసుకోవాలి. సారాంశాలను క్రమపద్ధతిలో సొంత మాటల్లో చెప్పగలగాలి.
- ◆ భాషను క్షుణ్ణంగా అర్థం చేసుకుంటూ సొంతంగా మాట్లాడగలగాలి.
- ◆ చర్చల్లో పాల్గొనగలగాలి. అభిప్రాయాలు చెప్పగలగాలి, ప్రశ్నించగలగాలి.
- ◆ చిన్న చిన్న ప్రసంగాలు ఇవ్వాలి, తెలిసిన వాటి గురించి చెప్పగలగాలి.
- ◆ కారణాలు వివరించగలగాలి. సమర్థిస్తూ, విభేదిస్తూ మాట్లాడగలగాలి.

II. ధారాళంగా చదువడం - అర్థంచేసుకొని చెప్పడం. రాయడం

- ◆ పద్యాలు, పాటలు, గేయాలు, కథలు, కథానికలు, వ్యాసాలు, సంభాషణలు, గేయకథల వంటి ప్రక్రియా రూపాలు చదువగలగాలి, అర్థంచేసుకొని చెప్పగలగాలి.
- ◆ బాల సాహిత్యం, వార్తా పత్రికలు, మేగజైన్లు, అపరిచిత అంశాలు, ఉదహరించిన వాక్యాలు (Quotation), ప్రకృతి - సామాజిక సమస్యలు చదువగలగాలి, అర్థం చేసుకోవాలి.
- ◆ ఇచ్చిన అంశం ఆధారంగా ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయడం, తప్పొప్పులు గుర్తించడం, అర్థాలు గ్రహించడం, శీర్షికలు నిర్ణయించడం, విషయాన్ని క్రమపద్ధతిలో ఉంచడం వంటివి చేయగలగాలి.
- ◆ రీడింగ్ కార్నర్, గ్రంథాలయం నుండి తనకు నచ్చిన పుస్తకాన్ని ఎన్నుకొని చదువగలగాలి. వాటి గురించి మాట్లాడగలగాలి, ప్రశ్నించగలగాలి, అభిప్రాయాలు చెప్పగలగాలి, సమర్థిస్తూ, విభేదిస్తూ కారణాలు వివరించగలగాలి.

III. ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం (స్వీయ రచన)

- ◆ పాఠ్యాంశాలలోని పాత్రల గురించి, స్థలాల గురించి, సంఘటనలు, సారాంశాలు మొదలయిన వాటిని సొంత మాటల్లో రాయగలగాలి.

- ◆ ఇచ్చిన అంశాన్ని వివరిస్తూ, సమర్థిస్తూ లేదా విభేదిస్తూ, తమ అభిప్రాయాలను తెలుపుతు సొంత మాటల్లో కనీసం 8 వాక్యాలు రాయగలగాలి. అట్లే ఒకటి రెండు పేరాలు రాయగలగాలి. రాసిన అంశాన్ని స్వయంగా పరిశీలించుకొని సరిదిద్దుకోగలగాలి.
- ◆ ఊహించి లేదా తానే ఆ స్థానంలో ఉంటే ఏం చేస్తారో రాయగలగాలి. తమ అనుభవాల గురించి, చూసిన సంఘటనలు, పండుగలు, జాతరలు మొదలగు వాటి గురించి రాయగలగాలి..
- ◆ వివిధ రకాల ఉద్దేశాల కొరకు నిర్దేశించబడిన అంశాలను అనగా బులెటిన్ బోర్డులోని సూచనలు, పట్టికలు, కథలు, ప్రకటనలు, కరపత్రాలు, పోస్టర్లు మొదలగు వాటిని చదివి అర్థం చేసుకోగలగాలి. సొంతంగా రాయగలగాలి.

IV. పదజాలం

- ◆ ఇచ్చిన పదాలను సొంత వాక్యాలలో ఉపయోగించగలగాలి.
- ◆ సందర్భాన్ని బట్టి అర్థాలు గ్రహించగలగాలి. తిరిగి ఉపయోగించగలగాలి.
- ◆ పద పట్టికలు, గళ్ళ నుడికట్లు వంటి భాషా క్రీడలద్వారా సందర్భోచితంగా పదాలు రాయగలగాలి.
- ◆ తన స్థాయి / అభిరుచికి అనుగుణంగా ఇతర విషయాలకు, వృత్తులకు, కళలకు (ఉదా: పర్యావరణం, సంగీతం ... మొదలగునవి) సంబంధించిన పదజాలాన్ని ప్రశంసించగలగాలి.

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

- ◆ కథలు, కవితలు, గేయాలు పొడిగించగలగాలి. సొంతంగా రాయగలగాలి. ఆత్మకథలు, నినాదాలు, సూక్తులు, లేఖలు, సంభాషణలు మొదలగువాటిని రాయగలగాలి. నాటకీకరణ చేయగలగాలి.
- ◆ సూచనలకు అనుగుణంగా చిత్రాలు గీయాలి. రంగులు వేసి వాటి గురించి రాయగలగాలి.

VI. భాషను గూర్చి తెలుసుకుందాం

- ◆ భాషా భాగాలు, కాలాలు, విరామ చిహ్నాలు ఉపయోగించగలగాలి, కాలాలకు అనుగుణంగా క్రియలు ఉపయోగించగలగాలి. సమాపక, అసమాపక క్రియలను గుర్తించి ఉపయోగించగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
1.	సంసిద్ధత పాఠాలు (1 నుండి 10 పాఠాలు)	పునశ్చరణలో భాగంగా విద్యార్థులచే బొమ్మ ఆధారంగా పదాలు గుర్తింపజేయడం. గుర్తింపజేసిన పదాలలోని అక్షరాలతో నూతన పదాలు తయారుచేయడం, చదివించడం.	<ul style="list-style-type: none"> ◆ 1-2 పాఠాలు : సరళ అక్షరాలు గుర్తించగలగాలి. వాటిలో నూతన పదాలు తయారుచేయగలగాలి. చదువగలగాలి. ◆ 3-4 పాఠాలు : గుణింత అక్షరాలు గుర్తించగలగాలి. వాటితో నూతన పదాలు తయారుచేయగలగాలి. చదువగలగాలి. ◆ 5-6 పాఠాలు : బొమ్మ ఆధారంగా పదాలు రాసి, అందులోని ఒత్తు అక్షరాలను గుర్తించి, వాటిలో కొత్త పదాలు రాయగలగాలి. చదువగలగాలి. ◆ 7-8 పాఠాలు : బొమ్మ ఆధారంగా ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మలో ఏం జరుగుతుందో ఊహించి రాయగలగాలి. ◆ 9-10 పాఠాలు : బొమ్మ ఆధారంగా సంభాషణలు రాయగలగాలి.
2.	తెలంగాణ వైభవం (గేయం)	<ul style="list-style-type: none"> ● ఇతివృత్తం : సంస్కృతి ● తెలంగాణ రాష్ట్రం - ప్రకృతి వనరులకు, కవులకు, కళాకారులకు త్యాగధనులకు, ఘనచరిత్రకు, చారిత్రక కట్టడాలకు నిలయమని తెలియజెప్పడం. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగంతో పాడగలగాలి. ◆ గేయంలోని ప్రాస పదాలను గుర్తించి రాయగలగాలి. ◆ తెలంగాణ గొప్పదనం గురించి సొంత మాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ పదాల ఆధారంతో గేయాన్ని రాయగలగాలి.
3.	పరమానందయ్య శిష్యులు (కథ)	<ul style="list-style-type: none"> ● ఇతివృత్తం : హాస్యం ● కథల ద్వారా హాస్యరసాన్ని పిల్లలకు అందించి, ఆనందింపజేయడం. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ కథను పొడిగించి చెప్పగలగాలి. ◆ కథను ధారాళంగా చదువగలగాలి. పాఠం ఆధారంగా ఇచ్చిన వాక్యాల్లో తప్పొప్పులు గుర్తించగలగాలి. ◆ కథలో నచ్చిన సన్నివేశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ వాగు - శిష్యుల మధ్య సంభాషణ ఊహించి రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
4.	వినాయక చవితి (వ్యాసం)	<ul style="list-style-type: none"> ఇతివృత్తం : సంస్కృతి, సంప్రదాయం హిందువులు జరుపుకునే ముఖ్యమైన పండుగలలో వినాయక చవితి ఒకటి. ఈ పండుగ విశేషాలు మరియు జాతీయ సమైక్యతకు ఈ పండుగ ఎట్లా దోహదపడుతుందో తెలియజేయడం. 	<ul style="list-style-type: none"> తనకు తెలిసిన వివిధ పండుగల గురించి మరియు వాటిని అందరు కలిసి జరుపుకునే విధానం గురించి చెప్పగలగాలి. పేరాను చదివి, వాక్యాలను పొడిగిస్తూ రాయగలగాలి. వినాయక చవితి ఎలా జరుపుకుంటారో సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. మట్టితో వినాయకుని బొమ్మను తయారు చేయగలగాలి. దానికి రంగులు వేయగలగాలి.
5.	పడవలు చేద్దాం (గేయం) చదువు - ఆనందించు	<ul style="list-style-type: none"> ఇతివృత్తం : పిల్లల ఆసక్తులు. పిల్లల ఆసక్తులను వెలికితీయడం. అందుబాటులో ఉన్న వనరులు ఉపయోగించడం. 	<ul style="list-style-type: none"> గేయాన్ని స్పష్టంగా ఉచ్చారణ దోషం లేకుండా రాగయుక్తంగా పాడగలగాలి. గేయ భావాన్ని సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి.
6.	పంటసిరి (గేయం)	<ul style="list-style-type: none"> ఇతివృత్తం : శ్రమపట్ల గౌరవం దేశానికి వెన్నెముక రైతు. అతని శ్రమ ఎంతో విలువైంది. దీనితో దేశంలోని దారిద్ర్యం తొలగిపోతుందని తెలియజేయడం. 	<ul style="list-style-type: none"> గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడగలగాలి. రైతు వ్యవసాయానికి ఎలా సిద్ధపడాలో చెప్పగలగాలి. గేయ పంక్తులను సరిచేయగలగాలి. 'పంటసిరి' గేయసారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. గేయాన్ని పొడగించగలగాలి.
7.	రంజాన్ (వ్యాసం) చదువు - ఆనందించు	<ul style="list-style-type: none"> పఠనాసక్తిని పెంపొందించడం. భిన్న మతాల సంస్కృతి సంప్రదాయం, పండగ ప్రాశస్త్యం తెల్పడం. 	<ul style="list-style-type: none"> ధారాళంగా చదువగలగాలి. భావం అర్థం చేసుకోగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
8.	దేశమును ప్రేమించుమన్నా (గేయం)	<ul style="list-style-type: none"> • ఇతివృత్తం : దేశభక్తి • దేశభక్తి గేయాలు మనలో దేశభక్తిని పెంచుతాయి. జాతీయ సమైక్యతకు తోడ్పడతాయి. నైతిక విలువలను పెంచుతాయి. సమాజంలో మనుషులు మెలగాల్సిన విధానాన్ని తెలుపడం. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగంతో పాడగలగాలి. ◆ భావానికి సరిపడే గేయపాదాన్ని గుర్తించగలగాలి. ◆ పేరా చదివి ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలగాలి. ◆ గేయ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ గేయం ఆధారంగా నినాదాలు రాయగలగాలి.
9.	చిన్నారి కల (కథనం)	<ul style="list-style-type: none"> • ఇతివృత్తం : పర్యావరణం • పిల్లల ఊహాశక్తిని పెంపొందించుట. • పర్యావరణ కాలుష్యంపై జాగృతి కల్పించడం. • పర్యావరణ పరిరక్షణపై అవగాహన కల్పించడం. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ పాఠంలోని విషయాల ఆధారంగా వర్ణిస్తూ లేదా వివరిస్తూ మాట్లాడగలగాలి. ◆ పాఠం ఆధారంగా పట్టిక నింపగలగాలి. ◆ పేరాను చదివి, ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలగాలి. ◆ ప్లాస్టిక్ ను వాడకుండా, పర్యావరణాన్ని పరిరక్షించడానికి ఏమిచేయాలో సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. • పక్షులకు, రవికి మధ్య జరిగిన సంభాషణలను ఊహించి రాయగలగాలి.
10.	కళారత్నాలు (గేయం)	<ul style="list-style-type: none"> • ఇతివృత్తం : కళలు - కళాకారులు • తెలంగాణ గొప్పదనాన్ని తమ కళా ప్రతిభతో ప్రపంచానికి చాటిచెప్పిన కళాకారుల గురించి తెలియజేయడం. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడగలగాలి. గేయంలోని కళాకారుల గొప్పదనాన్ని చెప్పగలగాలి. ◆ గేయం చదివి, ప్రాసపదాలు గుర్తించి, రాయగలగాలి. పట్టికలోని వివరాలను పూరించగలగాలి. ◆ కళాకారుల గొప్పతనాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మను చూసి, మరో బొమ్మను గీయగలగాలి. దాని గురించి రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
11.	సుమతి శతకం (పద్యాలు)	<ul style="list-style-type: none"> ఇతివృత్తం : నైతిక విలువలు శతక పద్యాల ద్వారా విద్యార్థులలో నైతిక విలువలు పెంపొందించడం. 	<ul style="list-style-type: none"> పద్యాలను రాగంతో పాడగలగాలి. వాటి భావాలను చెప్పగలగాలి. ఇచ్చిన భావాలను సరైన పద్య పాదములు గుర్తించి రాయగలగాలి. పద్యాన్ని పూరించగలగాలి. ఇచ్చిన / అడిగిన పద్యపాదము అర్థాన్ని / భావాన్ని సమర్థిస్తూ సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. పాఠంలోని పద్యాల ఆధారంగా, చేయాల్సిన పనులు, చేయకూడని పనులను పట్టికలో పూరించగలగాలి.
12.	నేను... గోదావరిని (ఆత్మకథ)	<ul style="list-style-type: none"> ఇతివృత్తం : సంస్కృతి, దర్శనీయ స్థలాలు మన తెలంగాణలో ప్రవహిస్తున్న గోదావరి నది తీరప్రాంతంలో వెలిసిన పుణ్యక్షేత్రాల గురించి, దర్శనీయ ప్రదేశాల గురించి తెలియజేయడం. 	<ul style="list-style-type: none"> గోదావరి నది తన గురించి ఏమి చెబుతుందో చెప్పగలగాలి. పాఠం ఆధారంగా పట్టిక నింపగలగాలి. పాఠం చదివి ఇచ్చిన వాక్యాలను సరిచేసి రాయగలగాలి. గోదావరి నది గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. తనకు తెలిసిన ఒక పుణ్యక్షేత్రం గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. తమ ప్రాంతంలోని చెరువు ఆత్మకథను రాయగలగాలి. వివరించగలగాలి.
13.	ఎలుక విందు (గేయకథ)	<ul style="list-style-type: none"> ఇతివృత్తం : భాషాభిరుచి ఈ పాఠం ద్వారా పిల్లల్లో హాస్యం మరియు భాషాభిరుచిని పెంపొందించడం. 	<ul style="list-style-type: none"> గేయకథను లయబద్ధంగా పాడగలగాలి. కథను సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. పేరాను ధారాళంగా చదివి, ప్రశ్నలను తయారుచేయగలగాలి. గేయకథను సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. తర్వాత ఏం జరిగి ఉంటుందో ఊహించి రాయగలగాలి. ఎలుక, పిల్లి ముఖాల మాస్కులు తయారుచేసి వాటికి రంగులువేసి, గేయకథను నాటిక రూపంలో ప్రదర్శించగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
14.	చిన్ని కృష్ణుడు (కథ) (చదువు-ఆనందించు)	<ul style="list-style-type: none"> ఇతివృత్తం : ఇతిహాసం పఠనాసక్తిని పెంపొందించడం. 	<ul style="list-style-type: none"> ధారాళంగా చదువగలగాలి. కథాభావం / అర్థం సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి.
15.	బొమ్మగుర్రం (కథ)	<ul style="list-style-type: none"> ఇతివృత్తం : పిల్లల స్వభావం పిల్లల మనసులోని భావాలను, ఇష్టాయిష్టాలను తోటి పిల్లలు అర్థం చేసుకోగలగడం. కల్పనలేని పిల్లల మనసులు ఎంత స్వచ్ఛంగా ఉంటాయో ఈ పాఠం ద్వారా తెలియజేయడం. 	<ul style="list-style-type: none"> కథను సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. పాఠం చదివి, ఇచ్చిన వాక్యాలను పాఠంలో గుర్తించగలగాలి. పేరాను చదివి ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలగాలి. పాఠంలోని రాములమ్మ గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. బొమ్మలో ముచ్చట్లను ఊహించి రాయగలగాలి.
16.	మాటల ప్రయాణం (కథనం)	<ul style="list-style-type: none"> ఇతివృత్తం : సామాజిక స్పృహ సామాజిక సేవా సంస్థలలో ఒకటైన తపాలా వ్యవస్థ ప్రాధాన్యం గురించి తెలియజేయడం. 	<ul style="list-style-type: none"> తపాలా కార్యాలయం ద్వారా పొందుతున్న సేవలను సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. లేఖను చదివి, ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలగాలి. పోస్టాఫీసు సేవలను సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. పాఠశాల సమన్వయ గురించి ప్రధానోపాధ్యాయునికి ఉత్తరం రాయగలగాలి.
17.	ఎవరు నేను? (గేయం)	<ul style="list-style-type: none"> ఇతివృత్తం : ప్రకృతి పర్యావరణం చెట్లను నరకవద్దు. చెట్లను పెంచాలి. చెట్లవల్ల మనకు కలిగే ఉపయోగాల గురించి తెలియజేయడం. 	<ul style="list-style-type: none"> గేయాన్ని రాగంతో పాడగలగాలి. గేయం ద్వారా ఏమి తెలుసుకున్నారో చెప్పగలగాలి. గేయం చదివి, తారుమారైన గేయపాదాలను సరిచేసి రాయగలగాలి. గేయ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. గేయాన్ని పొడగించగలగాలి.
18.	పరోపకారం (కథ)	<ul style="list-style-type: none"> ఇతివృత్తం : విలువలు ఇతరులకు మేలు చేసే పనులు చేయాలని చెప్పడం. 	<ul style="list-style-type: none"> తాగునీరు లేకపోతే కలిగే ఇబ్బందులు చెప్పగలగాలి. పాఠం చదివి, ఇచ్చిన మాటలు ఎవరు ఎవరితో అన్నారో రాయగలగాలి. పరోపకారం కథను సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. నీలి - రాకాసిల మధ్య జరిగిన సంభాషణను నాటకీకరణ చేయగలగాలి.

5వ తరగతి పాఠాల ప్రత్యేకతలు - సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

ఈ పాఠ్యపుస్తకం ద్వారా పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు

I. వినడం - ఆలోచించి మాట్లాడడం

- ◆ గేయాలు, పాటలు, కథలు, సంభాషణలు సంఘటనలు మొదలయిన వాటిని విని అర్థం చేసుకోవాలి. సారాంశాలను క్రమపద్ధతిలో సొంత మాటల్లో చెప్పగలగాలి.
- ◆ చర్చల్లో పాల్గొనగలగాలి. తమ అభిప్రాయాలను చెప్పగలగాలి, ప్రశ్నించగలగాలి, వ్యాఖ్యానించగలగాలి.
- ◆ చిన్న చిన్న ప్రసంగాలను ఇవ్వాలి, తెలిసిన వాటి గురించి చెప్పగలగాలి.
- ◆ కారణాలు వివరించగలగాలి. సమర్థిస్తూ, విభేదిస్తూ మాట్లాడగలగాలి.

II. ధారాళంగా చదువడం - అర్థంచేసుకొని చెప్పడం. రాయడం

- ◆ పద్యాలు, పాటలు, గేయాలు, కథలు, కథానికలు, వ్యాసాలు, సంభాషణలు, గేయకథల వంటి ప్రక్రియా రూపాలను చదువగలగడం, అర్థంచేసుకొని చెప్పగలగాలి.
- ◆ బాల సాహిత్యం, వార్తా పత్రికలు, మేగజైన్లు, సున్నిత విషయాలను అపరిచిత అంశాలను చదువగలగాలి, అర్థం చేసుకోవాలి, వ్యక్తపరచగలగాలి
- ◆ ఇచ్చిన అంశం ఆధారంగా ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయడం, తప్పొప్పులు గుర్తించడం, అర్థాలు గ్రహించడం, శీర్షికలు నిర్ణయించడం, విషయాన్ని క్రమపద్ధతిలో ఉంచడం వంటివి చేయగలగాలి.

III. ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం (స్వీయ రచన)

- ◆ పాఠ్యాంశాలలోని పాత్రల గురించి, స్థలాల గురించి, సంఘటనలు, సారాంశాలు మొదలయిన వాటిని సొంత మాటల్లో రాయగలగాలి.
- ◆ ఇచ్చిన అంశాన్ని వివరిస్తూ, సమర్థిస్తూ లేదా విభేదిస్తూ, తమ అభిప్రాయాలను తెలుపుతూ సొంత మాటల్లో కనీసం 8 వాక్యాలు రాయగలగాలి. అట్లే ఒకటి రెండు పేరాలు రాయగలగాలి. రాసిన అంశాన్ని స్వయంగా పరిశీలించుకొని సరిదిద్దుకోగలగాలి.
- ◆ ఊహించి లేదా తానే ఆ స్థానంలో ఉంటే ఏం చేస్తారో రాయగలగాలి. తమ అనుభవాల గురించి, చూసిన సంఘటనలు, పండుగలు, జాతరలు మొదలగు వాటి గురించి రాయగలగాలి.

- ◆ పాఠ్యపుస్తకంలోని మరియు ఇతర పఠన సామగ్రిలోని సున్నిత అంశాలను రాయడంలోగాని బ్రెయిలీ లిపిలోగాని వ్యక్తపరచగలగాలి.

IV. పదజాలం

- ◆ నూతన పదాలకు అర్థాలను నిఘంటువు ద్వారా తెలుసుకోగలగాలి.
- ◆ ఇచ్చిన పదాలను సొంత వాక్యాలలో ఉపయోగించగలగాలి.
- ◆ సందర్భాన్ని బట్టి అర్థాలను గ్రహించగలగాలి. తిరిగి ఉపయోగించగలగాలి.
- ◆ పద పట్టికలు, గళ్ళ నుడికట్లు, వంటి భాషా క్రీడల ద్వారా సందర్భోచితంగా పదాలను రాయగలగాలి.
- ◆ తనస్థాయి / అభిరుచికి అనుగుణంగా ఇతర విషయాలకు, వృత్తులకు, కళలకు (ఉదా: గణితం, విజ్ఞానశాస్త్రం, నృత్యం మొదలగునవి) సంబంధించిన, పదజాలాన్ని అర్థం చేసుకోగలగాలి, ప్రశంసించగలగాలి, తన స్వీయరచనలో ఉపయోగించగలగాలి.

V. సృజనాత్మకత / ప్రశంస

- ◆ కథలు, కవితలు, గేయాలను పొడిగించగలగడం, సొంతంగా రాయగలగడం, ఆత్మకథలు, నినాదాలు, సూక్తులు, లేఖలు, సంభాషణలు మొదలగువాటిని రాయగలగాలి. నాటకీకరణ చేయగలగాలి.
- ◆ ఏదైనా సంఘటన గురించి తనకు నచ్చిన ప్రక్రియలో పాఠశాల
- ◆ సూచనలకు అనుగుణంగా చిత్రాలను గీయడం, రంగులు వేయడం వాటి గురించి రాయగలగాలి.

VI. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

- ◆ భాషా భాగాలను, కాలాలు, విరామ చిహ్నాలను ఉపయోగించగలగాలి, కాలాలకు అనుగుణంగా క్రియలను ఉపయోగించగలగాలి. సమాపక, అసమాపక క్రియలను గుర్తించి ఉపయోగించగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
	సంసిద్ధతా పాఠాలు (చిత్రాలు)	<ul style="list-style-type: none"> చదువడం - రాయడం 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ <u>1వ పాఠం</u> : బొమ్మల ఆధారంగా పదాలు రాసి, అందులోని సరళ అక్షరాలను వర్ణమాలలో గుర్తించగలగాలి. వాటితో నూతన పదాలు తయారుచేయగలగాలి. చదువగలగాలి. ◆ <u>2వ పాఠం</u> : బొమ్మల ఆధారంగా పదాలు రాసి, అందులోని గుణింత అక్షరాలను గుర్తించి, వాటితో నూతన పదాలు తయారుచేయగలగాలి. చదువగలగాలి. ◆ <u>3వ పాఠం</u> : బొమ్మలు ఆధారంగా పదాలు రాసి, అందులోని ఒత్తు అక్షరాలను గుర్తించి, వాటితో కొత్త పదాలు రాయగలగాలి - చదువగలగాలి. సూచనల ఆధారంగా ఒత్తు పదాలు రాస్తూ, వాటితో సొంత వాక్యాలు రాయగలగాలి. ◆ <u>4వ పాఠం</u> : బొమ్మల ఆధారంగా పదాలు రాసి, అందులోని ఒత్తు అక్షరాలను గుర్తించి, వాటితో కొత్త పదాలు రాయగలగాలి. రాసిన ఒత్తు పదాలతో సొంతవాక్యాలు రాయగలగాలి. ◆ <u>5వ పాఠం</u> : బొమ్మల ఆధారంగా ఎవరు ఏం చేస్తున్నారో ఊహించి రాయడం. పదాలను పయోగించి సొంతవాక్యాలు రాయగలగాలి. సర్క్స్ గురించి సొంతమాటల్లో రాయాలి. ◆ <u>6వ పాఠం</u> : చిత్రం ఆధారంగా సంభాషణలు రాయగలగాలి. సూచనల ఆధారంగా ఎవరెవరు ఏమని ఉంటారో ఊహించి రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
			<ul style="list-style-type: none"> ◆ <u>7వ పాఠం</u> : 'గణపతి' ఉత్సవం గురించి రాయగలగాలి. కథను ఊహిస్తూ రాయగలగాలి. ◆ <u>8వ పాఠం</u> : చిత్రం ఆధారంగా వస్తువుల సంభాషణలు ఊహించి రాయగలగాలి మరియు కథను సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ <u>9వ పాఠం</u> : చిత్రం ఆధారంగా కథ రాయగలగాలి. ప్రశ్నకు జవాబు రాయగలగాలి. ◆ <u>10వ పాఠం</u> : బొమ్మ ఆధారంగా ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలగాలి.
1.	మన జెండా (గేయం)	<ul style="list-style-type: none"> • దేశభక్తి • దేశభక్తి భావాన్ని పెంపొందించడం. • పవిత్రమైన భారత భూమిలో బ్రిటిష్ పాలనను అంతం చేయడానికి ఎంతో మంది వీరులకు భారత స్వాతంత్ర్యపోరాటంలో మన జెండా కలిగించిన చైతన్యం, ఉత్తేజం గురించి ఈ గేయంలో ఉన్నది. మన జెండా బ్రిటిష్ వారి గుండెల్లో గుబులు పుట్టించి, హడలెత్తించిన విధం ఎటువంటిదో పిల్లలు ఈ గేయం ద్వారా తెలుసుకుంటారు. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగంతో పాడి, అభినయం చేయగలగాలి. ◆ పాఠాన్ని భావయుక్తంగా చదివిన తరువాత పాఠం పేరు సరైనదేనని చెప్పగలగాలి. ◆ గేయంలోని ప్రాసపదాలను గుర్తించగలగాలి. పేరాకు పేరుపెట్టి ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలగాలి. ◆ మన జెండా గొప్పదనం గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ జెండా బొమ్మగీసి రంగులు వేయగలగాలి. ◆ జెండా గురించి నినాదాలు రాసి, ప్రదర్శించగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
2.	యాదగిరి గుట్ట (వ్యాసం)	<ul style="list-style-type: none"> దర్శనీయ స్థలం : సంస్కృతి తెలుగు నేలలో పేరు పొందిన పుణ్యక్షేత్రం యాదగిరిగుట్ట. తెలంగాణాలో ప్రసిద్ధిపొందిన నారసింహ పుణ్యక్షేత్రం యాదగిరిగుట్ట. ఈ పుణ్యక్షేత్రం యొక్క మహిమలు, విశిష్టతను, ఇక్కడ జరిగే ఉత్సవాల గురించి తెలపడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం. 	<ul style="list-style-type: none"> యాదగిరి గుట్ట గురించి సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. పాఠం చదివి పట్టికను నింపగలగాలి. పేరాను చదివి ప్రశ్నలు తయారుచేయగలగాలి. యాదగిరి గుట్ట గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. వారి గ్రామంలోని దేవాలయంలో జరిగే ఉత్సవాల గురించి ఒక పోస్టరును తయారు చేయగలగాలి.
3.	సాలార్‌జంగ్ మ్యూజియం (డైరీ)	<ul style="list-style-type: none"> దర్శనీయ స్థలం : చరిత్ర ప్రాచీన చరిత్రను తెలుసుకోవడానికి విలువైన కళాఖండాలను, వస్తు సామగ్రిని, శిల్పాలను, బొమ్మలను, పుస్తకాలను, దుస్తులను, విగ్రహాలను, పెయింటింగ్‌లను భద్రపరిచే మ్యూజియం యొక్క ప్రాశస్త్యాన్ని, పిల్లలకు తెలపడమే ఈ పాఠం యొక్క ఉద్దేశం. 	<ul style="list-style-type: none"> సాలార్‌జంగ్ మ్యూజియం వంటివి ఎందుకు చూడాలి చెప్పగలగాలి. మ్యూజియంలో ఉన్న ప్రత్యేకాంశాల గురించి చెప్పగలగాలి. డైరీ చదివి ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలగాలి. పట్టిక నింపగలగాలి. సాలార్‌జంగ్ మ్యూజియం గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. దర్శనీయ స్థలాల వివరాలను డైరీలో రాయగలగాలి.
	ప్యారా హైదరాబాద్ (చదువు-ఆనందించు) (గేయం)	<ul style="list-style-type: none"> (సంస్కృతి) (హైదరాబాద్ సంస్కృతి సంప్రదాయాలను, కట్టడాలను మతవిధానం, పండుగలను, అందాలను, ప్రాశస్త్యాన్ని తెలియజేయడమే ఈ గేయం యొక్క ఉద్దేశం) పఠనాభిరుచిని పెంపొందించడం. ధారాళంగా చదువడానికి అలవాటు పడడం. 	<ul style="list-style-type: none"> గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడగలగాలి. గేయంలోని భావాన్ని అర్థం చేసుకొని ప్రాశస్త్యాన్ని తెలుసుకోగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
4.	నీడ ఖరీదు (కథ)	<ul style="list-style-type: none"> హాస్యం, మానవ స్వభావం. పిసినారి పాపయ్య స్వభావం, ప్రవర్తన, ఇతరులను మోసం చేయాలనే బుద్ధిని కలిగియుండడం. కొంతమంది తమ తెలివితేటలతో ఇతరులను వంచన చేయాలని చూస్తారు. అట్లాంటి వాళ్ళను ఎలా మార్చాలో తెలియజేయడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం. 	<ul style="list-style-type: none"> కథను సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. పేరాలోని ఖాళీలను పూరించగలగాలి. జాతీయాలను గుర్తించి ఉపయోగించగలగాలి. పిసినారి పాపయ్య స్వభావం గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. కథను నాటకీకరణ చేయగలగాలి.
5.	చెరువు (గేయం)	<ul style="list-style-type: none"> పర్యావరణం మన జీవనానికి నీరు ముఖ్యమైనది. వంటలు పండడానికి, దూప తీరడానికి, నిత్య జీవితంలో ఇతర అవసరాలకు నీరు అవసరం. నీటిని నిల్వచేసి ఉంచేది చెరువు. తెలంగాణ రాష్ట్రమంతటా చెరువులున్నాయి. ఈ చెరువులు ఎన్ని రకాలుగా ఉపయోగ-పడుతున్నాయో ప్రజలు, పక్షులు, జంతువులు ఎంత సంబురంగా ఉన్నాయో తెలియజేయడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం. 	<ul style="list-style-type: none"> గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడగలగాలి. గేయభావాన్ని సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. గేయం చదివి పట్టిక నింపగలగాలి. పేరాను చదివి ప్రశ్నలు తయారుచేయగలగాలి. చెరువు గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. చెరువును గురించిన పాటను పొడిగించి రాయగలగాలి. చదివి వినిపించగలగాలి.
	తెలుగు సంవత్సరాలు (చదువు-ఆనందించు) (కథనం)	<ul style="list-style-type: none"> సంస్కృతి చరిత్రలో ఎప్పుడు ఏం జరిగిందో చెప్పడానికి సంవత్సరాలు అవసరం. మన పూర్వులు తెలుగులో 60 సంవత్సరాలను ఏర్పాటుచేశారు. వాటి పేర్లు, వాటి గురించి తెలుసుకోవడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం) పఠనాభిలాషను కలిగించడం. ధారాళంగా చదువుడానికి అలవాటుపడడం. 	<ul style="list-style-type: none"> తెలుగు సంవత్సరాల పేర్లను తెలుసుకోగలగాలి. వాటిని ఉపయోగించగలగాలి. తెలుగు భాషపై అభిమానం కలగాలి. పంచాంగం లాంటి సంబంధమున్న వాటిని తెలుసుకోగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
6.	బోనాలు (వ్యాసం)	<ul style="list-style-type: none"> ● సంస్కృతి ● మన పండుగలు మన సంస్కృతిని తెలుపుతాయి. పూర్వకాలంలో అనేక రకాల అంటువ్యాధులు వ్యాపించినప్పుడు ప్రజలు వైద్య సౌకర్యాలు లేక వ్యాధుల బారిన పడినప్పుడు అక్కడ ఉన్న గ్రామ దేవతలను కొలిచి సంతృప్తిపరిచే ప్రక్రియనే బోనాల పండుగ. తెలంగాణ రాష్ట్రంలో ఘనంగా జరుపుకునే పండుగ. ఈ పండుగ విశిష్టతను తెలుపడమే ఈ పాఠం యొక్క ఉద్దేశం. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ వారి గ్రామంలో జరుపుకునే పండుగల గురించి సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ పాఠం చదివి, పట్టికను పూరించగలగాలి. తప్పుగా ఉన్న వాక్యాలు సరిచేసి రాయగలగాలి. ◆ బోనాల పండుగ ప్రత్యేకత గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ ఇతర మతాలకు చెందిన తమ మిత్రులు జరుపుకునే పండుగ సందర్భంగా అభినందనలు తెలుపుతూ గ్రీటింగ్ కార్డు తయారుచేసి, తరగతిలో ప్రదర్శించగలగాలి.
7.	మహాభారత నీతి (పద్యాలు)	<ul style="list-style-type: none"> ● నైతిక విలువలు. ● తెలుగు భాషలో పద్యం ఒక ప్రముఖమైన ప్రక్రియ. మహాభారతంలో మన జీవితానికి పనికివచ్చే ఎన్నో నీతులు ఉన్నాయి. పద్యం తీరును పరిచయంచేస్తూ భారతంలోని కొన్ని పద్యాల ద్వారా పిల్లలలో నైతిక విలువలు పెంపొందించడం ఈ పాఠం ఉద్దేశం. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ పద్యాలను రాగంతో, భావంతో పాడగలగాలి. భావాన్ని సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ వాక్యాలకు సరిపోయే పద్య పాదాలను పద్యాల నుండి వెతికి రాయగలగాలి. ◆ ధర్మం గొప్పతనం గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ పాఠంలో ఏదైనా ఒక పద్యభావం వచ్చేటట్లు కథ రాయగలగాలి.
8.	మనసుంటే మార్గముంటది (లేఖ)	<ul style="list-style-type: none"> ● వికలాంగులపట్ల సున్నితత్వం, ఆత్మవిశ్వాసం. ● అవయవలోపం ఉన్నవారు కూడా ఇతరులతో సమానంగా రాణించగలరని, వారిలో కూడా నైపుణ్యాలు, పట్టుదల, ఆత్మవిశ్వాసం ఉంటాయని, వారిని చూసి ఇతరులు స్ఫూర్తి పొందాలని తెలుపడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ జ్యోత్స్న గురించి సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ పాఠం ఆధారంగా వాక్యాలలో తప్పు, ఒప్పులను గుర్తించగలగాలి. ◆ జ్యోత్స్న లాగా మీరు కూడా పట్టుదలతో సాధించాలనుకొన్న విషయాలను సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ మీ అనుభూతులను తెలుపుతూ జ్యోత్స్నకు లేఖ రాసి, చదివి వినిపించగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
9.	చిట్టాల ఐలమ్మ (గేయం)	<ul style="list-style-type: none"> • స్ఫూర్తి తెలంగాణ చరిత్ర. • అన్యాయాన్ని ఎదిరించడం వీరుల లక్ష్యం. తెలంగాణ ఎంతోమంది వీరులకు, వీర వనితలకు నిలయం. తెలంగాణ మహిళల వీరత్వం గురించి చాటిచెప్పిన పోరాట యోధురాలు చాకలి ఐలమ్మ గురించి తెలియజేయడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ వీరనారీమణుల గురించి మాట్లాడగలగాలి. ◆ తెలంగాణలోని వీరవనితల గురించి తెలుసుకోగలగాలి. ◆ చరణం ఆధారంగా ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలగాలి. ◆ ఐలమ్మ వీరత్వం గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ గేయం ఆధారంగా మీకు తెలిసిన వీరనారి / స్త్రీమూర్తి గురించి పదాలనుపయోగించి గేయాన్ని రాయగలగాలి.
10.	వృధాచేయం (సంభాషణ)	<ul style="list-style-type: none"> • పర్యావరణ స్పృహ • చిన్నతనం నుండే పొదుపు చేయడం ఒక మంచి లక్షణం. డబ్బుతోపాటు నీరు, విద్యుత్తును కూడా పొదుపు చేయాలని, వీనిని వృధాచేయకూడదని తెలియజేయడమే పాఠం యొక్క ఉద్దేశం. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ విద్యుత్ వినియోగం, పొదుపు గురించి సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. ◆ నీటి వృధాపై పోస్టరు ఆధారంగా ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయగలగాలి. ◆ విద్యుత్తు వినియోగం, పొదుపును సమర్థిస్తూ సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ మొక్కలు నాటడంపై పోస్టరును తయారుచేసి ప్రదర్శించగలగాలి.
	క్రిస్మస్ (చదువు-ఆనందించు) (వ్యాసం)	<ul style="list-style-type: none"> • సంస్కృతి (ప్రపంచవ్యాప్తంగా ప్రేమాభిమానాలతో, బంధువులు, మిత్రులతో కలిసి జరుపుకునే పండుగ క్రీస్మస్. ఈ పండుగ విశేషాలను తెలియజేయడమే పాఠం యొక్క ఉద్దేశం). • పఠనాసక్తిని పెంపొందించడం. • ధారాళంగా చదువడానికి ఉపయోగపడడం. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడగలగాలి. ◆ గేయం చదివి ప్రాసపదాలు గుర్తించి రాయగలగాలి. పట్టికలోని వివరాలను పూరించగలగాలి. ◆ కళాకారుల గొప్పతనాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ బొమ్మను చూసి, మరో బొమ్మను గీయగలగాలి. దాని గురించి రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
11.	బువ్వ (వ్యాసం)	<ul style="list-style-type: none"> శ్రమ సౌందర్యం. ప్రతి జీవి జీవించడానికి ఆహారం అవసరం. బువ్వ మనకు లభించడానికి రైతు పడ్డ శ్రమ, ఆహార పదార్థాల వృథాను అరికట్టవలసిన అవసరాన్ని చెప్పడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం. 	<ul style="list-style-type: none"> ఆహార పదార్థాలను ఎందుకు వృథా చేయకూడదో చెప్పగలగాలి. పాఠం ఆధారంగా వరి పండించే విధానాన్ని క్రమ పద్ధతిలో రాయగలగాలి. రైతు గొప్పదనం గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ఆహారం వృథా చేయకూడదని నినాదాలు రాయగలగాలి.
12.	గోపి డప్పు (కథ)	<ul style="list-style-type: none"> పిల్లల స్వభావం. స్వచ్ఛమైన, కపటం, కల్మషం లేని స్వభావంతో సహాయం చేయాలి. ఇలా ఇతరులకు చేతనైన సహాయం చేస్తే మనకు మేలు కలుగుతుంది. దీనివల్ల అసలైన ఆనందం పొందుతామని చెప్పడమే ఈ పాఠం యొక్క ఉద్దేశం. 	<ul style="list-style-type: none"> గోపి డప్పు కథను సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి. పాఠం ఆధారంగా గోపి ఎవరికి ఏం ఇచ్చాడు, ఏం తీసుకున్నాడో గుర్తించి పట్టికలో రాయగలగాలి. గోపి గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. గోపి ఇచ్చివుచ్చుకున్న వస్తువులను సూచించేలా చిన్న గేయం రాయగలగాలి.
13.	మార్పు - తీర్పు (గేయం)	<ul style="list-style-type: none"> సామాజిక స్పృహ సమాజంలో మంచి, చెడు అనే రెండు లక్షణాలుంటాయి. మంచిని పెంచుకొని, చెడును వదిలి పెట్టుకోవాలనే విచక్షణ జ్ఞానాన్ని పెంపొందింప జేయడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం. 	<ul style="list-style-type: none"> గేయం ద్వారా తెలుసుకొన్న విషయాల గురించి మాట్లాడగలగాలి. గేయం ఆధారంగా వాక్యాలను సరైన అర్థం వచ్చేలా రాయగలగాలి. కార్మికులు, కర్షకుల గొప్పతనం గురించి రాయగలగాలి. పాఠంలోని విషయాలను తెలుపుతూ మీ మిత్రునికి లేఖ రాయగలగాలి.

క్ర.సం	పాఠం పేరు	ప్రత్యేకత / ఉద్దేశం	సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు
	జడకొప్పు కోలాటం (చదువు-ఆనందించు) (డైరీ)	<ul style="list-style-type: none"> • సంస్కృతి (తెలంగాణ రాష్ట్రంలో అనేక జానపద పాటలు, ఆటలు ఎంతో ప్రత్యేకతను సంపాదించుకున్నాయి. దీనిలో జడకొప్పు కోలాటం అనే జానపద ఆటను తెలపడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం) • పఠనాభిరుచిని పెంపొందించడం. • ధారాళంగా చదువడానికి ఉపయోగపడడం. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ ధారాళంగా చదువగలగాలి. ◆ భావాన్ని అర్థం చేసుకొని తెలుసుకోగలగాలి. ◆ ఇలాంటి ఆటలను ఆడి ఆనందించగలగాలి. ◆ ప్రశంసించగలగాలి. ◆ గేయాన్ని పాడగలగాలి. ఆటను ఆడగలగాలి.
14.	చింతచెట్టు (స్వగతం)	<ul style="list-style-type: none"> • పర్యావరణం • ప్రకృతిలో అనేక రకాల చెట్లతో మనకు అవినాభావ సంబంధం ఉన్నది. వీనిలో చింతచెట్టుతో మనం ఎంతో అనుబంధం పెంచుకున్నాం. ఈ చెట్టు ఆకులు, పూలు, కాయలు మొదలుకొని కాండం వరకు అనేక రకాలుగా మనకు ఉపయోగపడుతుంది. చింతచెట్టు గురించి తెలియజేస్తూ చెట్లను పెంచితే అవి మనల్ని కాపాడుతాయని చెప్పడమే ఈ పాఠం యొక్క ఉద్దేశం. 	<ul style="list-style-type: none"> ◆ చింత చెట్టును తెలంగాణ కల్పవృక్షమని ఎందుకన్నారో చెప్పగలగాలి. ◆ పాఠంలోని జాతీయాలు, సామెతలు గుర్తించి రాయగలగాలి. పట్టిక పూరించగలగాలి. ◆ చింత చెట్టు ఉపయోగాలు సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి. ◆ మామిడి చెట్టు స్వగతం గురించి రాయగలగాలి.

Chapter-III

పాఠ్యపుస్తక వినియోగం - బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు, సోపానాలు

నూతన పాఠ్యపుస్తకాలను 2010 నుండి తయారుచేయడం జరుగుతున్నది. వినూత్నంగా రూపొందించుకున్న ఈ నూతన పాఠ్య పుస్తకాలను సమర్థవంతంగా తరగతి గదిలో వినియోగించినప్పుడే అనుకున్న ఫలితాలను సాధించగలం. పాఠ్యపుస్తకంలోని పాఠాల ఇతివృత్తాల గురించి, పాఠం అమరిక గురించి, అభ్యాసాల స్వభావం గురించి సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలపై తరగతి గదిలో నిర్వహించాల్సిన బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలపై ఉపాధ్యాయులందరికి శిక్షణల ద్వారా అవగాహన కల్పించడం జరిగింది. ఈ పాఠ్యపుస్తకాల బోధనకు సహాయకారిగా ఉండటానికి కరదీపికలను ఇవ్వడం జరిగింది. కానీ పూర్తి స్థాయిలో మార్పు రాలేదు. కాబట్టి భాషాబోధనా ఉద్దేశాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని, నూతన పుస్తకాలను దృష్టిలో పెట్టుకుంటే మార్పు అనివార్యం. వీటి తర్వాత బోధనలో మార్పులు జరగాలి.

ఇప్పుడు పాఠశాలల్లో పాఠ్యపుస్తకాలను ఎలా ఉపయోగిస్తున్నారో తెలుసుకుందాం...

ప్రస్తుతం పాఠ్యపుస్తకాన్ని వినియోగిస్తున్న తీరు :

ఎ) కొన్ని చోట్ల :

- ◆ చాలా పాఠశాలల్లో ఉపాధ్యాయులు పాఠ పద్ధతిలోనే బోధిస్తున్నారు.
- ◆ ఉన్ముఖీకరణ జరగడంలేదు. పఠన కృత్యాలు నిర్వహించడం లేదు.
- ◆ పాఠాన్ని మొత్తం ఉపాధ్యాయులే వివరిస్తున్నారు. తరగతి గదిలో చర్చ నిర్వహించడం లేదు.
- ◆ ఒక పాఠాన్ని బోధించడానికి 10, 12 పీరియడ్లుగా విభజన చేసుకున్నప్పటికీ పాఠ్యబోధనను కేవలం 2, 3 పీరియడ్లలోనే పూర్తిచేస్తున్నారు.
- ◆ అభ్యాసాల విషయానికి వస్తే ఒక్కో సామర్థ్యానికి ఒక్కో పీరియడ్ కేటాయించుకోవాలి. వాటిని అభ్యాసం చేయించాలి. కాని చాలా పాఠశాలల్లో అది జరగడం లేదు. దీనిని ఇంటి పనిగా ఇస్తున్నారు.
- ◆ స్వీయరచన సామర్థ్యాన్ని తరగతిలో అభ్యాసం చేయించడంలేదు. విద్యార్థులు కూడా సొంతంగా రాయలేకపోతున్నారు. ఇంకా కొన్ని పాఠశాలల్లో గైడ్లు వినియోగిస్తున్నారు.

- ◆ సృజనాత్మకత సామర్థ్యం కూడా తరగతి గదిలో అభ్యాసం కల్పించాలి. తరువాత దానిని ఇంటి పనిగా ఇవ్వాలి. కానీ, అలా జరగడం లేదు. నేరుగా ఈ సామర్థ్యాన్ని ఇంటిపనిగానే ఇస్తున్నారు.
- ◆ “నేనివి - చేయగలనా” కూడా నిర్వహించడం లేదు.
- ◆ చాలా వరకు పాఠశాలల్లో పాఠ్యబోధనా సమయంలో చర్చ జరగడంలేదు.
- ◆ విషయ పరిజ్ఞానంలో కూడా కొంతమంది ఉపాధ్యాయులు ఇబ్బందులు ఎదుర్కొంటున్నారు.
- ◆ పాఠ్యపుస్తకాన్ని ఎలా వినియోగించాలో ‘ముందుమాట’, ‘ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు’లో ఇవ్వడం జరిగింది. కానీ 80% మంది ఉపాధ్యాయులు దానిని చదువడం లేదు.
- ◆ బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో పిల్లలు భాగస్వామ్యం కావడం లేదు. పిల్లలకు ఆలోచింపజేయడానికి అవకాశం కల్పించడం లేదు.

బి) మరి కొన్ని చోట్ల :

పాఠ్యపుస్తకాన్ని సరిగా వినియోగించకపోతే జరిగే పరిణామాలు :

పై అంశంలో ప్రస్తుతం పాఠ్యపుస్తక వినియోగం గురించి తెలుసుకున్నాం కదా? అయితే సరైన రీతిలో పుస్తకాన్ని వినియోగించకపోతే జరిగే పరిణామాలేవో తెలుసుకుందాం!

- ◆ భాషా బోధనా లక్ష్యాలు నెరవేరడం లేదు.
- ◆ భాషా సామర్థ్యాలపై పట్టును సాధించలేకపోవడం జరుగుతుంది.
- ◆ ఇప్పటికీ పిల్లలు పట్టుమని 10 వాక్యాలు సొంతంగా రాయలేకపోవడం.
- ◆ చదివింది విశ్లేషించి చెప్పలేకపోవడం జరుగుతుంది.
- ◆ పాఠ్యపుస్తకాల తాత్వికత తెలుసుకొని బోధించకపోతే, అభ్యాసాలు బట్టి విధానాన్ని అనుసరించే నిర్వహించబడతాయి.
- ◆ పాఠశాల స్థాయి పూర్తయ్యేసరికి విద్యార్థి ఒక స్వతంత్ర పాఠకుడిగా ఎదుగలేకపోవడం. రాయలేకపోవడం జరుగుతుంది.

పై పరిణామాల గురించి విశ్లేషించుకున్నాక బోధనలో రావలసిన మార్పుల గురించి తెలుసుకుందాం.

బోధనలో రావలసిన మార్పులు :

తరగతి గదిలో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు సఫలీకృతం కావాలంటే మన బోధనలో కూడా కొన్ని మార్పులను తీసుకురావలసి ఉంటుంది. అవేంటో చూద్దాం!

- ◆ పిల్లలందరిని తప్పనిసరిగా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో పాల్గొనేలా ప్రోత్సహించాలి.
- ◆ పిల్లలు చర్చల్లో పాల్గొనేలా, వారు తమ అభిప్రాయాలను స్వేచ్ఛగా వ్యక్తీకరించేలా, ప్రశ్నించేలా అవకాశం కల్పించాలి.
- ◆ తరగతి గదిలో పిల్లలు ఉత్సాహంగా పాల్గొనడానికి ఉపాధ్యాయుడు వారిచే ఆలోచింపజేసే కృత్యాలను చేయించాలి.

- ◆ బోధనా సమయాన్ని పూర్తిస్థాయిలో వినియోగించుకోవాలి.
- ◆ పాఠ్యాంశాల విభజన ప్రకారం ఏ పీరియడ్ లో ఏది జరగాలో అది నిర్వహించడం.
- ◆ పాఠ్యాంశాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని దానికనుగుణమైన చక్కని ప్రణాళిక రూపొందించుకొని అమలుచేయాలి.
- ◆ నూతన పాఠ్యపుస్తకాలకు అవసరమైన అదనపు సమాచారాన్ని సేకరించుకోవాలి.
ఉదా॥ నిఘంటువులు, రెఫరెన్స్ బుక్స్, వ్యాకరణ గ్రంథాలు మొ॥
- ◆ అభ్యాసాలను సామర్థ్యాల వారీగా ఒక్కో పీరియడ్ కేటాయించుకొని తరగతిలోనే అభ్యాసం కల్పించాలి. తర్వాత తిరిగి పిల్లలని పరీక్షించాలి.
- ◆ గైడ్ లో చూసి జవాబులు రాయించకూడదు.
- ◆ స్వీయ మూల్యాంకన కృత్యాన్ని చేయించాలి. 80% మంది విద్యార్థులు సఫలీకృతులైతేనే, తరువాతి పాఠాన్ని బోధించాలి.
- ◆ సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు ముఖ్యం కాబట్టి, వాటిని విద్యార్థులలో పెంపొందించడానికి అభ్యాసం కల్పించాలి.
ఇంత వరకు బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో రావల్సిన మార్పులు గురించి తెలుసుకున్నాం. ఇప్పుడు వీటి ఆధారంగా తరగతి గదిలో ఎలా బోధించాలో తెలుసుకుందాం.

పుస్తక వినియోగం - బోధన :

పాఠ్యపుస్తకాన్ని సమర్థవంతంగా వినియోగించుకొని సరైన రీతిలో పాఠ్యబోధన చేయడానికి కింది సూచనలు దోహదపడతాయి. అవేమిటో చూద్దాం!

- ◆ ఉపాధ్యాయులందరూ తప్పనిసరిగా నూతన పాఠ్యపుస్తకాలలో ఉన్న 'ముందుమాట' చదువాలి.
- ◆ 'ఉపాధ్యాయులకు సూచనలు' అర్థం చేసుకోవాలి.
- ◆ సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలను చదువుకోవాలి. గుర్తుంచుకోవాలి.
- ◆ విషయ సూచిక ప్రకారంగా మాసవారిగా ప్రణాళిక రూపొందించుకోవాలి.
- ◆ పాఠ్యాంశాన్ని పీరియడ్ల వారీగా కేటాయించుకొని బోధించాలి.

1వ పీరియడ్	:	ఉన్ముఖీకరణ
2వ పీరియడ్	:	పఠన కృత్యాలు
3-4 పీరియడ్లు	:	పాఠ్యాంశ విషయం, చర్చ, అవగాహన
5-10 పీరియడ్లు	:	అభ్యాసాల నిర్వహణ

పై విధంగా విభజన చేసుకొని బోధించాలి. అయితే బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో మౌఖిక మార్పులు తీసుకురావలసిన అవసరం ఉంది.

I. ఉన్ముఖీకరణ :

చిత్రాల గురించి మాట్లాడించాలి. చర్చల ద్వారా అవగాహన కల్పించాలి. అనంతరం ఉపాధ్యాయుడు అనుబంధ ప్రశ్నల ద్వారా చర్చను జరపడం.

II. పఠనకృత్యాలు :

పఠన కృత్యాలలో భాగంగా బాహ్యపఠనం, మౌనపఠనం, ఆదర్శపఠనం, నిర్వహించిన తర్వాత అర్థ సంగ్రహణం చేయించడం. పాఠ్యాంశ బోధనా సమయంలో పిల్లలు చర్చల్లో పాల్గొనేలా ఉపాధ్యాయుడు ప్రోత్సహించాలి. దీంతో పిల్లలు తరగతిలో చురుగ్గా పాల్గొనగలుగుతారు. కృత్యాలు ఉన్నవి ఉన్నట్లు నిర్వహించాలి.

III. పాఠ్యాంశ విషయం : చర్చ, అవగాహన :

బోధన అంటే కేవలం బోధించడమే కాదు. 1) అర్థం చేసుకోవడం; 2) ఆలోచింపజేయడం; 3) వారి ఆలోచనలు వ్యక్తీకరించడానికి అవకాశం కల్పించడం; 4) ప్రశ్నించే అవకాశం కల్పించడం.

1) **అర్థం చేసుకోవడం :** పాఠ్యాంశ విషయంపై పిల్లలకు పూర్తిస్థాయి అవగాహన కల్పించాలి. అంటే విషయంలోని కీలక భావనలను, సంఘటనలను అర్థం చేయించాలి.

ఉదా: 5వ తరగతి “మనజెండా” పాఠం పరిశీలిద్దాం :

శాంతి సహనం సత్యరూపమా

శౌర్యకాంతితో వెలిగిన దీపమా

నమామి భారత పతాకమా

స్మరామి త్రివర్ణ కేతనమా

పాఠంలోని ఈ గేయ భాగం మన జాతీయ జెండా గొప్పదనాన్ని తెలియజేస్తున్నది. మన దేశంలో గొప్ప భావనలైన శాంతికి, సహనానికి, సత్యానికి రూపంగా మన జెండాను భావిస్తున్నాము. అదే మాదిరిగా గొప్ప ధైర్యంతో, శౌర్యంతో వెలిగిపోతున్నది మన జాతీయ జెండా. అంతటి గొప్పదైన మన మూడు రంగుల జెండాకు నమస్కరిస్తున్నాను. స్మరించుకుంటున్నాను.

ఈ గేయ భావాన్ని పిల్లలకు అర్థమయ్యేలా వివరించాలి. ఈ వివరిస్తున్న క్రమంలో పిల్లల్ని ప్రశ్నిస్తూ భావాన్ని రాబట్టే ప్రయత్నం చేయాలి.

2) **ఆలోచింపజేయడం :** మనం పిల్లలకు ఎంత ఎక్కువగా ఆలోచించడానికి అవకాశం కల్పిస్తామో, వారిలో అంతగా జ్ఞాన నిర్మాణం జరుగుతుంది. కావున పాఠ్యాంశ వివరణ సమయంలో పిల్లలను ప్రశ్నిస్తూ ఆలోచింపజేయాలి.

ఉదా : పై గేయంలో...

- ◆ మన జాతీయ జెండాను శాంతి, సహనానికి, సత్యానికి రూపంగా ఎందుకు చెప్పుకుంటున్నాము?
- ◆ సత్యం, సహనం అంటే ఏమిటి?

- ◆ శాంతికి రూపంగా వేటిని చెప్తాము? శాంతి దూతలుగా ఎవరెవరిని అంటాము? ఎందుకలా పిలుస్తారు?
- ◆ మన జాతీయ జెండాను శౌర్యకాంతితో ఎందుకు పోల్చారు?
- ◆ నిత్యం మనం మన జెండాను ఎందుకు స్మరించుకోవాలి?

ఇలాంటి ప్రశ్నలు పిల్లలను అడిగి వారిచేత ఆలోచింపజేయడం ద్వారా అనేక అంశాలపై అవగాహన కలిగించవచ్చును. దీని ద్వారా విశ్లేషణ సామర్థ్యం కూడా పెరుగుతుంది.

- 3) **పిల్లల ఆలోచనలు వ్యక్తీకరించడానికి అవకాశం కల్పించడం :** బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు జరుగుతున్న సందర్భంలో పిల్లలతో అనేక అంశాల గురించి చర్చించడం జరుగుతుంది. ఈ క్రమంలో పిల్లలు తమ అభిప్రాయాలను స్వేచ్ఛగా తెలియజేయడానికి అవకాశం కల్పించాలి.

పిల్లలు తమ అభిప్రాయాలను చెప్తున్నప్పుడు ఉపాధ్యాయుడు ఖండించవద్దు, నీవు చెప్పింది తప్పు అని అనరాదు. వారి అభిప్రాయాలకు విలువనివ్వాలి. పాఠ్యాంశ సారాంశం కీలక భావనల మేరకు అర్థమయ్యింది, వారి సొంత మాటల్లో ప్రతి విద్యార్థి చేత చెప్పించాలి.

- 4) **ప్రశ్నించే అవకాశం కల్పించడం :** అభ్యాసాలు నిర్వహిస్తున్న సందర్భంలో, అర్థ సంగ్రహణ సందర్భంలో విద్యార్థులు అనేక ప్రశ్నలు అడుగుతారు. కొన్ని సందర్భాలలో పాఠ్యాంశ వివరణ సమయంలో కూడా పిల్లలు ప్రశ్నించడం జరుగుతుంది.

ఉదా: ◆ అర్థసంగ్రహణ సమయంలో తెలియని పదాలకు అర్థాలను అడగడం.

- ◆ అభ్యాసాలు చేయించే సందర్భాల్లో సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ సామర్థ్యంలో “సంభాషణ ఎలా రాయాలి, గేయాన్ని ఎలా పొడిగించాలి?”

సాధారణంగా పిల్లలు తరగతి గదిలో తిరుగుతుంటారు. పలు అంశాలపై ప్రశ్నిస్తూ ఉంటారు. ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థులందరినీ ప్రశ్నించడానికి ప్రోత్సహించాలి. విద్యార్థులు అడిగే ప్రశ్నలకు ఉపాధ్యాయుడు ఓపికగా సమాధానాలు చెప్పాలి.

పిల్లలు ఎప్పుడు అడుగుతారు :

- ◆ తరగతి గదిలో ఉపాధ్యాయుడు స్వేచ్ఛా వాతావరణం కల్పించినప్పుడు.
- ◆ విద్యార్థులతో ప్రేమగా, చనువుగా ప్రవర్తించినప్పుడు.
- ◆ విద్యార్థుల అభిప్రాయాలకు గౌరవమిచ్చినప్పుడు.
- ◆ పిల్లలు అడిగిన ప్రశ్నలకు ఉపాధ్యాయుడు ఓపికగా సమాధానం చెప్పినప్పుడు.
- ◆ పిల్లలను ప్రశ్నించే తత్వాన్ని ప్రోత్సహించినప్పుడు.

ఇలాంటి వాతావరణం తరగతి గదుల్లో ఉపాధ్యాయుడు కల్పించినప్పుడు పిల్లలు ప్రశ్నలను స్వేచ్ఛగా, నిర్భయంగా అడుగుతారు.

IV. అభ్యాసాల నిర్వహణ :

భాషాపరంగా నిర్ధారించిన సామర్థ్యాలను పెంపొందించడమే బోధన యొక్క ప్రధాన లక్ష్యం. పిల్లల అభ్యసన సన్నివేశాలలో పాల్గొనేలా తగు అభ్యసన అనుభవాలు, తగిన అవకాశాలను కల్పించాలి. ఇందుకోసం ఉపాధ్యాయుడు వివిధ సామర్థ్యాల సాధనకు విభిన్నవ్యూహాలను సిద్ధం చేసుకొని బోధన జరపాలి.

సామర్థ్యాల వారీగా అభ్యాసాలను తరగతిలో ఎలా నిర్వహించాలో చూద్దాం...

1. వినడం ఆలోచించి చెప్పడం :

- ◆ ఇందులోని కృత్యాలను “పూర్తి తరగతి కృత్యంగా” నిర్వహించాలి.
- ◆ వృత్తాకారంలో విద్యార్థులను కూర్చోబెట్టి ఉపాధ్యాయుడు కూడా పిల్లల మధ్య కూర్చోవాలి.
- ◆ అభ్యాసంలోని ప్రశ్నలలో ఒక్కొక్క ప్రశ్న అడగాలి. ఒక ప్రశ్న గురించి పిల్లలందరితో మాట్లాడించాలి.
- ◆ పిల్లలు చెప్పిన విషయాన్ని ఆమోదించాలి. ఖండించరాదు.
- ◆ పిల్లలు తమ అనుభవాలను, అభిప్రాయాలను జోడించి చెప్పేలా ప్రోత్సహించాలి.
- ◆ పిల్లలు అనేక రకాలైన సమాధానాలు చెప్పేవిధంగా ప్రశ్నలు అడగాలి.
- ◆ పిల్లల సమాధానాలను క్రోడీకరించి ముగింపు చెప్పాలి.
- ◆ బోధించేటప్పుడు గేయాలు / పద్యాలను రాగయుక్తంగా పాడమనాలి.
- ◆ తరగతిలో పిల్లల భాగస్వామ్యం అధికంగా ఉండేలా ఉపాధ్యాయుడు మార్గదర్శిలా ఉండాలి.
- ◆ అందరూ మాట్లాడేలా, చర్చల్లో పాల్గొనేలా ప్రోత్సహించాలి. అవకాశం ఇవ్వాలి.
- ◆ ఈ అభ్యాసాన్ని నిర్వహించడానికి ఒక పీరియడ్‌ను ప్రత్యేకంగా కేటాయించుకోవాలి. ఆ పీరియడ్‌లోనే నిర్వహించాలి.

2. ధారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం :

- ◆ చదువడం కోసం ఇచ్చిన కృత్యాలు పూర్తి తరగతి గది కృత్యంగా లేదా వ్యక్తిగతంగా లేదా జట్టు కృత్యంగా అభ్యాసాల కారిన్యత స్థాయిని బట్టి నిర్వహించాలి.
- ◆ ప్రతి అభ్యాసాన్ని మొదట పిల్లలతో వ్యక్తిగతంగా చదివించాలి. ఏం చేయాలో పిల్లలతోనే చెప్పించాలి.
- ◆ పాఠంలో గుర్తించేవి, పిల్లలతో వ్యక్తిగతంగా చేయించడానికి ముందు ఎలా చేయాలో సూచనలు ఇచ్చి అవగాహన చేయించాలి.
- ◆ తప్పొప్పులను గుర్తించడం, జతపరచడం, ఎవరు ఎవరితో అన్నారు వంటి అభ్యాసాలను పూర్తితరగతిలో అడగాలి. పిల్లలు చెప్పినది బోర్డుపై రాయాలి. పుస్తకాలలో రాసుకోమనాలి. చర్చించిన తర్వాత జట్టులోగాని వ్యక్తిగతంగా గాని రాయించాలి.

- ◆ మొదటి 45 ని॥ అవగాహన కల్పించేలా కృత్యాల నిర్వహణ జరగాలి. రెండవ 45 ని॥ పిల్లలచే వ్యక్తిగతంగా రాయించాలి.

3. ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం (స్వీయరచన) :

- ◆ తరగతి గదిలో స్వీయరచన ప్రశ్నలకు జవాబులు రాసే ముందు పూర్తి తరగతి కృత్యంగా ప్రశ్నలపై చర్చ నిర్వహించాలి.
- ◆ ముందుగా ప్రశ్నల్ని నల్లబల్లపై రాయాలి. పిల్లల్ని ప్రశ్నలను చదువమనాలి.
- ◆ ఒక్కో ప్రశ్నను తీసుకుని పిల్లలతో మాట్లాడించాలి. అనుబంధ ప్రశ్నలు వేస్తూ సమాధానాన్ని రాబట్టాలి.
- ◆ ఇలా మేథో మథనం ద్వారా ప్రశ్నలను గురించి చర్చించాలి. జవాబుకు సంబంధించిన కీలక పదాలను నల్లబల్లపై రాయాలి.
- ◆ పిల్లలను జట్లుగా చేసినప్పుడు ప్రశ్నల సమాధానాలు తోటి పిల్లలతో చర్చించుకొంటూ రాయమనాలి.
- ◆ జట్లలో పనిచేస్తున్న సమయంలో ఉపాధ్యాయుడు అందరూ పాల్గొనేలా చూడాలి. అవసరమైనచోట సహకరించాలి.
- ◆ పిల్లలు చేసిన జట్టు పనిని ప్రదర్శింపజేయాలి.
- ◆ పిల్లలు రాసిన సమాధానాలను సరిచేయాలి (ఎడిటింగ్). ఇందుకోసం పిల్లల్లో ఎవరైనా రాసిన సమాధానాన్ని లేదా ఏదైనా జట్టురాసిన సమాధానాన్ని నల్లబల్లపై లేదా చార్టుపై ఉన్నదున్నట్లుగా అంటే దోషాలతో కూడినది రాయాలి. ఇలా రాసినదాన్ని పూర్తి తరగతిలో చదివించాలి. దోషాలపై కింది ప్రశ్నల ద్వారా చర్చ నిర్వహించాలి.

అ) భావం సరిగా రాశారా?

ఆ) సరైన క్రమంలో రాశారా?

ఇ) సరైన వాక్యాలు రాశారా? వాక్యాలు పూర్తిగా రాశారా? అవి సరిగా ఉన్నాయా?

ఈ) వాక్యాలలో పదాలు సరిగా వున్నాయా? ఉన్న పదాల స్థానంలో ఇంకా మంచి పదాలను రాయవచ్చా?

ఉ) అక్షర దోషాలు ఏవైనా ఉన్నాయా? ఏ ఏ అక్షరాలను సరిగా రాయాలి?

ఇలా చర్చిస్తూ పిల్లలే సవరించేలా పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి. ఆ తర్వాత జవాబును రాయమనాలి. ఇందుకోసం మొదటి 45 ని॥ ప్రశ్నల గురించి మాట్లాడించడం, జట్లలో వ్యక్తిగతంగా రాయించడం, సరిదిద్దడం జరగాలి. తర్వాత 45 ని॥ పిల్లలతో వ్యక్తిగతంగా రాయించాలి.

4. పదజాలం :

- ◆ పదజాలానికి సంబంధించిన అభ్యాసాలను పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించి అభ్యాసాలపై అవగాహన కల్పించాలి.

- ◆ అభ్యాసాల కారిన్యత స్థాయిని బట్టి జట్టుపనిగా కూడా నిర్వహించవచ్చు. చర్చించి సమాధానాలు రాయమనాలి.
- ◆ పిల్లలు జట్లలో రాసిన వాటిని ప్రదర్శింపజేయాలి.
- ◆ పిల్లలు చెప్పిన దాన్ని నల్లబల్లపై రాయాలి.
- ◆ అన్ని జట్లలోని వాళ్ళు చెప్పినవి కూడా నల్లబల్లపై రాయాలి.
- ◆ సమాధానాలను క్రోడీకరించాలి.
- ◆ పిల్లలు చెప్పలేకపోయిన సందర్భాలలో ఉపాధ్యాయుడు సందర్భోచిత వాక్య ప్రయోగాల ద్వారా ఆ పదజాలాన్ని అర్థం చేయించాలి.

5. సృజనాత్మకత, ప్రశంస :

- ◆ ఈ సామర్థ్యాన్ని మొదట పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి. తగిన సూచనలు ఇవ్వాలి.
- ◆ ఇచ్చిన అంశంపై ఆలోచింపజేసి స్వేచ్ఛగా ప్రతిఒక్కరూ చెప్పేలా ప్రోత్సహించాలి.
- ◆ అవసరమైనచోట ఆధారాలను ఇచ్చి ఆలోచింపజేయాలి. అవగాహన కల్పించాలి.
- ◆ తర్వాత పిల్లలను విభజించాలి. జట్లలో చర్చించమనాలి. రాయమనాలి.
- ◆ జట్లలో చేసిన పనులను ప్రదర్శింపజేయాలి.
- ◆ వీటిని ప్రదర్శిస్తున్నప్పుడు ఉపాధ్యాయుడు పూర్తి తరగతిలో చర్చ నిర్వహించడం ద్వారా సలహాలు, సూచనలు అందజేయాలి.
- ◆ రాసిన సృజనాత్మక అంశాన్ని సరిచేయాలి. “స్వీయరచన” ప్రశ్నలను సరిదిద్దిన విధంగా పూర్తి తరగతిలో నిర్వహించాలి.
- ◆ తర్వాత వ్యక్తిగతంగా రాయమనాలి. పిల్లలు రాసిన వాటిని సంకలనం చేసి ‘మా సృజనాత్మకత’ అని ఒక పుస్తకంలా తయారుచేయాలి.
- ◆ ప్రతీ పాఠానికి పిల్లలు రాసిన సృజనాత్మక అంశాలతో ఒక పుస్తక సంకలనం తయారుచేయాలి. దీన్ని తరగతి గదిలో ప్రదర్శించాలి.
- ◆ వీటిని నిర్వహించడానికి మొదటి 45 ని॥ అవగాహన కల్పించాలి. జట్లలో రాయించడం, సరిదిద్దడం జరగాలి.
- ◆ తర్వాత 45 ని॥ పిల్లలతో వ్యక్తిగతంగా రాయించాలి.

6. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం :

- ◆ “భాషను గురించి తెలుసుకుందాం” అభ్యాసాలను పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి.
- ◆ అభ్యాసంలోని అంశాన్ని పిల్లలతో చర్చిస్తూ అవగాహన చేయించాలి.
- ◆ ఉదాహరణలను పిల్లలతో చెప్పించాలి. ఉదాహరణల ద్వారా సూత్రాన్ని గ్రహించేలా / అర్థం చేసుకొనేలా చేయాలి.
- ◆ పిల్లలను జట్లలో కూర్చోమని నేర్చుకున్న భాషాంశాలపై ఉదాహరణలు రాయించాలి.
- ◆ పిల్లలతో ప్రదర్శింపజేయాలి.
- ◆ పిల్లలు చెప్పిన ఉదాహరణలను నల్లబల్లపై రాయాలి. వ్యక్తిగత నోటుపుస్తకాల్లో రాయించాలి.
- ◆ వీటిని అర్థంచేయించడానికి మొదటి 45 ని॥ సమయాన్ని వినియోగించాలి. తర్వాత 45 ని॥ వీటిని పిల్లలతో వ్యక్తిగతంగా రాయమనాలి.

7. ప్రాజెక్టు పని :

- ◆ ప్రాజెక్టు పనులను ఇంటి పనిగా ఇవ్వాలి.
- ◆ ఇంటి పనిగా ఇచ్చే ముందు పిల్లలకు ఏం చేయాలి? ఎలా చేయాలో సూచనలిచ్చి అర్థం చేయించాలి.
- ◆ ప్రాజెక్టు పని కారిన్యతా స్థాయిని బట్టి వ్యక్తిగతంగా లేదా జట్టుపనిగా ఇవ్వాలి.
- ◆ జట్టు పనులుగా ఇచ్చినప్పుడు ఆ ప్రాజెక్టు పనిని పూర్తి చేయడానికి జట్టులోని సభ్యులు ఎవరెవరు ఏమేం చేయాలో స్పష్టంగా చెప్పాలి.
- ◆ మధ్య మధ్యలో పిల్లలను పని ఎంత వరకు వచ్చింది? ఏమేం చేశారు అని అడిగి తెలుసుకొంటూ ఉండాలి.
- ◆ ప్రాజెక్టు పనిని పూర్తి చేసిన తర్వాత పిల్లలతో ప్రదర్శింపజేయాలి.
- ◆ పిల్లల ప్రాజెక్టు పనులను ప్రదర్శించేటప్పుడు దోషాలుంటే సవరించాలి. అవసరమైన సలహాలు, సూచనలు అందించాలి.
- ◆ పిల్లలతో ప్రదర్శన చేయించిన రోజునాడే తదుపరి 45 ని॥ల సమయంలో ప్రాజెక్టు పని గురించి నివేదిక రాయించాలి.
- ◆ ఈ నివేదికలో తాము ఏమేమి చేశారో అనగా ఏం చదివారు? ఎవరిని కలిసారు? ఏం అడిగారు? ఈ ప్రాజెక్టుపని ద్వారా వాళ్ళు ఏం తెలుసుకున్నారు? వంటి వివరాలతో నివేదికను రాయించాలి.

- ◆ ఇలా రాసిన నివేదికలను పిల్లల ఫోర్ము ఫోలియోల రూపంలో భద్రపరచాలి. లేదా పుస్తక సంకలనం లాగా తయారుచేసి తరగతిగదిలో ప్రదర్శించాలి.

8. నేనివి చేయగలనా? :

- ◆ 'నేనివి చేయగలనా?' లోని ఒక్కొక్క వాక్యాన్ని తరగతిలో చదివి వినిపించాలి.
- ◆ పిల్లలు వాటిని చేయగలిగితే ఔను వద్ద, చేయలేకుంటే కాదు వద్ద '✓' గుర్తును పెట్టమనాలి.
- ◆ తరువాత ఒక్కొక్క అంశాని ఎంత మంది ఔను '✓' అని పెట్టారో చేతులెత్తమనాలి.
- ◆ చేతులెత్తినవారి సంఖ్యను లెక్కించాలి. ఒక అంశంలో 80% కంటే తక్కువ మంది చేతులెత్తితే దానిపై పునరభ్యాసం కల్పించాలి.

పాఠ్యపుస్తకంలో అభ్యాసాలు చాలా కీలకమైనవి. వీటి సాధన అత్యవసరమని గుర్తించాలి. వీటిపై అభ్యాసం కల్పించడం ద్వారానే పిల్లల్లో భాషాపరంగా ఆశించిన సామర్థ్యాలను సాధించగలం.

సంసిద్ధత పాఠాలు - నిర్వహణ విధానాలు

* సంసిద్ధత పాఠాలు :

ప్రాథమిక స్థాయి అంటే 1 నుండి 5వ తరగతి పూర్తయ్యేసరికి పిల్లలందరికీ తప్పనిసరిగా చదువడం, రాయడం అనే సామర్థ్యాలు రావాలి. కాని ఆర్.టి.ఇ.-2009 ప్రకారం 6 నుండి 14 సంవత్సరాల వయసు గల పిల్లలను పాఠశాలలో వయసుకు చెందిన తరగతిలో చేర్చుకోవాలి. విద్యార్థికి పూర్వజ్ఞానం లేకపోయినప్పటికీ, ఆ తరగతిలో కొనసాగుటకు ఉండవలసిన సామర్థ్యాలు లేకపోయినా కూడా విద్యార్థిని అతని వయసుకి తగ్గ తరగతిలో చేర్చుకొని కొనసాగించాలి. ప్రస్తుత తరగతికి చెందిన సామర్థ్యాలు ఆశించిన స్థాయిలో సాధించకపోయినప్పటికీ పై తరగతికి ప్రమోట్ చేయాలి. దీనివల్ల తరగతిలో వివిధ స్థాయిల పిల్లలు ఉంటారు. ఈ సందర్భంలో ఉపాధ్యాయులు పాఠాలు బోధించుటకు ఇబ్బంది పడవలసి వస్తుంది. ఈ పరిస్థితి నివారించుటకు విద్యాశాఖ ప్రతి విద్యాసంవత్సరం ప్రారంభంలో విద్యార్థులను తరగతికి సంసిద్ధులను చేయడానికి 30 నుండి 40 రోజుల పాటు "సంసిద్ధతా కార్యక్రమాలు" నిర్వహిస్తున్నది. ఇందుకోసం రోజువారీ చేపట్టవలసిన సంసిద్ధత కార్యక్రమాల కాలనిర్ణయ పట్టిక, నిర్వహించవలసిన కృత్యాలను పొందుపరచి ఉపాధ్యాయులకు ఒక ప్రత్యేక కరదీపికను పంపిణీ చేయడం జరుగుతుంది.

అయితే ప్రస్తుతం ఈ కరదీపిక అవసరం లేకుండా నూతన పాఠ్య పుస్తకాలలోనే 1 నుండి 5 వ తరగతి వరకు అవసరమైన సంసిద్ధత పాఠాలను ప్రత్యేకంగా చేర్చడం జరిగింది.

* తరగతుల వారీగా పొందుపరచిన సంసిద్ధత పాఠాలు :

1వ తరగతి :

ఒకటవ తరగతిలో నూతనంగా బడిలో చేరిన విద్యార్థిని పాఠశాలకు సంసిద్ధుడిని చేయవలసిన అవసరం ఉంటుంది. విద్యార్థికి బడి వాతావరణం, తోటి విద్యార్థులు, ఉపాధ్యాయులు అంతా కొత్తగా ఉంటుంది. విద్యార్థిలో బెరుకు పోగొట్టి, తోటి విద్యార్థులతో, ఉపాధ్యాయునితో స్నేహపూరిత సాన్నిహిత్యాన్ని, చనువును పెంచాలి. అంతకు ముందుగా పిల్లలతో ప్రేమపూర్వకంగా వారి కిష్టమైన విషయాల గురించి, వారికి తెలిసిన విషయాల గురించి మాట్లాడాలి. మాట్లాడింపచేయాలి. వారితో ఆటలు ఆడాలి. ఆడించాలి. కథలు చెప్పాలి. చెప్పించాలి.

ఈ కృత్యాలన్నీ చేయించడానికి దోహదపడే విధంగా 1వ తరగతిలో, పాఠశాల సంసిద్ధత పాఠాలను పొందుపరిచారు.

◆ 1వ తరగతిలో 7 సంసిద్ధత పాఠాలు ఉన్నాయి.

◆ ఇవి మూడు రకాలుగా ఉన్నాయి

* మొదటి రకం పాఠాలు “చిత్రకథలు”. ఇవి రెండు పాఠాలు ఉన్నాయి.

◆ మొదటి పీరియడ్‌లో బోధించడానికి ఒక్కోపాఠానికి రెండేసి పీరియడ్లు (90 ని॥) ఉపయోగించాలి. వీటిని చూపి పిల్లలచేత మాట్లాడింపచేయాలి. ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు వేసి సమాధానాలు చెప్పించాలి.

◆ రెండవ పీరియడ్‌లో పిల్లల చేత కథ సొంతమాటల్లో చెప్పించాలి.

* రెండవ రకం పాఠాలు “సన్నివేశ చిత్రాలు”. ఇవి నాలుగు పాఠాలు ఉన్నాయి.

◆ ఈ సన్నివేశాలన్నీ విద్యార్థి నిత్యజీవితంలో ఎదుర్కొనేవే.

◆ ఈ పాఠాలను బోధించడానికి కూడా ఒక్కో పాఠానికి రెండేసి పీరియడ్లు (90 ని॥) అవసరమవుతాయి.

◆ మొదటి పీరియడ్‌లో చిత్రాన్ని చూపి ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు వేస్తూ మాట్లాడింపచేయాలి. సన్నివేశ చిత్రంలో పాఠాలకు సంబంధించిన కీలక పదాల వస్తువుల బొమ్మలను గుర్తింపచేయాలి.

◆ రెండవ పీరియడ్ చిత్రాన్ని చూసి సన్నివేశానికి తగిన సంఘటన కాని కథనుకాని ఊహింపజేసి చెప్పించాలి.

* మూడవ రకం పాఠాలు “బొమ్మలు - వాటి పేర్లు”. ఇది ఒకే పాఠం ఉన్నది.

◆ ఈ పాఠానికి మూడు పీరియడ్లు కేటాయించాలి.

◆ ఈ పాఠంలో ఆటలు ఆడిస్తూ వస్తువుల బొమ్మలకు, వాటి పేర్లను జతపరిచే విధంగా అభ్యాసం కల్పించాలి.

2వ తరగతి :

ఒకటవ తరగతి పూర్తయ్యేటప్పటికి సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు ఆశించిన మేరకు సాధించలేకపోయిన విద్యార్థుల కోసం 2వ తరగతిలో తరగతి సంసిద్ధత పాఠాలు ఉన్నాయి. అంతేకాకుండా 2వ తరగతి సిలబస్కు సంబంధించిన పాఠాల కంటే ముందుగా 1 నుండి 5 వరకు పాఠాలు ఒకటవ తరగతి సిలబస్కు చెందిన పునశ్చరణ పాఠాలు. 6వ పాఠం నుండి 2వ తరగతి సిలబస్కు చెందిన పాఠాలు మొదలవుతాయి.

- ◆ 2వ తరగతికి చెందిన 5 సంసిద్ధత పాఠాలు కూడా మూడు రకాలుగా ఉన్నాయి.
- * మొదటి రకం పాఠాలు “చిత్రకథలు”. ఇవి రెండు పాఠాలు ఉన్నాయి.
- ◆ ఒక్కో పాఠానికి రెండేసి పీరియడ్లు అవసరమవుతాయి.
- ◆ ఈ చిత్ర కథలు బోధించడానికి ఒకటవ తరగతి మాదిరిగానే కృత్యాలు నిర్వహించాలి.
- ◆ దానితో పాటు పిల్లలకు అక్షరాలు, పదాలు, రాసేటందుకు, చదివేటందుకు అభ్యాసం కల్పించాలి.

3, 4, 5 తరగతులు :

- ◆ 3, 4, 5 తరగతులకు సంసిద్ధత పాఠాలు ప్రతి తరగతికి పదేసి చొప్పున ఉన్నాయి.
- ◆ ఈ పది పాఠాలను జూన్, జులై నెలలలో పూర్తిచేసి ఆగస్టు నుండి రెగ్యులర్ పాఠాలు బోధించాలి.
- ◆ ఈ పది పాఠాలు కూడా “సన్నివేశ చిత్రాలు”.
- ◆ ఒక్కో పాఠానికి మూడు పీరియడ్లు (90 ని||లు) కేటాయించాలి.
- ◆ ఈ మూడు పీరియడ్లలో పాఠంలోని సన్నివేశ చిత్రం గురించి మాట్లాడింపచేయడం, చిత్రం ఆధారంగా పదాలు రాయించడం, వర్ణమాల, గుణిత అక్షరాలను పదాలలో, చార్టులలో గుర్తింపచేయడం, పదాల ఆధారంగా సొంతవాక్యాలు రాయడం, చిత్రంలోని పాత్రల మధ్య సంభాషణ చెప్పడం / రాయడం. కథ చెప్పడం / రాయడం మొదలైన కృత్యాలు నిర్వహించి చదవడం, రాయడం సామర్థ్యాలపై అభ్యాసం కల్పించాలి.
- ◆ 3వ తరగతిలో ఉన్న సన్నివేశ చిత్రాలు ఒక్కొక్కటి ఒక్కొక్క సందర్భానికి చెందినవిగా ఉన్నాయి.
- ◆ 4వ తరగతిలో ఉన్న సంసిద్ధత పాఠాలు ఒక వరుసక్రమంలో ఉన్న సన్నివేశ చిత్రాలు. “విహార యాత్రకు పోదాం” అనే చిత్రంలో మొదలయ్యి, విహారయాత్రకు బయలుదేరినప్పటి నుండి యాత్ర పొడుగునా వారికి ఎదురైన దృశ్యాలు, సంఘటనలు, సన్నివేశాలు అన్ని ఇందులో ఉన్నాయి. చివరకు “మా ముచ్చట్లు” అనే పాఠంలో విహార యాత్ర ముగుస్తుంది.
- ◆ 5వ తరగతిలోని సంసిద్ధత పాఠాలన్నీ కూడా చదువడం, రాయడం సామర్థ్యాలను పెంపొందించడంతోపాటు సంస్కృతీ సాంప్రదాయాల్ని తెలిపేవి, ప్రకృతి పర్యావరణం తెలిపేవి, మానవతావిలువల్ని పెంపొందించేవిగా ఎన్నుకోవడం జరిగింది.

Chapter-IV

ఉపాధ్యాయుల తయారీ - ప్రణాళికలు

భాషా బోధన లక్ష్యాలు నెరవేరడానికి, నిర్ధారించిన సామర్థ్యాలను సాధించడానికి భాషోపాధ్యాయులు ప్రణాళికాబద్ధంగా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహించాలి. ఇందుకు అనుగుణంగా ఉపాధ్యాయుడు సంసిద్ధుడు కావాలి. సంసిద్ధత కావడం అంటే బోధనాభ్యసన సామగ్రి సమకూర్చుకోవడం కాదు. దానితోపాటు మానసికంగా పాఠ్యపథక వ్యూహాలను ఏర్పరచుకోవాలి. అందుకు అనుగుణంగా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహించాలంటే ఏయే ప్రణాళికలు ఉండాలి? ఎలా ఉండాలి? పరిశీలిద్దాం!

- 1) వార్షిక ప్రణాళిక (Year Plan)
- 2) పాఠ్య ప్రణాళిక (Lesson Plan)

1) వార్షిక ప్రణాళిక

వార్షిక ప్రణాళిక అంటే?... ఆయా సబ్జెక్టులలో సంవత్సరాంతానికి విద్యార్థులు ఏయే సామర్థ్యాలు సాధించాలి? ఒక్కొక్క పాఠానికి ఎన్ని పీరియడ్లు అవసరమౌతాయి? మొదలగు అంశాలు దృష్టిలో ఉంచుకొని అభ్యసన ప్రక్రియ అర్థవంతంగా జరపడానికి ఉపాధ్యాయుడు తయారు చేసుకునే ప్రణాళిక.

ఇది సమర్థవంతంగా, ఆచరణాత్మకంగా రూపొందించాలంటే ఉపాధ్యాయుడు తాను బోధించే పాఠ్యపుస్తకాలలోని పాఠ్యాంశాలన్నింటినీ చదివి, పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలను ఏయే పాఠాలలో ఏమేమి ఉన్నాయో గుర్తించి రాయాలి.

వార్షిక ప్రణాళిక - నమూనా

- I. తరగతి :
- II. సబ్జెక్టు :
- III. అవసరమైన పీరియడ్ల సంఖ్య :
- అ) మొత్తం పీరియడ్లు :
- ఆ) బోధనాభ్యసనకు అవసరమైన పీరియడ్లు :
- IV. సంవత్సరం పూర్తయ్యేసరికి పిల్లలు సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :
- అ) వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం
- ఆ) ధారాశంకగా చదువడం, వ్యక్తీకరణ
- ఇ) స్వీయరచన
- ఈ) పదజాలం
- ఉ) సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ / ప్రశంస
- ఊ) భాషను గురించి తెలుసుకుందాం
- V. మాసవారీగా పాఠాల విభజన :

మాసం	బోధించాల్సిన పాఠం పేరు	అవసరమైన పీరియడ్ల సంఖ్య	బోధనా వనరులు / సామగ్రి	నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలు మరియు సి.సి.ఇ

- VI. ఉపాధ్యాయుని ప్రతిస్పందనలు :
- VII. ప్రధానోపాధ్యాయుని సలహాలు, సూచనలు :

మాదిరి వార్షిక ప్రణాళిక - తెలుగు

1వ తరగతి

I. తరగతి : 1వ

II. సబ్జెక్టు : తెలుగు

III. అవసరమయ్యే పీరియడ్ల సంఖ్య :

అ) మొత్తం పీరియడ్లు : 220

ఆ) బోధనాభ్యసనకు అవసరమయ్యే పీరియడ్లు : 175

IV. ఒకటవ తరగతి పాఠ్యపుస్తకం ద్వారా పిల్లలు (విద్యా సంవత్సరం పూర్తయ్యేసరికి) సాధించవలసిన సామర్థ్యాలు :

I) వినడం - ఆలోచించి మాట్లాడడం

- ◆ పరిచితమైన కథలు, పాటలు, సంభాషణలు విని అర్థంచేసుకోవాలి.
- ◆ విన్న అంశం గురించి ఎవరు? ఏమిటి? ఎక్కడ? వంటి ప్రశ్నలకు జవాబులు ఇవ్వగలగాలి.
- ◆ సూచనలు విని అర్థంచేసుకొని ఆ ప్రకారం చేయగలగాలి.
- ◆ వింటున్నప్పుడు అక్షరాలమధ్య ధ్వని భేదాలు గుర్తించగలగాలి.
- ◆ తెలిసిన, చూసిన వాటి గురించి స్వేచ్ఛగా మాట్లాడగలగాలి.
- ◆ బొమ్మల ఆధారంగా మాట్లాడగలగాలి. అనగా, ఎవరున్నారు? ఏం జరుగుతున్నది? ఏం చేస్తున్నారు? వంటి అంశాలు చెప్పగలగాలి.
- ◆ గేయాలు, పాటలు రాగంతో, భావంతో పాడగలగాలి.
- ◆ తెలిసిన కథలు సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి.
- ◆ వర్ణమాల, గుణింతాలు, ఒత్తుల పదాలు స్పష్టోచ్ఛారణతో పలకగలగాలి.

II) ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకోవడం

- ◆ గేయాలు, పాటలు వంటి వాటిలో వాక్యాలు గుర్తించగలగాలి.
- ◆ ఇచ్చిన అంశంలో కీలకపదాలు, వాటిలోని అక్షరాలు గుర్తించగలగాలి.
- ◆ పదాలలోని అక్షరాలను, గుణింతాక్షరాలను వర్ణమాల, గుణింతాల చార్టులలో గుర్తించగలగాలి.
- ◆ సరళ పదాలు, గుణింత పదాలు, సరళమైన వాక్యాలు ధారాళంగా, తప్పుల్లేకుండా చదువగలగాలి.
- ◆ చదువుతున్న పదాలలో లోపించిన అక్షరాలను గుర్తించి రాయగలగాలి. బొమ్మలతో పదాలు జతచేయగలగాలి.

III) ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం (స్వీయరచన)

- ◆ నేర్చుకున్న అక్షరాలు ఉపయోగించి సొంతంగా పదాలు రాయగలగాలి.
- ◆ వర్ణమాల ఆధారంగా సరళపదాలు రాయగలగాలి.
- ◆ గుణింత పదాలు రాయగలగాలి.
- ◆ బొమ్మ ఆధారంగా సరళ, గుణింత పదాలు, వాక్యాలు రాయగలగాలి.
- ◆ తప్పుల్లేకుండా, అందంగా రాయగలగాలి.
- ◆ ఉక్తలేఖనం రాయగలగాలి.

IV) సృజనాత్మకత

- ◆ గేయాలు అభినయంతో పాడగలగాలి.
- ◆ బొమ్మలుగీసి, రంగులువేసి పదాలు రాయగలగాలి.
- ◆ అభినయగేయాలు పొడిగించగలగాలి.
- ◆ మట్టితో బొమ్మలు చేసి వాటి గురించి మాట్లాడగలగాలి.
- ◆ బొమ్మ ఆధారంగా కథను ఊహించి చెప్పగలగాలి.

V. మాసాల వారీగా పాఠాల విభజన - ప్రణాళిక

మాసం	బోధించాల్సిన పాఠం పేరు	పీరియడ్ల సంఖ్య	బోధనా వనరులు మరియు సామగ్రి	నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలు, సి.సి.ఇ.
జూన్	సంసిద్ధతా కార్యక్రమాలు 1. సహాయం (చిత్రకథ) 2. ఉపాయం (చిత్రకథ) 3. పనిచేద్దాం (సన్నివేశ చిత్రం) 4. ఆడుకుందాం (సన్నివేశ చిత్రం) 5. ఈతకొడుదాం (సన్నివేశ చిత్రం) 6. బడికిపోదాం (సన్నివేశ చిత్రం) 7. బొమ్మలు పేర్లు	15	పాఠ్యపుస్తకం; రకరకాల బొమ్మల ప్లాష్ కార్డులు, చిత్రాలు, నమూనాలు, గింజలు, పూసలు, దారాలు, పాఠ్యపుస్తకంలోని 14, 15 పేజీలలో ఉన్న చిత్రాల ప్లాష్ కార్డులు.	<ul style="list-style-type: none"> ● పిల్లలకు తెలిసిన ఆటలు ఆడించడం. ● పాటలు పాడించడం.

మాసం	బోధించాల్సిన పాఠం పేరు	పీరియడ్ల సంఖ్య	బోధనా వనరులు మరియు సామగ్రి	నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలు, సి.సి.ఇ.
జూలై	1. తబల 2. కంజర 3. ఆట	7 7 7	పాఠ్యపుస్తకం, వర్ణమాల చార్టు, తబల, కంజర నమూనా బొమ్మలు, పచ్చీసు, అష్టాచెమ్మా, బొంగరం ఆటల ప్లాష్ కార్డులు, గేయాల చార్టులు.	<ul style="list-style-type: none"> అభినయ గేయాల ప్రదర్శన. FA-1 నమోదు.
ఆగస్టు	4. ఉంగరం 5. శనగ 6. అనప	7 6 6	<ul style="list-style-type: none"> వర్ణమాల చార్టు, పాఠాలకు సంబంధించిన బొమ్మల, అక్షరాల, పదాల ప్లాష్ కార్డులు. పదాలు రాసిన చార్టు గేయాలు రాసిన చార్టులు. 	<ul style="list-style-type: none"> స్వాతంత్ర్య దినోత్సవ వేడుకలు, పిల్లలతో ప్రదర్శనలు. FA-2 నమోదు.
సెప్టెంబర్	7. సవరం 8. ఊడ	6 6	<ul style="list-style-type: none"> వర్ణమాల చార్టు. సవరం, ఊడ గేయాలు రాసిన చార్టు. బొమ్మల, పదాల, అక్షరాల ప్లాష్ కార్డులు 	<ul style="list-style-type: none"> పిల్లలకు ప్రగతిపత్రాల పంపిణీ. ఉపాధ్యాయ దినోత్సవం.
అక్టోబరు	9. దండ 10. ఈత	6 7	<ul style="list-style-type: none"> వర్ణమాల చార్టు. గేయాల చార్టులు. రకరకాల దండల నమూనాలు. పదాల, బొమ్మల, అక్షరాల ప్లాష్ కార్డులు. 	<ul style="list-style-type: none"> SA-1 ప్రశ్న పత్రం తయారీ. సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం-1 నిర్వహణ
నవంబరు	11. మంచం 12. ఓడ 13. కాకరకాయ	6 6 6	<ul style="list-style-type: none"> రకరకాల మంచాల బొమ్మలు / చిత్రాలు, పడవల చిత్రాలు కూరగాయల చిత్రాలు. గేయం చార్టులు. వర్ణమాల చార్టు. గుణింతాల చార్టు. 	<ul style="list-style-type: none"> పిల్లలకు ప్రగతిపత్రాల పంపిణీ. పిల్లలకు సృజనాత్మకపోటీల నిర్వహణ. బాలల దినోత్సవం నిర్వహించడం. చిత్రలేఖనం, పాటలపోటీ. FA-3 నమోదు.

ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక

మాసం	బోధించాల్సిన పాఠం పేరు	పీరియడ్ల సంఖ్య	బోధనా వనరులు మరియు సామగ్రి	నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలు, సి.సి.ఇ.
డిశంబరు	14. గీతల అంగి 15. మూకుడు 16. ఇటుక	6 7 6	<ul style="list-style-type: none"> • ి, ి, ం, న గుణింతాక్షరాలతో ఉండే పేరుగల వస్తువుల చిత్రాలు. • గేయం చార్టులు. • ప్లాష్ కార్డులు (పాఠాల బొమ్మలు, పదాలు, అక్షరాలు) • గుణింతాల చార్టు. 	<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలకు ప్రగతిపత్రాల పంపిణీ. • భాషా మేళా నిర్వహణ.
జనవరి	17. ఎలుక - ఏనుగు 18. తేనెటీగ 19. కొంగ సోపతి	6 7 7	<ul style="list-style-type: none"> • ఎలుక, ఏనుగు, కొంగ, ఎండ్రికాయల మాస్కులు. • గేయాల చార్టులు. • పదాల చార్టు. • ప్లాష్ కార్డులు. • గుణింతాల చార్టు. 	<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలకు ఉపన్యాసపోటీలు, వ్యాసరచనపోటీలు. • గణతంత్ర దినోత్సవ వేడుకల నిర్వహణ.
ఫిబ్రవరి	20. మైదాకు 21. సింహం - జింక 22. పాఠశాల	6 7 7	<ul style="list-style-type: none"> • గేయం చార్టులు. • సింహం, జింక, వేటగాడు, మాస్కులు. • అక్షరాల, పదాల, బొమ్మల కార్డులు. • గుణింతాల చార్టు. 	<ul style="list-style-type: none"> • SA-1 ప్రశ్నపత్రం రూపొందించడం. • FA-1 నమోదు. ప్రగతి పత్రాల పంపిణీ.
మార్చి	23. ఝషం 24. రథం 25. పొడుపు కథలు	6 6 6	<ul style="list-style-type: none"> • వర్ణమాల చార్టు. • పొడుపు కథల చార్టు. • పదాల చార్టు. • గుణింతాల చార్టు. 	<ul style="list-style-type: none"> • పొడుపు కథల పోటీ నిర్వహించడం. • సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం-2 నిర్వహణ ప్రగతి పత్రాల పంపిణీ.
ఏప్రిల్	పునశ్చరణ		<ul style="list-style-type: none"> • వర్ణమాల చార్టు. • పొడుపు కథల చార్టు. • పదాల చార్టు. • గుణింతాల చార్టు. 	

VI. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు : (మాసవారీగా పూర్తిచేసిన పాఠాలు, నిర్వహించిన కార్యక్రమాల ఆధారంగా ఉపాధ్యాయులు తమ ప్రతిస్పందనలను రాయాలి.)

- ◆ జూన్ మాసంలో పిల్లలకు పాఠ్యపుస్తకంలోని చిత్రాలతోకూడిన కథలు, సన్నివేశపాఠాలతో కూడిన బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహించారు. కథలను చెప్పేటప్పుడు ఆసక్తిగా విన్నారు. తిరిగి బాగా చెప్పగలిగారు. సన్నివేశ పాఠాల గురించి ప్రశ్నలడిగితే, మొదట్లో మాట్లాడలేదు. తర్వాత ఆట రూపంలో అడిగినప్పుడు బాగా పాల్గొన్నారు. పిల్లలకు ఆటలన్నా, కథలన్నా బాగా ఇష్టమని అర్థమైంది. పిల్లలతో చనువుగా ఉండడం, వారితో ముచ్చటించడం వల్ల వారికి దగ్గరయ్యాను. ఆ తర్వాతనే పిల్లలు నేనడిగిన వాటికి జవాబులు ఇవ్వడం మొదలైంది. తదుపరి పాఠాలకోసం సామగ్రి ఆయా ఫ్లాష్ కార్డులు రూపొందించుకొని, వీటి ఆధారంగా ఆటలు / కృత్యాలు నిర్వహించాలని అనుకుంటున్నారు.

VII. ప్రధానోపాధ్యాయుడి సలహాలు - సూచనలు : (మాసవారీగా ప్రధానోపాధ్యాయుడు నిర్వహించే సమీక్షా సమావేశంలో ఇచ్చిన సలహాలు, సూచనలను నమోదు చేయాలి.)

- ◆ 24 పాఠాల పేర్లతో ఉన్నా చిత్రాలు. పదాల కార్డులు తయారుచేయడం.
- ◆ వీటి సహాయంతో బింగో, స్నాప్, డామినో ఆటలు ఆడించడం.
- ◆ పిల్లలు చిత్రాలు సహాయం లేకుండానే పదాలు గుర్తుపట్టేలా కృత్యాలు ద్వారా అభ్యాసం కల్పించడం.
- ◆ పిల్లలు పదాలు గుర్తుపట్టడం చేయగలిగిన తరువాతనే 'తబల' పాఠం ప్రారంభించడం.

మాదిరి వార్షిక ప్రణాళిక - తెలుగు

3వ తరగతి

- I. తరగతి : 3వ
- II. సబ్జెక్టు : తెలుగు
- III. అవసరమయ్యే పీరియడ్ల సంఖ్య :
 అ) మొత్తం పీరియడ్లు : 220
 ఆ) బోధనాభ్యసనకు అవసరమయ్యే పీరియడ్లు : సుమారుగా 166
- IV. సంవత్సరం పూర్తయ్యేసరికి పిల్లలు సాధించవలసిన సామర్థ్యాలు :

I) వినడం - ఆలోచించి మాట్లాడడం

- ◆ గేయాలను రాగంతో పాడాలి. అభినయం చేయాలి.
- ◆ గేయాలు, కథలు, సంఘటనలు, పద్యాలు మొదలయినవి విని అర్థంచేసుకోవాలి.. సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి.
- ◆ తెలిసిన, విన్న, చూసిన అంశాల గురించి సొంతమాటల్లో అర్థమయ్యేలా క్రమపద్ధతిలో చెప్పగలగాలి.
- ◆ వ్యక్తుల గురించి, పాఠాలలోని పాత్రల గురించి తమ అభిప్రాయాలను చెప్పగలగాలి.
- ◆ వివిధ సన్నివేశాల్లో సందర్భోచితంగా సరైన భాష ఉపయోగించగలగాలి.

II) ధారాళంగా చదువడం - అర్థంచేసుకొని చెప్పడం

- ◆ గేయాలు, కథలు, సంభాషణలు, పద్యాలు మొదలైనవాటిని ధారాళంగా చదువాలి. చదివిన అంశాల గురించి ఎవరు? ఏమిటి? ఎక్కడ... వంటి ప్రశ్నలకు సమాధానాలు చెప్పగలగాలి. రాయగలగాలి.
- ◆ చదివిన అంశాలలోని ప్రాసపదాలు, జంటపదాలు, వ్యతిరేకార్థ పదాలు మొదలైన వాటిని గుర్తించాలి.
- ◆ చదివిన అంశాలలోని పదాల అర్థాలను సందర్భాన్ని బట్టి గ్రహించాలి.
- ◆ చదివిన అంశం గురించి అర్థంచేసుకోవాలి. సొంతమాటల్లో చెప్పాలి, రాయాలి.
- ◆ వివిధ రూపాల్లో ఉన్న బాలసాహిత్యాన్ని ధారాళంగా చదువగలగాలి. అర్థంచేసుకొని చెప్పాలి.
- ◆ పాఠ్యపుస్తకం చివరలో ఉన్న పదపట్టికను ఉపయోగించి అర్థాలను గ్రహించగలగాలి.

III) ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం

- ◆ తెలిసిన, విన్న, చూసిన విషయాలు, కథలు, తన అనుభవాలు, ఇష్టాయిష్టాలు మొదలైన వాటి గురించి సొంతమాటల్లో ఐదు, ఆరు వాక్యాలు లేదా పేరా రాయాలి.
- ◆ తప్పులేకుండా, విరామచిహ్నాలు ఉపయోగించి క్రమపద్ధతిలో రాయాలి. రాసేటప్పుడు సంపూర్ణ వాక్యాలతో సరైన పదాలు ఉపయోగించి అర్థవంతంగా రాయాలి.

IV) పదజాలం

- ◆ పదజాలాన్ని సందర్భోచితంగా ఉపయోగించాలి. సొంత వాక్యాలు రాయగలగాలి.
- ◆ పదాలకు వ్యతిరేక పదాలు, వచనాలు మార్చి వాటితో వాక్యాలు రాయగలగాలి.
- ◆ ఇచ్చిన పదాలకు సంబంధించిన అర్థాలు రాయగలగాలి, వాటిని ఉపయోగించగలగాలి.
- ◆ బహువచన రూపాలు ఎట్ల ఏర్పడుతాయో చెప్పగలగాలి. వచనాలకు అనుగుణంగా వాక్యాలు రాయాలి.

V) సృజనాత్మకత / ప్రశంస

- ◆ సూచనల ఆధారంగా బొమ్మలు గీసి రంగులు వేయాలి.
- ◆ కథలు, గేయాలు పొడిగించాలి. సంభాషణలు, కథలు రాయడం, వర్ణించి రాయడం, ఊహించి రాయడం, ఆత్మకథ రాయడం వంటివి చేయగలగాలి.

VI) భాషను గురించి తెలుసుకుందాం

- ◆ పదాలలోని అచ్చులు, హల్లులు, వ్రాస్వ, దీర్ఘాక్షరాలు, అల్పప్రాణ, మహాప్రాణ, ద్విత్వ, సంయుక్త, సంశ్లేష అక్షరాలను స్పష్టంగా పలకడంలో తేడాను గుర్తించాలి. ఉదాహరణలు చెప్పాలి.

V. మాసాల వారీగా పాఠాల విభజన - ప్రణాళిక

మాసం	బోధించాల్సిన పాఠం పేరు	పీరియడ్ల సంఖ్య	బోధనా వనరులు మరియు సామగ్రి	నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలు, సి.సి.ఇ.
జూన్	సంసిద్ధతా కార్యక్రమాలు 1. ఇల్లు 2. పొలం 3. దేవుని ఊరేగింపు 4. బడితోట	12	<ul style="list-style-type: none"> • వర్ణమాల చార్టు, గుణింతాల చార్టు, వివిధ రకాలైన పువ్వులు, మొక్కలు, వ్యవసాయ పనిముట్లు మొ॥వి. 	<ul style="list-style-type: none"> • కుటుంబ సభ్యుల పేర్లు చెప్పించడం. • భక్తి మరియు పొలం పాటలు పాడించడం.
జూలై	సంసిద్ధతా కార్యక్రమాలు 5. ఇంటి నిర్మాణం 6. అడవి 7. దుకాణం 8. అంగడి 9. చలికాలం 10. వానాకాలం	18	<ul style="list-style-type: none"> • వర్ణమాల చార్టు, గుణింతాల చార్టు, ఒత్తుల చార్టు, మార్కెట్ చార్టు, కాలాల చార్టు, అడవి చార్టు. 	<ul style="list-style-type: none"> • నమూన అంగడి నిర్వహణ. • ఇంటి నిర్మాణానికి వాడే వస్తువుల గురించి మాట్లాడించడం. • కాలాలను తెలిపే పాటలు పాడించడం. గేయాలపోటీ నిర్వహించడం. • FA-1 నమోదు.

ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక

మాసం	బోధించాల్సిన పాఠం పేరు	పీరియడ్ల సంఖ్య	బోధనా వనరులు మరియు సామగ్రి	నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలు, సి.సి.ఇ.
ఆగస్టు	1. వాన దేవుడా?	12	<ul style="list-style-type: none"> వర్ణమాల చార్టు, ఒత్తుల చార్టు, కాలాల చార్టు, పంటపొలాలతో కూడిన గ్రామం చార్టు. 	<ul style="list-style-type: none"> పిల్లలు గీసిన చిత్రాల ప్రదర్శన. పాటలు, ఉపన్యాస పోటీలు, ఏకపాత్రాభినయం. స్వాతంత్ర్య దినోత్సవ వేడుకలు.
	2. బాలభీముడు	10	<ul style="list-style-type: none"> పౌరాణిక పాత్రల చిత్రపటాలు. పౌరాణిక పాత్రలు ఉపయోగించే ఆయుధాలు. లోపించిన పదాలను పూరించే వర్క్ షీట్లు. కథల పుస్తకాలు. 	<ul style="list-style-type: none"> FA-2 నమోదు.
సెప్టెంబర్	3. అమ్మ దయ (చదువు ఆనందించు)	9	<ul style="list-style-type: none"> వర్ణమాల చార్టు. గుణింతాల చార్టు, ఒత్తుల చార్టు. 	<ul style="list-style-type: none"> వినాయకుడి (మట్టితో) బొమ్మలు తయారీ, ప్రదర్శన.
	4. మన పండుగలు	1	<ul style="list-style-type: none"> వివిధ కళలు తెలిపే బొమ్మలు. 	<ul style="list-style-type: none"> ప్రగతి పత్రాల పంపిణీ.
		11	<ul style="list-style-type: none"> మహాప్రాణాక్షరాలు కల్గిన పదాల చార్టు. వివిధ పండుగలు తెలిపే చార్టు. 	<ul style="list-style-type: none"> ఉపాధ్యాయ దినోత్సవ వేడుకలు నిర్వహించడం.
అక్టోబరు	5. కాకుల లెక్క	8	<ul style="list-style-type: none"> మహాప్రాణాక్షరాల చార్టు. అక్షర్ బీర్బల్ కథల పుస్తకాలు. 	<ul style="list-style-type: none"> SA-1 ప్రశ్నపత్రం తయారీ.
	6. లేగదూడ	8	<ul style="list-style-type: none"> మాస్కాలు. కథలు / గేయాల పుస్తకాలు పక్షులకు గింజలు చల్లుతున్న చిత్రం. పశువులకు మేత వేస్తున్న చిత్రం. 	<ul style="list-style-type: none"> సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం-1 నిర్వహణ - నమోదు - ప్రగతి పత్రాల పంపిణీ.
నవంబరు	7. నీటి అందాలు	10	<ul style="list-style-type: none"> జలాశయాలు, నదులు, సముద్రంకి సంబంధించిన చిత్రాలు. 	<ul style="list-style-type: none"> పిల్లల ప్రగతిపత్రాల పంపిణీ.
	8. మతిమరుపు ఈగ	10	<ul style="list-style-type: none"> వర్ణమాల చార్టు. కథల పుస్తకాలు. 	<ul style="list-style-type: none"> బాలల దినోత్సవం సందర్భంగా పాఠశాలలో సాంస్కృతిక కార్యక్రమాల (నాటికలు, ఏకపాత్రాభినయాలు గేయాల పోటీ మొ వి) నిర్వహణ. FA-3 నమోదు.

మాసం	బోధించాల్సిన పాఠం పేరు	పీరియడ్ల సంఖ్య	బోధనా వనరులు మరియు సామగ్రి	నిర్వహించాల్సిన కార్యక్రమాలు, సి.సి.ఇ.
డిసెంబర్	9. ఏమేమి చూడాలి? 10. వేమన శతకం	8 10	<ul style="list-style-type: none"> పల్లె చిత్రాలు, ఉద్యానవనాల చిత్రాలు. శతక / నీతి పద్యాల పుస్తకం. సూక్తుల చార్టులు. ద్విత్యాక్షరాల పదాల చార్టు. 	<ul style="list-style-type: none"> పిల్లల ప్రగతి పత్రాల పంపిణీ. భాషామేళా నిర్వహణ. నాటి కలు, మాస్కులతో నాటకీకరణలు మొ॥ సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు.
జనవరి	11. తెలంగాణ రాష్ట్ర చిహ్నాలు 12. తోటతల్లి పక్షులు (చదువు - ఆనందించు)	8 9	<ul style="list-style-type: none"> తోట / చెట్ల గురించి కవితలు గేయాలు. వివిధ చారిత్రక కట్టడాల చిత్రాలు. సంయుక్తాక్షరపదాల చార్టు. వివిధ పక్షుల చార్టు. తెలంగాణ రాష్ట్ర చిహ్నాలు, భారతదేశ చిహ్నాల చార్టు. 	<ul style="list-style-type: none"> ఉపన్యాస పోటీల నిర్వహణ. సృజనాత్మక రచనా పోటీలు. (కథలు, గేయాలు, నినాదాలు, సూక్తులు మొ॥వి.) పిల్లలు గీసిన బొమ్మలు, రాసిన కథలు / గేయాల ప్రదర్శన. గణతంత్ర దినోత్సవ వేడుకలు.
ఫిబ్రవరి	13. మహాత్ముడు ఆటబతుకు (చదువు - ఆనందించు) 14. చెట్టు కోరిక కొబ్బరిబొండ్లం (చదువు - ఆనందించు)	10 1 10 1	<ul style="list-style-type: none"> దేశనాయకుల చిత్రపటాలు. సంప్రదాయక ఆటల చార్టు. ఉదా॥ చిర్రేగొనె, తొక్కుడుబిల్ల మొ॥నవి. వ ర్యావరణ వ రిరక్షణకి సంబంధించిన నినాదాల చార్టు. చెట్టు, పక్షి, ఉడుత - మాస్కులు. 	<ul style="list-style-type: none"> సంచిక తయారీ. SA-2 ప్రశ్నపత్రం రూపొందించడం. FA-4 నమోదు. ప్రగతి పత్రాల పంపిణీ.
మార్చి	పునఃశ్చరణ		<ul style="list-style-type: none"> పునఃశ్చరణ, స్వీయరచన, సృజనాత్మక కృత్యాల నిర్వహణ. 	<ul style="list-style-type: none"> SA-2 పరీక్ష నిర్వహణ. జవాబు పత్రాల పంపిణీ.

VI. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు : (మాసవారీగా పూర్తిచేసిన పాఠాలు, నిర్వహించిన కార్యక్రమాల ఆధారంగా ఉపాధ్యాయులు తమ ప్రతిస్పందనలను రాయాలి.)

- ◆ జూన్ నెలలో సంసిద్ధతా పాఠాలతో ప్రారంభించాను. పిల్లలచే పాఠ్యపుస్తకంలోని సన్నివేశాలను గుర్తింపజేసి, దాని ఆధారంగా ప్రశ్నిస్తూ అక్షరాలు, గుణింతాలు, ఒత్తులు, వాక్యాలు రాసేటట్లు చేశాను. పిల్లలు తప్పుగా చెప్పినా, రాసినప్పటికీ వాటి భేదాలు తెలియజేస్తూ సరిచేయించాను. అందరు విద్యార్థులు పాల్గొనేటట్లు ప్రయత్నం చేశాను.
- ◆ గేయాలు ఉత్సాహంగా పాడుతున్నారు. కథలు ఆసక్తిగా విని, తర్వాత వచ్చే ముగింపును ఊహిస్తున్నారు.

- ◆ పాఠాన్ని ముందే చదువుకొని దానికి కావలసిన సామగ్రిని తయారుచేసుకొని వెళ్ళితే సులభంగా, అర్థవంతంగా, ప్రభావవంతంగా బోధించవచ్చు.
- ◆ పిల్లలను ఎక్కువగా మాట్లాడిస్తేనే వాళ్ళు మనకు దగ్గరవుతారు. అప్పుడే మనం చెప్పే విషయాలు సరిగ్గా అందుతాయని తెలిసింది. స్నేహంగా, ప్రేమతో పలకరిస్తూ ఉండాలని, వారు చెప్పే విషయాలు మనం వినాలని తెలిసింది.
- ◆ కృత్యాల ఆధారంగా, ప్రణాళికాబద్ధంగా బోధిస్తేనే అనుకున్న లక్ష్యాలు నెరవేరుతాయని అర్థమైంది.

VII. ప్రధానోపాధ్యాయుడి సలహాలు - సూచనలు : (మాసవారీగా ప్రధానోపాధ్యాయుడు నిర్వహించే సమీక్షా సమావేశంలో ఇచ్చిన సలహాలు, సూచనలను నమోదు చేయాలి.)

- ◆ 14 పాఠాలు 3వ తరగతిలో ఉన్నాయి. వాటికి ముందు సంసిద్ధతా పాఠాలు ఉన్నాయి. చిత్రాన్ని చూపిస్తూ అక్షరాలు, గుణింతాలు, పదాలు, వాక్యాలు పిల్లలంరికి వచ్చేటట్లు కృత్యాల ద్వారా బోధించాలి. అలా బోధించినట్లయితేనే తర్వాత వచ్చే పాఠాలు సులభతరం అవుతాయి.
- ◆ సొంతమాటల్లో చెప్పించాలి, రాయించాలి.
- ◆ గేయాన్ని పొడిగించేటట్లు చేయాలి. కథలను చెప్పించాలి.
- ◆ ప్రాజెక్టు పనులు అన్ని సంకలనాలు చేయాలి.
- ◆ ప్రగతి పత్రాలను పంపిణీ చేయాలి.
- ◆ సామర్థ్యాల ఆధారంగా, పిల్లలందరు అభ్యాసాలు చేసేటట్టుగా దృష్టి ఉంచాలి.

* సంసిద్ధత పాఠాల నిర్వహణ విధానాలు :

పాఠ్య ప్రణాళిక అనేది సాధారణ పాఠాలతో పాటు సంసిద్ధత పాఠాలకు కూడా రూపొందించుకోవాలి. సాధారణ పాఠాలకు రూపొందించుకొనే పాఠ్యప్రణాళిక మాదిరిగానే ఈ సంసిద్ధత పాఠాలకు కూడ పాఠం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలను నిర్ణయించుకోవాలి. పీరియళ్ళ వారి నిర్వహణ విధానాన్ని రూపొందించుకోవాలి.

1వ తరగతి సంసిద్ధత పాఠాలు, నిర్వహణ విధానం :

అ) మొదటి రకం పాఠాలు (చిత్రకథలు, 2 పీరియడ్లు)

- ◆ మొదటి పీరియడ్ లో మొదటి 45 ని॥లలో చిత్రం చూపించి, ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు వేసి దాని గురించి మాట్లాడింపజేయాలి. దీనిని పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి.

ఉదా॥ → మొదటి బొమ్మలో ఏమేం కనపడుతున్నాయి?

→ అవి అక్కడకు ఎందుకు వచ్చి ఉంటాయి?

→ అవి ఏం మాట్లాడుకుంటు ఉండవచ్చు?

→ తల్లి మేక వాటికి సహాయం చేయకపోయి ఉంటే గుంతలో పడ్డ మేకలు ఎట్లా తప్పించుకుంటాయి?

→ మీరు ఎప్పుడైనా ఎవరికైనా ఇట్లా సహాయం చేశారా?

- ◆ మొదటి పీరియడ్ రెండవ 45 ని॥లలో పిల్లలకు జట్టుపని లేదా వ్యక్తిగత కృత్యం ఇవ్వాలి.
  - మేక బొమ్మ లేక చెట్టు చిత్రాన్ని మేక కొమ్ములు, తోక, చెవులు మొదలైన ఆకారాల అట్టముక్కలు ఇచ్చి వాటి ఔట్లైన్లు గీయించాలి. వీటికి రంగులు వేయించాలి.

- ◆ రెండవ పీరియడ్ మొదటి 45 ని॥లు

- పాఠంలో ఉన్న చిత్ర కథను ప్రతి ఒక్క విద్యార్థిచేత చెప్పించాలి.

- ◆ రెండవ పీరియడ్ లో రెండవ 45 ని॥లు

- చిత్రకథకు సంబంధించిన బొమ్మలను వరుసలో పేర్చడం. లేదా బొమ్మలను 3 లేక 4 ముక్కలుగా కత్తిరించి వాటిని సరియైన విధంగా పేర్చి పెట్టడం మొదలైన కృత్యాలు చేయించాలి.

ఆ) రెండవ రకం పాఠాలు (సన్నివేశం / సంఘటన చిత్రాలు, 2 పీరియడ్లు) :

సన్నివేశ / సంఘటన చిత్రాలు. (ఒక్కో పాఠానికి / చిత్రానికి) (రెండు పీరియడ్లు).

- ◆ మొదటి పీరియడ్ మొదటి 45 ని॥లు

చిత్రాన్ని చూపి, ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు వేస్తూ పిల్లలచేత మాట్లాడించాలి. పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి.

- చిత్రంలో ఎవరెవరు ఉన్నారు?

- ఎవరెవరు ఏమేం చేస్తున్నారు?

- ఇటువంటి సన్నివేశం మీ ఇంట్లో ఎప్పుడు జరిగింది?
- ఇట్లాంటి సన్నివేశం ఎప్పుడెప్పుడు జరుగుతుంటాయి?
- చిత్రంలో ఉన్న వ్యక్తులు ఒకరికి ఒకరు ఏమౌతారు? మొదలగునవి.
- ◆ మొదటి పీరియడ్ రెండవ 45 ని॥లు
  - చిత్రంలో పాఠాలకు సంబంధించిన వస్తువుల బొమ్మలు ఏమేం ఉన్నాయో గుర్తింపజేయాలి.
  - వాటిలో రెండు, మూడు బొమ్మలు గీయించాలి.
- ◆ రెండవ పీరియడ్ మొదటి 45 ని॥లు
  - సన్నివేశ చిత్రంలో జరుగుతున్న సంఘటనకు ఒక కథను ఊహింపజేసి చెప్పించాలి.
- ◆ రెండవ పీరియడ్ రెండవ 45 ని॥లు
  - పాఠాలకు సంబంధించిన వస్తువుల బొమ్మలు మిగిలినవి గీయించాలి.

ఇ) మూడవ రకం పాఠం (3 పీరియడ్లు) :

ఏడవ సంస్కృత పాఠంలో పాఠాలకు సంబంధించిన అన్ని బొమ్మలు, వాటి పేర్లు ఇవ్వబడ్డాయి.

ఈ పాఠం బోధించడానికి ముందుగానే ఉపాధ్యాయుడు ఆ పాఠంలో ఉన్న బొమ్మలు, వాటి పేర్లు ప్లాష్ కార్డులు తయారుచేసుకోవాలి.

ఒక సెట్ ప్లాష్ కార్డులపైన బొమ్మ, దాని పేరు రెండూ ఉండేలా తయారుచేయాలి. మరొక సెట్ కార్డులు / బొమ్మలు మాత్రం ఉండేలాగా, ఇంకొక సెట్ ప్లాష్ కార్డులపై వాటి పేర్లు ఉండేలాగా తయారుచేసి పెట్టుకోవాలి.

పాఠం బోధించే పద్ధతి :

ఈ పాఠం బోధించడానికి 3 పీరియడ్లు అవసరమవుతాయి.

- ◆ మొదటి పీరియడ్ మొదటి 45 ని॥లు

మొదటి సెట్ ప్లాష్ కార్డులను ఉపయోగించాలి. పిల్లలందరికీ బొమ్మలను, వాటి పేర్లను పరిచయం చేయించాలి. ప్లాష్ కార్డ్ చూపిస్తూ దాని పేరు చెప్పించాలి.
- ◆ మొదటి పీరియడ్ రెండవ 45 ని॥లు
  - పిల్లలందరినీ గుండ్రంగా కూర్చోబెట్టాలి.
  - ప్లాష్ కార్డులన్నీ మధ్యలో బోర్లించి పెట్టాలి.
  - ఒక విద్యార్థి వచ్చి ఒక కార్డు తెరిచి దానిలో ఉన్న బొమ్మ గురించి రెండు లేక మూడు వాక్యాలు చెప్పాలి.
  - ఆ కార్డుతీసి పక్కన పెట్టాలి.
  - ఇట్లా అందరు విద్యార్థులు, అన్ని కార్డులూ అయిపోయేవరకు ఆట ఆడించాలి.

- ◆ రెండవ పీరియడ్ / రోజు మొదటి 45 ని॥లు
  - రెండవ రోజు మొదటి 45 ని॥లలో రెండవ రకం ప్లాష్ కార్డులు వినియోగించాలి.
  - బొమ్మల కార్డులు, వాటి పేర్ల కార్డులు అన్నీ కలిపి పిల్లల మధ్యలో పెట్టాలి. (బొమ్మల కార్డులు బోర్లించి, పేర్ల కార్డులు తెరిచి ఉంచాలి.
  - పిల్లలను ఒక్కొక్కరిగా బొమ్మ కార్డు తీసి దానికి తగిన పేరు కార్డును గుర్తించమనాలి.
  - ఉదా: 'మూకుడు' బొమ్మ కార్డు తీసిన విద్యార్థి మూకుడు పదం కార్డు తీయాలి.
  - అట్లా తీయలేకపోతే ఈ విధంగా ప్రశ్నించాలి.
    - మూకుడు పదంలో ఎన్ని అక్షరాలున్నాయి?
    - మూడక్షరాల పదాల కార్డులన్నీ తీయి.
    - అందులో మూకుడు ఎక్కడుందో వెతుకు.
  - ఇట్లా సహకారం అందిస్తూ బొమ్మలకు పదాలను జతపరచేట్లుచేయాలి.
- ◆ రెండవ పీరియడ్ రెండవ 45 ని॥లు
  - రెండవ రోజు రెండవ 45 ని॥లలో రెండవ రకం (సెట్) ప్లాష్ కార్డులు ఉపయోగించాలి. (ఒక కార్డుపై బొమ్మ మరొక కార్డుపై పేరు)
  - పిల్లలందరినీ గుండ్రంగా కూర్చోబెట్టాలి. వారి మధ్యలో బొమ్మల కార్డులన్నీ తెరిచి ఉంచాలి. పేర్లు ఉన్న కార్డులన్నీ బోర్లించి పెట్టాలి.
  - ఒక విద్యార్థి వచ్చి ఒక కార్డు తీసి తెరిచి అది ఏ బొమ్మ పేరో దాని పక్కన ఉంచాలి.
  - రెండవ విద్యార్థి మరొక పేరు కార్డు తీసి దానికి తగిన బొమ్మ పక్కన పెట్టాలి.
  - తాను తీసిన కార్డు ఏ బొమ్మకు చెందినదో గుర్తించలేకపోతే మొదటిరోజు ఉపయోగించిన ప్లాష్ కార్డుల ద్వారా తెలుసుకొని జతపరిచేలా అవకాశ మివ్వాలి.
  - ఆ విధంగా అందరు పిల్లలూ అన్ని కార్డులూ అయిపోయేదాకా ఆడించాలి.
- ◆ మూడవ పీరియడ్ మొదటి 45 ని॥లు
  - మూడవరోజు ప్లాష్ కార్డులతో స్నాప్ గేమ్ ఆడించాలి.
  - పిల్లలందరినీ గుండ్రంగా కూర్చోబెట్టాలి.
  - వారి మధ్యలో బొమ్మల కార్డులు, పేర్ల కార్డులూ అన్నీ కలిపి బోర్లించి పెట్టాలి.
  - ముందుగా ఒక విద్యార్థి వచ్చి ఏవైనా రెండు కార్డులు తీయాలి.

అవి రెండూ బొమ్మల కార్డులైతే, వాటిని అందరికీ చూపి మళ్ళీ అదే స్థానంలో బోర్లించాలి. తరువాతి విద్యార్థికి అవకాశం ఇవ్వాలి.

లేదా

రెండూ పేర్ల కార్డులైతే, వీటిని కూడా అందరికీ చూపి మళ్ళీ అదే స్థానంలో బోర్లించాలి. తరువాతి విద్యార్థికి అవకాశం ఇవ్వాలి.

లేదా

ఒక బొమ్మ, వేరే పేరు ఉన్న కార్డు వచ్చి ఉంటే వాటిని కూడా అందరికీ చూపి తిరిగి అదే స్థానంలో బోర్లించాలి. మరో విద్యార్థికి అవకాశం ఇవ్వాలి.

లేదా

ఒక బొమ్మ, దాని పేరు ఉన్న కార్డులు తీసినట్లైతే ఆ రెండు కార్డులు ఆ విద్యార్థికి ఇచ్చివేయాలి. ఆ విద్యార్థి రెండు కార్డులు గెలిచాడు. తరువాతి విద్యార్థికి అవకాశం ఇవ్వాలి.

ఈ విధంగా అన్ని కార్డులూ అయిపోయేవరకు ఆట ఆడించాలి. ఎవరు ఎక్కువ కార్డులు గెలుచుకుంటే వారిని విజేతగా ప్రకటించాలి.

◆ మూడవ పీరియడ్ రెండవ 45 ని॥లు

- పిల్లలను 4 జట్లుగా చేయాలి.
- ఒక్కో జట్టుకు 6 బొమ్మల కార్డులు, వాటి పేర్ల కార్డులు 6 ఇవ్వాలి.
- బొమ్మకు, పేరు గబగబా జత చేయమనాలి.
- ఏ జట్టు ముందుగా చేస్తే వారు గెలిచినట్లు.
- కార్డులు మార్చి మళ్ళీ ఆడించాలి.

మరో రకం ఆట

- 24 బొమ్మలూ, 24 పేర్లు అన్ని కార్డుల బొమ్మలు వేరుగా, పేర్లు వేరుగా కలపాలి.
- ఒక్కో గ్రూపుకు 6 బొమ్మల కార్డులు, 6 పేర్ల కార్డులు రాన్డమ్గా ఇచ్చివేయాలి.
- వారు బొమ్మలు, పేర్లు తెరిచి చూసుకొని ఎన్ని బొమ్మలకు తగిన పేర్లు వచ్చినవో జతపరిచి చూపాలి.
- ఒక జతకి ఒక పాయింట్ చొప్పున పాయింట్లు ఇవ్వాలి.
- మళ్ళీ అందరికీ కార్డులూ (బొమ్మలు, పేర్లు వేరు వేరుగా) కలిపి పంచాలి.
- మళ్ళీ బొమ్మకు పేరు జతపరిచిన వారికి జతకు ఒక పాయింట్ చొప్పున ఇవ్వాలి.
- ఇట్లా 3/4 రౌండ్లు ఆడించి పాయింట్లు ఇవ్వాలి.
- ఎక్కువ పాయింట్లు వచ్చిన జట్టు విజేత.

2వ తరగతి సంసిద్ధత పాఠాలు నిర్వహణ విధానం :

2వ తరగతి పాఠ్య పుస్తకంలో ప్రారంభ పాఠాలుగా 5 సంసిద్ధత పాఠాలు మరియు 5 పునశ్చరణ పాఠాలు (వర్ణమాల, గుణింతాలు, పునశ్చరణ) ఇవ్వబడ్డాయి.

1 నుండి 5 వరకు ఉన్న పునశ్చరణ పాఠాల నిర్మాణ క్రమం సాధారణ పాఠాల మాదిరిగానే సామర్థ్యాల వారీగా రూపొందించడం జరిగింది. కావున ఈ పాఠాలకు అన్ని పాఠాలకు అవలంబించిన పద్ధతిలోనే ప్రణాళిక రూపొందించుకోవాలి.

కాని మొదటి ఐదు సంసిద్ధత పాఠాలకు ప్రత్యేకంగా వ్యూహారచన చేసుకోవాలి. ఈ 5 సంసిద్ధత పాఠాలు కూడా 3 రకాలుగా ఉన్నాయి.

- ◆ మొదటి రెండు పాఠాలు చిత్రకథలు.
- ◆ తరువాతి రెండు పాఠాలు అభ్యాసంతో కూడిన చిత్రకథలు.
- ◆ 3వ రకం సంసిద్ధత పాఠం 'వర్ణమాల'.

అ) మొదటి రకం పాఠాలు (చిత్ర కథలు, 2 పీరియడ్లు)

- ◆ మొదటి పీరియడ్ లో మొదటి 45 ని||లలో చిత్రం చూపించి, ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు వేసి దాని గురించి మాట్లాడింపజేయాలి. దీనిని పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి. చిత్రకథ ఏదైనా ఒక కథను చూపిస్తూ ఈ క్రింది విధంగా ప్రశ్నలు అడగాలి.

ఉదా|| చిత్ర కథ-2 “చిట్టి మొక్క” లో.

- మొదటి బొమ్మలో ఏమేం కనపడుతున్నాయి? అమ్మాయి ఎక్కడకు వెళ్తుంది? ఏం చూస్తుంది?
- రెండవ బొమ్మలో అమ్మాయి ముఖం ఎలా ఉంది? ఏమి ఆలోచిస్తుండవచ్చు?
- మూడవ బొమ్మలో అమ్మాయి సంతోషంతో ఏం తీసుకువస్తున్నది? ఎందుకు?
- నాల్గవ బొమ్మలో ఏమి చేస్తున్నది? ఎందుకు సంతోషంగా ఉంది?
- మీరు ఎప్పుడైనా మొక్కలు నాటారా? మొక్కలు ఎందుకు నాటాలి?

- ◆ మొదటి పీరియడ్ రెండవ 45 ని||లు.

- బొమ్మల ఆధారంగా పిల్లలందరిచేత తమ నోటు పుస్తకాలలో పదాలు రాయించాలి.
- పిల్లలు రాసిన పదాలను పిల్లలచేతనే నల్లబల్లపై ఒక్కొక్కరిచేత రాయించాలి.
- నల్లబల్లపై రాసిన తప్పు పదాలను పిల్లలతో చర్చిస్తూ పిల్లలచేతనే ఉపాధ్యాయుడు సవరింపజేయాలి.

ఉదా|| మేఘాలు అనే పదాన్ని 'మెగాలు'గా రాశారసుకోండి. (ఈ పదాన్ని చూపి ఉపాధ్యాయుడు ఇలా ప్రశ్నించాలి)

- ఈ పదం సరైనదేనా?
- దీనిలో ఏం తప్పులు ఉన్నాయి?

- ఏ అక్షరం తప్పుగా ఉన్నది?
- దానికి సరియైన అక్షరం ఏం రాయాలి?
- ఏ గుణింతాక్షరం తప్పుగా ఉన్నది?
- సరియైన గుణింతం ఏది?

ఈ విధంగా ప్రశ్నలు అడుగుతూ పిల్లలచేతనే సరిచేయించాలి. సరిచేసిన పదాలను నల్లబల్లపై రాయాలి. మళ్ళీ పిల్లల నోటు పుస్తకాలలో రాయించాలి.

◆ రెండవ పీరియడ్ మొదటి 45 ని॥లు

- పాఠంలో ఉన్న చిత్ర కథను వరుసక్రమంలో ప్రతి ఒక్క విద్యార్థిచేత చెప్పించాలి.
- ఈ కథను పిల్లల సొంతమాటల్లో చెప్పించాలి.

◆ రెండవ పీరియడ్ లో రెండవ 45 ని॥లు

- పిల్లలు ముందు రోజు వారి నోటు పుస్తకాలలో రాసిన పదాలను చార్టులో చూపి చదివించాలి. చెప్పించాలి.
- చెప్పిన పదాలతో వాక్యాలు తయారుచేయించాలి.
- ఉపాధ్యాయుడు ముందుగా వారికి వాక్యం ఎలా తయారుచేయాలో చెప్పాలి.

ఉదా॥ సీత గౌను బాగుంది.

రజిత నీరు పోసింది.

పై విధంగానే మరి కొన్ని వాక్యాలు పిల్లలతో చెప్పించాలి.

ఉదా॥ ఒక విద్యార్థి “సరళ గౌను తొడుక్కుంది” అని చెబితే దానిని తొడిగింది అని సరిచేసి చెప్పాలి. ఎందుకంటే ద్విత్వాక్షర పదాలు పిల్లలకు పరిచయం లేదు కనుక అలాంటి పదాలు వాక్యాలలో రాకుండా జాగ్రత్త వహిస్తూ సరళ, గుణింత పదాలచే వాక్య నిర్మాణం చేయించి, రాయించాలి.

అ) రెండవ రకం పాఠాలు (అభ్యాసంతో కూడిన చిత్ర కథలు, 2 పీరియడ్లు)

◆ మొదటి పీరియడ్ లో మొదటి 45 ని॥లు

చిత్ర కథ-3 (కోతి చేష్టలు)

చిత్రకథను చూపిస్తూ పిల్లలందరిచేత ఈ క్రింది విధంగా ప్రశ్నలు అడగాలి.

- మొదటి బొమ్మలో ఏమేం కనపడుతున్నాయి? బొమ్మలోని వ్యక్తులు ఏం చేస్తున్నారు? కోతి అలా ఎందుకు చూస్తుంది?
- రెండవ బొమ్మలో కోతి చేపల వలను చూస్తూ ఏమి ఆలోచిస్తుండవచ్చు?
- మూడవ బొమ్మలో కోతి ఏం చేస్తుంది?

- నాల్గవ బొమ్మలో ఏం జరుగుతుందో చెప్పండి.
- వలను మీరెప్పుడైనా చూశారా? వలను ఎవరెవరు, దేనికోసం ఉపయోగిస్తారు?

◆ మొదటి పీరియడ్ రెండవ 45 ని॥లు.

- బొమ్మల ఆధారంగా పిల్లలందరిచేత ఒత్తులులేని పదాలను చెప్పించాలి.

ఉదా॥ వల, జాలరి, తలపాగ, కొండలు, కోతి, గంప, బండ, చెరువు, చేపలు మొ॥వి పదాలు.

- పిల్లలు చెప్పిన పదాలను తమ నోటు పుస్తకాలలో రాయించాలి.
- రాసిన పదాలను నల్లబల్లపై రాయించాలి. నల్లబల్లపై రాసిన పదాలలో తప్పులను పిల్లలచేత చర్చిస్తూ సవరింపజేయాలి.

ఉదా॥ కోతి, చేపలు, కొండలు అనే పదాలను కొతి, చెపలు, కోండలుగా రాశారనుకోండి. ఈ తప్పులున్న పదాలను సరిచేయడానికి ఉపాధ్యాయుడు ఇలా ప్రశ్నించాలి.

- ఈ పదాలలో ఏం తప్పులు ఉన్నాయి?
- ఏ అక్షరం తప్పుగా ఉన్నది?
- ఏ గుణింతాక్షరం తప్పుగా ఉన్నది?
- సరియైన గుణింతం ఏది?

పై విధంగా తప్పున్న పదాలన్నింటికి ప్రశ్నలడుగుతూ పిల్లలచేత సవరించాలి. సవరించిన పదాలను పిల్లల నోటు పుస్తకాలలో రాయించాలి.

◆ రెండవ పీరియడ్ మొదటి 45 ని॥లు

- పాఠంలో ఉన్న చిత్ర కథను వరుసక్రమంలో ప్రతి విద్యార్థిచేత తమ సొంతమాటల్లోనే చెప్పించాలి.

◆ రెండవ పీరియడ్లో రెండవ 45 ని॥లు

- నోటు పుస్తకాలలో ముందురోజు రాసిన పదాలను పిల్లలచేత తప్పులు లేకుండా చదివించాలి.
- చదివిన పదాలను పాఠ్యపుస్తకంలో తప్పులు లేకుండా రాయించాలి.
- పదాలనుపయోగించి వాక్యాలు రాయించాలి.

ఇ) మూడవ రకం పాఠం 'వర్ణమాల' (3 పీరియడ్లు)

◆ మొదటి పీరియడ్ మొదటి 45 ని॥లు

- ముందుగా నల్లబల్లమీద వర్ణమాల చార్టును ప్రదర్శించాలి.
- పాఠ్యపుస్తకంలోని వర్ణమాలను పరిశీలించమనాలి.

- పిల్లలందరిని ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు అడగాలి.

‘క’ అక్షరం ఏ రంగులో ఉంది?

‘ఓ’ అక్షరం ఏ రంగులో ఉంది?

‘స’ అక్షరం ఏ రంగులో ఉంది?

‘వ’ అక్షరం ఏ రంగులో ఉంది?

‘ఇ’ అక్షరం ఏ రంగులో ఉంది?

సీలి రంగు గల అక్షరాలు ఎన్ని ఉన్నాయో లెక్కించి చెప్పండి.

గులాబి రంగు గల అక్షరాలు ఎన్ని ఉన్నాయో లెక్కించి చెప్పండి.

ఆకుపచ్చ రంగు గల అక్షరాలు ఎన్ని ఉన్నాయో లెక్కించి చెప్పండి.

ఊదా రంగు గల అక్షరాలు ఎన్ని ఉన్నాయో లెక్కించి చెప్పండి.

ఎరుపు రంగు గల అక్షరాలు ఎన్ని ఉన్నాయో లెక్కించి చెప్పండి.

సీలి రంగు అక్షరాలను పిల్లలచేత పలికించాలి. రాయించాలి.

గులాబి రంగు అక్షరాలను పిల్లలచేత పలికించాలి. రాయించాలి.

ఆకుపచ్చ రంగు అక్షరాలను పిల్లలచేత పలికించాలి. రాయించాలి.

ఊదా రంగు గల అక్షరాలను పిల్లలచేత పలికించాలి. రాయించాలి.

ఎరుపు రంగు గల అక్షరాలను పిల్లలచేత పలికించాలి. రాయించాలి.

లో అక్షరాలను పిల్లలచేత పలికించాలి. రాయించాలి.

- ◆ మొదటి పీరియడ్ రెండవ 45 ని॥లు.

- వర్ణమాలలో సూచించిన విధంగా ‘→’ మార్కు ఉంచిన అక్షరాలను కలిపి చదివించాలి. రాయించాలి. ఇలాగే అన్ని అక్షరాలకు అర్థవంతమైన పదాల అక్షరాలను కలుపుతూ మరికొన్ని పదాలు రాయించాలి. చదివించాలి.

- అక్షరాల ప్లాష్ కార్డులు ఇచ్చి పిల్లలను పదాలు తయారుచేయమనాలి. వారు తయారుచేసిన పదాలను నోటుపుస్తకంలో రాయించాలి.

- ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలు రాసిన పదాలను నల్లబల్లపై రాయించాలి.

- అర్థవంతంకాని పదాలు రాసినచో పిల్లలచేతనే చర్చించి సరిచేయించాలి.

- సరిచేసిన పదాలను పిల్లల నోటు పుస్తకంలో రాయించాలి.

- ఆ తరువాత పాఠ్యపుస్తకంలో రాయించాలి.

- ◆ రెండవ పీరియడ్ మొదటి 45 ని॥లు
  - ఇంతకు ముందు పాఠాలలో రాసిన పదాలలోని అక్షరాలను వర్ణమాలలో గుర్తించి వాటికి '○' చుట్టించాలి. ఉదా॥ కమల.
  - వర్ణమాలలోని అక్షరాల ఆధారంగా పదాలను పిల్లలందరిచేత రాబట్టడానికి కొన్ని ప్రశ్నలు అడగాలి.
    - వర్ణమాలలోని అక్షరాల ఆధారంగా రెండక్షరాల సరళ పదాలను చెప్పించాలి.
    - వర్ణమాలలోని అక్షరాల ఆధారంగా మూడక్షరాల సరళ పదాలను చెప్పించాలి.
- ◆ రెండవ పీరియడ్ లో రెండవ 45 ని॥లు
  - వర్ణమాలలోని అక్షరాల ఆధారంగా రెండక్షరాల సరళ పదాలను పిల్లలు చెప్పిన తరువాత వారి నోటు పుస్తకాలలో రాయమనాలి.
  - వారు రాసిన పదాలను మళ్ళీ నల్లబల్లపై రాయాలి.
  - అర్థవంతంలేని పదాలు పిల్లలు రాసినచో ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలచేతనే సవరించాలి.
  - ఆ తరువాత సరిచేసిన రెండక్షరాలు, మూడక్షరాలు, నాల్గక్షరాల పదాలను తమ పాఠ్యపుస్తకంలో రాయించాలి.
- ◆ మూడవ పీరియడ్ మొదటి 45 ని॥లు
  - మొదట నల్లబల్లపై పదం రాయాలి. ఆ పదంలోని ప్రతి అక్షరంతో పదాలు చెప్పించాలి.
  - 'వ' తో వచ్చే పదాలు చెప్పండి. వనజ పలక

వ	న	జ	ప	ల	క	
వడ	వల	వేడి	వాన	వంకాయ	వేప	వేషం
వేసవి	వాగు	వేగం	వీరుడు	వనజ	వంద	వంట
వెలుతురు	వేరు	వైరు	వెలుగు	విందు	వీడు	వాడు....
  - ఇలా వచ్చే పిల్లలందరిచేత తమ నోటుపుస్తకాలలో పదాలను రాయించాలి.
  - పిల్లలు చెప్పిన పదాలన్ని నల్లబల్లపై రాయాలి.
  - ఈ విధంగా పదంలోని అన్ని అక్షరాలతో పదాలు చెప్పించాలి. నల్లబల్లపై రాయాలి.
- ◆ మూడవ పీరియడ్ రెండవ 45 ని॥లు

పాఠ్యపుస్తకంలోని రాయడం సామర్థ్యం అభ్యాసం చేయించాలి.

  - మొదటి 45 ని॥ల్లో రాసిన పదాల నుండి అక్షరానికి సంబంధించిన పదాలను ఎన్నుకొని పాఠ్యపుస్తకంలో రాయించాలి.
  - పిల్లలు రాసిన వాటిని ఉపాధ్యాయుడు సరిచేయాలి. తప్పులు సరిదిద్ది తిరిగి రాయించాలి.

3, 4, 5 తరగతుల సంసిద్ధతా పాఠాలు నిర్వహణ విధానం :

3, 4, 5 తరగతుల సంసిద్ధతా పాఠాలు నిర్వహించుకోవడానికి ఒక్కో పాఠానికి 3 పీరియడ్లు (90 ని||ల చొప్పున) అవసరమవుతాయి.

మాదిరి సంసిద్ధత పాఠం నిర్వహణ విధానం - తరగతి 4, పాఠం 4, అవసరమగు పీరియడ్లు : 3

- ◆ మొదటి పీరియడ్ మొదటి 45 ని||లు
- ◆ వన భోజనం చిత్రాన్ని చూపి మాట్లాడించాలి. ఇది పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి. అందరూ మాట్లాడేటట్లు చూడాలి.

4వ తరగతి 4వ సంసిద్ధతా పాఠాన్ని తీసుకొని ఈ విధంగా ప్రశ్నలు అడగవచ్చు.

- మూడవ పాఠంలోని చిత్రానికి, ఈ పాఠంలోని చిత్రానికి ఏం సంబంధం ఉన్నది?
- చిత్రంలో ఏమి కనిపిస్తున్నది?
- ఎవరెవరు ఏమి పనులు చేస్తున్నారు?
- మీ ఇంట్లో ఇలా అందరూ కలిసి పనులు చేసుకుంటారా?
- ఒక పిల్లవాడు ఏడుస్తున్నాడు కదా! గమనించారా! ఎందుకు ఏడుస్తుండవచ్చు.
- వీళ్ళంతా చెట్టుకిందనే ఎందుకు కూర్చున్నారు? మీరు ఎప్పుడైనా ఇలాంటి ప్రదేశాలకు వెళ్ళారా?
- చెట్టు పక్కన బస్సు ఆగింది. ఎందుకు?
- ఇలా ప్రశ్నలడుగుతూ, సమాధానాలు చెప్పిస్తూ పూర్తి సంఘటనను ఒక కథనం / కథ లాగా చెప్పించాలి.

- ◆ మొదటి పీరియడ్ రెండవ (45 ని||లు).
  - చిత్రం ఆధారంగా పిల్లలచేత పదాలు చెప్పించాలి.
  - వాళ్ళు చెప్పే పదాలను బోర్డుమీద టీచర్ రాయాలి. ఆ పదాలను నోటు పుస్తకాలలో రాయించాలి.
  - ఆ పదాలలోని గుణింత అక్షర పదాలను గుర్తింపజేయాలి.
- ◆ రెండవ పీరియడ్ మొదటి 45 ని||లు.
  - నోటు పుస్తకాలలో గుర్తించిన గుణింత పదాలను నల్లబల్లపై రాయాలి.
  - ప్రతీ విద్యార్థిచే ఆ పదాలన్నింటినీ చదివించాలి.
  - పదాలలోని గుణింతాక్షరాలను పిల్లలచేత గుర్తింపజేసి వాటికి 'O' చుట్టించాలి.
  - అలా గుర్తించిన అక్షరాలను గుణింతాల చార్టులో గుర్తింపజేయాలి.
  - గుర్తించిన గుణింతాక్షరానికి పూర్తి గుణింతం రాయమనాలి.

- ◆ రెండవ పీరియడ్ రెండవ 45 ని॥లలో. పాఠ్యపుస్తకంలోని II, III అభ్యాసాలను చేయించాలి.
  - నల్లబల్లమీద ఉన్న పదాలలో నుండి వారికి నచ్చిన పదాలను పాఠ్యపుస్తకంలో రాసుకోమనాలి.
  - ఆ పదాలలోని గుణింత అక్షరాలకు '○' చుట్టమనాలి.
  - =, =, =, =, =, = గుణింతాలు ఉన్న కొన్ని గుణింత పదాలను పట్టికలో రాయించాలి.
- ◆ మూడవ పీరియడ్ మొదటి 45 ని॥లు విద్యార్థులచే ఆట ఆడించాలి.
  - టీచర్ నెమలి, చేప, రైలు, గొడుగు, కోతి, గొను, దండ లాంటి బొమ్మలను అట్టముక్కపై అతికించి కార్డులు తయారుచేయాలి. ఒక్కొక్క బొమ్మకు ఒక్కొక్క పొడుపు కథ తయారుచేయాలి.
  - విద్యార్థులను రెండు గ్రూపులుగా చేయాలి.
  - ఒక్కొక్క గ్రూపుకు కొన్ని కార్డులు ఇవ్వాలి.
  - ఒక గ్రూపు వారు బొమ్మకు సంబంధించిన పొడుపుకథను అడగాలి. రెండవ గ్రూపు వారు విప్పాలి.
  - బొమ్మ పేరు చెప్పేవరకు మరొక క్లా ఇవ్వాలి.
  - బొమ్మ పేరు చెప్పిన తర్వాత బొమ్మ పేరును (పదాన్ని) ఉపయోగించి సొంతవాక్యం చెప్పమనాలి.
  - ఇలా రెండు గ్రూపుల వారితో ఆడించాలి.
- ◆ మూడవ పీరియడ్ రెండవ 45 ని॥లు విద్యార్థులచే పాఠ్యపుస్తకంలోని IV, V అభ్యాసాలను చేయించాలి.
  - పాఠ్యపుస్తకంలోని IV వ అభ్యాసంలో నూతన గుణింత పదాలను రాయించాలి.
  - పాఠ్యపుస్తకంలో V వ అభ్యాసంలో గళ్ళలో క్లా ద్వారా సరియైన గుణింతాక్షరాలను రాయమనాలి.
  - ఆ పదాన్ని ఉపయోగించి, ఒక వాక్యం రాయమనాలి.
  - విద్యార్థులందరు రాసిన వాక్యాలను టీచర్ సరిదిద్దాలి.

వివిధ ప్రక్రియల బోధనా విధానాలు

'భాష' అనేది విభిన్న ప్రక్రియా రూపాల సమాహారం. తెలుగు భాషలో కూడ అనేక ప్రక్రియలు / వ్యవహార రూపాలు ఉన్నాయి.

ఉదా: కథ, వ్యాసము, కథనము, లేఖ, సంభాషణ, అభినయ గేయం, కవిత, గేయకథ, పద్యం, పాట, ఆత్మకథ, డైరీ... మొదలగునవి.

ఇటువంటి ఎన్నో రకాల ప్రక్రియలు మనం దైనందిన జీవితంలో ఎదుర్కొంటూ ఉంటాము. ప్రాథమిక స్థాయిలో విద్యార్థులు ఈ ప్రక్రియలన్నింటినీ అవగాహన చేసుకొని వినియోగించగలగాలి. పై తరగతులలో వీటిని ఉత్పత్తి చేయగలగాలి. అప్పుడే విద్యార్థి భాషమీద పట్టు సాధించగలుగుతాడు. తనకు అభిరుచి ఉన్న ప్రక్రియలు ఉత్పత్తి చేయడంలో నైపుణ్యం పొందుతాడు. భవిష్యత్తులో జీవనోపాధి కల్పించుకోవడానికి కూడా అవకాశం పొందుతాడు.

ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక

1, 2 తరగతులలో వర్ణమాల, గుణింతాలు, ఒత్తులు పద పద్ధతిలో పరిచయం చేస్తాము. పిల్లలు ఉల్లాసంగా, ఉత్సాహంగా ఆడుతూ పాడుతూ నేర్చుకోవాలి కాబట్టి ఈ మొదటి రెండు తరగతులలో 80% గేయ రూపంలో పాఠాలను పొందుపరిచారు. మిగతా 20%లో చిత్రకథలు, గేయకథలు, పొడుపుకథలు, సంభాషణ, పద్యాలు చేర్చారు.

3, 4, 5 తరగతులలోని పాఠాలను పరిశీలించినట్లయితే వీటిలో గేయాలు, వ్యాసాలు, కథలు, లేఖ, సంభాషణ, ఆత్మకథ, డైరీ, కథనం, పద్యాలు మొదలైన ప్రక్రియలలో పాఠాలను పొందుపర్చారు.

అయితే ఈ ప్రక్రియలన్నీ ఒకే రకంగా బోధించకూడదు. ఒక్కో ప్రక్రియకు ఒక్కో రకమైన బోధనా వ్యూహాన్ని అవలంబించాలి. ఒకే ప్రక్రియకు రెండు మూడు రకాల వ్యూహాలను కూడా పాటించవచ్చు.

ఉదాహరణ కొన్ని ప్రక్రియల బోధనా విధానాలను పరిశీలిద్దాం.

ఏ ప్రక్రియ రూపంలో ఉన్న పాఠానికైనా మొదటి పీరియడ్ ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం గురించి మాట్లాడించడమే ఉంటుంది. రెండవ పీరియడ్ నుండి ప్రక్రియ రూపాన్ని బట్టి బోధనావ్యూహాలలో మార్పులు ఉంటాయి.

కథ :

మొదటి పద్ధతి :

కథా రూపాలలో ఉన్న పాఠాలకు రెండవ పీరియడ్లో “పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి” కింద ఉన్న కృత్యాలను నిర్వహిస్తాము. వాటిలో మొదటి ప్రశ్న “పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. వాటి గురించి మాట్లాడండి”. ఈ ప్రశ్నకు సమాధానంగా బొమ్మల గురించి మాట్లాడుతూ పిల్లలు దాదాపు కథ మొత్తం ఊహించి చెప్తారు.

ఇప్పుడు ఉపాధ్యాయుడు కథను క్లుప్తంగా చెప్పాలి. పిల్లలకు కథ వినిపించిన తరువాత “పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి!”లో రెండవ కృత్యాన్ని నిర్వహించాలి. అనగా “పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి.”

తరువాత పీరియడ్లకు మిగతా పాఠాలకు పాటించే సోపానాలనే పాటించాలి.

రెండవ పద్ధతి :

“పాఠం చిత్రాలు చూడండి. వాటి గురించి మాట్లాడండి” అన్న కృత్య నిర్వహణలో పిల్లలు పాఠం బొమ్మలు చూసి కథను ఊహించి చెప్తారు.

- ◆ ఇప్పుడు విద్యార్థులను కథ చదువమనాలి.
- ◆ వారు ఊహించిన దానికి, బొమ్మలకు అసలు కథకు ఎంత వరకు సరిపోతుందో చెప్పించాలి.
- ◆ వారు ఊహించిన దానికి పాఠంలో ఎక్కడ విరుద్ధంగా ఉన్నది?
- ◆ కథలో ఏ ఏ సన్నివేశాలకి సంబంధించిన బొమ్మలు ఇచ్చారు?
- ◆ పాఠంలో ఉన్న అసలు కథకి నీ ఊహ ఏవిధంగా విరుద్ధంగా ఉన్నది?

ఇట్లా రకరకాలుగా ప్రశ్నించిన తరువాత రెండవ కృత్యం “పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి” నిర్వహించాలి.

మూడవ పద్ధతి :

- ◆ పాఠంలోని బొమ్మలు చూసి పిల్లలు మాట్లాడిన తరువాత పిల్లలను 4 లేక 5 గ్రూపులుగా విభజించాలి.
- ◆ జట్లలో కథ చదువమనాలి.
- ◆ ఒక్కొక్క జట్టుచే వారికి అర్థమైన కథను సొంతమాటల్లో చెప్పించాలి.
- ◆ బాగా చెప్పిన వారిని ప్రశంసించాలి.
- ◆ తరువాత “పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీతగీయండి” కృత్యం నిర్వహించాలి.

నాలుగవ పద్ధతి :

- ◆ ప్రస్తుతం సాంకేతిక రంగం అభివృద్ధి చెంది ఉండడంతో కథలకు, గేయాలకు సంబంధించిన సి.డి.లు మనకు మార్కెట్లో లభ్యమవుతున్నాయి.
- ◆ రాష్ట్రంలోని చాలా పాఠశాలలకు కంప్యూటర్లు, టి.వి.లు పంపిణీ చేశారు.
- ◆ కొన్ని పాఠశాలల్లో అంతర్జాల సౌకర్యం (ఇంటర్నెట్ ఫెసిలిటీ) కూడా ఏర్పాటు చేశారు.
- ◆ అటువంటి పాఠశాలల్లో వీటిని ఉపయోగించి కథలు బోధించవచ్చు.
- ◆ పాఠాలలో ఉన్న కథలకు చెందిన సి.డి.లు లేదా యూట్యూబ్లో వాటి వీడియోలు డౌన్లోడ్ చేసి చూపించాలి.
- ◆ తరువాత కథను క్లుప్తంగా ఉపాధ్యాయుడు చెప్పాలి లేదా పిల్లలచే చెప్పించాలి.
- ◆ ఆ తరువాత “పాఠం చదువండి, అర్థంగాని పదాల కింద గీత గీయండి” కృత్యాన్ని నిర్వహించాలి.

ఐదవ పద్ధతి :

- ◆ పాఠంలోని బొమ్మలు చూసి పిల్లలు కథను ఊహించి చెప్తారు.
- ◆ బొమ్మలు చూసి పిల్లలు రకరకాల కథలు చెప్తారు. వారు చెప్పిన కథలు అసలు కథతో సంబంధం లేకుండా కూడ ఉండవచ్చు.
- ◆ పిల్లలు చెప్పిన కథలన్నీ ఉపాధ్యాయుడు అంగీకరించి ప్రశంసించాలి.
- ◆ తరువాత ఉపాధ్యాయుడు హావ భావాలను ప్రకటిస్తూ విద్యార్థులలో ఉత్సాహం రేకెత్తే విధంగా కథను చెప్పాలి.
- ◆ ఒక కీలక సన్నివేశం (విద్యార్థుల ఊహకు భిన్నంగా ఉండే సన్నివేశం) వద్ద, విద్యార్థులు ఆతృతతో తరువాత ఏం జరుగుతదా!? అని ఉత్సాహంతో వింటున్న సమయంలో ఉపాధ్యాయుడు కథ చెప్పడం రక్కున ఆపేయాలి.
- ◆ తరువాత ఏం జరిగిందో చెప్పండి అని వారిని ప్రశ్నించాలి.
- ◆ వారు రకరకాల సమాధానాలు చెప్తారు.
- ◆ ఏం జరిగి ఉంటుందో కథ చదివి తెలుసుకోండి అని ఒక సవాలు చెయ్యాలి.

ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక

- ◆ విద్యార్థి ఏం జరిగి ఉంటుందో తెలుసుకొనడానికి తనకు తోచిన / వచ్చిన పేరా నుండి చదువడం మొదలు పెడతాడు.
- ◆ ఉపాధ్యాయుడు ఇచ్చిన ప్రశ్నకు సమాధానం దొరకగానే చదువడం ఆపి అసలు కథలో జరిగిన విషయాన్ని తరగతిలో చెప్తాడు.
- ◆ అట్లా అందరు లేక కొందరు విద్యార్థులు తెలుసుకొని చెప్తారు.
- ◆ విషయం తెలుసుకొని చెప్పిన వారిని, తిరిగి కథకు ముగింపు ఏమిటో తెలుసుకొని చెప్పమనాలి.
- ◆ కథ ముగింపు కూడ తెలుసుకొని చెప్పిన తరువాత “పాఠం చదువండి అర్థం కాని పదాల కింద గీత గీయండి” కృత్యం నిర్వహించాలి.

ఆరవ పద్ధతి :

- ◆ పాఠం బొమ్మలు చూసి పిల్లలు కథ ఊహించి చెప్పిన తరువాత, ఉపాధ్యాయుడు కథ మొదలు, ముగింపు వదిలిపెట్టి మధ్యలో జరిగిన సన్నివేశాన్ని చెప్పాలి.
- ◆ కథ ఎట్లా మొదలయ్యింది? ఎట్లా ముగిసిందో చదివి తెలుసుకోమనాలి.
- ◆ మొదలు చివర చదివి విద్యార్థులు కథ తెలుసుకొంటారు.
- ◆ తరువాత “పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి” కృత్యం నిర్వహించాలి.

వ్యాసం బోధించే పద్ధతి :

- ◆ వ్యాసం బోధించే విషయానికి వస్తే మొదటిపీరియడ్ ఉన్నతీకరణ చిత్రం గురించి మాట్లాడించి పాఠ్యోన్నతములను గావించిన తరువాత రెండవ పీరియడ్లో పాఠంలో బొమ్మల గురించి మాట్లాడించడానికి ముందుగా మేథోమధనం (మైండ్-మాపింగ్) చేయించాలి.
- ◆ ఉదాహరణకు 5వ తరగతి పాఠ్యపుస్తకంలోని (“యాదగిరి గుట్ట” వ్యాసం) తీసుకొన్నచో దానికి సంబంధించిన పదాలు రాబట్టాలి.
- ◆ నల్లబల్లపై “యాదగిరిగుట్ట” అని రాసి దాని చుట్టూ గుట్టకు సంబంధించిన, పిల్లలు చెప్పిన పదాలు రాయాలి.
- ◆ తరువాత గుట్టకు, వారు చెప్పిన పదాలకు ఏవిధంగా సంబంధం ఉన్నదో వాక్యాల రూపంలో చెప్పించాలి.
- ◆ తరువాత వారు చెప్పిన ఏవ వాక్యాలు పాఠంలోని బొమ్మలకు సరిపోతాయో అని అడుగుతూ పాఠం బొమ్మల గురించి మాట్లాడించవేయాలి.
- ◆ ఆ తరువాత “పాఠం చదువండి, అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి” కృత్యం నిర్వహించాలి.

వ్యాసాన్ని విద్యార్థులచే రాయించే పద్ధతిలో కూడా ఈ విధమైన సోపానాలనే పాటించాలి :

- ◆ ముందుగా ఏ అంశంపై వ్యాసం రాయించాలో దానిపై మేథోమధనం (మైండ్ మాపింగ్) చేయించి సంబంధించిన పదాలు రాయించాలి.

- ◆ ఆ పదాలను మూడు లేక నాలుగు గ్రూపులుగా వర్గీకరించాలి.
- ◆ ఆ అంశం గురించి ప్రాథమిక సమాచారం ఇచ్చే పదాలన్నీ ఒక గ్రూపు, విశేషాలు, తెలిపే పదాలను ఒక గ్రూపు వివరణలు ఇచ్చే పదాలను ఒక గ్రూపు... ఇట్లా వర్గీకరించాలి.
- ◆ ఇప్పుడు ఒక్కొక్క గ్రూపులలోని పదాలతో వాక్యాలు రాయించాలి.
- ◆ ఒక్కో గ్రూపులో పదాలతో రాసిన వాక్యాలలో ఒక్కో పేరాగ్రాఫ్ తయారవుతుంది.
- ◆ అన్ని పేరాగ్రాఫ్లు రాయడం పూర్తయిన తరువాత నల్లబల్ల / చర్చ ద్వారా, ఎడిటింగ్ / సరిదిద్దడం చేయాలి.

సంభాషణ ప్రక్రియ బోధనా విధానం :

- ◆ “సంభాషణ” ప్రక్రియా రూపంలో ఉన్న పాఠానికి మొదటి రెండు పీరియడ్లు అన్ని పాఠాలకు మాదిరిగానే అవే సోపానాలు పాటించాలి.
- ◆ మూడవ పీరియడ్లో బోధనాపద్ధతి మార్చాలి.
- ◆ ఇక్కడ పాఠంలోని సంభాషణలో ఎన్ని పాత్రలు ఉన్నాయో అంతమంది విద్యార్థులను జట్టుగా చేయాలి. ఉదా: సంభాషణలో 3 పాత్రలున్నట్లయితే ముగ్గురు విద్యార్థులు ఒక జట్టులో ఉండేవిధంగా, లేదా సంభాషణలో 5 పాత్రలున్నట్లయితే ఐదుగురు విద్యార్థులు ఒక జట్టులో ఉండే విధంగా తరగతిలోని వారందరిని జట్టుగా విభజించాలి.
- ◆ విభజించిన తరువాత వారి వారి పాత్రలను ఎన్నుకోమనాలి.
- ◆ ఎవరి పాత్రకు చెందిన సంభాషణ వారిని చదువుకోమనాలి.
- ◆ సందర్భానికి తగ్గట్టుగా సంభాషణ చెప్పేలా అభ్యాసం చేయమనాలి.
- ◆ నాలుగవ పీరియడ్లో జట్టులో వారి సంభాషణలు నాటకీయంగా ప్రదర్శింపచేయాలి.
- ◆ ఎన్ని జట్లు ఉంటే అన్ని జట్లచే ప్రదర్శింపచేయాలి.
- ◆ ఐదవ పీరియడ్లో “పాఠ్యాంశ బోధన - చర్చ” ద్వారా పాఠంలోని మూల అంశాన్ని అవగాహన కలిగించాలి.

లేఖ ప్రక్రియ :

- ◆ లేఖ బోధనకు ముందుగా రెండవ పీరియడ్లో పాఠంలోని బొమ్మలు చూపి మాట్లాడిస్తాము. పాఠంలో ఏం ఉండి ఉంటుందో బొమ్మల ద్వారా ఊహింపచేసి మాట్లాడిస్తాము.
ఉదా: “మనసుంటే మార్గముంటది” పాఠంలో బొమ్మలు చూసి మాట్లాడింపచేస్తాము.
- ◆ ఆ తరువాత పాఠంలోకి వెళ్ళేముందు విద్యార్థులకు ఒక మాదిరి లేఖ చూపించాలి.
- ◆ లేఖ గురించి ప్రశ్నలడుగుతూ లేఖ రాసే విధానాన్ని చర్చ ద్వారా అవగాహన చేయించాలి.
- ◆ లేఖ ఎవరు రాశారు? ఎవరికి రాశారు? తేదీ ఎక్కడ రాశారు? చిరునామా ఎక్కడ రాశారు? మొదలైన ప్రశ్నల ద్వారా లేఖ రచనా విధానాన్ని లేఖ యొక్క లక్షణాలని తెలియచేయాలి.

- ◆ తరువాత పాఠంలోని లేఖను చూపి ఎవరు రాశారు? ఎవరికి రాశారు? ఏం రాసి ఉంటారు? మొదలైన ప్రశ్నల ద్వారా వారిని పాఠ్యానుభవాలను చేయాలి.
- ◆ తరువాత “పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాలకింద గీత గీయండి” కృత్యం నిర్వహించాలి.

ఆత్మకథ (లేదా) స్వగతం :

- ◆ ఆత్మకథ ప్రక్రియ బోధించేటప్పుడు రెండవ పీరియడ్లో పాఠంలోని బొమ్మల గురించి మాట్లాడింపచేసిన తరువాత విద్యార్థిని తన గురించి చెప్పమనాలి. స్వీయ పరిచయం చేసుకొంటూ తనలోని ప్రత్యేకతలను చెప్పించాలి.
- ◆ “ఇప్పుడు నీ గురించి నీవు చెప్పావు కదా! అదే ఒక ‘నల్లబల్ల’ అయితే తన గురించి తాను ఏమి చెప్పతుంది? నిన్ను నీవు నల్లబల్లగా భావించి నల్లబల్ల గురించి చెప్పు” అని ప్రశ్నించి విద్యార్థిచేత మరొక వస్తువు తనను తాను పరిచయం చేసుకుంటున్నట్లుగా మాట్లాడింపచేయాలి.
- ◆ అట్లా కొందరు విద్యార్థులచేత మాట్లాడింపచేసిన తరువాత పాఠంలోకి వెళ్ళాలి. ఉదా: 5వ తరగతిలోని ‘చింతచెట్టు’ పాఠం.
- ◆ “చింతచెట్టు” అయితే తన గురించి తాను ఏమి చెప్పి ఉంటదో చెప్పండి అని ప్రశ్నించాలి.
- ◆ విద్యార్థులందరూ చింతచెట్టు గురించి వాక్యాలు చెప్పతారు.
- ◆ ఇప్పుడు మీరు చెప్పిన విషయాలు పాఠంలో ఏమేం ఉన్నాయో ఇంకా చింతచెట్టు తన గురించి తాను ఏమేం చెప్పతున్నదో “పాఠం చదివి తెలుసుకోండి” అని చెప్పి
- ◆ “పాఠం చదువండి. అర్థంకాని పదాల కింద గీత గీయండి” కృత్యం నిర్వహించాలి.

పద్యాలు బోధించే విధానం :

- ◆ పద్యాలు బోధించడానికి రెండవ పీరియడ్లో పాఠంలోని బొమ్మలు చూసి మాట్లాడింపచేసిన తరువాత ఉపాధ్యాయుడు పద్యాలన్నీ రాగ, భావయుక్తంగా పాడి వినిపించాలి.
- ◆ తరువాత పదవిభజన చేస్తూ చదివి వినిపించాలి.
- ◆ ఆ తరువాత విద్యార్థులను జట్లుగా విభజించి జట్లలో పద్యాలు చదివి అర్థంగాని పదాల కింద గీతగీయమనాలి.
- ◆ మూడవ పీరియడ్లో పిల్లలచేత పద్యాలు పాడించాలి.
- ◆ తరువాత ఒక్కొక్క పాదానికి చర్చద్వారా అర్థం చేయించాలి.
- ◆ ఆ పద్యంలోని విశేషాంశాలను చర్చ ద్వారా అవగాహన చేయించాలి.

పాఠ్య ప్రణాళికలు

ఒక పాఠాన్ని బోధించడానికి అవసరమయ్యే పీరియడ్లను దృష్టిలో పెట్టుకొని రాసే ప్రణాళికను పాఠ్యప్రణాళిక అంటారు. గతంలో పాఠ్య ప్రణాళిక అంటే ఒక పీరియడ్ కోసం ఉద్దేశించి రాసేవారు. అలా పీరియడ్‌ను ఉద్దేశించి రాసే ప్రణాళికను కాలాంశ ప్రణాళిక లేదా పీరియడ్ ప్రణాళిక అంటారు. ప్రాథమిక తరగతులకు ప్రతిరోజు తెలుగు బోధించడానికి 90 నిమిషాలు సమయం ఉంటుంది. మొదటి నలభై ఐదు నిమిషాల్లో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహించాలి. రెండవ నలభై ఐదు నిమిషాల్లో పిల్లలతో ఆ రోజు బోధించిన అంశాల ఆధారంగా అభ్యాసం కల్పించాలి. అంటే పిల్లలతో సొంతంగా రాయించడం, అభ్యాసాలు చేయించడం, వాటిని సరిదిద్దడం వంటివి రెండవ 45 నిమిషాల్లో జరగాలి.

ఏమి బోధించాలి? ఎలా బోధించాలి? ఎటువంటి అభ్యసన కృత్యాలు ఇవ్వాలి? పిల్లల్ని ఏ విధంగా అభ్యసనంలో భాగస్వాములను చేయాలి? ఏమి కొత్త విషయాలు చెప్పాలి? మొదలగు వాటి గురించి ఉపాధ్యాయుడు ముందుగా ఆలోచించి ప్రణాళిక తయారుచేసుకోవాలి. ప్రణాళికను సులభతరంగా, ఆచరణయోగ్యంగా, ఆలోచన రేకెత్తించే విధంగా ఉండేలా నూతన నమూనాలో రూపొందించుకోవాలి. పాఠ్య ప్రణాళికలోని సోపానాలు కింది విధంగా ఉంటాయి.

అ) పాఠ్య ప్రణాళిక - నమూనా

1. పాఠం పేరు :
2. అవసరమగు పీరియడ్ల సంఖ్య :
3. పాఠం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :

- ◆ _____
- ◆ _____
- ◆ _____
- ◆ _____
- ◆ _____

4. పీరియడ్ల వారీ వివరాలు :

పీరియడు సంఖ్య	మొదటి 45 నిమిషాల్లో బోధించే అంశం / కృత్యం / సామర్థ్యం	బోధనా వ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	అవసరమైన సామగ్రి	రెండవ 45 నిమిషాల్లో పిల్లలకు కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం

5. ఉపాధ్యాయుని సంసిద్ధత, అదనపు సమాచార సేకరణ :
6. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు :

మాదిరి పాఠ్యప్రణాళిక - తెలుగు

1వ తరగతి

I. పాఠం పేరు : ఆట

II. పాఠానికి అవసరమైన పీరియడ్ల సంఖ్య : 07

III. పాఠం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :

1. వినడం - మాట్లాడడం :

- ◆ 'ఆట' గేయాన్ని అభినయంతో రాగయుక్తంగా పాడగలగాలి.
- ◆ పాఠం బొమ్మను చూసి బొమ్మలో ఉన్న ఆటల గురించి మాట్లాడగలగాలి. తమకు తెలిసిన ఒక ఆటను ఎట్లా ఆడుతారో చెప్పగలగాలి.

2. చదువడం :

- ◆ ఇచ్చిన వాక్యాలు ఉదా: ఏ ఆట నీ కిష్టమే చెల్లెలా? బొంగరం ఆటనా? మొదలగునవి. కీలక పదము (ఆట)ను గేయంలో గుర్తించగలగాలి.
- ◆ 'ఆ', 'ట' అక్షరాలను వర్ణమాలలో గుర్తించగలగాలి. అప్పటివరకు నేర్చుకున్న అక్షరాలతో ఏర్పడిన పదాలను చదువగలగాలి.
- ◆ బొమ్మకు తగిన అక్షరంతో జతచేయగలగాలి. ఉదా: తల - త, ఆకు - ఆ.

3. రాయడం :

- ◆ చుక్కలను కలుపుతూ 'ఆ', 'ట' అక్షరాలను గీతల్లో అందంగా, గుండ్రంగా పదాలను రాయగలగాలి.

4. సృజనాత్మకత :

- ◆ గేయాన్ని పొడిగించి పాడగలగాలి
- ◆ బొమ్మనుగీసి, రంగులు వేసి, పేరు రాయగలగాలి.

IV. పీరియడ్ల వారీగా విభజన ప్రణాళిక :

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
1వ పీరియడ్	పాఠం చిత్రం గురించి మాట్లాడించడం,	I. ఉపోద్ఘాటం <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! బాగున్నారా! • ఉన్ముఖీకరణ : పాఠం చిత్రం చూపిస్తూ వారిచే మాట్లాడించడం. - పాఠం బొమ్మలో ఏమేం కనబడుతున్నాయి? 	<ul style="list-style-type: none"> • పాఠ్యపుస్తకం • నల్లబల్ల • ఆటల చిత్రాలు • ఉన్న ప్లాష్ కార్డులు • గేయం రాసిన చార్టు 	<ul style="list-style-type: none"> • ప్లాష్ కార్డులతో ఆట ఆడించాలి. • ఆటల ప్లాష్ కార్డులన్నీ బోర్లించి పెట్టాలి. • ఒక విద్యార్థి వచ్చి

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలు ఏమేం ఆటలు ఆడుతున్నారు? • ఎంతమంది పిల్లలు ఉన్నారు. లెక్కపెట్టి చెప్పండి? • మీరు ఏయే ఆటలు ఆడుతారు? • ఆ ఆటను ఎట్లా ఆడుతారో చెప్పండి? మొదలైన ప్రశ్నలదుగుతూ పిల్లలచే మాట్లాడించాలి. • శీర్షికా ప్రకటన • ఆటలన్నింటి గురించి మనం మాట్లాడుకున్నాం కదా! ఈ రోజు మనం 'ఆట' గేయాన్ని నేర్చుకుందాం. (ఆట అని నల్లబల్లపై పెద్ద అక్షరాలతో శీర్షిక రాయాలి.) • గేయాన్ని పాడి వినిపించాలి. 		<p>ఒక కార్డు తీయాలి.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ఈ ఆటపేరేంటి? ఎట్లా ఆడుతారు? • ఆ కార్డులో ఉన్న ఆట ఎట్లా ఆడుతారో మాట్లాడాలి. • అట్లా అందరిచేత మాట్లాడించాలి. <p>కొన్ని ప్రశ్నలు కూడా అడగవచ్చు.</p> <ul style="list-style-type: none"> • వీటిలో ఇద్దరు కలిసి ఆడే ఆటలేవి? • ముగ్గురు కలిసి ఆడే ఆటలేవి? • ఇంటి లోపల ఆడే ఆటలేవి? • అరుబయట ఆడే ఆటలేవి?
2వ పీరియడ్	గేయం పరిచయం	<p>I. ఉపోద్ఘాటం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ శుభోదయం! • పునశ్చరణ : <ul style="list-style-type: none"> - నిన్న ఆటల గురించి తెలుసుకొన్నాం కదా! ఇంట్లో ఆడే ఆటలు కొన్ని చెప్పండి. - బయట ఆడే ఆటల పేర్లు చెప్పండి. <p>II. పాఠ్యాంశ బోధన, చర్చ</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! ఇప్పుడు మనం ఆట గేయం నేర్చుకుందామా! • ముందుగా నేను గేయం పాడుతాను. మీరు నన్ను గమనించండి. (గేయం పాడాలి.) • ఇప్పుడు నేను చెబుతూ ఉంటే మీరూ పాడండి (ఉపాధ్యాయుడు పాడుతూ పిల్లలచేత పాడించాలి.) 	<ul style="list-style-type: none"> • పాఠ్యపుస్తకం • గేయం రాసిన చార్డు • ఆటల ప్లాష్ కార్డులు • గేయ పాదాలు రాసిన ప్లాష్ కార్డులు 	<ul style="list-style-type: none"> • విద్యార్థులచే కృత్యం నిర్వహించాలి. • ఆటల ప్లాష్ కార్డులన్నీ తెరిచి ఉంచాలి. గేయపాదాల కార్డులు బోర్లించి ఉంచాలి. • మొదట ఒక విద్యార్థి వచ్చి బోర్లించి ఉన్న ఒక కార్డు తీయాలి అది ఏ ఆటకు సంబంధించినదో దాని పక్కన పెట్టాలి.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాలలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> నేను ఇప్పుడు గేయం పాడుతూ అభినయంచేస్తాను. నా అభినయం పరిశీలించండి. (అభినయంచేయాలి.) ఇప్పుడు మనం కలిసి అభినయం చేస్తూ గేయం పాడుదాం! <p>III. పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> గోటీలు గురిచూసి కొడతారుకదా! అట్లా గురిచూసి కొట్టే ఆటలు ఏమేం ఉంటాయి? చప్పట్లు కొడుతూ చెమ్మ చెక్క కాకుండా ఇంకా ఏమేం ఆటలు ఆడుతారు? కట్టెలతో కొట్టేటి ఆటలు ఏమేం ఉంటాయి? ఆటలు ఆడే బొమ్మలున్న ప్లాష్ కార్డులు చూపిస్తూ వాటికి సంబంధించిన గేయపాదాలను జతపరచడం నేర్పించాలి. ఉదా: గోటీల ఆట బొమ్మ ఉన్న ప్లాష్ కార్డుకు “గురిపెట్టి కొట్టేటి గోటీల ఆటనా?”! అనే ప్లాష్ కార్డ్ జతచేసి చూపాలి. ఆరు ఆటలకూ ఆ విధంగా గేయపాదాల ప్లాష్ కార్డులు జతచేసి చూపాలి. 		<ul style="list-style-type: none"> ఆ విధంగా అందరు విద్యార్థులు జతపరిచేదాకా బోర్లించిన కార్డులను మళ్లీ మళ్లీ కలుపుతూ ఆడించాలి. (ఈ ఆట ఆడటంవల్ల గేయ పాదాలను గ్రాఫికల్ గా గుర్తుపట్టగలుగుతారు.)
3వ పీరియడ్	వినండి మాట్లాడండి సామర్థ్యం సాధన 'ఆ', 'ట' అక్షరాలు, పదాలు గేయంలో గుర్తింపచేయడం ఆ, ట అక్షరాలు వర్ణమాల చార్టులో గుర్తింపచేయడం.	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : పిల్లలూ బాగున్నారా! గేయం పాడుదామా! పునశ్చరణ : పిల్లలూ! ఇప్పుడు మనందరం అభినయం చేస్తూ గేయం ఒకసారి పాడుదామా! (అభినయం చేస్తూ గేయం పాడించాలి.) 	<ul style="list-style-type: none"> పాఠ్యపుస్తకం గేయం చార్టు వర్ణమాల చార్టు నల్లబల్ల గేయపాదాల ప్లాష్ కార్డులు పాత పాఠ్యపుస్తకంలోని ఆటగేయం 	<ul style="list-style-type: none"> గేయపాదాలు రాసి ఉన్న ప్లాష్ కార్డులు 3 లేక / 4 సెట్స్ తయారుచేయాలి. పిల్లలను 3 లేక 4 గ్రూపులుగా చేసి ఒక్కో గ్రూపుకు ఒక్కో సెట్ ప్లాష్ కార్డులు ఇవ్వాలి.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>II. సామర్థ్యం సాధన - అభ్యాసం (వినండి - మాట్లాడండి సామర్థ్యం కింద ఉన్న ప్రశ్నలు నల్లబల్లపై రాయాలి.)</p> <ul style="list-style-type: none"> పాఠం బొమ్మను చూడండి. పిల్లలేం చేస్తున్నారో చెప్పండి? మీరు ఆడుకొనే ఆటలు ఏవి? మీకు ఏ ఆట ఇష్టమో చెప్పండి? మీకు తెలిసిన ఒక ఆట ఎట్లా ఆడుతారో చెప్పండి? <p>(విద్యార్థుల చేత ఒక ప్రశ్నకు సమాధానం మాట్లాడించిన తరువాత మరొక ప్రశ్నకు జవాబు మాట్లాడించాలి. అన్ని ప్రశ్నలకూ జవాబులు చెప్పించాలి.)</p> <ul style="list-style-type: none"> వెరీగుడ్ పిల్లలూ! బాగా జవాబులు చెప్పారు. ఇప్పుడు ఈ గేయం చార్టు చూడండి. మీ పుస్తకంలో కూడా గేయం పేజీ చూడండి. నేనడిగే వాక్యాలు ఎక్కడున్నాయో గుర్తించండి. ఏ ఆట నీకిష్టమే చెల్లాలా? ఎక్కడుంది? మూడవ వాక్యం ఏమిటో చెప్పండి. చెమ్మచెక్క ఆటనా? ఎక్కడ ఉంది? (ఈ రకమైన ప్రశ్నలు వేస్తూ గేయంలో పాదాలు/వాక్యాలు గుర్తింపజేయాలి.) ఇప్పుడు గేయంలో 'ఆట' పదం ఎక్కడెక్కడ ఉందో గుర్తించి '○' చుట్టండి. ఇప్పుడు 'ఆ' అక్షరం, 'ట' అక్షరం ఈ గేయంలో ఎక్కడెక్కడ ఉన్నాయో గుర్తించండి. వర్ణమాల చార్టులో 'ఆ' అక్షరం, 'ట' అక్షరం ఎక్కడ ఉన్నాయో గుర్తించండి. 	<p>రాసిన చార్టు (లేదా)</p> <ul style="list-style-type: none"> 'ఆట'కు సంబంధించిన గేయాలు ఉన్న గ్రంథాలయ పుస్తకం. 	<ul style="list-style-type: none"> గేయం చూస్తూ ప్లాష్ కార్డుల్లోని పాదాలను వరుస క్రమంలో అమర్చమనాలి. ఏ గ్రూపు వారు ముందుగా పేర్చితే వారు గెలిచినట్లు. గేయాన్ని అభినయం చేస్తూ చూపండి. (గేయాన్ని అభినయం చేయించాలి.)

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>III. పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! ఈ గేయం చూడండి. (ఆటకు సంబంధించిన మరో గేయం నల్లబల్లపై రాస్తాను). • ఈ కొత్త గేయంలో ఆట అన్న పదం ఎక్కడెక్కడ ఉందో గుర్తించండి. • ఈ గేయంలో 'అ' అనే అక్షరం 'ట' అనే అక్షరం ఎక్కడెక్కడ ఉన్నాయో గుర్తించండి. 		
4వ పీరియడ్	చదువండి సామర్థ్యం	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం. • పునశ్చరణ : గేయాన్ని అందరం ఒకసారి పాడుదాం. <p>II. సామర్థ్యం సాధన అభ్యాసం</p> <ul style="list-style-type: none"> • అక్షరాల ప్లాష్ కార్డులు తీసుకోవాలి. త, బ, ల, కం, జ, ర, ఆ, ట ఒక కార్డు తీసి • ఈ కార్డులో ఉన్న అక్షరం ఏమిటి? (అన్ని కార్డులనూ చూపి అక్షరాల పేర్లు చెప్పించాలి.) తరువాత ఏవేని రెండు కార్డులు తీసుకోవాలి. వాటిని పక్కపక్కన పెట్టి • పిల్లలూ! ఈ రెండు అక్షరాలు కలిపి చదువండి. <p>లత</p> <p>(ఇట్లా రకరకాలుగా అక్షరాల కార్డులు మారుస్తూ పదాలు చెప్పించాలి.) తరువాత నల్లబల్లపై ఈ కింది విధంగా</p> <p>త బ ల కం జ ర ఆ ట 1 2 3 4 5 6 7 8</p> <p>రాయాలి.</p> <p>పిల్లలను ప్రశ్నలడగాలి.</p> <p>5, 1 అక్షరాలు కలిపి చదువండి 2వ అక్షరం ఏమిటి?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • పాఠ్యపుస్తకం • నల్లబల్ల • ఆటల చిత్రాలు ఉన్న ప్లాష్ కార్డులు 	<p>రెండవ 45 ని॥లలో (అ) ప్రశ్నలోని వాక్యాలను నల్లబల్లపై రాయాలి. ఏ ఆట నీ కిష్టవే చెల్లెలా? బొంగరం ఆటనా? అన్ని ఆటలు ఇష్టమే ఓ అక్క. పిల్లలూ! ఈ వాక్యాలు మీ పుస్తకంలో పాఠంలో ఎక్కడున్నవో వెతికి వాటి కింద గీయండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> • గేయంలో ఆట పదానికి 'O' చుట్టండి. (ఇ) ప్రశ్నలోని వాక్యాలు నల్లబల్లపై రాయాలి.) <ol style="list-style-type: none"> 1. పిల్లలు క్రికెట్ ఆట ఆడుతున్నారు. 2. పాప తాడుతో ఆట ఆడుతున్నది. 3. రహీం బంతితో ఆట ఆడుతున్నాడు.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>1, 3 అక్షరాలు కలిపి చదువండి ఇట్లా పాఠ్యపుస్తకంలో ఉన్న ప్రశ్నలన్నీ అడుగుతూ అభ్యాసం కల్పించాలి.</p> <p>III. పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ మీరు ఈ అక్షరాలన్నీ గుర్తుపట్టారు కదా! • ఇప్పుడు 'లత' అనే పదానికి ఏవే అక్షరాలు తీయాలో చెప్పండి. • 'జత' అన్న పదానికి అక్షర కార్డులు తీసి చూపండి. • 'రకం' పదాన్ని పెట్టి చూపండి. 		<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! ఈ వాక్యాలు చూడండి. పాఠ్యపుస్తకంలో చూడండి. ఆ వాక్యాలలో 'అట' పదానికి '○' చుట్టండి. విద్యార్థులందరూ వ్యక్తిగతంగా (పుస్తకంలో రాస్తారు. ఉపాధ్యాయుడు సరిదిద్దాలి.)
5వ పీరియడ్	చదువండి సామర్థ్యం	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ అందరూ వచ్చారా. బాగున్నారా! • పునశ్చరణ : అందరం గేయాన్ని ఒక సారి అభినయం చేస్తూ పాడుదామా? (గేయాన్ని అభినయం చేస్తూ పాడాలి.) <p>II. సామర్థ్యాల సాధన అభ్యాసం</p> <ul style="list-style-type: none"> • (పిల్లలకు చిత్రాల ప్లాష్ కార్డులు ఒక్కొక్కటి చూపిస్తూ ప్రశ్నించాలి.) • పిల్లలూ! ఈ కార్డుమీద ఏం బొమ్మ ఉన్నది? దీని పేరు ఏమిటి? • ఈ పేరులో ఎన్ని అక్షరాలు ఉన్నాయి? అవి ఏమేం అక్షరాలు? • మొదటి అక్షరం కార్డు తీసి చూపండి. (ఈ విధంగా అన్ని బొమ్మలను చూపిస్తూ వాటి పేర్లు చెప్పిస్తూ, ఎన్ని అక్షరాల పదం? మొదటి అక్షరం ఏమిటి? తీసి చూపండి. అంటూ పూర్తి చేయాలి.) 	<ul style="list-style-type: none"> • పేజీ నం.29లో ఉన్న చిత్రాల ప్లాష్ కార్డులు • అక్షరాల ప్లాష్ కార్డులు 	<p>పిల్లలూ! పాఠ్యపుస్తకంలో ఉన్న 29వ పేజీ తెరవండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ఇప్పుడు ఇక్కడ ఉన్న బొమ్మకు తగిన అక్షరానికి జత పరుస్తూ గీతలు గీయండి. (పిల్లలు చేసిన అభ్యాసాన్ని సరిదిద్దాలి. తప్పులు చేసిన వారికి తెలియచేయాలి.)

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>III. పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> • ఇప్పుడు పిల్లలచేత ఒక ఆట ఆడిస్తాను. • బొమ్మ కార్డులన్నీ తెరిచి ఉంచాలి. • అక్షరాల కార్డులు బోర్లించి పెట్టాలి. • రామూ! నీవు వచ్చి బోర్లించిన ఒక కార్డు తీసి అది ఏ అక్షరమో చెప్పు (విద్యార్థి చెప్తాడు.) • ఆ అక్షరం ఏ బొమ్మకు సంబంధించినదో దాని పక్కన పెట్టు. (ఈ విధంగా అన్ని కార్డుల అక్షరాలు జతపరచేట్టుచేయాలి). 		
6వ పీరియడ్	రాయండి సామర్థ్యం పేజీ నెం. 30	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ బాగున్నారా! నిన్న ఆడిన ఆట ఇంటిదగ్గర మళ్ళీ ఆడినారా? • పునశ్చరణ : గేయాన్ని ఒకసారి అందరం కలిసి అభినయం చేస్తూ పాడుదాం. <p>II. సామర్థ్య సాధన అభ్యాసం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! నేను నల్లబల్ల మీద రాసే అక్షరాలను రాసే విధానం చూడండి. (బోర్డుమీద ఆట, లత ఆట పదాలను గుండ్రంగా పెద్దగా రాయాలి.) • ఇప్పుడు నేను ఈ అక్షరాలను చుక్కలతో రాస్తున్నాను. ఎక్కడి నుండి మొదలు పెడుతున్నానో ఎట్లా రాస్తున్నానో గమనించండి. (అక్షరం, అక్షరం, అక్షరం నల్లబల్లపై రాసి చూపాలి.) • ఒక్కొక్కరూ వచ్చి ఈ చుక్కలు కలుపుతూ అక్షరం రాయండి. (పిల్లల చేత అక్షరాలు రాయించాలి.) (నల్లబల్లపై గీతలు గీసి గీతలలో అందంగా ఆట, కటకట, కంటకం పదాలు రాయాలి.) 		<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! మీ పాఠ్యపుస్తకంలో 30వ పేజీ తెరవండి. • ఇక్కడ ఉన్న చుక్కలు కలుపుతూ అక్షరాలు పదాలు రాయండి. • ఆట, కంటకం, కటకట పదాలను గుండ్రంగా గీతల్లో రాయండి. (పిల్లలు రాసిన వాటిని సరిదిద్దాలి.)

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>ఆట కంటకం కటకట</p> <hr/> <hr/> <hr/> <p>III. పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> • సీతా! నువ్వు వచ్చి ఈ పదాన్ని నేను రాసినట్లుగానే గీతలలో అందంగా రాయి. రామూ, నువ్వు మరో పదం రాయి. గీతా నువ్వు మూడో పదం రాయి. 		
7వ పీరియడ్	సృజనాత్మకత సామర్థ్యం నిర్వహణ	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం. • పునశ్చరణ : పిల్లలూ! నిన్న మనం నేర్చుకొన్న పదాలు చెప్పండి. చార్టు మీద పదాలు చదువండి. <p>II. సామర్థ్య సాధన అభ్యాసం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! మనం ఆటల గురించి గేయం నేర్చుకున్నాం కదా! ఈ గేయాన్ని మనం మరికొంత పొడిగిద్దాం. • చింతగింజలతో ఏవేం ఆటలు ఆడవచ్చో చెప్పండి. (ఓనగుంటలు). • కళ్ళకు గంతలు కట్టుకొని ఆడే ఆటను ఏమంటారు (దాగుడుమూతలు). • ఒక కాలితో గెంతుతూ ఆడే ఆట ఏమిటి? (కుంటికాలు) <p>ఇప్పుడు మీరు చెప్పిన ఆటల పేర్లతో గేయం చెప్పండి.</p> <p>చింతగింజలతో ఆడేటి ఓనగుంతల పీట ఆట కళ్ళకు గంతలు కట్టుకొని ఆడే దాగుడు మూతల ఆట ఒంటికాలితో గెంతుతూ ఆడే కుంటికాలు ఆట...</p>	<ul style="list-style-type: none"> • పాఠ్యపుస్తకం • చార్టు • రంగు పెన్సిళ్ళు • స్కెచ్ పెన్నులు 	<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! మీ పుస్తకంలో పేజీ నం.31లో తల బొమ్మ ఉన్నది చూడండి. దానిని అందంగా ఆవిధంగానే గీయండి. దానిలో రంగులు నింపండి. దాని పేరు 'తల' అని రాయండి. (పిల్లలు గీస్తున్నప్పుడు వారిని పరిశీలిస్తూ సలహాలివ్వాలి. గీతలు దాటకుండా రంగులు నింపేలా సూచనలివ్వాలి. వారికి సహకరించాలి.)

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>(ఈ విధంగా పిల్లలచేత చెప్పిస్తూ గేయాన్ని పొడిగింపచేయాలి. దీనిని చార్టుపై రాసి గోడమీద ప్రదర్శించాలి.)</p> <p>III. పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> మరి రెండు ఆటల పేర్లు చెప్పి రెండు పాదాలు పొడిగించండి. 		

V. ఉపాధ్యాయుని తయారీ - సంసిద్ధత అదనపు సమాచార సేకరణ : పాఠ్యాంశానికి అవసరమైన 'ఆట' గేయం చార్టు; మరికొన్ని ఆటలకు సంబంధించిన చిత్రాలు, ప్లాష్ కార్డులు, అక్షరాల నమూనాలు, రాళ్ళు, చింతగింజలు మొ॥వి.

VI. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు : పిల్లలు చిత్రం గురించి మాట్లాడడంలో మొదట్లో ముందుకురాలేదు. ఒక్కొక్కరితో మాట్లాడించినప్పుడు కొంతమంది మాత్రమే స్పందించారు. అయితే అనుబంధ ప్రశ్నల ద్వారా అడిగి ప్రోత్సహించినప్పుడు ఒక్కొక్కరు ముందుకు వచ్చారు. మొత్తానికి పిల్లలతో మాట్లాడించగలిగాను. పిల్లలతో గేయంలోని వాక్యాలు, పదాలు, అక్షరం గుర్తించేవరకు అభ్యాసం కల్పించాను. ఆ తర్వాత పాఠ్యపుస్తకంలోని అభ్యాసాలను నల్లబల్ల, ఆధారంగా ఒక్కొక్కటి అర్థయి చేయిస్తే, పిల్లలే సొంతంగా చేయగలిగారు. రెండవ పీరియడ్ లో పెన్సిల్ తో రాసేలా అభ్యాసం కల్పించాను. ఐతే ప్రారంభంలో రాయడంలో ఇబ్బందిపడ్డారు. రాయడానికి 'o' 'u' ( ) .... ఇలాంటి వాటిని రాయడానికి సంసిద్ధత అభ్యాసాలు చేయించాల్సిన అవసరం ఉందని అర్థమైంది. బొమ్మలు గీసే అభ్యాసం ఉన్న పిల్లలు రాయగలుగుతున్నారు. చేతి రాత అందంగా మారింది.

మాదిరి పాఠ్యప్రణాళిక - 2వ తరగతి

I. పాఠం పేరు : అల్లో నేరెడల్లో 'ఁ' ఒత్తు, ె ఒత్తు పరిచయం.

II. పాఠానికి అవసరమైన పీరియడ్ల సంఖ్య : 08

III. పాఠం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :

1. వినడం - మాట్లాడడం :

- ◆ అల్లో నేరెడల్లో గేయాన్ని అభినయంతో రాగయుక్తంగా పాడగలగాలి.
- ◆ పాఠం బొమ్మను చూసి బొమ్మలో చెట్లను పెంచడం గురించి మాట్లాడగలగాలి. చెట్లను పెంచడంవల్ల కలిగే లాభాలేమిటో చెప్పగలగాలి.
- ◆ ట, ల ఒత్తులకు చెందిన ధ్వనులను పదాలను స్పష్టంగా పలకాలి.
- ◆ ఒత్తు ఉన్న అక్షరాలకు, లేని అక్షరాలకు గల తేడాను గుర్తించగలగాలి.

2. చదువడం :

- ◆ ట, ల ఒత్తు అక్షరాలను గుర్తించగలగాలి.
- ◆ ట, ల ఒత్తు అక్షరాలను ధారాళంగా చదువాలి.
- ◆ గేయంలో పదాలు గుర్తించగలగాలి. అక్షరాలను కలుపుతూ పదాలు చదువగలగాలి.
- ◆ వాక్యాలు చదివి ఖాళీలో సరియైన ట, ల ఒత్తు పదాన్ని ఉంచగలగాలి.
- ◆ తారుమారైన పదాల వరుసను సరిచేసి సరియైన వాక్యం రాయగలగాలి.

3. రాయడం :

- ◆ ె, ె ఒత్తు అక్షరాలకు గుణింతాలు చేర్చి రాయగలగాలి. ఆ అక్షరాలతో సొంతంగా పదాలు రాయగలగాలి.
- ◆ బొమ్మల పేర్లు ె ఒత్తు, ె ఒత్తులతో కూడినవి రాయగలగాలి.
- ◆ చెట్టుకు సంబంధించిన పదాలు ఆలోచించి రాయగలగాలి.

4. సృజనాత్మకత :

- ◆ బొమ్మను చూసి దాని గురించి ఐదు వాక్యాలు రాయగలగాలి.

IV. పీరియడ్ల వారీగా విభజన ప్రణాళిక :

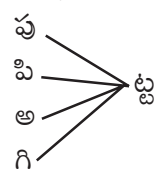
పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
1వ పీరియడ్	పాఠం చిత్రం గురించి మాట్లాడించడం,	I. ఉపోద్ఘాతం • పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం. అందరూ చాలా సంతోషంగా కనపడుతున్నారు. ఏమిటి సంగతి. ఓ! కొత్త పాఠం మొదలైతదనా?		

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> • ఉన్ముఖీకరణ : • పిల్లలూ! మీ పాఠ్యపుస్తకంలో పేజీ నం. 40 తెరవండి. అందులో ఉన్న బొమ్మను పరిశీలించండి. • బొమ్మలో ఏమేం కనిపిస్తున్నవి? ఎవరెవరు ఉన్నారు? • పిల్లలు ఏం చేస్తున్నారు? • బొమ్మలో కనిపిస్తున్నవి ఏం పండ్లు అయి ఉండవచ్చు? • ఇట్లా చెట్లను ఊపితే ఏమేం పండ్లు కింద రాలుతాయి? • చెట్ల నుండి పండ్లు లభించడం గాక ఇంకా ఏమేం వస్తాయి? • మీరు చూసిన, మీకు తెలిసిన చెట్ల గురించి చెప్పండి. • గుత్తులు గుత్తులుగా కాసే పండ్లు ఏవో చెప్పండి. • పండ్ల గురించి తెలిపే పాటలు పాడండి. • శీర్షిక ప్రకటన : పిల్లలు వివిధ పండ్లు, చెట్ల గురించి చెప్పారు కదా! అయితే మనం ఈ రోజు... <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">అల్లో నేరడల్లో...</div> (నల్లబల్లపై పెద్దగా రాయాలి.) గేయం చదువుకుందాం. • గేయం పాడుతాను. పాడిస్తాను. (గేయం చార్టు ప్రదర్శిస్తాను.) 	<ul style="list-style-type: none"> • పాఠ్యపుస్తకం • నల్లబల్ల • రంగు పెన్సిల్ • పండ్ల చెట్ల బొమ్మలు గల చార్టులు 	<ul style="list-style-type: none"> • గేయం చార్టు చూసి దానిలో మీరు చదువగలిగిన పదాలు మాత్రం మీ నోటుపుస్తకాలలో రాయండి. • మీ నోటు పుస్తకాలలో కొన్ని పండ్లు, ఆకుల బొమ్మలు గీసి రంగులు వేయండి. (పిల్లలు రాసిన వాటిని సరిదిద్దాలి.)
2వ పీరియడ్	గేయం పరిచయం అల్లో నేరడల్లో	<p>I ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ గుడ్మార్నింగ్. • పునశ్చరణ : <ul style="list-style-type: none"> - చెట్ల గురించి చెప్పండి. - పండ్లు ఇవ్వని చెట్ల పేర్లు చెప్పండి. - పొడుగ్గా పెరిగే చెట్టేవి? - అన్ని చెట్లు ఒకే రంగా ఉంటాయా? 	<ul style="list-style-type: none"> • గేయం చార్టు • పాఠ్యపుస్తకం • నల్లబల్ల 	<ul style="list-style-type: none"> • గేయానికి మీరు సొంతంగా అభినయం చేయండి. • పిల్లలూ! అల్లోనేరడల్లో గేయంలోని కింది

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>II. పాఠ్యాంశ బోధన - చర్చ</p> <ul style="list-style-type: none"> • చెట్ల గురించి చాలా విషయాలు మాట్లాడాం కదా ఇప్పుడు గేయం పాడుదామా? ..... (గేయం చార్టు ప్రదర్శించాలి.) • పిల్లలు నేను ఇప్పుడు గేయం పాడుతాను. నేను పదాలను ఎలా పలుకుతానో గమనించండి. • విన్నారు కదా! ఇప్పుడు గేయాన్ని నేను చెబుతాను. మీరు పాడండి. (ఉపాధ్యాయుడు చెబుతుంటే పిల్లలు అనుకరిస్తారు.) • గేయం పాడుకున్నాం కదా! ఇప్పుడు నేను అభినయం చేస్తాను. మీరు గమనించండి. • పిల్లలు ఇప్పుడు మనం అందరం కలిసి గేయాన్ని పాడుతూ అభినయం చేద్దాం. <p>చర్చ :</p> <ul style="list-style-type: none"> • ఇట్లాంటి పాటలు ఎప్పుడెప్పుడు పాడుతారు? • “పుట్టెడు ఉస్కె” అంటే ఏమిటి? • చెలిమి అంటే ఏమిటో తెలుసా? 		<p>పదాలను చూసి తప్పుల్లేకుండా రాయాలి.</p> <ul style="list-style-type: none"> • అల్లనెరడల్లో • అల్లనేరాడి • ఆ చెట్టు కట్టెలు • పుట్టెనొక చెట్టు • సల్లాని చెలిమెల్ల
3వ పీరియడ్	గేయంలో కీలక అంశం గుర్తింపజేయడం. (ట-ఱ, ల-ల్ల ఒత్తుల పదాలు, అక్షరాలు)	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ! గుడ్మార్నింగ్. • పునశ్చరణ : పిల్లలూ! మనం నేర్చుకొన్న గేయాన్ని అభినయం చేస్తూ పాడుదాం. <p>II. పాఠ్యాంశ బోధన, చర్చ, అవగాహన (నల్లబల్ల మీద కింది పదాలు రాస్తాను.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • నల-నల్ల, పిలి-పిల్లి, అట-అట్ట, కటె-కట్టె, అటు-అట్టు, పొటి-పొట్టి (పిల్లలను ప్రశ్నిస్తాను.) • ఈ పదాలను చూస్తున్నారు కదా! ఈ జతలలో మొదటి పదాలను 	<ul style="list-style-type: none"> • గేయం రాసిన చార్టు • పాఠ్యపుస్తకం • నల్లబల్ల 	<p>పాఠ్యపుస్తకంలోని 41వ పేజీలో “చదువండి” అ, ఆ అభ్యాసాలు చేయిస్తాను.</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! నేను బోర్డు మీద రాసిన పదాలు చూడండి. చదువండి. (నల్లబల్లపై (అ) అభ్యాసంలోని పదాలు రాయాలి.)

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>మాత్రం చదువండి. (నల, పిలి, అట, కటె .....</p> <ul style="list-style-type: none"> ఇప్పుడు జతలోని రెండవ పదాలను చదువండి. (నల్ల, పిల్లి, అట్ట, కట్టె.....) రెండవ పదాలు ఎట్లా పలుకుతున్నావు? జతలో మొదటి పదం, రెండవ పదం పలకడంలో తేడా ఎట్లా ఉందో చెప్పండి. (ఇట్లా చర్చ ద్వారా, ఒత్తులను, ఒత్తు అక్షరాలను గుర్తింపజేస్తాను.) పిల్లలూ! ఇప్పుడు మీరు గేయంలో ' ఒత్తు పదాలు, ' ఒత్తు పదాలు ఎక్కడున్నాయో వెతికి చెప్పండి. వాటిని చదువండి. నేను అడిగే వాక్యాలు గేయంలో ఎక్కడున్నవో గుర్తుపట్టండి. <ul style="list-style-type: none"> - అల్లల నేరాడి అల్ల నేరాడి - ఆ చెట్టు కట్టెలు (ఈ విధంగా ప్రశ్నిస్తూ గేయంలో వాక్యాలను పదాలను గుర్తింపజేస్తాను.) 		<ul style="list-style-type: none"> ఈ పదాలు గేయంలో ఎక్కడున్నవో గుర్తించి వాటికి '○' చుట్టండి. (పిల్లలు రాసిన దానిని సరిదిద్దాలి.) (తరువాత (ఆ) ప్రశ్న నల్లబల్లపై రాయాలి.) చెట్టు బల్లి ఈ పదాలను చదువండి. గీతగీసిన అక్షరానికి ఒత్తు చేర్చి చదువండి. ఒత్తు చేర్చి ఆ పదాలను పాఠ్యపుస్తకంలో రాయండి. (పిల్లలు రాసిన వాటిని సరిదిద్దాలి.)
4వ పీరియడ్	“వినడం - మాట్లాడడం” సామర్థ్యం సాధన అభ్యాసం	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : పిల్లలూ బాగున్నారా! పునశ్చరణ : పిల్లలూ! మనమందరం గేయాన్ని ఒకసారి పాడుకుందామా. <p>II. సామర్థ్య సాధన అభ్యాసం</p> <ul style="list-style-type: none"> పిల్లలు మీ అందరికీ గేయం పాడడం వచ్చింది కదా. నేను కొన్ని ప్రశ్నలు నల్లబల్లపై రాస్తాను, వాటికి ఒక్కొక్కరుగా సమాధానాలు చెప్పండి. (నల్లబల్లపై ప్రశ్నలు రాయాలి.) 	<ul style="list-style-type: none"> నల్లబల్ల గేయం చార్టు 	<ul style="list-style-type: none"> మొదటి 5 పాఠాల్లో, ఒత్తు ఉన్న పదాలు వెతికి నోటుపుస్తకాలలో రాయాలి. పిల్లలు రాసిన పదాలు సరిదిద్దాలి. చదువండి సామర్థ్యం కింద ఉన్న అభ్యాసాలు

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాలలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>1) పాఠంలోని బొమ్మను చూసి ఏమేం కనిపిస్తున్నాయో చెప్పండి?</p> <p>2) పెండ్లిలో చెట్ల నుండి లభించేవి ఏవి వాడతారో చెప్పండి?</p> <p>3) చెట్లు పెంచడం వల్ల లాభాలు ఏమిటో చెప్పండి?</p> <p>(ప్రతి ప్రశ్న గురించి జవాబును పిల్లలతో మాట్లాడించాలి. సమాధానాన్ని ఉపాధ్యాయుడు క్రోడీకరించాలి.)</p>		<p>పేజీ నం. 42లో ఇ) ఈ) లోని అభ్యాసాలు చేయించాలి.</p> <p>ఇ) ప్రశ్నను నల్లబల్ల మీద రాయాలి.</p> <div style="text-align: center;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> • ఈ అక్షరాలను చదువండి. • అక్షరాలను కలుపుతూ పదాలు చదువండి. • వాటిని పుస్తకంలో రాయండి. <p>ఈ) ప్రశ్నలోని వాక్యాలు నల్లబల్ల మీద రాయాలి.</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! వాక్యాలు చదువండి. • గబగబా చదువండి.
5వ పీరియడ్	చదువండి సామర్థ్యం సాధన అభ్యాసం	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! • పునశ్చరణ : గేయాన్ని రాగయుక్తంగా అభినయంతో పాడడం. <p>II. సామర్థ్య సాధన - అభ్యాసం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలు నేను కొన్ని పదాలు నల్లబల్లపై రాస్తాను. వాటిని చదువండి. (నల్లబల్లపై కింది పదాలు రాయాలి.) (పెట్టింది, పట్టింది, చల్లింది, అల్లింది) • పదాలు బాగా చదివారు అయితే 'పెట్టింది' అని ఉంది కదా! మనం ఏమేం పెడతాం? దేనిని పెట్టింది అంటారు? (జవాబులు : ముగ్గు, గొల్లెం, తలుపు, అన్నం.....) 	<ul style="list-style-type: none"> • నల్లబల్ల • పాఠ్యపుస్తకం 	రెండవ 45 నిమిషాలలో పిల్లలచేత వ్యక్తిగతంగా పాఠ్యపుస్తకంలోని 42, 43 పేజీలలో ఉన్న (ఉ) (ఉః) "చదువండి" అభ్యాసాలు రాయించాలి.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> • 'వట్టింది' అని ఎప్పుడెప్పుడు అంటాము? (చేపలు) • 'చల్లింది' అని ఉంది కదా! ఏమేం చల్లుతాము? (నీళ్లు, పాలు, అన్నం, గింజలు...) • "అల్లింది" ఏమేం అల్లుతాము? (జడ, చాప, పూలు, మంచం...) వెరీగుడ్ పిల్లలా! • ఇప్పుడు మీరు పాఠ్యపుస్తకంలోని పేజీ నెం. 42లో ఉన్న (ఉ) అభ్యాసం చూడండి. వీటిని చదువండి. ఖాళీలలో ఏం పదం ఉండాలో చెప్పండి. (వాక్యాలు చదివించి, ఖాళీలలో ఉంచవలసిన పదాలు చెప్పించాలి.) • వెరీగుడ్! బాగా చెప్పారు. • ఇప్పుడు మనం ఒక ఆట ఆడుదాం. • మీరందరూ జట్లుగా కూర్చోండి. (పిల్లలను 4 జట్లుగా కూర్చోబెట్టాలి.) • మీ అందరికీ నేను 12 కార్డులు ఇస్తున్నాను. మీరు ఈ పదాలు చదివి వాటితో వాక్యాలు చెప్పాలి. మూడు మూడు పదాలుపయోగించి ఒక వాక్యం తయారుచేయండి. • ఎవరు ఎక్కువ వాక్యాలు చేస్తే వారు గెలిచినట్లు. (పిల్లలు రకరకాల వాక్యాలు తయారుచేస్తారు. ఉదా: కోడిపిల్ల తెల్లగా ఉంటది పల్లవి పైకి ఎగరలేదు పట్టుచీర తెల్లగా ఉంటది చింతకాయ పుల్లగా ఉంటది (పిల్లలకు వాక్య నిర్మాణంలో సహకరిస్తాను.) 	<p>ప్లాష్ కార్డులు గ్రూప్ కి ఒక సెట్ చొప్పున</p> <p>పల్లవి కట్టింది పట్టుచీర ఉంటాయి తెల్లగా మల్లెపూలు చింతకాయ ఉంటది పుల్లగా కోడిపిల్ల ఎగరలేదు పైకి</p>	<p>పిల్లలు రాసిన వాటిని సరిదిద్దాలి.</p>

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం																																	
6వ పీరియడ్	రాయండి సామర్థ్య సాధన	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం. పునశ్చరణ : గేయానికి కొత్తగా ఎవరైనా అభినయం చేస్తారా? బాగా వచ్చిన వారు అభినయం చేస్తూ పాడండి. <p>II. సామర్థ్య సాధన - అభ్యాసం (నల్లబల్ల మీద పేజి 43లోని 'రాయండి' సామర్థ్యం కింది (అ) ప్రశ్నలోని పట్టిక రాయాలి.)</p> <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr> <td>✓</td> <td>౧</td> <td>౨</td> <td>౩</td> <td>౪</td> <td>౫</td> <td>౬</td> <td>౭</td> <td>౮</td> <td>౯</td> <td>౧౦</td> </tr> <tr> <td>ట</td> <td>ట్ట</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>నల్ల</td> <td>ల్ల</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <ul style="list-style-type: none"> పిల్లలూ! పట్టిక చూడండి. రామూ! నువ్వు వచ్చి ట అక్షరానికి ౨ మరియు ట ఒత్తు చేర్చి గడిలో రాయి. (ఇట్లా వీలైనంత మంది పిల్లల్ని పిలిచి గుణింతము, ఒత్తు చేర్చి నల్లబల్ల మీద పట్టికలో రాయించాలి.) ('ట్టి' అక్షరాన్ని చూపిస్తూ) ట్టి అక్షరం చివర ఉండే పదాలు చెప్పండి. ఉదా: మట్టి (పిల్లలు అనేక పదాలు చెప్తారు.) ('ల్లి' అక్షరం చూపిస్తూ) 'ల్లి' అక్షరం ఉండే పదాలు చెప్పండి. లిల్లి గల్లి పల్లిలు (ఇట్లా వీలైనన్ని పదాలు చెప్పించాలి.) 	✓	౧	౨	౩	౪	౫	౬	౭	౮	౯	౧౦	ట	ట్ట										నల్ల	ల్ల											<ul style="list-style-type: none"> పిల్లలూ! పాఠ్య పుస్తకంలో 43వ పేజీలో ట, ల అక్షరానికి గుణింతాలు, ఒత్తు చేర్చి రాయండి. అదే విధంగా అడిగిన అక్షరం ఉండే విధంగా పదాలు రాయండి. (పిల్లలు రాసిన వాటిని సరిదిద్దాలి.)
✓	౧	౨	౩	౪	౫	౬	౭	౮	౯	౧౦																											
ట	ట్ట																																				
నల్ల	ల్ల																																				
7వ పీరియడ్	రాయండి సామర్థ్య సాధన పేజి. 44 (అ) ప్రశ్న	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : బాగున్నారా పిల్లలూ! పునశ్చరణ : ఈ రోజు గేయం ఎవరు పాడుతారు. గుడ్. నువ్వు గేయం చెప్పు అందరూ పాడుతారు. <p>II. సామర్థ్య సాధన - అభ్యాసం (పిల్లలందరినీ గుండ్రంగా కూర్చోబెట్టాలి. వారి మధ్యలో</p>	<ul style="list-style-type: none"> ప్రశ్నలో ఉన్న బొమ్మల ప్లాష్ కార్డులు వాటి పేర్లు ఉన్న ప్లాష్ కార్డులు వాక్యాలు ఉన్న ప్లాష్ కార్డులు 	<p>ఇప్పుడు మీ పాఠ్యపుస్తకంలోని 44వ పేజీలో బొమ్మలకు పేర్లు రాయండి. వాటికి వాక్యాలు రాయండి. పిల్లలచే వ్యక్తిగతంగా</p>																																	

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>బొమ్మల ప్లాష్ కార్డులు పెట్టాలి. పిల్లలచేత బొమ్మలపేర్లు చెప్పించాలి. తరువాత వాటి పేర్లు ఉన్న ప్లాష్ కార్డులు వేయాలి.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! ఇప్పుడు మీరు బొమ్మల పేర్లు చెప్పారు కదా! ఇవి వాటి పేర్లు ఉన్న కార్డులు. మీలో ఒకరు వచ్చి బిల్లి బొమ్మ ప్రకృత దాని పేరు ఉన్న కార్డు తీసి పెట్టండి. • ఇంకొకరు వచ్చి ఇల్లు బొమ్మ ప్రకృత దాని పేరు ఉన్న కార్డును పెట్టండి. (ఇట్లా అన్ని బొమ్మలకు పేర్ల కార్డులు జతపరచాలి.) • పిల్లలూ! “పొట్టేలు” అన్న పదం చూడండి. దీంట్లో ఎన్ని అక్షరాలున్నాయి? • మొదటి అక్షరం ఏమిటి? ఎట్లా రాయాలి? • రెండవ అక్షరం ఏమిటి? ఎట్లా రాయాలి? • మూడవ అక్షరం ఏమిటి? ఎట్లా రాయాలి? <p>(ఇట్లా చర్చిస్తూ పదాలన్నీ రాసే విధానం వివరించాలి.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ఈ పదాలు ఎట్లా రాయాలో అర్థమయింది కదా! ఈ బొమ్మల పేర్లు నోటు పుస్తకంలో చూడకుండా రాయండి. (పిల్లలు రాసిన వాటిని సరిదిద్దాలి.) • (ఇప్పుడు పిల్లల మధ్యలో బొమ్మల కార్డులు వాక్యాల కార్డులు వేయాలి.) • పిల్లలూ! ఇప్పుడు మీరు బొమ్మకు తగ్గ వాక్యాలు వెతికితీయాలి. 		<p>పాఠ్యపుస్తకంలో రాయించి సరిదిద్దాలి.</p>

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> • 'జల్లెడ' పదానికి తగ్గ వాక్యం ఈ కార్డుల్లో వెతికి 'జల్లెడ' బొమ్మ పక్కన పెట్టండి. <p>(ఇట్లా అన్ని వాక్యాలను బొమ్మలకు జత చేయించాలి.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! 'జల్లెడ' బొమ్మకు ఏం వాక్యం ఉంది? చదువండి. • "జల్లెడ నుండి పిండి రాలుతుంది." <p>ఈ వాక్యంలో ఎన్ని పదాలున్నాయి?</p> <ul style="list-style-type: none"> • ("గోడ మీద బల్లి ఉంది.") కార్డు చూసి ఈ వాక్యం గమనించండి. చదువండి. <p>(ఇట్లా అన్ని వాక్యాలు పిల్లలచేత చదివించి చెప్పిస్తాను. వాటిని నోటుపుస్తకంలో రాయిస్తాను.)</p>		
8వ పీరియడ్	<p>సృజనాత్మకత సామర్థ్యం సాధన పేజి : 45</p>	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : ఏం చేస్తున్నారు పిల్లలూ! శుభోదయం. • పునశ్చరణ : మీరు ఇప్పుడు రెండు గ్రూపులుగా అయి గేయంలోని ఒక వాక్యం ఒక గ్రూపు వారు చెపితే రెండో వాక్యం మరో గ్రూపు వారు చెప్తూ పాడండి. <p>II. సామర్థ్య సాధన - అభ్యాసం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! ఈ బొమ్మను పరిశీలించండి. • ఏమేం కనపడుతున్నాయి? • ఎవరెవరు ఏమేం చేస్తున్నారు? • వీరంతా ఎక్కడ ఉన్నారు? • వారి ముఖాలు ఎట్లా ఉన్నాయి? ఎందుకట్లా ఉన్నారు? <p>(ఈ విధంగా ప్రశ్నలడుగుతూ పిల్లలచేత మాట్లాడించాలి. 'ట' ఒత్తు, 'ల' ఒత్తు పదాలు వచ్చేలాగా వాక్యాలు చెప్పించాలి.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 45వ పేజీలోని చిత్రం పెద్ద సైజులో కలర్ జిరాక్స్ తీసి కార్డు బోర్డుకు అతికించి ప్రదర్శించాలి. 	<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! ఇప్పుడు మీరు రాసిన వాక్యాలను తప్పులు లేకుండా పాఠ్యపుస్తకంలోని 45వ పేజీలో గీతలపై అందంగా రాయండి. (పిల్లలచేత పాఠ్య పుస్తకంలో వాక్యాలు రాయించి వాటిని సరిదిద్దాలి.)

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> మీరు చెప్పిన వాక్యాలు కొన్ని నోటు పుస్తకంలో రాయండి. <p>(నోటు పుస్తకంలో పిల్లలచేత వాక్యాలు రాయించాలి. ఉదా: తొట్టిలో పూలచెట్టు ఉంది. తోటలో జామచెట్టు ఉంది. సీతాకోక చిలుక ఎగురుతుంది. నల్లాకు పైపు ఉంది.</p> <p>ఈ విధంగా వారికి నేర్పిన ఒత్తు పదాలు ఉండేలాగ జాగ్రత్తవహిస్తూ వాక్యాలు చెప్పించి రాయాలి.</p> <p>పిల్లలు రాసిన వాటిని సరిదిద్దాలి.)</p>		

V. ఉపాధ్యాయుని తయారీ - సంసిద్ధత, అదనపు సమాచార సేకరణ : అ, మ ఒత్తు పదాల చార్టు తయారుచేసుకొన్నాను. అట్లాగే వార్తాపత్రికలోని హెడ్డింగు వాక్యాలు సేకరించుకొన్నాను. అ, మ ఒత్తులున్న చెట్టు, గట్టు, పుట్ట ... ఇలాంటి బొమ్మలు కూడా సేకరించుకొన్నాడు.

VI. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు : అభినయ గేయాన్ని బాగా పాడగలిగారు. అభినయం చేయడంలో పిల్లలు ఆసక్తిగా ఉన్నారు. 'అ', 'మ' ఒత్తు పదాలను 'graphic reading' చేయగల్గుతున్నారు. అయితే ఉక్తలేఖనం రాసేటప్పుడు ఇబ్బందిపడుతున్నారు. దీన్ని నివారించడానికి కొన్ని ఒత్తు పదాలు నల్లబల్లపై రాసి, అవే పదాలను ఒత్తులేకుండా పక్కనే మళ్లీ రాసి అభ్యాసం కల్పించడం ద్వారా భేదాన్ని గుర్తించగలిగారు. ఎక్కువ పదాలు చదివించడం వల్ల, పిల్లలతో చెప్పించడం వల్ల వారు ఉక్తలేఖనంలో అంత బాగా రాయగలిగినారు. ఐతే మన ఉచ్చారణ పిల్లలను బాగా ప్రభావితం చేస్తున్నది. స్పష్టంగా వినడం అవసరం అనిపించింది. పిల్లలు ఒత్తు పదాలు నేర్చుకోవడంలో మూడు దశలు అవసరమని అర్థమైంది.

- అవి -
- 1) ఒత్తు ఉన్న అక్షరం, లేని అక్షరం మధ్య తేడా గుర్తించడం
  - 2) ఒత్తు అక్షరాలను గుర్తించి స్పష్టంగా చదువగలగడం.
  - 3) ఇతరులు మాట్లాడేప్పుడు ధ్వని భేదాలు గుర్తించి, ఆ ప్రకారం రాయగలగడం. వీటిపై దృష్టిపెట్టి పిల్లలకు అభ్యాసం కల్పించాలి.

మాదిరి పాఠ్యప్రణాళిక - 3వ తరగతి

I. పాఠం పేరు : నీటి అందాలు. (వ్యాసం)

II. పాఠానికి అవసరమైన పీరియడ్ల సంఖ్య : 10

III. పాఠం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :

1. వినడం - ఆలోచించి మాట్లాడడం :

- ◆ దర్శనీయ స్థలాల గురించి చెప్పగలగాలి.
- ◆ తనకు తెలిసిన చెరువు గురించి చెప్పగలగాలి.

2. ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం :

- ◆ పాఠం చదివి ఇచ్చిన పదాలు దేనికి చెందినవో పట్టికలో పూరించగలగాలి.
- ◆ పాఠం ఆధారంగా పట్టికలో ఇచ్చిన అంశం ఉన్న ప్రాంతం, జిల్లా, గొప్పదనం గురించి పట్టికలో రాయగలగాలి.

3. ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం - స్వీయరచన :

- ◆ చెరువు వల్ల ఉపయోగాలు రాయగలగాలి.
- ◆ నీళ్ళు ఉన్న ప్రదేశాలకు విహారయాత్రలకు పోతే ఎట్లాంటి జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలో? రాయగలగాలి.
- ◆ నదుల మీద ఆనకట్టలు ఎందుకు కడుతారు? ఆలోచించి సొంతంగా రాయగలగాలి.

4. పదజాలం :

- ◆ వేరుగా ఉన్న పదాన్ని గుర్తించగలగాలి.
- ◆ ఆనకట్టకు సంబంధించిన పదాలు ఆలోచించి రాయగలగాలి.
- ◆ ఇచ్చిన పదాలను వరుస క్రమంలో రాయగలగాలి.

5. సృజనాత్మకత :

- ◆ చెరువు బొమ్మ గీసి, రంగులు వేసి, దాని గురించి రాయగలగాలి.

6. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం :

- ◆ అచ్చులతో మొదలయ్యే పదాలు, హల్లులతో మొదలయ్యే పదాలు గుర్తించి, పట్టికలో రాయగలగాలి.
- ◆ ప్రాస్వాక్షరాలు, దీర్ఘాక్షరాల గురించి తెలుసుకుంటారు. ప్రాస్వ, దీర్ఘ అక్షరాలను గుర్తించగలగాలి.

IV. పీరియడ్ల వారీగా విభజన ప్రణాళిక :

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
1వ పీరియడ్	నీటి అందాలు ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! చిత్రం గురించి మాట్లాడించడం. (పుస్తకంలోని 73వ పేజీలోని చిత్రం గురించి తరగతిలోని పిల్లలందరిచే ప్రశ్నల ద్వారా పాఠ్యోన్ముఖులను చేస్తాను.) బొమ్మలో ఏమేం కనబడుతున్నాయో చెప్పండి? పిల్లలు ఎక్కడున్నారు? వాళ్ళు ఏం చేస్తున్నారు? మీరెప్పుడైనా అట్లాంటి ప్రదేశాలకు వెళ్ళారా? నీరు ప్రవహించే ప్రదేశాలు ఏవి? నీరు ప్రవహించే ప్రదేశాలకు మీరు ఎప్పుడైనా పోయినారా? అక్కడ ఏం చేశారు? మీ ఊరిలో ఏవైనా జలాశయాలు ఉన్నాయా? అక్కడికి ఎవరితో వెళ్ళారు? ఆ నీరును చూస్తే మీకు ఏమనిపించింది? శీర్షికా ప్రకటన పిల్లలూ! నీరు ఉన్న ప్రాంతాల్లో ఏం చేస్తారో చెప్పారు కదా! ఇప్పుడు నీటి అందాలు అనే పాఠం గురించి తెలుసుకుందాం. <p style="text-align: center;">నీటి అందాలు (నల్లబల్లపై రాస్తాను)</p>	<ul style="list-style-type: none"> పాఠ్యపుస్తకం ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం చార్టు జలపాతం, చెరువు, ఆనకట్టల చిత్రాలు. 	<ul style="list-style-type: none"> ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం ఆధారంగా పదాలు రాయడం. పదాల ఆధారంగా వాక్యాలు రాయండి. విద్యార్థులతో చర్చించిన పదాలు, వాక్యాలు నల్లబల్లపై రాసి ఉపాధ్యాయుడు సరిదిద్దాలి.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
2వ పీరియడ్	పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి. పాఠం చిత్రం నిర్వహించడం.	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం. • పునశ్చరణ : <ul style="list-style-type: none"> - మీరు ఎప్పుడైనా చెరువుల్లో, నదుల్లో స్నానానికి వెళ్ళారా? - పుస్తకంలో చిత్రంలో ఉండే దృశ్యాన్ని మీరు ఎక్కడెక్కడ చూశారు? • పిల్లలచే చెరువు గురించి, వారికి తెలిసిన విషయాలు అడుగుతాను. వారు చెప్పుతున్నప్పుడు పదాలు నల్లబల్లపై రాస్తాను. - మీ ఊరి చెరువులో ఏమేమి ఉన్నాయి? - చెరువు ఉండడంవల్ల మీకు / మీ ఊరికి ఏవిధంగా ఉపయోగం కలుగుతున్నదో చెప్పండి. - మీరు జలపాతాల గురించి విన్నారా / చూశారా? వాటి గురించి చెప్పండి. - ఆనకట్టలు ఎందుకు కడతారు? - ఏవైనా ఆనకట్టలు చూశారా! నాగార్జునసాగర్ గురించి మీకు ఏమైనా తెలుసా చెప్పండి. <p>(ఉపాధ్యాయుడు పాఠ్యపుస్తకంలో 74, 75 పేజీలోని చిత్రాల గురించి మాట్లాడించాలి. చిత్రాల గురించి ప్రశ్నించాలి. వారు చెప్పిన జవాబులలోని పదాలు నల్లబల్లపై రాయాలి.)</p> <p>II. పాఠ్యాంశ బోధన, చర్చ, అవగాహన</p> <ul style="list-style-type: none"> • పాఠంలోని చిత్రాల గురించి మాట్లాడించాలి. - 74వ పేజీలోని చిత్రంలో ఏమి కనిపిస్తున్నాయి? 	<ul style="list-style-type: none"> • పాఠ్యపుస్తకం • చెరువు, • జలపాతం, ఆనకట్టల చిత్రాలు. 	<ul style="list-style-type: none"> • నల్లబల్లపై పదాలు రాయండి. • నల్లబల్లపై రాసిన పదాల ఆధారంగా వాక్యాలు చెప్పించిన తర్వాత వాక్యాలు రాయండి. • రాసిన వాక్యాలు ఉపాధ్యాయుడు సరిచేయాలి. • కింది పదాలు ఉపయోగించి సొంతవాక్యాలు రాయండి. <ol style="list-style-type: none"> 1. విశాలమైన 2. ప్రకృతి రమణీయత 3. సాగు 4. కళకళలాడుతున్నది

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>- నీరు నిల్వ ఉన్న చిత్రం చూస్తే మీకు ఏమి గుర్తుకువస్తున్నది. నీరు మీ ఊరిలో ఎక్కడ నిల్వ ఉంటుంది.</p> <p>- మరో చిత్రంలో పై నుండి నీరు పడుతున్నది కదా! అది ఏమిటి? దాని గురించి చెప్పండి.</p> <p>- 75వ పేజీలోని చిత్రంలో గుట్టపైకి ప్రజలు వెళుతున్నారు. అక్కడ ఏమి ఉండవచ్చు?</p> <p>- చిత్రంలో ఆనకట్టపై నుండి నీరు పొంగిపొర్లుతుంటే ప్రజలు చూస్తున్నారు. అలాంటి ప్రదేశాలను చూశారా! మీకు ఏమనిపిస్తున్నదో చెప్పండి?</p> <p>(ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలను 74వ పేజీలోని లక్షవరం... కళకళలాడుతున్నది వరకు చదువుమనాలి. తెలియని పదాల కింద గీత గీయమనాలి.)</p> <p>- పిల్లలు లక్షవరం అనే చెరువు గురించి వ్యక్తిగతంగా చదివి తెలియని పదాల కింద గీతగీయమనాలి.</p> <p>- గీతగీసిన పదాలకు అర్థాలను మీ మిత్రులను / ఉపాధ్యాయులను అడిగి తెలుసుకోండి.</p> <p>III. పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> • ద్వీపం అంటే ఏమిటి? • సౌందర్యం, పర్యాటకులు మొ॥ పదాల అర్థాలు చెప్పండి. 		

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
3వ పీరియడ్	పాఠ్యబోధన పాఠ్యపుస్తకంలోని 74వ పేజీలోని లక్షవరం... కళకళలాడుతున్నది వరకు	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! పునశ్చరణ : పిల్లలూ! నిన్న అర్థంకాని పదాలకు అర్థాలు తెలుసుకున్నారా చెప్పండి. ద్వీపం అంటే ఏమిటి? పిల్లల బాహ్యపఠనం : (ఇద్దరు లేదా ముగ్గురు పిల్లలచే చదివించాలి.) ఆదర్శ పఠనం : (ఉపాధ్యాయుడు లక్షవరం గురించి ఆదర్శపఠనం చేయాలి.) <p>II. పాఠ్య విషయంపై చర్చ, అవగాహన</p> <ul style="list-style-type: none"> చెరువులను ఎందుకు తవ్విస్తారో చెప్పండి. చెరువుల వల్ల ఇంకా ఏమి ఉపయోగాలు ఉన్నాయి? విహార యాత్రల గురించి చెప్పండి. పూర్వకాలంలో చెరువులను ఎవరు తవ్విం చేవారు? చెరువులను పర్యాటక క్షేత్రాలుగా ఎవరు చేస్తారు? రోప్ వేలు, బోటింగ్ సౌకర్యం అంటే తెలుసా చెప్పండి? ద్వీపం అంటే ఏమిటి? <p>III. అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> చెరువుల వల్ల ఉపయోగాలు చెప్పండి. లక్షవరం చెరువు గురించి చెప్పండి. 	<ul style="list-style-type: none"> పాఠ్యపుస్తకం చెరువు, జలపాతం ఆనకట్టల చిత్రాలు 	<p>ఉపాధ్యాయుడు పాఠ్యాంశం ఆధారంగా ప్రశ్నలను ఇవ్వాలి. ఉదా॥</p> <ul style="list-style-type: none"> లక్షవరం చెరువు గురించి మీకు తెలిసినది రాయండి. (ఉపాధ్యాయుడు లక్షవరం గురించి విద్యార్థులచే చెప్పించాలి.) విద్యార్థులు చెప్పిన పదాలు / అంశాలు నల్లబల్లపై రాయాలి. నల్లబల్లపై రాసిన పదాలు వాక్యాలు చెప్పించాలి. ఆ వాక్యాలను నోటు పుస్తకంలో రాయమనాలి. నోటు పుస్తకంలో రాసిన లక్షవరం జవాబును ఉపాధ్యాయుడు సరిచేయాలి.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాలలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
4వ పీరియడ్	పాఠ్యబోధన కుంటాల 74వ పేజీలోని ఆదిలాబాదు ..... పర్యాటకులు వస్తారు. 75వ పేజీ వరకు	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! పునశ్చరణ : <ul style="list-style-type: none"> లక్ష్యవరం సౌందర్యాన్ని చెప్పండి. లక్ష్యవరం పర్యాటక క్షేత్రంగా ఎందుకు ఆకట్టుకుంటున్నది? పిల్లల బాహ్యపఠనం : (కొంతమంది పిల్లలచే బాహ్యపఠనం చేయించాలి.) ఆదర్శ పఠనం : (పిల్లలూ! 74వ పేజీలోని ఆదిలాబాద్ నుండి 75వ పేజీ పర్యాటకులు వస్తారు వరకు చదువుతాను. మీరు శ్రద్ధగా చూడండి.) పిల్లల మౌనపఠనం : (ఉపాధ్యాయుడు చదివినట్లుగా పిల్లలు మౌనంగా చదువుతారు.) <p>II. పాఠ్య విషయంపై చర్చ - అవగాహన</p> <ul style="list-style-type: none"> ఆదిలాబాద్ ను తెలంగాణ కాశీరంగా ఎందుకు భావిస్తారు? 'కుంటాల' జలపాతం ఏ పర్వత శ్రేణుల్లో ఉన్నది. 'కుంటాల' జలపాతం పేరుమీదుగా ఏ కథ ప్రసిద్ధం? ఇక్కడ నీటి గుండాలలో ఏ దేవాలయం ఉన్నది? నీటి గుండాల్లో ఉన్న శివలింగానికి ఎవరు పూజలు చేస్తారు? సహజసిద్ధం అంటే ఏమిటి? శకుంతల కథ గురించి మీకు తెలిసినది చెప్పండి. గుహ అంటే తెలుసా! మీకు తెలిసిన / చూసిన గుహల గురించి చెప్పండి. 	<ul style="list-style-type: none"> పాఠ్యపుస్తకం చెరువు, జలపాతం ఆనకట్టల చిత్రాలు 	<p>ఉపాధ్యాయుడు పాఠ్యాంశం అంశంపై విద్యార్థులకు కృత్యాన్ని ఇచ్చి, సరిచేయాలి.</p> <ul style="list-style-type: none"> 'కుంటాల' జలపాతం గురించి సొంతంగా రాయండి. విద్యార్థులచే కుంటాల జలపాతం గురించి చెప్పించాలి. చెప్పిన పదాలు నల్లబల్లపై రాసి వాటిచే వాక్యాలు చెప్పమనాలి. చెప్పిన వాక్యాలను నోటు పుస్తకంలో రాయమనాలి. ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలు రాసిన వాటిని సరిచేయాలి.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>III. అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> • జలపాతం అంటే ఏమిటి? • 'కుంటాల' అని పేరు ఎలా వచ్చింది? ఎక్కడ ఉన్నది? • గిరిజనుల గురించి తెలిసినది చెప్పండి. 		
5వ పీరియడ్	<p>పాఠ్యబోధన 75వ పేజీలోని నాగార్జునసాగర్‌లో తెలంగాణలో .....</p> <p>..... అనువైన ప్రదేశం వరకు</p>	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! • పునశ్చరణ : <ul style="list-style-type: none"> - 'లక్ష్మవరం' గురించి చెప్పండి. - 'కుంటాల' గురించి చెప్పండి. • పిల్లల బాహ్యపఠనం : (ఇద్దరు లేదా ముగ్గురు పిల్లలచే బాహ్యపఠనం నాగార్జునసాగర్ గురించి చదివిస్తాను.) • ఆదర్శ పఠనం : (పిల్లలు చదివిన తర్వాత ఉపాధ్యాయుడు ఆదర్శపఠనం చేయాలి.) • పిల్లల మౌనపఠనం : (ఉపాధ్యాయుడు చదివినట్లుగా స్పష్టంగా పిల్లలు మౌనపఠనం చేస్తారు.) <p>II. పాఠ్య విషయంపై చర్చ - అవగాహన</p> <ul style="list-style-type: none"> • నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు ఎక్కడ ఏ నదిపై ఉన్నది? • ఈ ప్రాజెక్టుకు ఎవరు, ఎప్పుడు శంఖుస్థాపన చేశారు? • ఇక్కడి మ్యూజియంలో ఏమి ఉన్నాయి? • పూర్వం ఏ రాజులు, ఏ పేరుతో పరిపాలించారు? • ఈ ప్రాంతంలో గొప్ప విశ్వ విద్యాలయాన్ని ఎవరు స్థాపించారు? • బహుళార్థసాధక ప్రాజెక్టు అంటే ఏమిటి? 	<ul style="list-style-type: none"> • పాఠ్యపుస్తకం • చెరువు • జలపాతం • ఆనకట్టల చిత్రాలు 	<p>ఉపాధ్యాయుడు ప్రశ్నల ద్వారా కృత్యాన్ని నిర్వహించాలి.</p> <ul style="list-style-type: none"> • చెరువుకు, నాగార్జునసాగర్ కు ఉన్న పోలికలు, భేదాలు చెప్పండి. • విద్యార్థులు చెప్పిన పదాలు నల్లబల్లపై రాయండి. • నల్లబల్లపై రాసిన పదాలతో నోటు పుస్తకంలో వాక్యాలు రాయమనండి. • వాక్యాలు సరిగా ఉన్నాయా, లేదా చూడండి. <p>ఉదా </p> <p>పోలికలు :</p> <ul style="list-style-type: none"> • నీరు కలిగి ఉంటుంది. • పంటపొలాలకు ఉపయోగిస్తాం. • తాగునీటికి ఉపయోగిస్తాం. • పర్యాటక కేంద్రాలు.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> ఈ ప్రాజెక్టువల్ల ఏమి లాభాలు జరిగాయి? <p>III. అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> బహుళార్థకసాధక ప్రాజెక్టు అంటే వివరించుము. నాగార్జున సాగర్ గురించి తెలిసినది చెప్పండి. 		<p>భేదాలు :</p> <ul style="list-style-type: none"> నీరు చెరువులో ప్రవహించదు. విద్యుత్తు ఉత్పత్తి చెరువులో ఉండదు. సాగర్ తో వేల హెక్టారులకు ఉపయోగిస్తాం.
6 పీరియడ్	వినడం - ఆలోచించి చెప్పడం, ధారాశంకగా చదువడం అభ్యాసాల సాధన	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! పునశ్చరణ : 'నీటి అందాలు' పాఠంలోని ఒక్కొక్కరు చెరువు, జలపాతం, నాగార్జునసాగర్ ల గురించి చెప్పండి. <p>II. సామర్థ్యసాధన - అభ్యాసం</p> <p>వినడం ఆలోచించి చెప్పడం కింద ఇచ్చిన ప్రశ్నలు 76వ పేజీలోనిది చేద్దాం.</p> <p>అ) పాఠంలోని దర్శనీయ స్థలాల గురించి చెప్పండి.</p> <p>ఆ) 'లక్ష్మవరం' చెరువు గురించి తెలుసుకున్నారు కదా! అట్లాగే మీరు చూసిన లేదా మీకు తెలిసిన చెరువు గురించి చెప్పండి.</p> <p>ఈ రెండు ప్రశ్నలను నల్లబల్లపై రాస్తాను. పిల్లలూ! ప్రశ్నలు చదువండి :</p> <ul style="list-style-type: none"> ఒక్కొక్క ప్రశ్న గురించి మాట్లాడండి. (జవాబు వచ్చేలా మాట్లాడి ప్రశ్నించాలి.) పిల్లలు ఒక్కొక్క వాక్యం చెప్పారు కదా! మీరు చెప్పిన వాక్యాలు అన్ని కలిపి పూర్తిగా ఎవరు చెబుతారు? అని అడుగుతాను. (పిల్లలచే జవాబును పూర్తిగా చెప్పిస్తాను.) 		<ul style="list-style-type: none"> పిల్లలూ! మీరు చెప్పిన ప్రశ్నలకు జవాబులను మీ నోటు పుస్తకంలో రాయండి. పిల్లలూ! మీరు రాసిన జవాబును చదువండి. జవాబులోని తప్పులను విద్యార్థులచే చెప్పించి, నల్లబల్లపై రాస్తూ సరిచేస్తాను.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం															
		<p>అ) ధారాళంగా చదువండి అర్థం చేసుకొని చెప్పండి, రాయండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> పాఠం చదువండి. ఇచ్చిన పదాలు దేనికి చెందినవో పట్టికలో రాయండి. 76వ పేజీలోని ఈ కింది పట్టికను చూడండి. పదాలను రాయండి. <table border="1" data-bbox="549 719 967 943"> <thead> <tr> <th>నాగార్జునసాగర్</th> <th>కుంటాల</th> <th>లక్ష్మవరం</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </tbody> </table> <p>ఆ) పాఠం ఆధారంగా పట్టికలో వివరాలు రాయండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> పాఠంలోని పట్టికను ముందుగా చదివిస్తాను. తర్వాత పాఠాన్ని చదివిస్తాను. 	నాగార్జునసాగర్	కుంటాల	లక్ష్మవరం														<ul style="list-style-type: none"> పాఠం చదివి పట్టికలో రాయవలసిన పదాలు రాయుస్తాను. వాళ్ళు సరిగా రాసారో లేదో చూస్తాను. పట్టికలను అందరు విద్యార్థులచే చేయిస్తాను.
నాగార్జునసాగర్	కుంటాల	లక్ష్మవరం																	
7వ పీరియడ్	ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయండి. (స్వీయరచన)	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం. పునశ్చరణ : పిల్లలు మనం నిన్న వినడం - మాట్లాడడం, చదువడం అభ్యాసాలను పూర్తిచేశాము కదా! - 'నీటి అందాలు' గురించి మీకు తెలిసింది చెప్పండి. <p>II. సామర్థ్యసాధన - అభ్యాసం</p> <ul style="list-style-type: none"> పాఠ్యపుస్తకంలో 77వ పేజీలోని కింది ప్రశ్నలను నల్లబల్లపై రాస్తాను. <p>అ) చెరువువల్ల ఏయే ఉపయోగాలుంటాయో రాయండి.</p> <p>ఆ) నీళ్ళు ఉన్న ప్రదేశాలకు విహార యాత్రలకు పోతే ఎట్లాంటి జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.</p> <p>ఇ) నదుల మీద ఆనకట్టలు ఎందుకు కడుతారు?</p>		<ul style="list-style-type: none"> పిల్లలూ! ఇప్పుడు మీరు చెప్పిన ప్రశ్నలు మీ నోటు పుస్తకంలో రాయండి. మీరు సొంతంగా రాసిన జవాబులను చదువండి. తప్పుగా ఉన్న జవాబులను నల్లబల్లపై రాస్తాను. డాంట్లో ఉన్న తప్పును పిల్లలచే చదివించి, సరిచేస్తాను. 															

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> పై మూడు ప్రశ్నలను చదువండి. ఒక్కొక్క ప్రశ్న గురించి మాట్లాడిస్తాను. పిల్లలూ! మీరు ఒక్కొక్క వాక్యం చెప్పారు కదా! మీరు చెప్పిన వాక్యాలు అన్నీ కలిపి ఎవరైనా ఒకరు చెప్పండి. <p>III. అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> పిల్లలను నడుల మీద ఆనకట్టలు ఎందుకు కడుతారు? అని ప్రశ్నిస్తాను. జవాబులు విద్యార్థులచే చెప్పిస్తాను. 		<ul style="list-style-type: none"> ప్రశ్నలకు సరిపోయే జవాబు ఉందో, లేదో చూస్తాను. వాక్యాలు, క్రియలు, భావం సరిగా ఉందో లేదో చూస్తాను. తప్పులు ఉంటే చర్చ ద్వారా వారికి తెలియచేస్తూ సరిచేస్తాను.
8వ పీరియడ్	పదజాలం	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం. పునశ్చరణ : “నీటి అందాలు” పాఠం గురించి మీకు తెలిసినది చెప్పండి. <p>II. సామర్థ్యసాధన - అభ్యాసం</p> <p>అ) లో ఇచ్చిన కింది పదాల వరుసలో ఒక పదం వేరుగా ఉన్నది. దానిని గుర్తించండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> పిల్లలూ! 78వ పేజీలోని పదజాలంలోని (అ)లోని అభ్యాసాలు చదువండి. పిల్లలూ! మీరు చదివిన అభ్యాసంలో సంబంధంలేని పదం ఉంది గుర్తించారుకదా! దాని చుట్టూ ‘○’ చుట్టండి. <p>ఆ) ఆనకట్టకు సంబంధించిన పదాలు రాయండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> పిల్లలూ! ఆనకట్ట గురించి పాఠంలో చదివాము కదా! దానికి సంబంధించిన పదాలు చెప్పండి. 	పాఠ్యపుస్తకం పదాల ప్లాష్ కార్డులు నోటు పుస్తకం	<ul style="list-style-type: none"> ‘అ’ అభ్యాసంలోని వేరుగా ఉన్న పదాన్ని నోటు పుస్తకంలో రాయిస్తాను. తర్వాత పుస్తకంలో ‘○’ చుట్టిస్తాను. ఆనకట్టకు సంబంధించిన పదాలు పిల్లలచే చెప్పిస్తాను. చెప్పిన పదాలను నోటు పుస్తకంలో రాయిస్తాను. రాసిన వాటిని సరిచేస్తాను. పుస్తకంలో రాయిస్తాను. క్రింది పదాల కార్డులను ఉపయోగించి వీలైనన్ని వాక్యాలు రాయండి.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>పిల్లలు చెప్పిన పదాలను నోటు పుస్తకంలో రాయుస్తాను.</p> <ul style="list-style-type: none"> • నోటు పుస్తకంలో రాసిన పదాలు సరిజేసి పుస్తకంలోని ఖాళీలలో రాయుస్తాను. <p>ఇ) కింది పదాలను వరుసక్రమంలో రాయండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలు 78వ పేజీలోని (ఇ) అభ్యాసాన్ని చదువండి. ఉదాహరణ కూడా ఉంది చూశారు కదా! అదే విధంగా కింద ఇచ్చిన వాటిని సరిచేసి రాయాలి. • విద్యార్థులందరూ చదివిన తర్వాత వరుస క్రమం చెప్పిస్తాను. • విద్యార్థులు చెప్పిన క్రమాన్ని నల్లబల్లపై రాస్తాను. • పిల్లలచే చదివించి, పుస్తకంలో క్రమంలో రాయుస్తాను. 		<p>ఉదా: మేఘాలు, పంటలు, వర్షం, చెరువు, నది, ఆనకట్ట, కాలువలు, వ్యవసాయం, చేపలు, అంగడి, ఆదాయం, దుఃఖం, సంతోషం మొ॥</p> <p>పదాలతో ప్లాష్ కార్డులు తయారుచేసుకోవాలి. ఈ కార్డులను గ్రూపుల వారీగా ఇవ్వాలి.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ఒక్కొక్క గ్రూపు 5 వాక్యాలు తయారుచేయాలి. - అలా తయారుచేసిన వాక్యాలను నోటు పుస్తకంలో రాయుస్తాను. వాటిని సరిచేస్తాను.
9వ పీరియడ్	సృజనాత్మకత	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం. • పునశ్చరణ : పిల్లలూ! సంబంధంలేని పదాల గురించి తెలుసుకున్నారు కదా! కొన్ని చెప్పండి. - లక్షవరం, హుస్సేన్ సాగర్, గండిపేట, నిర్మల్. - వాన, ఆనందం, సుఖం, పంటలు. <p>II. సామర్థ్యసాధన - అభ్యాసం</p> <ul style="list-style-type: none"> • 78వ పేజీ తీసి 'సృజనాత్మకత' అభ్యాసం చదువండి. 		<ul style="list-style-type: none"> • విద్యార్థులచే చెరువు గురించి చర్చించిన పదాలను నల్లబల్లపై రాస్తాను. • నల్లబల్లపై రాసిన పదాల ఆధారంగా వాక్యాలు అందరిచే చెప్పిస్తాను. • వారి నోటు పుస్తకంలో రాసిన వాక్యాలు చర్చించి,

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాలలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> • చెరువు బొమ్మ గీయండి. రంగులు వేయండి. దాని గురించి రాయండి. • విద్యార్థులు గీసిన బొమ్మను చూస్తాను. • పిల్లలు చెరువు గురించి చెప్పిన వాక్యాలను చదివి, చర్చించి సరిచేస్తాను. 		<ul style="list-style-type: none"> • వారితోనే సరిచేయిస్తాను. • విద్యార్థులు చెరువు గురించి రాసిన అందరి వాక్యాలను చూస్తాను.
10వ పీరియడ్	భాషను గురించి తెలుసుకుందాం	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం. • పునశ్చరణ : విద్యార్థులచే నాగార్జునసాగర్ గురించి మీకు తెలిసినది చెప్పండి. <p>II. పాఠ్యాంశబోధన చర్చ - అవగాహన</p> <p>79వ పేజీలోని అభ్యాసాలను చదివిస్తాను.</p> <ul style="list-style-type: none"> • (అ) కింది పదాలు చూడండి, కింది పదాలలో అచ్చులతో, హల్లులతో మొదలయ్యే పదాలు విద్యార్థులచే చెప్పిస్తాను. చెప్పిన పదాలను సరిచేస్తాను. • (ఆ) అభ్యాసంలోని 4వ పేరాలో అచ్చులతో, హల్లులతో మొదలయ్యే పదాలు వేరుచేసి పట్టికలో రాయండి. • విద్యార్థులచే 4వ పేరా చదివిస్తాను. దాంట్లోని అచ్చుల పదాలు, హల్లుల పదాలు గుర్తింపజేస్తాను. 	<ul style="list-style-type: none"> • పాఠ్యపుస్తకం • నోటుబుక్కు 	<ul style="list-style-type: none"> • 79వ పేజీలోని (అ) లోని అచ్చులు, హల్లులతో మొదలయ్యే పదాలను గుర్తించిన వాటిని నోటు పుస్తకంలో రాయిస్తాను. • నోటు పుస్తకంలో రాసిన వాటిని సరిచేస్తా. • సరిచేసిన పదాలను పుస్తకంలోని పట్టికలో రాయిస్తాను. • 79వ పేజీలోని (ఆ)లోని అభ్యాసం చేయిస్తాను. - 4వ పేరాను చదివించి దానిలోని పదాలు అచ్చులతో, హల్లులతో మొదలయ్యే పదాలను గుర్తింపజేసిన తర్వాత నోటు పుస్తకంలో రాయిస్తాను.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> • (ఇ) కింది పదాలు చదువండి. గీతగీసిన అక్షరాల మధ్య ఉన్న తేడా గమనిస్తూ, స్పష్టంగా పలకండి. • విద్యార్థులచే ఉదా: అటక-అట మొదలగు పదాలను స్పష్టంగా చదివిస్తాను. దానిలోని అక్షరాలను ఒక్కొక్కటి గుర్తింపజేస్తాను. • వీటిల్లో పొట్టిగా పలికే వాటిని 'ప్రాస్వాలు' అని, దీర్ఘం తీసి పలికే వాటిని 'దీర్ఘాలు' అని తెలియజేస్తాను. 		<ul style="list-style-type: none"> • నోటు పుస్తకంలో రాసిన తర్వాత సరిచేయిస్తాను. • సరిచేసిన వాటిని పట్టికలో రాయిస్తాను. • 80వ పేజీలోని (ఇ) లోని అభ్యాసాన్ని చదివిస్తాను. అటక - అట ఇల - ఈగ ఉడత - ఊయల ఎలుక - ఏతం ఒకటి - ఒడ తేదాలు గమనిస్తూ చదివిస్తాను. • అచ్చులలో పొట్టిగా పలికే వాటిని 'ప్రాస్వాలు' అని, దీర్ఘంగా పలికే వాటిని 'దీర్ఘాలు' అంటారు అని తెలియజేస్తాను. నోటు పుస్తకంలో రాయిస్తాను. రాసిన వాటిని సరిచేస్తాను. • పాఠంలోని 74వ పేజీలోని 3వ పేరా చదివి ప్రాస్వాక్షర, దీర్ఘక్షర పదాలను వేరు చేయించి రాయిస్తాను. సరిచేస్తాను.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
	నేనివి చేయగలనా?	<p>పిల్లలు! పాఠం పూర్తి అయినది కదా! ఇప్పుడు 80వ పేజీలోని వాక్యాలు చదువండి.</p> <ol style="list-style-type: none"> దర్శనీయ స్థలాల గురించి చెప్పగలను. దీని గురించి చెప్పగలిగిన వాళ్ళు ఔను / అని చెప్పలేని వాళ్ళచే కాదు అని '✓' చేయిస్తాను. పాఠం చదివి పట్టికలో వివరాలు రాయగలను. అనే వాక్యం చదివించి చేయగలిగిన వారితో ఔను అని చేయలేని వారితో కాదు అని '✓' చేయిస్తాను. చెరువు వల్ల ఉపయోగాలు రాయగలను. రాయగలిగిన వారితో ఔను, అని, రాయలేని వారితో కాదు అని '✓' చేయిస్తాను. చిత్రం గీసి రంగులువేసి దాని గురించి రాయగలను. చిత్రం గీసి రాయగలిగిన వారితో ఔను, అని, రాయలేని వారితో కాదు అని '✓' చేయిస్తాను. 	<ul style="list-style-type: none"> పాఠ్యపుస్తకం నల్లబల్ల ఆటల చిత్రాలు <p>ఉన్న ప్లాష్ కార్డులు</p>	<ul style="list-style-type: none"> నేనివి చేయగలనా అనే వాక్యాలను కాదు అని '✓' చేసినవారితో ఏవేవి చేయలేకపోతున్నారో గుర్తించి వాటికి కృత్యాల ద్వారా చేయిస్తాను.

V. ఉపాధ్యాయుని తయారీ - సంసిద్ధత అదనపు సమాచార సేకరణ : నీటి అందాలకు చెందిన దర్శనీయ స్థలాల బొమ్మలు 'you tube' లోని దృశ్యాలు, పాఠం బోధించేటప్పుడు పిల్లలతో చర్చించేయడానికి ఆలోచించేసే ప్రశ్నల చార్టులు మొదలగునవి సిద్ధం చేసుకొన్నాను.

VI. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు : 'ఆలోచించి చెప్పండి' ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం ఆధారంగా ప్రశ్నించినప్పుడు పిల్లలు చర్చలో బాగానే పాల్గొన్నారు. అర్థసంగ్రహణ పీరియడ్లో నిఘంటువును ఉపయోగించడంలో పిల్లలకు మరింత అభ్యాసం అవసరం. 3, 4, 5 పీరియడ్లలో పాఠం బోధిస్తూ, ఆలోచించేసే ప్రశ్నలు అడిగినప్పుడు పిల్లలు వెంటనే స్పందించలేదు. గతంలో ఇలాంటి అలవాటు లేనందువల్ల కొంత సమయం పట్టింది. ఐతే క్రమంగా పుంజుకున్నారు. వినడం, మాట్లాడడం, ధారాళంగా చదువడం అభ్యాసాలను సులభవంగానే రాశారు. స్వీయరచన, సృజనాత్మక ప్రశ్నలను సొంతంగా రాయలేకపోయారు. వీటి గురించి మొదట మాట్లాడించి అవగాహన కల్పించి, జట్టుపని కల్పించినప్పుడు జట్లలో రాశారు. ఆ తర్వాత రెండవ పీరియడ్లో సొంతంగా రాయగలిగారు. అక్షర దోషాలు ఉన్నా పిల్లలు అనుభవాలను బాగానే రాయగలిగారు.

మాదిరి పాఠ్యప్రణాళిక - 4వ తరగతి

- I. పాఠం పేరు : పరోపకారం (కథ)
- II. పాఠానికి అవసరమైన పీరియడ్ల సంఖ్య : 12
- III. పాఠం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :
1. వినడం - ఆలోచించి మాట్లాడడం :
    - ◆ పరోపకారం కథ సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి.
    - ◆ తాగునీరు లేకపోవడంవల్ల కలిగే ఇబ్బందులు చెప్పగలగాలి.
  2. ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం :
    - ◆ పాఠం ఆధారంగా మాటలు ఎవరన్నారో చెప్పగలగాలి.
    - ◆ పాఠం ఆధారంగా సరియైన పదాలతో ఖాళీలను పూరించగలగాలి.
  3. ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం - స్వీయరచన :
    - ◆ నీలి యొక్క స్వభావం, ఆమెలోని మంచి లక్షణాల గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి.
    - ◆ 'పరోపకారం' కథను సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి.
  4. పదజాలం :
    - ◆ వివరణకు తగ్గ పదాన్ని గుర్తించి రాయగలగాలి.
    - ◆ పదాలను పయోగించి సొంతవాక్యాలు రాయగలగాలి.
    - ◆ అంత్యాక్షరంతో పదాలు రాయగలగాలి.
  5. సృజనాత్మకత :
    - ◆ పాఠంలో నీలి, రాకాసి మధ్య జరిగిన సంభాషణ రాసి నాటకీకరణ చేయగలగాలి.
  6. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం :
    - ◆ అవసరం ఉన్నచోట (. , ! ?) గుర్తులను రాయగలగాలి.

IV. పీరియడ్ల వారీగా విభజన ప్రణాళిక :

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
1వ పీరియడ్	నీలి అందాలు ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం	I. ఉపోద్ఘాతం 1. పలకరింపు : పిల్లలూ! బాగున్నారా! శుభోదయం. మీకు కథలంటే ఇష్టమేనా? మీకు ఎలాంటి కథలు ఇష్టం? చెప్పండి. మీకు తెలిసిన ఒక కథను చెప్పండి.		

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>2. ఉన్ముఖీకరణ : చిత్రం గురించి మాట్లాడించడం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! పాఠ్యపుస్తకంలోని 141వ పేజీలోని చిత్రం చూడండి. • బొమ్మలో ఎవరెవరున్నారు? • అక్కడ ఏం జరుగుతున్నది? • బొమ్మలో అబ్బాయి నీటిలో ఎట్లా పడిపోయి ఉంటాడు? • నీటిలో మునిగిన అబ్బాయిని ఎవరు రక్షించారు? • నీవెప్పుడైనా ఎవరికైనా సహాయం చేశావా? • ఇతరులకు సహాయం చేయడాన్ని ఏమంటారు? • బొమ్మనుచూసి కథను ఊహించి చెప్పండి. <p>(చిత్రం గురించి మాట్లాడిస్తూ చిత్రంలో ఎవరెవరు ఉన్నారు? వాళ్ళు ఏం చేస్తున్నారో అలాగే కథను ఊహించి పిల్లలతో చెప్పించాలి.)</p> <p>3. శీర్షికా ప్రకటన :</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ చిత్రంలో కథను ఊహించి చెప్పారు కదా! చిత్రాన్ని చూస్తుంటే ఒకబ్బాయి నీళ్ళలోపడిపోతుంటే ఇంకో అబ్బాయి కాపాడాడుతు-న్నట్టుగా ఉంది కదూ! ఇలా ఇతరులకు సహాయం చేసే ఒక కథ మీకు పాఠంగా ఉంది. ఆ కథ పేరు 'పరోపకారం' (పాఠం పేరు నల్లబల్లపై రాయాలి.) <p>4. నేపథ్యం :</p> <ul style="list-style-type: none"> • ఒక అమ్మాయి తన ప్రాణానికి కష్టం కలిగినా, ప్రాణాన్ని లెక్కచేయకుండా ఇతరులకు ఏవిధంగా సహాయం చేస్తుందో తెలియచెప్పడమే ఈ పాఠం ఉద్దేశం. 	<ul style="list-style-type: none"> • పాఠ్యపుస్తకం 	<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం గురించి మాట్లాడుకున్నాం కదా! చిత్రం ఆధారంగా మీ నోటుపుస్తకాలలో పదాలు రాయండి. • ఆ పదాలను ఉపయోగిస్తూ సొంతవాక్యాలు రాయండి. (పిల్లలు రాసిన వాటిని చర్చిస్తూ ఉపాధ్యాయుడు సరిచేయాలి.)

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>II. పాఠ్య విషయంపై చర్చ, అవగాహన</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! ఒక ఊరిలో ప్రజలకు నీటి సమస్య బాగా ఉండేది. వారు నీటి సమస్యతో ఎన్నో ఇబ్బందులు పడేవారు. ఆ ఊరిలోనే ఒక అమ్మాయి తన ప్రాణాల్ని లెక్కచేయకుండా ప్రజల నీటి సమస్యకు ఏం పరిష్కారం చేస్తుంది? ఎలా చేస్తుంది? అనేది ఈ కథ ద్వారా తెలుసుకుంటారు. (పాఠంలోని కథను టూకీగా చెప్పి ఆసక్తిని కలిగించాలి.) <p>III. పిల్లల అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! ఈ రోజు చిత్రం గురించి ఏమి మాట్లాడారు? • ఈ రోజు ఈ పాఠం గురించి ఏం మాట్లాడుకున్నాం? 		
2వ పీరియడ్	పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి. కృత్యాల నిర్వహణ	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం! ఎలా ఉన్నారు? 2. పునశ్చరణ : పిల్లలూ! నిన్న ఏ కథ గురించి మాట్లాడుకున్నామో? ఏం మాట్లాడుకున్నామో చెప్పండి. (4, 5 పిల్లలతో కథ గురించి చెప్పించాలి.) <p>II. పాఠ్య విషయంపై చర్చ, అవగాహన</p> <p>పిల్లలూ! నిన్న పరోపకారం కథ గురించి కొంత చెప్పాను కదా! ఇప్పుడు పాఠ్యపుస్తకంలోని 142, 143, 144 పేజీలలోని చిత్రాలను చూడండి. మాట్లాడండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> • చిత్రంలో ఎవరెవరున్నారు? • ఇంకా ఏమేమి కనబడుతున్నాయి? • అమ్మాయి అలా ఎందుకు భయపడుతుంది? 		

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాలలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> • రాక్షసి అమ్మాయి తో ఏం మాట్లాడుతుండవచ్చు. • వాళ్ళిద్దరి మధ్య ఏం జరిగి ఉండవచ్చు. • రాక్షసి, అమ్మాయి అలా సంతోషంగా ఉండడానికి కారణం ఏమిటి? (మౌఖికంగా క్లుప్తంగా కథను చెప్తాను / ఉపాధ్యాయుడు కథను చెప్పాలి.) <p>పిల్లల మౌనపఠనం :</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! నేను చెప్పిన కథను విన్నారు కదా! మీరందరు కథను మౌనంగా చదువుతూ అర్థంకాని పదాల కింద గీతగీయండి. <p>అర్థసంగ్రహణం :</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! పాఠం చదివారు కదా! మీకు అర్థంకాని పదాలకింద గీత గీశారు కదా! • గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలను పాఠ్యపుస్తకంలోని 148, 149, 150 పేజీలలోని 'పదాలు - అర్థాలు' పట్టిక చూసి తెలుసుకొని నోటు పుస్తకంలో రాయండి. • మీకు తెలియని పదాలకు అర్థాలను మీ మిత్రులను అడిగి లేదా నిఘంటువును చూసి తెలుసుకోండి. • మీరు తెలుసుకున్న అర్థాలను చెప్పండి. వీటిలో ఒక్కొక్కరు ఒక్కో సొంతవాక్యం చెప్పండి. (పిల్లలు చెప్పిన పదాలను, అర్థాలను నల్లబల్లపై రాయాలి.) • పిల్లలూ! ఇంకా మీకు అర్థాలు తెలియని పదాలుంటే చెప్పండి. నేను అర్థం వివరిస్తాను. 		<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! పదాలకు అర్థాలు చెప్పారు కదా! చెప్పిన పదాలు, అర్థాలు మీ నోటు పుస్తకాలలో రాయండి. • ఆ పదాలను ఉపయోగిస్తూ సొంతవాక్యాలు రాయండి. (పిల్లలు రాసిన వాటిని ఉపాధ్యాయుడూ చర్చిస్తూ సరిచేయాలి.) • వాక్యాలు రాయలేని పిల్లల కొరకు మరొక కృత్యం ఇస్తాను. • పిల్లలూ! పాఠం చదువండి. 'ది' అనే అక్షరం చివరగా ఉండే పదాలను వెతికి నోటుపుస్తకంలో రాయండి. • ఎవరు ముందుగా ఎక్కువ పదాలు రాస్తారో వారికి బహుమతి ఇస్తాను.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>(పిల్లలకు ఇంకా తెలియని పదాల అర్థాలను ఉపాధ్యాయుడు వివిధ సందర్భోచిత వాక్యాలతో అర్థం చేయించాలి.)</p> <p>III. అవగాహన - పరిశీలన పిల్లలూ! ఈ రోజు పాఠం చదివి అర్థాలు తెలుసుకున్నారు కదా!</p> <ul style="list-style-type: none"> • ఏ పదాలు మీకు బాగా నచ్చాయి? • మీకు నచ్చిన పదాలతో కొన్ని సొంతవాక్యాలు చెప్పండి. 		<ul style="list-style-type: none"> • పదాలన్నీ పాఠం నుండే వెతికి రాయాలి. (పిల్లలు రాసిన తరువాత వీటిని చదివిస్తాను.)
3వ పీరియడ్	-	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ బాగున్నారా! శుభోదయం! • పునశ్చరణ : పిల్లలూ! నిన్న మీరు విన్న పదాలకు అర్థాలను తెలుసుకున్నారు కదా! <p>- సంతోషం అన్న పదం ఉపయోగించి సొంతవాక్యం చెప్పండి.</p> <p>- వెరీగుడ్ పిల్లలూ! బాగా చెప్పారు</p> <p>II. పాఠ్య విషయంపై చర్చ - అవగాహన</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! పాఠం ముందుగా ఉన్న ప్రేరణ వాక్యాన్ని చదువుతాను. వినండి. (ఉపాధ్యాయుడు చదివి వినిపించాలి.) • పిల్లల బాహ్యపఠనం : పిల్లలూ! ఈ రోజు పాఠంలోని మొదటి పేరాను (పేజీ నెం. 142లోని పేరా మొత్తం) ధారాళంగా తప్పులు లేకుండా చదువండి. (ముగ్గురు పిల్లలతో చదివించాలి. ఉచ్చారణ దోషాలు సవరించాలి.) • అర్థ సంగ్రహణం చర్చ ద్వారా : - పిల్లలూ! కథలో నీలి అందరికీ తలలో నాలుకవలె ఉండేది అన్నారు కదా! అంటే మీకు ఏమర్థమయ్యింది? 		<p>(“చదువడం - అర్థం చేసుకొని చెప్పడం - రాయడం” సామర్థ్య సాధనకు అదనపు కృత్యం కల్పిస్తాను.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! అయినంత వరకూ పాఠం అర్థమయింది కదా! ఇప్పుడు మీరు జట్లుగా కూర్చోండి. ఇంతవరకు అయిన పాఠానికి మీరు ప్రశ్నలు తయారుచేయండి. కనీసం 10 ప్రశ్నలు రాయండి. అందులో 5 ప్రశ్నలు ఆలోచింపజేసేవిగా ఉండాలి.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం						
		<ul style="list-style-type: none"> - నీటి గురించి నీలి ఆలోచన చేసేది అన్నారు కదా! ఏం ఆలోచన చేసి ఉండవచ్చు? - నీవే నీలి స్థానంలో ఉండే ఏం ఆలోచన చేసేవాడివి? - కథలో జలపాతం నీటితో ఊరి చెరువు నిండేది అని ఉంది కదా! ఇంకా వేటిద్వారా చెరువు నిండుతది? - చెరువు ఎండిపోకుండా ఉండాలంటే ఏం జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి? - కలియ తిరగడం అంటే ఏమిటి? (ఈ విధంగా ప్రశ్నలడుగుతూ చర్చ జరుపుతూ అర్థ సంగ్రహణ చేయిస్తాను.) <p>III. అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! తలలో నాలుక అనే వదబంధాన్ని ఉవయోగించి సొంతవాక్యం చెప్పండి. • కలియ తిరగటం అన్న పదంతో సొంతవాక్యం చెప్పండి. 		<p>(పిల్లలు రాసిన వాటిని పరిశీలిస్తూ వారికి సూచనలిస్తుంటాను.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • రాయడం అయిపోయిందా పిల్లలూ! ఇప్పుడు ఒక్కొక్క జట్టులోంచి ఒకరు వచ్చి మీరు రాసిన ప్రశ్నలు చదివి వినిపించండి. <p>(పిల్లలు వినిపించిన ప్రశ్నలలో లోపాలుంటే వారితో చర్చిస్తూ సరిదిద్దుతాను.)</p>						
4వ పీరియడ్	పాఠ్యబోధన 143వ పేజీలో “బండరాయి నుండి 144వ పేజీలో దీవించింది ముసలామె” వరకు	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం! • పునశ్చరణ : - నిన్న ఎంత వరకు కథ చెప్పుకున్నాము? - తగినంత నీరు లేకపోతే ఎటువంటి ఇబ్బందులు ఎదుర్కొనవలసి వస్తది? <p>II. పాఠ్య విషయంపై చర్చ, అవగాహన</p> <ul style="list-style-type: none"> • విద్యార్థుల బాహ్యపఠనం : - ఇప్పుడు పేజీ 143లో ఉన్న పాఠం చదువు శ్రీనూ! (కొంత చదివాక ఆపాలి.) - అక్కడి నుండి నువ్వు చదువు గీతా! (ఇట్లా 3 లేక 4 గురు పిల్లలచేత పాఠం చదివిస్తాను.) 	<ul style="list-style-type: none"> • పాఠ్యపుస్తకం • నల్లబల్ల 	<p>“చదువడం - సామర్థ్యం సాధన కొరకు అదనపు కృత్యం”</p> <ul style="list-style-type: none"> • ఈ రోజు చదివిన పాఠ్య భాగంలోని నామవాచక / సర్వనామ, క్రియా పదాలను పట్టికలో రాయండి. <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>నామవాచకం</th> <th>సర్వనామం</th> <th>క్రియ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="height: 20px;"></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>(పిల్లలు రాసిన వాటిని సరిదిద్దుతాను.)</p>	నామవాచకం	సర్వనామం	క్రియ			
నామవాచకం	సర్వనామం	క్రియ								

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> ● ఉపాధ్యాయుడి ఆదర్శ పఠనం : <ul style="list-style-type: none"> - విద్యార్థులు చదివిన ఉచ్చారణ దోషాలు సవరిస్తూ విరామ చిహ్నాలు పాటిస్తూ భావయుక్తంగా పాఠం చదివి వినిపిస్తాను. ● అర్థ సంగ్రహణం : <ul style="list-style-type: none"> - నీలి సందులో తొంగి చూసింది కదా! ఎప్పుడెప్పుడు తొంగి చూస్తావు? - నీకు ఎప్పుడు సంతోషమయితది? - సంబురం అందరితో పంచుకోవడం అంటే ఏమిటి? ఎట్లా పంచుకుంటారు? - రాకాసిని చూడగానే నీలికి భయం అనిపించింది కదా! నీకు ఏమేం చూస్తే భయం అనిపిస్తది? అప్పుడేంచేస్తావు? - ముసలామె “మంచిగ బతుకు” అని దీవించింది కదా! దీవించేటప్పుడు ఇంకా ఏమేం అంటా ఉంటారు? - విలవిలలాడటం అంటే ఏమిటి? (ఈ విధంగా ఆలోచింపచేసే ప్రశ్నలడుగుతూ చర్చిస్తూ అర్థసంగ్రహణం చేయిస్తాను.) <p>III. అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> ● నీలి రాకాసి బెదిరింపుకి భయపడి ఊరుకున్నదా? ఏమని ఆలోచించింది? ● విలవిలలాడటం అన్న పదాన్నుపయోగించి సొంతవాక్యం చెప్పండి. 		
5వ పీరియడ్	పాఠ్యాంశ బోధన పేజీ 144లో “ముసలామె... ..ఊర్లోకి ఉరికింది” వరకు	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> ● పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం! ● పునశ్చరణ : <ul style="list-style-type: none"> - సంబురం అన్న పదానికి ఒక సొంతవాక్యం చెప్పండి. - సంతోషం అనే అర్థం వచ్చే మరొకొన్ని పదాలు చెప్పండి. 	<ul style="list-style-type: none"> ● పాఠ్యపుస్తకం ● నల్లబల్ల 	<p>“రాయడం - సామర్థ్యానికి అదనపు కృత్యాలు”</p> <ul style="list-style-type: none"> ● పిల్లలూ! పాఠంలోని కొన్ని

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>II. పాఠ్య విషయంపై చర్చ, అవగాహన</p> <ul style="list-style-type: none"> ● పిల్లల బాహ్యపఠనం : <ul style="list-style-type: none"> - పిల్లలూ! 144వ పేజీలో పాఠం చదువండి. (3 లేక 4 గురు పిల్లలచే పాఠం చదివిస్తాను.) ● ఉపాధ్యాయుడి ఆదర్శ పఠనం : <ul style="list-style-type: none"> - (విద్యార్థులు చదివిన దోషాలు సవరిస్తూ విరామ చిహ్నాలు పాటిస్తూ భావయుక్తంగా పాఠం చదివి వినిపిస్తాను.) ● అర్థ సంగ్రహణం : <ul style="list-style-type: none"> - జనం కోసం బతికే వాళ్ళని ఏమంటారు? - అందరూ కలిసి బండరాయిని జరిపారు కదా! ఇట్లా మీరందరూ కలిసి ఎప్పుడైనా ఏదైనా పనిచేశారా? - ఎప్పుడెప్పుడు ఆనందంతో ఎగురుతారు? - నీవు భయంతో ఎప్పుడెప్పుడు కండ్లు మూసుకున్నావు? - తల నిమరడం అంటే ఏమిటి? ఎప్పుడెప్పుడు, ఏ ఏ సందర్భాల్లో తల నిమరుతారు? (ఇట్లా ఆలోచింప చేసే ప్రశ్నలడుగుతూ పాఠంలోని కీలక అంశాలని అర్థం చేయిస్తాను.) <p>III. అవగాహన - పరిశీలన (రాకాసి మంచిదా? చెడ్డదా?)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● నీలి చేసిన పని సరియైదేనా? ● ముసలామె దీవెనతో ఆలోచనలో పడ్డ నీలి ఏమనుకుంది? ఏం చేసింది? ● రెండవసారి కనపడ్డ రాకాసిని చూసి నీలి భయపడ్డదా? లేదా? ఎట్లా చెప్పగలవు? 		<p>పదాలు నల్లబల్లపై రాస్తాను. వాటినుపయోగించి సొంతవాక్యాలు రాయండి.</p> <p>(నల్లబల్లపై పదాలు రాస్తాను.)</p> <ul style="list-style-type: none"> ● మంచిగ బతుకు ● విలవిలలాడుట ● సాహసం ● తలవంచుకొను ● ఆలోచనలోపడు ● సంబురపడు <p>(పిల్లలు రాసిన సమాధానాలు పరిశీలించి సరిదిద్దుతాను.)</p>

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
6వ పీరియడ్	వినడం ఆలోచించి మాట్లాడడం	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! కూర్చోండి. పునశ్చరణ : <ul style="list-style-type: none"> పరోపకారం కథను సొంతమాటల్లో చెప్పండి. కథలో నీకు బాగా నచ్చిన అంశం ఏమిటి? <p>II. సామర్థ్యసాధన - అభ్యాసం (145వ పేజీలోని వినడం - మాట్లాడడం సామర్థ్యం కింద ఉన్న ప్రశ్నలు నల్లబల్లపై రాస్తాను.)</p> <p>అ) నీలి అందరికీ తలలో నాలుక కదా! తలలో నాలుకలా ఉండడం అంటే ఏమిటో చెప్పండి.</p> <p>ఆ) తాగునీరు లేకపోతే కలిగే ఇబ్బందులు ఏమిటో చెప్పండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> పిల్లలూ! నల్లబల్లపై ఉన్న మొదటి ప్రశ్న చదువండి. ఒక్కొక్కరూ లేచి దాని జవాబు చెప్పండి. <p>(పిల్లలందరూ సమాధానం చెప్పిన తర్వాత ఒక్కరిచే సమాధానం క్రోడీకరింపజేసి పూర్తిగా చెప్పిస్తాను. రెండవ ప్రశ్నకు కూడా అదే విధంగా చెప్పిస్తాను.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> పాఠ్యపుస్తకం నల్లబల్ల ఆటల చిత్రాలు ఉన్న ప్లాష్ కార్డులు 	<p>ధారాశంగా చదువడం - అర్థం చేసుకోవడం</p> <ul style="list-style-type: none"> పిల్లలూ! ఇవి చూడండి (నల్లబల్లపై “ ” రాస్తాను) వీటిని ఇన్స్ట్రెడ్ కామాలు / తల కిందుల కామాలు అంటారు. పాఠం చదువండి. ఇటువంటి కామాలు పాఠంలో ఎక్కడెక్కడ ఉన్నాయో చూసి వాటి మధ్యలో ఉన్న వాక్యాల కింద గీతగీయండి.
7వ పీరియడ్	ధారాశంగా చదువడం, అర్థంచేసుకొని చెప్పడం, రాయడం సామర్థ్య సాధన	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! పునశ్చరణ : <ul style="list-style-type: none"> తాగునీరు కొరత వల్ల కలిగే ఇబ్బందులు కొన్ని చెప్పండి. <p>II. సామర్థ్య సాధన - అభ్యాసం</p> <ul style="list-style-type: none"> పిల్లలూ! నిన్న మీరు ఇన్స్ట్రెడ్ కామాల మధ్య ఉన్న వాక్యాల కింద గీత గీశారు కదా! ఇప్పుడు నేను వాటిలో నుండి ఒక వాక్యం చెబుతాను. అది ఎవరన్నారో మీరు చెప్పాలి. 		<ul style="list-style-type: none"> పిల్లలూ! ఇప్పుడు మీరు మీ పాఠ్యపుస్తకంలో 145వ పేజీలో 'చదువడం' సామర్థ్యం కింద ఉన్న (అ) (ఆ) అభ్యాసాలు తప్పలు లేకుండా రాయండి.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> • “కొండ కిందనే మా ఊరు. నన్ను ఏం చేయకు” ఈ మాట ఎవరన్నారు? • ‘జలపాతం సంగతి ఎందుకు చెప్పావు?’ ఈ మాటలు ఎవరన్నారు? <p>(ఇట్లా దాదాపు అన్ని వాక్యాలు ఎవరన్నారు అనేది వాక్యాలు చదువుతూ పిల్లలచేత చెప్పిస్తాను.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! ఇప్పుడు 145వ పేజీలోని ఈ ఖాళీలు నల్లబల్లమీద రాస్తాను. చదువండి. (“చదువడం” సామర్థ్యం కింది (ఆ) అభ్యాసంలోని వాక్యాలు నల్లబల్లపై రాస్తాను.) <ol style="list-style-type: none"> 1) నీలగిరిలోని వాళ్ళకు _____ బాధలు ఉన్నవి. 2) కొండమీద _____ కింద జలపాతం ఉన్నది. 3) కొండమీద _____ ఉన్నది. 4) నీలికి కొండమీద _____ కనిపించింది. 5) నీలి మంచితనం ముందు రాకాసి _____ 6) నీలి _____ గా ఊర్లోకి ఉరికింది. <p>(వారు చెప్పిన పదం సరియైనదో కాదో చర్చిస్తూ పాఠంలో ఆ పేరాలు మరొక మారు చదివిస్తూ సరియైన పదం చెప్పేలా ప్రోత్సహిస్తాను.)</p>		<p>(పిల్లలు రాసిన వాటిని చర్చిస్తూ దోషాలు సవరిస్తాను.)</p>
8వ పీరియడ్	ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం. “స్వీయరచన” సామర్థ్యసాధన.	<p>I ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : శుభాశీస్సులు పిల్లలూ! బాగున్నారా! • పునశ్చరణ : నిన్న మనం చదువడం, అర్థం చేసుకొని చెప్పడం సామర్థ్యంలోని 		<ul style="list-style-type: none"> • అందరూ సమాధానాలు రాశారు కదా! ఒకరు వచ్చి మీ జవాబు నల్లబల్లపై రాయండి.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>అభ్యాసాలు పూర్తి చేశాం కదా! ఇంకా పూర్తి చేయని వారెవరూ లేరు కదా! నరే! ఈ రోజు స్వీయరచన అభ్యాసాలు సాధిద్దాం!</p> <p>II. సామర్థ్య సాధన - అభ్యాసం (నల్లబల్లపై స్వీయరచన ప్రశ్నలు రాస్తాను.)</p> <p>అ) నీలి లాంటి కూతురు ఉండాలని అందరూ అనుకునేవారు కదా! అట్లా ఎందుకు అనుకునేవారో ఆలోచించి రాయండి.</p> <p>ఆ) 'పరోపకారం' కథను సొంతమాటల్లో రాయండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! మొదటి ప్రశ్న చదువండి. అందరూ నీలి లాంటి కూతురు ఉండాలని ఎందుకు అనుకునేవారో ఆలోచించి చెప్పండి. ఏవీ మంచి లక్షణాలు నీలికి ఉన్నాయి? <p>(పిల్లలందరూ చెప్పిన సమాధానాలు వింటూ కీలక అంశాలను నల్లబల్లపై రాస్తాను. ఒక విద్యార్థిచే క్రోడీకరింప చేస్తాను.)</p> <p>(అదే విధంగా రెండవ ప్రశ్నకు కూడా జవాబు అందరిచేత చెప్పిస్తాను.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! ఇప్పుడు మీరు ఈ జవాబులు నోటుపుస్తకాలలో రాయండి. <p>(పిల్లలు రాస్తున్న వాటిని పరిశీలిస్తాను. వారికి సహకరిస్తాను.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • జవాబులు రాయడం అయిపోతే ఒక్కొక్కరూ లేచి మీ సమాధానాలు చదువండి. • ఎవరి జవాబు బాగా వచ్చింది? వారికి అభినందనలను చెప్పండి. • ఎవరు సరిగా రాయలేకపోయారో వారి జవాబులు ఒక సారి పరిశీలిద్దాం. 		<p>(ఎక్కువ దోషాలతో జవాబు రాసిన విద్యార్థిని పిలిచి ఆ జవాబు నల్లబల్లపై రాయిస్తాను.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! ఈ జవాబు చదువండి. • దీని భావం సరిగ్గా ఉన్నదా? • వాక్యాలు సరియైన క్రమంలో ఉన్నాయా? • వాక్య నిర్మాణం సరిగ్గా ఉన్నదా? • ఉపయోగించిన పదజాలం సరియైనదేనా? దీనికన్నా మెరుగైన పదాలు ఏవైనా ఉపయోగించవచ్చా? • ఏవీ పదాలలో అక్షరదోషాలు ఉన్నాయి? • వాటిని సవరించి ఎట్లా రాస్తారు. <p>(ఈ విధంగా చర్చిస్తూ పిల్లలచేత సమాధానాన్ని సరిదిద్దుతాను.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ఇప్పుడు మీరు రాసిన సమాధానాలు ఈ విధంగా సరిచూసుకొని, దోషాలు

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
				<p>సవరించుకొని తప్పులు లేకుండా సమాధానాలు మీ పాఠ్యపుస్తకాలలో రాయండి. (పిల్లలు రాసిన సమాధానాలు సరిదిద్దుతాను.)</p>
9వ పీరియడ్	పదజాలం సామర్థ్యసాధన	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> ● పలకరింపు : పిల్లలూ బాగున్నారా! ● పునశ్చరణ : <ul style="list-style-type: none"> - నీలి గురించి చెప్పండి. - 'పరోపకారం' పదంలో సొంతవాక్యాలు చెప్పండి. <p>II. సామర్థ్య సాధన - అభ్యాసం</p> <ul style="list-style-type: none"> ● (పూర్తి తరగతి కృత్యం) విద్యార్థులను 2 గ్రూపులు చేయాలి. (కొన్ని పదబంధాలు రాసిన ప్లాష్ కార్డులు, మాటకారి, గాయకుడు, తిరుగుబోతు, పొగరుబోతు, తిండిపోతు, సోమరిపోతు, వనిరాక్షసుడు, బలవంతుడు, పనిమంతుడు మొదలగునవి.) పిల్లలూ! ఇక్కడ కొన్ని ప్లాష్ కార్డులు ఉన్నాయి. ఒక గ్రూపు నుండి ఒకరు వచ్చి కార్డు తీయాలి. వాటిపైన కొన్ని విశేషణ వదాలు ఉన్నాయి. ఎటువంటి లక్షణాలున్న వ్యక్తులకు ఈ విశేషణాన్ని ఉపయోగిస్తారో చెప్పాలి. (ఉదా: చాలా బలం కలిగి ఉన్నవాడు) (బలవంతుడు) ఇంకొక గ్రూపువారు ఆ పదం చెప్పాలి. సరియైన పదం చెపితే ఆ గ్రూపుకు ఒక పాయింట్. 	<ul style="list-style-type: none"> ● ప్లాష్ కార్డులు ● పాఠ్యపుస్తకం ● నోటుపుస్తకం ● నల్లబల్ల 	<ul style="list-style-type: none"> ● పిల్లలూ! ఆటలు బాగున్నాయా! ● ఇప్పుడు మీరు ఆడిన ఆటలకు సంబంధించిన అభ్యాసాలు 146వ పేజీలో ఉన్నాయి. ఈ పేజీలోని (అ) (ఇ) అభ్యాసాలు పాఠ్యపుస్తకంలో తప్పులేకుండా పూర్తి చేయండి. (పిల్లలు రాసిన వాటిని పరిశీలించి చర్చిస్తూ సరిదిద్దుతాను.)

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాలలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>(ఇలా కార్డులన్నీ అయిపోయే వరకు ఆడించాలి.)</p> <ul style="list-style-type: none"> అంత్యాక్షరి ఆట (పూర్తి తరగతి కృత్యం) అందరు పిల్లలను 4 గ్రూపులుగా చేస్తాను. నల్లబల్లకు ఎదురుగా 4 గ్రూపుల పిల్లలనూ 4 వరుసలలో నిలబెట్టాలి. నల్లబల్లపై నాలుగు కాలమ్స్ కొట్టాలి. ఒక్కో గ్రూపు వారు ఒక్కో కాలమ్ లో ఒక సరళ పదం రాసి వెనక్కి వెళ్ళిపోవాలి. గ్రూపులలోని 2వ విద్యార్థి వచ్చి ముందు పదంలోని చివరి అక్షరంతో మొదలయ్యే మరోపదం రాసి వెనక్కి వెళ్ళిపోవాలి. ఇట్లా ఏ గ్రూపు ముందుగా పూర్తి చేస్తే ఆ గ్రూపు గెలిచినట్లు. 		
10వ పీరియడ్	సృజనాత్మకత సామర్థ్యసాధన	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! పునశ్చరణ : <ul style="list-style-type: none"> ఎప్పుడూ తిరుగుతూ ఉండేవాణ్ణి ఏమంటారు? ఎప్పుడూ సోమరిగా ఉండేవాణ్ణి ఏమంటారు? <p>II. సామర్థ్య సాధన - అభ్యాసం</p> <ul style="list-style-type: none"> పిల్లలూ! నీలి, రాకాసి తో మాట్లాడింది కదా! వారిద్దరి మధ్య సంభాషణ ఎక్కడ జరిగింది? ముందు ఎవరు ఎవరితో ఏమన్నారు? గుర్తుచేసుకోండి. ఇప్పుడు మీరంతా జత, జతగా గ్రూపులుగా విడిపోండి. ఒకరు రాకాసిగా మరొకరు నీలిగా సంభాషణ చెప్పండి. 		<ul style="list-style-type: none"> సంభాషణ చాలా బాగా అభినయం చేశారు పిల్లలూ! ఇప్పుడు జట్టుగా కూర్చోని మీ నోటుపుస్తకాలలో ఈ సంభాషణ చక్కగా రాయండి. (పిల్లలు రాసిన సంభాషణ వారితో చర్చిస్తూ సరిదిద్దుతాను.)

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> • ముందు రాకాసి ఏమన్నది? దీనికి నీలి ఏం జవాబు చెప్పింది? (ఇట్లా ఆలోచించి మాట్లాడండి.) (10 నిమిషాలు సాధన చేయిస్తాను.) • పిల్లలూ! ఇప్పుడు ఒక్కొక్క జట్టు వచ్చి మీ సంభాషణ ప్రదర్శించండి. • అభినయంతో చేసి చూపండి. (ఈ విధంగా పిల్లలందరిచే సంభాషణ అభినయంతో ప్రదర్శింపచేసి దోషాలు స్వరిస్తాను.) 		
11వ పీరియడ్	భాషను గురించి తెలుసుకుందాం! పదజాలంలో (ఆ) అభ్యాసం	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ బాగున్నారా! శుభోదయం. • పునశ్చరణ : <ul style="list-style-type: none"> - రాకాసి నీలి మధ్య సంభాషణ రాశారు కదా! ఒకరు వచ్చి మీరు రాసిన సంభాషణ చదివి వినిపించండి. <p>II. సామర్థ్య సాధన - అభ్యాసం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! చూడండి. ఈ పదాలు చదువండి. వీటితో సొంత వాక్యాలు చెప్పండి. (నల్లబల్లపై పదాలు రాస్తాను.) <ol style="list-style-type: none"> 1. తలలో నాలుక 2. తల నిమరడం 3. పరోపకారం 4. జలపాతం 5. మంచితనం • మొదటి పదం చదివారా! తలలో నాలుక అంటే ఏమిటి? ఆ పదం ఉపయోగించి సొంతవాక్యం చెప్పండి. • తల నిమరడం అన్న పదబంధం ఉపయోగించి వాక్యాలు రాయండి. (ఇట్లా అన్ని పదాలకు పిల్లలచేత వాక్యాలు చెప్పిస్తాను.) • వెరీగుడ్! బాగా చెప్పారు పిల్లలూ! 	<ul style="list-style-type: none"> • పాఠ్యపుస్తకం • నల్లబల్ల 	<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! ఇప్పుడు 146వ పేజీలోని (ఆ) అభ్యాసంలోని పదాలకు సొంతవాక్యాలు మీ నోటుపుస్తకాలలో రాయండి. • తరువాత 147వ పేజీలోని భాషను గురించి తెలుసుకుందాంలో ఇచ్చిన పేరలో అవసరమైనచోట (, . ! ?) గుర్తులను రాయండి. (పిల్లలు రాసిన తర్వాత వాటిని సరిదిద్దుతాను.)

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> • ఇప్పుడు ఒకసారి విరామ చిహ్నాలను గుర్తుకు తెచ్చుకోండి. • వాక్యాంత బిందువు (ఫుల్స్టాప్) అంటే ఏమిటి? ఎక్కడ ఉపయోగించాలి? • కామా ఎక్కడ ఉంచాలి? ప్రశ్నార్థకం, ఆశ్చర్యార్థకం ఎక్కడ ఉపయోగించాలో చెప్పండి. (పిల్లలకు విరామ చిహ్నాలను పునశ్చరణ చేయిస్తాను.) 		
12వ పీరియడ్	నేనివి చేయగలనా? (స్వీయరచన)	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం. • పునశ్చరణ : కథను ఎవరైనా ఒకరు సొంతమాట్లో చెప్పండి. <p>II. సామర్థ్య సాధన - అభ్యాసం</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! పాఠం అందరికీ బాగా అర్థమయింది కదా! ఇప్పుడు మీరు పేజీ నం. 147లో “నేనివి చేయగలనా?” అభ్యాసం చూడండి. • వీటిలో ప్రశ్నలు చదవండి. • ఆ ప్రశ్నలకు మీరు సమాధానం చెప్పగలిగితే ‘ఔను’ మీద, చెప్పలేకపోతే ‘కాదు’ మీద ‘✓’ గుర్తు పెట్టండి. (పిల్లలు గుర్తులు పెడతారు.) • మొదటి ప్రశ్నకు ఎంత మంది ‘ఔను’ ఎంతమంది ‘కాదు’ పెట్టారు? • రెండవ ప్రశ్నకు ‘ఔను’ ఎంత మంది పెట్టారు? ‘కాదు’ ఎంతమంది పెట్టారు? (ఇట్లా అన్ని ప్రశ్నలకు ఔను, కాదు ఎంత మంది ‘✓’ పెట్టారో తెలుసుకుంటాను. ఏ సామర్థ్యంలో ఎక్కువ శాతం వెనుకబడి ఉన్నారో అంచనా వేసుకుంటాను.) 		<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలు ఏ సామర్థ్యంలో వెనుకబడి ఉన్నారో తెలుసుకొన్న తర్వాత ఆ సామర్థ్యానికి పునరభ్యసనం కల్పిస్తాను.

V. ఉపాధ్యాయుడి తయారీ, అదనపు సమాచార సేకరణ :

- పాఠంలోని ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం, ఎల్.సి.డిలో చూడడం.
- పాఠంలోని పదాలు - అర్థాల చార్టు సిద్ధం చేసుకొన్నాను.
- 'పరోపకారం' అనే భావన కలిగించేలా కొన్ని కథలు చెప్పడం.
- పాఠం కథను సి.డి. ద్వారా చూడం.
- 'సమూహ సంభాషణల చార్టు' సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ కోసం సిద్ధం చేసుకొన్నాను.

VI. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు :

- ఉన్ముఖీకరణ చిత్రాన్ని ఎల్.సి.డి ద్వారా చూసినప్పుడు పిల్లలు ఉత్సాహంగా పాల్గొన్నారు. చురుకుగా స్పందించి జవాబులు చెప్పారు.
- 'ఉపకారం' ఇతివృత్తానికి చెందిన కొన్ని సంఘటనలు పిల్లలతో మాట్లాడించినప్పుడు వారి స్థాయికి చెందినవి చెప్పడంలో పిల్లలు ఉత్సాహం ప్రదర్శించారు. పిల్లలకు అవకాశం ఇస్తే చెప్పగలరని అర్థమైంది.
- పద పట్టికలను చూసి అర్థాలు గ్రహించడం పిల్లలకు అలవాటు ఐంది. కాబట్టి నిఘంటువును ఉపయోగించ గల్గుతున్నారు. ఐతే పిల్లలందరికీ 1, 2 నిఘంటువులు సరిపోవడం లేదు. కనీసం ఒక్కొక్క గ్రూపుగా విభజించినప్పుడు గ్రూపుల సంఖ్యకు సరిపడినన్ని నిఘంటువులు అవసరం అనిపించింది.
- స్వీయరచన ప్రశ్నలకు పిల్లలు దోషాలతోనైనా రాయగల్గుతున్నారు. వాటిని చర్చ ద్వారా సరిదిద్దడం వల్ల ప్రయోజనం కనిపిస్తుంది.
- పిల్లలతో సంభాషణలు రాయించాలంటే మొదట పిల్లలతో మాట్లాడించాలి. ఆ తర్వాత బాగా రాయగలుగుతున్నారు.

మాదిరి పాఠ్యప్రణాళిక - 5వ తరగతి

- I. పాఠం పేరు : చెరువు
- II. పాఠానికి అవసరమైన పీరియడ్ల సంఖ్య : 10
- III. పాఠం ద్వారా సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలు :
1. వినడం - ఆలోచించి మాట్లాడడం :
    - ◆ గేయం రాగయుక్తంగా అభినయిస్తూ పాడగలగాలి.
    - ◆ గేయ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో చెప్పగలగాలి.
    - ◆ తాను చూసిన చెరువు గురించి మాట్లాడగలగాలి.
  2. ధారాళంగా చదువడం - అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం :
    - ◆ గేయం ఆధారంగా పట్టిక పూరించగలగాలి.
    - ◆ పేరా చదివి దానికి ప్రశ్నలు తయారుచేయగలగాలి.
  3. ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం - స్వీయరచన :
    - ◆ గేయంలోని కొన్ని వాక్యాలు ఎవరి గురించి అన్నారు? ఎందుకన్నారు? కారణాలు రాయగలగాలి.
    - ◆ గేయం ఆధారంగా చెరువు గురించి సొంతమాటల్లో రాయగలగాలి.
  4. పదజాలం :
    - ◆ ద్విత్వాక్షర, సంయుక్తాక్షర పదాలను పట్టికలో రాయగలగాలి.
    - ◆ ఇచ్చిన పదాలను పయోగించి సొంతవాక్యాలు రాయగలగాలి.
  5. సృజనాత్మకత :
    - ◆ సొంతంగా చెరువు మీద గేయాన్ని రాయగలగాలి. పాడి వినిపించగలగాలి.
  6. భాషను గురించి తెలుసుకుందాం :
    - ◆ సమాపక క్రియలు, అసమాపక క్రియలు ఉపయోగించి వాక్యాలు రాయగలగాలి.

IV. పీరియడ్ల వారీగా విభజన ప్రణాళిక :

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
1వ పీరియడ్	చెరువు ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం	I. ఉపోద్ఘాతం <ul style="list-style-type: none"> ● పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! ● చిత్రం గురించి మాట్లాడించడం : <ul style="list-style-type: none"> - తరగతిలోని పిల్లలందరిని ప్రశ్నల ద్వారా పాఠ్యోన్ముఖులను చేస్తాను. 		

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> - బొమ్మలో ఏమేమి కనిపిస్తున్నాయి? - నీటిని ఎక్కువ మొత్తంలో నిలువచేసే ప్రదేశాలు ఏవి? - మీ ఊర్లోని నీటి వసతులు ఏవి? - ఎక్కువ నీటిని నిలువచేసే ప్రాంతాలు మీ ఊర్లో ఉన్నాయా? చెప్పండి. - మీ ఊరిలో వ్యవసాయానికి నీరు ఎక్కడి నుండి వస్తుంది? • శీర్షికా ప్రకటన : పిల్లలూ! మనం ఈ రోజు 'చెరువు' పాఠం గురించి తెలుసుకుందాం. <div style="text-align: center;">చెరువు</div><p>(నల్లబల్లపై రాయాలి.)</p> II. పాఠ్యాంశ బోధన చర్చ, అవగాహన • నేపథ్యం / ఉద్దేశం : పిల్లలూ! చిత్రం కింద ఇవ్వబడిన ఉద్దేశాన్ని చదువండి. - చెరువులు ఏయే జీవులకు ఆవాసం చెప్పండి? - చెరువులు మనుషులకు ఏవిధంగా ఉపయోగపడుతున్నాయి. • గేయం పాడడం : - (ఉపాధ్యాయుడు గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడాలి.) • గేయాన్ని ఉపాధ్యాయుణ్ణి అనుకరిస్తూ పిల్లలు రాగయుక్తంగా పాడాలి. III. అవగాహన - పరిశీలన - చెరువు పాఠాన్ని రాగంతో పాడండి. - చిత్రం గురించి చెప్పండి. 		<ul style="list-style-type: none"> • ఉన్ముఖీకరణ చిత్రం ఆధారంగా పిల్లలు చెప్పిన పదాలు, నల్లబల్లపై రాస్తాను. • ఆ పదాల ఆధారంగా నోటు పుస్తకంలో వాక్యాలు రాయాలి. • ఆ వాక్యాలను చదివిస్తాను. సరిచేస్తాను.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
2వ పీరియడ్	పిల్లలూ! ఇట్లా చేయండి లోని కృత్యాలు నిర్వహించడం	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! పునశ్చరణ : <ul style="list-style-type: none"> - చిత్రంలో మీరు ఏమేమి చూశారు? - నీరు ఏ ఏ అవన రాలకు వాడుకుంటారు? - చెరువులు ఎందుకు ఉపయోగపడతాయి? <p>II. పాఠ్య విషయంపై చర్చ, అవగాహన</p> <ul style="list-style-type: none"> పాఠం గురించి మాట్లాడటం : <ul style="list-style-type: none"> - పాఠంలోని బొమ్మలు చూడండి. - బొమ్మ గురించి మాట్లాడండి. - చిత్రంలో ఎవరెవరు ఉన్నారు? వారు ఏమి చేస్తున్నారు? - చిత్రంలో ఉన్నట్లు మీ ఊరిలో చూశారా? పిల్లల బాహ్యపఠనం : <ul style="list-style-type: none"> - గేయాన్ని విద్యార్థులచే బాహ్యపఠనం చేయించాలి. ఉపాధ్యాయుని ఆదర్శపఠనం : <ul style="list-style-type: none"> - గేయాన్ని ఉపాధ్యాయుడు రాగయుక్తంగా, భావయుక్తంగా చదువాలి. (ఉపాధ్యాయుడు చదివిన తీరును విద్యార్థులంతా గమనించేటట్లు చూడాలి.) - గీత గీసిన పదాలకు అర్థాలను మీ మిత్రులను / ఉపాధ్యాయులను అడిగి తెలుసుకోండి అని చెబుతాను. <p>III. అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> - పాఠం చిత్రంలో ఏమేమి ఉన్నాయి? - అలుగు, సింగిడి, వొనరు పదాలకు అర్థాలు చెప్పండి. 	<ul style="list-style-type: none"> గేయం చార్టు నిఘంటువు పాఠ్యపుస్తకం పల్లెచిత్రాలుగల చార్టులు 	<ul style="list-style-type: none"> పాఠం చిత్రం ఆధారంగా చెప్పిన పదాలు నల్లబల్లపై రాస్తాను. నల్లబల్లపై రాసిన ఈ కింది పదాలతో సొంత వాక్యాలు చెప్పిస్తాను. - కింది పదాలకు సొంత వాక్యాలు రాయండి. <ol style="list-style-type: none"> పండుగ పొలం చెరువు ఎడ్లబండి రైతు చేపలు విద్యార్థులచే సొంతవాక్యాలు చెప్పిస్తాను. చెప్పిన వాక్యాలను నోటుబుక్కులో రాయమంటాను. రాసిన వాక్యాలను సరిచేస్తాను.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
3వ పీరియడ్	పాఠ్యబోధన గేయంలోని చెరువు... నుండి గొప్పకనికట్టు వరకు (60వ పేజీ) బోధిస్తాను.	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! పునశ్చరణ : <ul style="list-style-type: none"> గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడండి. పిల్లల బాహ్యపఠనం : (ఇద్దరు లేదా ముగ్గురు విద్యార్థులచే బాహ్యపఠనం చేయిస్తాను.) ఆదర్శపఠనం : <ul style="list-style-type: none"> ఉపాధ్యాయుని ఆదర్శపఠనం (పిల్లలూ! గేయం పాడారు కదా! ఇప్పుడు నేను పాడే గేయాన్ని వినండి.) <p>II. పాఠ్య విషయంపై చర్చ - అవగాహన</p> <ul style="list-style-type: none"> చెరువుకు, ప్రజల బతుకుగల సంబంధం ఏమిటి? చెరువు నిండిందంటే ఊరంతా ఎందుకు సంబరపడుతుంది. కట్టమైసమ్మకు బోనం ఎందుకు సమర్పించుకుంటారు? కరువు అంటే ఏమిటి? <p>III. అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> ఊరంతా సంబరంగా ఎప్పుడు ఉంటుంది. చెరువు నిండితే కరువు రాదంటారు ఎందుకు? 	<ul style="list-style-type: none"> పాఠ్యపుస్తకం గేయం చార్టు పల్లె చిత్రాల చార్టు 	<ul style="list-style-type: none"> గేయం ఆధారంగా ఈ కింది ప్రశ్నలకు జవాబులు అడిగి, రాయిస్తాను. 1. “ఏదాది పొడుగుత ఉండదీక కరువు” అంటే ఏమిటి? ఈ ప్రశ్నకు సంబంధించిన పదాలను నల్లబల్లపై రాయుతున్నాను. ఆ పదాలతో వాక్యాలు చెప్పిస్తాను. వాటిని నోటు పుస్తకంలో రాయుతున్నాను. నోటు పుస్తకంలో రాసిన వాటిని సరిచేస్తాను. 2. చెరువు నిండితే ఎందుకు కరువు రాదు చెప్పండి. 3. అలుగు ఎప్పుడు పారుతుంది? ఈ ప్రశ్నలకు విద్యార్థులచే చెప్పించి నోటు పుస్తకంలో రాయుతున్నాను. వాటిని చూసి సరిచేస్తాను.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
4వ పీరియడ్	పాఠ్యబోధన తూము... నుండి అలజడి వరకు (60వ పేజీ)	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! పునశ్చరణ : <ul style="list-style-type: none"> నిన్నటి గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడండి. బాహ్యపఠనం : <ul style="list-style-type: none"> (ఇద్దరు లేదా ముగ్గురు విద్యార్థులచే 3, 4 చరణాలు బాహ్యపఠనం చేయిస్తాను.) ఆదర్శపఠనం : <ul style="list-style-type: none"> (పిల్లలూ! గేయం పాడింది విన్నారు కదా! ఇప్పుడు నేను పాడే గేయాన్ని వినండి.) ఉపాధ్యాయుడు : <ul style="list-style-type: none"> రాగయుక్తంగా, భావయుక్తంగా పాడాలి. <p>II. పాఠ్య విషయంపై చర్చ - అవగాహన</p> <ul style="list-style-type: none"> చేను ఎప్పుడు ఊగుతుంది. ముత్తరాశన్నలు ఎప్పుడు మురుస్తారు? నట్టనడి అంటే ఏమిటి? <p>III. అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> రైతు ఎంతో ధీముగా ఎప్పుడు ఉంటాడు? పచ్చజెండా భూమి పట్టుకొని ఆడుతది అంటే ఏమిటి? 		<ul style="list-style-type: none"> ధాము, నట్టనడి, పులకరించుట, సింగిడి, వానరు మొ॥ పదాలకు పాఠం చదివి అర్థాలు చెప్పండి. చెప్పిన అర్థాలను నల్లబల్లపై రాస్తాను. నల్లబల్లపై రాసిన పదాలతో సొంతవాక్యాలు రాయండి. సొంతవాక్యాలను నోటు పుస్తకంలో సరిచేస్తాను.
5వ పీరియడ్	పాఠ్యబోధన గేయంలోని పశువుల మందలు .... బతుకు (61 పేజీ)	<p>I. ఉపోద్ఘాతం</p> <ul style="list-style-type: none"> పలకరింపు : శుభోదయం పిల్లలూ! పునశ్చరణ : నిన్నటి గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడండి. (3, 4 చరణాలు). 	పాఠ్యపుస్తకం గేయం చార్టు పల్లె చిత్రాల చార్టు	<ul style="list-style-type: none"> 5, 6 7 చరణాల సారాంశం చెప్పండి. విద్యార్థులు చెప్పిన ముఖ్యమైన పదాలను నల్లబల్లపై రాస్తాను.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాలలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<ul style="list-style-type: none"> • బాహ్యపఠనం : ఇద్దరు లేదా ముగ్గురు పిల్లలతో (5, 6 7 చరణాలు) • ఉపాధ్యాయుని ఆదర్శపఠనం : పిల్లలూ! గేయం పాడారు కదా! ఇప్పుడు నేను పాడిన గేయాన్ని వినండి. అని 5, 6 7 చరణాలను పాడతాను. <p>II. పాఠ్య విషయంపై చర్చ, అవగాహన</p> <ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలను ప్రశ్నించడం ద్వారా పాఠ్యాంశాన్ని చర్చిస్తాను. సమాధానాలను వారిచే చెప్పిస్తాను. • వశువక్షాదులకు చెరువులు ఏ విధంగా ఉపయోగపడతాయి? • చెరువులకు, పైసలకు గల సంబంధం ఏమిటి? • “బంతి తిరుగుత ఉంటే బతుకల్ల డైర్నం” అంటే ఏమిటి? (అర్థం చేసుకుని ఆలోచించే ప్రశ్నలు అడిగి పిల్లలచే సమాధానాలు చర్చ ద్వారా చెప్పిస్తాను.) <p>III. అవగాహన - పరిశీలన</p> <ul style="list-style-type: none"> • “ఊటలు” అనే పదానికి సొంతవాక్యం రాయండి. • జానపద కళలు అంటే ఏమిటి? • మెండు అనగా ఏమిటి? 		<ul style="list-style-type: none"> • నల్లబల్లపై రాసిన పదాల ఆధారంగా సొంతంగా సారాంశాన్ని రాయమంటాను. • విద్యార్థులు తమ నోటు పుస్తకంలో రాసిన సారాంశాన్ని సరిచేస్తాను.
6వ పీరియడ్	వినడం - ఆలోచించి చెప్పడం, ధారాళంగా చదువడం అభ్యాసాల సాధన	<p>I. వినడం - ఆలోచించి చెప్పడం అనే అభ్యాసానికి ఇచ్చిన ప్రశ్నలు అడుగుతాను.</p> <p>అ) చెరువు గేయాన్ని రాగంతో పాడండి. భావాన్ని సొంతమాటల్లో చెప్పండి.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • చెరువు గేయం యొక్క భావాన్ని సొంతమాటల్లో విద్యార్థులు చెప్పినప్పుడు

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
		<p>అ) ఈ పాటలో చెఱువు గురించి ఏమేమి చెప్పారు?</p> <p>ఇ) మీరు చూసిన చెరువు ఎట్లా ఉన్నదో చెప్పండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> • పై మూడు ప్రశ్నలు నల్లబల్లపై రాస్తాను. • ఇద్దరు లేదా ముగ్గురు పిల్లలతో గేయాన్ని పాడిస్తాను. • చెరువు గురించి పిల్లలచే మాట్లాడిస్తాను. • పిల్లలు చూసిన చెరువు ఎట్లా ఉన్నదో మాట్లాడిస్తాను. <p>అ) గేయాన్ని చదువండి. గేయం ఆధారంగా పట్టికను పూరించండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> - పిల్లలూ! 60, 61 పేజిలోని గేయాన్ని చదువండి. 62వ పేజిలోని పట్టికను చూడండి. కారణాలను చదివి ఫలితాలను పుస్తకంలో చూసి పుస్తకంలోని ఇచ్చిన అభ్యాసం కింద రాయండి. - ఉదా॥ 'అలుగు పారితే' ఏడాది పొడుగూత కరువు ఉండదు. (విద్యార్థులు రాసిన తరువాత నల్లబల్లపై రాస్తాను. తప్పులున్నచో సరిచేస్తాను. అందరు సరిగా రాసేటట్లు చూస్తాను.) • పట్టికను పూర్తిచేశాము కదా! ఇప్పుడు 62వ పేజిలోని పేరాను చదివి ప్రశ్నలు తయారుచేయండి. పిల్లలు రాసిన ప్రశ్నలు చదివించి నల్లబల్లపై రాసి సరిచేస్తాను. • సరిచేసిన వాక్యాలను పుస్తకంలోని 62, 63వ పేజిలలోని ఖాళీలలో రాయుస్తాను. 		<p>ముఖ్యమైన పదాలను నల్లబల్లపై రాస్తాను.</p> <p>నల్లబల్లపై రాసిన పదాలతో వాక్యాలు చెప్పిస్తాను. ఆ వాక్యాలను నోటు పుస్తకంలో రాయుస్తాను.</p> <p>నోటు పుస్తకంలో రాసిన వాక్యాలను సరిచేస్తాను.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 61వ పేజిలోని గేయాన్ని చదివి ప్రశ్నలను తయారుచేయమంటాను. విద్యార్థులు చెప్పిన ప్రశ్నలను నల్లబల్లపై రాస్తాను. నల్లబల్లపై రాసిన ప్రశ్నలను సరిచేస్తాను.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
7వ పీరియడ్	ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం (స్వీయరచన)	<p>ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాసినా ప్రశ్నలను నల్లబల్లపై రాస్తాను.</p> <p>అ) చెరువు చుట్టే మన బతుకు అని ఎందుకన్నారు?</p> <p>ఆ) పాఠం ఆధారంగా చెరువు గురించి రాయండి.</p> <p>ఇ) “బంతి తిరుగుత ఉంటే బతుకల్ల ధైర్మం” అని ఎవరు అన్నారు? ఎందుకు?</p> <p>పిల్లలూ! ప్రశ్నలను చదువండి. ఒక్కొక్క ప్రశ్న గురించి మాట్లాడండి. (నరైన జవాబువచ్చేలా మాట్లాడిస్తాను. పిల్లలూ! మీరు ఒక్కొక్కరు ఒక్కొక్క వాక్యం చెప్పారు కదా! ప్రశ్నకు పూర్తిగా జవాబు ఎవరు చెబుతారు? (పిల్లలతో ప్రశ్నలన్నింటికి పూర్తి జవాబు చెప్పిస్తాను.)</p>		<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలూ! ఇప్పుడు ఆ ప్రశ్నలకు జవాబులను మీ నోటు పుస్తకంలలో రాయండి. మీరు రాసిన జవాబులను చదువండి, తప్పులున్న జవాబును నల్లబల్లపై రాస్తాను. • పిల్లలూ! ఈ జవాబులో భావం సరిగా ఉన్నదా? • వాక్యాలలో ఏ ఏ తప్పులున్నాయో చెప్పండి. • ఏ పదాలు తప్పుగా ఉన్నాయి? అక్షరదోషాలు ఏమున్నాయి? పిల్లలచే పైవిధంగా సరియైన వాక్యాలు చెప్పిస్తాను. (పిల్లలచే చర్చ ద్వారా అక్షరాలను, పదాలను, వాక్యాల దోషాలను గుర్తింపజేసి, వారిచేతనే చేయిస్తాను. భావాన్ని పూర్తిగా సొంతమాటల్లో రాసేటట్లు తయారుచేస్తాను.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
8వ పీరియడ్	పదజాలం	<p>అ) 'అ'లో ఇచ్చిన ద్విత్వాక్షరం, సంయుక్తాక్షరం పదాలను పట్టికలో రాయండి. మీకు తెలిసినా మరికొన్ని పదాలు రాయండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం. • పునశ్చరణ : ద్విత్వాక్షరాలంటే ఏమిటి? చెప్పండి. ఉదా॥ పుట్ట, చుక్క, బువ్వ, వీటిని ఏ పదాలు అంటారు. - పిల్లలూ! 63వ పేజీలోని అ) అభ్యాసాన్ని చూడండి. - ద్విత్వాలు, సంయుక్తాలు అంటే తెలుసా? (ఉదా॥ ద్విత్వాక్షరం, సంయుక్తాక్షరం అంటే ఏమిటో వివరిస్తాను.) - ద్విత్వాక్షరాలు, సంయుక్తాక్షర పదాలకు ఉదాహరణలు చెప్పండి. - పాఠం చదువండి. పాఠంలో ఉన్న ద్విత్వాక్షర, సంయుక్తాక్షర పదాల కింద గీతలు గీయండి. జట్టుపని; పిల్లలందరిని జట్లవారిగా కూర్చోబెడతాను. - పాఠంలోని ద్విత్వ, సంయుక్తాక్షర పదాలను గుర్తించమంటాను. గుర్తించిన పదాలను చెప్పమంటాను. 		<ul style="list-style-type: none"> • జట్టువారీగా పిల్లలూ చెప్పిన ద్విత్వా, సంయుక్తాక్షర పదాలను నల్లబల్లపై రాయిస్తాను. దానిలోని తప్పులను విద్యార్థులచే సరిచేయిస్తాను. • 63వ పేజీలోని పట్టికలో ద్విత్వాక్షర పదాలు, సంయుక్తాక్షర పదాలను రాయించాలి. • రాసిన పదాలను చూసి సరిచేస్తాను. <p>అ) 'అ'లోని ఇచ్చిన పదాలలో రెండేసి పదాలు ఉపయోగించి సొంతవాక్యాలు రాయండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ఆ పదాలను చదివిస్తాను. ఇచ్చిన పదాలతో సొంతవాక్యాలు ఒక్కొక్కరిని చెప్పమంటాను. - వారు చెప్పిన వాక్యాలను ఇతర విద్యార్థులచే సరిచేయిస్తాను. - ఆ వాక్యాలను నోటు పుస్తకంలో రాయమంటాను.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 ని॥లు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 ని॥లలో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
				<p>- నోటు పుస్తకంలో రాసిన వాక్యాలను సరిచేస్తాను. 64వ పేజీలోని ఖాళీలలో ఇచ్చిన రెండు పదాలు ఉపయోగించి సొంతవాక్యాలు రాసేలా చేసి సరిచేస్తాను.</p>
9వ పీరియడ్	సృజనాత్మకత	<p>అ) చెరువు గురించిన పాట పాడుకున్నారు కదా! మీరు కూడా పాటరాయండి. చదివి వినిపించండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> • పలకరింపు : పిల్లలూ! శుభోదయం. • పునశ్చరణ : పిల్లలూ! చెరువు పాట పాడండి. • విల్లలు మనం కొత్తపాటను తయారుచేద్దామా? మా ఊరి చెరువు మాకెంతో ఇష్టం _____ _____ _____ • పిల్లలూ! మీకు ఈ పాట గురించి ఒక్కొక్క వాక్యం చెప్పండి. (చెరువు అంటే ఎందుకిష్టమో పిల్లలచే ఒక్కొక్క వాక్యం చర్చ ద్వారా మాట్లాడిస్తూ చెప్పిస్తాను.) • పిల్లలు చెప్పిన వాక్యాలను నల్లబల్లపై రాయుస్తాను. • నల్లబల్లపై రాసిన వాక్యాలలో దోషాలను గుర్తించ చేసి సరిచేయిస్తాను. పిల్లలూ! పాట పూర్తిగా వచ్చేటట్టు మాట్లాడిస్తాను. 		<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలందరిని వారు చెప్పిన వాక్యాల ఆధారంగా కొత్తపాటను నోటుబుక్లో రాయమంటాను. • నోటు పుస్తకంలో రాసిన పాటను చదివిస్తాను. • చదివిన పాఠంలోని దోషాలను క్రమంలో విద్యార్థులే సరిచేసేటట్టు చేస్తాను. • విద్యార్థులు నోటు పుస్తకంలో రాసిన కొత్తపాటను నేను సరిచేస్తాను. • పుస్తకంలోని 64వ పేజీలో విద్యార్థులందరిని వారు రాసిన పాటను ఖాళీలో రాసేటట్టు చూస్తాను.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
10వ పీరియడ్	భాషను గురించి తెలుసుకుందాం!	<ul style="list-style-type: none"> • అ) కింది క్రియ వదాలను చదువండి. వాటికి అసమాపక క్రియలు రాయండి. వాటి ఆధారంగా వాక్యాలు రాయండి. • ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలచే 64వ పేజీలోని క్రియ వదాలను చదివించాలి. (క్రియలు అంటే ఏమిటో, సమాపక క్రియలు అంటే ఏమిటో పిల్లలకు ఉదాహరణల ద్వారా వివరిస్తాను.) • పుస్తకంలో ఇచ్చిన క్రియా పదాలకు అసమాపక క్రియలను పిల్లలచే చెప్పిస్తాను. • వారు చెప్పినా అసమాపక క్రియాపదాలతో ఒక్కొక్కరిచే సొంత వాక్యం చెప్పిస్తాను. • పిల్లలు చెప్పిన అసమాపక క్రియాపదాలను నల్లబల్లపై రాస్తాను. ఆ) 2, 3, 4 పాఠాలలోని సమాపక, అసమాపక క్రియలున్న వాక్యాలు రాయండి. • 2, 3, 4 పాఠాలలోని సమాపక అసమాపక క్రియలున్న వాక్యాలను గుర్తించమంటాను. 		<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలు అసమాపక క్రియాపదాలతో చెప్పిన సొంతవాక్యాలను వారి నోటు పుస్తకంలో రాయమంటాను. • నోటు పుస్తకంలో రాసిన సొంతవాక్యాలను చదివిస్తాను. • వాటిలోని దోషాలను సరిచేస్తాను. • పిల్లలచే 64, 65 పేజీలోని ఖాళీలను, సొంతవాక్యాలు రాయమంటాను. వాటిని సవరిస్తాను. ఆ) విద్యార్థులు 2, 3, 4 పాఠాలలోని గుర్తించిన వాక్యాలను, చదువమంటాను. • వారు చదివిన వాక్యాలలో సమాపక, అసమాపక క్రియాపదాలను చెప్పమంటాను. • వారు సరిగా చెప్పినచో వాటిని 65 పేజీలోని ఖాళీలలో రాయమంటాను. • వారు సరిగా చెప్పలేకపోతే, దోషాలను గుర్తించి వివరించి రాయుస్తాను.

పీరియడ్ సంఖ్య	బోధనాంశం / సామర్థ్యం మొదటి 45 నిమిషాలు	బోధనావ్యూహాలు/ అభ్యసన అనుభవాలు	సామగ్రి	పిల్లలకు రెండవ 45 నిమిషాల్లో కల్పించే అభ్యాసం/మూల్యాంకనం
	నేనివిచేయగలనా?	<p>పిల్లలూ! పాఠం అర్థం అయింది కదా! ఇప్పుడు 65వ పేజిలోని నేనివిచేయగలనా? అభ్యాసం చూడండి.</p> <ul style="list-style-type: none"> • వీటిలో ప్రశ్నలు చదువండి. • ఆ ప్రశ్నలకు మీరు సమాధానం చెప్పగలిగితే 'జెను' మీద లేకపోతే 'కాదు' మీద (✓) గుర్తు పెట్టండి. (పిల్లలు గుర్తులు పెడతారు.) • మొదటి ప్రశ్నకు ఎంతమంది 'జెను' ఎంత మంది 'కాదు' పెట్టారు? (ఇలా అన్ని ప్రశ్నలకూ జెను, కాదు ఎంత మంది పెట్టారో తెలుసుకుంటాను. <p>ఏ సామర్థ్యంలో ఎక్కువ మంది వెనుకబడి ఉన్నారో అంచనా వేసుకుంటాను.</p>		<ul style="list-style-type: none"> • పిల్లలు ఏ సామర్థ్యంలో వెనుకబడి ఉన్నారో తెలుసుకొన్న తర్వాత ఆ సామర్థ్యానికి పునరభ్యసనం కల్పిస్తాను.

V. ఉపాధ్యాయుడి తయారీ, అదనపు సమాచార సేకరణ :

- చెరువు చిత్రం, పల్లె దృశ్యాల చార్టులు సిద్ధం చేసుకొన్నాను. వీటికి సంబంధించిన దృశ్యాలను యూట్యూబ్ నుండి సేకరించాలి. సృజనాత్మకత కోసం కొన్ని పొడిగించగలిగే గేయాలు సిద్ధం చేసుకొన్నాను. పదాలకు అర్థాలు కూడా ముందే సేకరించుకొన్నాను. పాఠం బోధించడానికి ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు సిద్ధం చేసుకొన్నాను.

VI. ఉపాధ్యాయుడి ప్రతిస్పందనలు :

- పిల్లలకు చెరువు గురించి బాగానే తెలుసు. కాబట్టి ప్రతి అంశంలో అనగా ఉన్నతీకరణ సందర్భంగా, పాఠం బోధించేటప్పుడు అడిగే ఆలోచింపజేసే ప్రశ్నలు అడిగినప్పుడు కూడా బాగా స్పందించారు. రకరకాలుగా జవాబులు చెప్పారు. చాలా సంతృప్తినిచ్చింది. సృజనాత్మకతలోని గేయం పొడిగించడానికి కొంత కృషి చేయాల్సి వచ్చింది. కొన్ని పరిచిత గేయాలను పాడించి, వాటిని పొడిగించడం గురించి అభ్యాసం చేయించిన తర్వాత పిల్లలకు అవగాహన కలిగింది. ఆ తర్వాత రాయగలిగారు.

Chapter-V

నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం

గత మూడు సంవత్సరాల నుండి నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం (సిసిఇ)ని అమలు చేస్తున్నాము. దీనికి అనుగుణంగానే నూతన పాఠ్యపుస్తకాలను కూడా రూపొందించుకున్నాం. ఐతే ఇన్ని సంవత్సరాలుగా నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం (సిసిఇ)పై అనేక శిక్షణలు పొందినప్పటికీనీ, వాటిని పాఠశాలల్లో అమలుచేస్తున్న సందర్భంలో ఉపాధ్యాయులకు అనేక సమస్యలు, సందేహాలు వస్తున్నాయి. సిసిఇ ని మరింత పటిష్టంగా ఎలా అమలు చేయాలో తెలుసుకుందాం.

నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం (సిసిఇ) ఏమి చెబుతోంది?

పిల్లల అభివృద్ధిని, ప్రగతిని ఎప్పటికప్పుడు అంచనావేసి, అందుకు అవసరమైన చర్యలు చేపట్టడం జరగాలి. దీనిని పరీక్షల ద్వారా లేదా ఇతర సాధనాల ద్వారా అంచనా వేయాలి. ఇది తరగతిలో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు జరుగుతున్నప్పుడు, తరగతి బయటకూడా పిల్లల ప్రగతిని నిరంతరం తెలుసుకోవాలి. పిల్లల ప్రగతి అంచనా అనేది కేవలం పాఠ్య విషయాలకే గాక, సహపాఠ్యాంశాలైన కళలు - సాంస్కృతిక విద్య, పని - కంప్యూటర్ విద్య, వ్యాయామ - ఆరోగ్య విద్య, విలువలు - జీవన నైపుణ్యాలు మొదలగు వాటిని కూడా సమగ్రంగా పరిశీలించి నమోదుచేయాలి. ఈ సహపాఠ్యాంశాలు, పాఠ్యాంశాలలోనే అంతర్లీనంగా ఉంటాయి. ఐతే వీటిని ప్రత్యేకంగా మూల్యాంకనం చేయాలి.

పైన చర్చించుకున్న అంశాలన్నీ కూడా విద్యార్థులలో సామర్థ్యాలను అభివృద్ధి పరచడానికి దోహదపడతాయి. ఈ నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం రెండు విధాలుగా నిర్వహించాలి.

1. నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం (Formative Evaluation)
2. సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం (Summative Evaluation)

1. నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం

బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు జరుగుతున్నప్పుడు, పిల్లలు ఎలా నేర్చుకుంటున్నారు? ఏమి నేర్చుకుంటున్నారు? ఎక్కడ వెనకబడ్డారు? దీన్ని ఎలా సరిదిద్దాలి? పిల్లల భాగస్వామ్యం ఎలా ఉంది? (కృత్యాల నిర్వహణ సందర్భంలో, ప్రాజెక్టులు చేస్తున్నప్పుడు) అనే అంశాలను అంచనావేస్తూ దానికి అనుగుణంగా ఎప్పటికప్పుడు చర్యలు తీసుకొని ప్రగతిని సాధింపజేయాలి.

ఆలోచించండి.....

ఈ పరిశీలనలు, రాతాంశాలు, పరీక్షలు ఇప్పుడే మనకు కొత్తనా? గతంలో ఈ సిసిఇ కంటే ముందే నిర్వహించలేదా? అందరం నిర్వహించినవాళ్ళమే. బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహిస్తున్నప్పుడు కూడా మధ్యమధ్యలో పిల్లలను లేపి ప్రశ్నించేవాళ్ళం, చర్చాకార్యక్రమంలో విద్యార్థులను భాగస్వాములను చేసేవాళ్ళం, నోటుపుస్తకాలు రాయించేవాళ్ళం, వాటిని సరిదిద్దేవాళ్ళం. పాఠం చివర ఉన్న అభ్యాసాలు చేయించేవాళ్ళం, పరీక్షలు కూడా నిర్వహించాం. ఇవన్నీ కూడా నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం అమలు కంటే ముందుగానే మనమంతా నిర్వహించాం. అవే అంశాలు ప్రస్తుతం సిసిఇ రూపంలో నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం (FA) పేరుతో అమలు చేస్తున్నాం. కాబట్టి మనమంతా అర్థం చేసుకోవాల్సిందేమిటంటే ఇదేమి కొత్త కార్యక్రమం కాదు. పిల్లల ప్రగతిని మాత్రమే ఇప్పుడు నమోదుచేస్తున్నాం.

నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం (FA) ఎలా చేయాలి?

నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం చేయడానికి ప్రధానంగా నాలుగు సాధనాలను ఉపయోగిస్తాం.

- (i) పిల్లల భాగస్వామ్యం, ప్రతిస్పందనలు
- (ii) రాత అంశాలు
- (iii) ప్రాజెక్టు పనులు
- (iv) లఘు పరీక్ష

i) పిల్లల భాగస్వామ్యం, ప్రతిస్పందనలు :

ఉపాధ్యాయుల సందేహాలు

- ◆ పిల్లల భాగస్వామ్యం, ప్రతిస్పందనలు, పుస్తకపఠనం, నివేదిక రాయడం ఎలా నిర్వహించాలి? వాటికి మార్పులు ఎలా కేటాయించాలి?
- ◆ అన్ని తరగతుల్లో ఒకే మాదిరిగా నిర్వహించాలా?

* తరగతుల వారీగా ఈ అంశాన్ని నిర్వహించే విధానం తెలుగులో ఈ కింది విధంగా ఉంటుంది.

తరగతి గదిలో బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహిస్తున్నప్పుడు పిల్లలు వివిధ రకాల ప్రక్రియల్లో పాల్గొనాల్సి ఉంటుంది. ఉదా. వ్యక్తిగత, జట్టు కృత్యాలలో, సామగ్రితో, ఉపాధ్యాయుడితో ప్రతిచర్యలు జరపాల్సి ఉంటుంది. ఈ క్రమంలో పిల్లల యొక్క భాగస్వామ్యం ఎలా ఉంది? వారు స్వేచ్ఛగా ప్రశ్నించగలుగుతున్నారా? పాఠ్యాంశ విషయాలు అవగాహన చేసుకొని తన అభిప్రాయాలను చెబుతున్నారా? చర్చల్లో చురుగ్గా పాల్గొంటున్నారా? జట్టు, ప్రాజెక్టు పనులలో తోటివారితో కలిసి పనిచేస్తున్నారా? మొదలైన అంశాలను పరిశీలించి తగిన మార్పులు కేటాయించాలి. తరగతి గదిలో ఉపాధ్యాయుడు అంచనావేసిన వివరాలను రోజువారీగా తన పాఠ్యప్రణాళికలో నమోదుచేయాలి.

అయితే 1, 2 తరగతుల విద్యార్థులకు పిల్లల భాగస్వామ్యం, ప్రతిస్పందనల గురించి పరిశీలించి నమోదుచేస్తే సరిపోతుంది. కాని 3, 4, 5 తరగతుల విద్యార్థులకు పిల్లల భాగస్వామ్యం, ప్రతిస్పందనలో భాగంగా పుస్తకపఠనం, నివేదిక రాయడం నిర్వహించాలి.

1, 2 తరగతులు

* 1, 2 తరగతులలో పరిశీలనల ద్వారా అంచనావేసి నమోదు చేయాలి. దీనికి 10 మార్కులు కేటాయించడం జరిగింది.

ఏమి పరిశీలించాలి?

- ◆ పాఠం చిత్రం ఆధారంగా మాట్లాడిస్తున్నప్పుడు.
- ◆ పిల్లలు పాల్గొన్న తీరు, ఆలోచించి ఇచ్చిన సమాధానాలు.
- ◆ గేయం పాడిన తీరు; అభినయం చేసిన తీరు.
- ◆ బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో పిల్లల ప్రతిస్పందనలు.
- ◆ వినడం, మాట్లాడటం సామర్థ్యానికి చెందిన ప్రశ్నల అభ్యాసాన్ని నిర్వహిస్తున్నప్పుడు.
- ◆ సృజనాత్మక అంశాల్లో పిల్లలు పాల్గొన్నతీరు. వారు ఇచ్చే విభిన్న / ప్రత్యేక సమాధానాలు. మొదలైన అంశాలలో పిల్లల యొక్క భాగస్వామ్యం ఆధారంగా ప్రగతి నమోదుచేయాలి.

3వ తరగతి

* 3వ తరగతిలో మౌఖికంగా పుస్తక పఠనం నిర్వహించాలి. దీనికి 10 మార్కులు కేటాయించడం జరిగింది.

ఎలా సమీక్షించాలి?

- ◆ 3 తరగతి విద్యార్థులను తమకు నచ్చిన పుస్తకం ఎంపిక చేసుకోమనాలి. ఉదా॥ కథలు, గేయాలు, మొ॥వి
- ◆ పుస్తకాన్ని ఇంటిదగ్గర చదువుకొనిరమ్మనాలి.
- ◆ మరుసటి రోజు పుస్తకం యొక్క ప్రాథమిక వివరాలు (పుస్తకం పేరు, రచయిత పేరు), కథాంశము (కథా సారాంశం సంక్షిప్తంగా చెప్పాలి), తాను చదివిన కథా పుస్తకంపై తన అభిప్రాయం. ఈ మూడు అంశాలను పిల్లలచేత మౌఖికంగా తరగతిలో చెప్పించాలి.
- ◆ వారు చెప్పిన తీరును పరిశీలించి మార్కులు / గ్రేడు కేటాయించాలి.

4, 5 తరగతులు

* 4, 5వ తరగతులలో పుస్తక పఠనం రాతపూర్వకంగా నిర్వహించాలి :

పుస్తక సమీక్ష నివేదిక ఎలా రాయాలి? : ఇది రెండు పేజీలకు మించరాదు. ఈ సమీక్ష తెలుగు నోటు పుస్తకంలో రాయాలి.

1. ప్రాథమిక వివరాలు : పాఠకుడు / పాఠకురాలి పేరు :
తరగతి :
చదివిన పుస్తకం :
రచయిత పేరు :
2. చదివిన అంశము : తాను చదివిన విషయం / కథను గురించి సంక్షిప్తంగా రాయాలి.
3. అభిప్రాయం : చదివిన విషయం గురించి, వాటిలోని పాత్రల గురించి, అభిప్రాయం రాయాలి.

నమూనా పుస్తక సమీక్ష

1. ప్రాథమిక వివరాలు :
విద్యార్థి పేరు : కె. దీపిక
తరగతి : 5వ
చదివిన పుస్తకం : పంచతంత్రం కథలు
రచయిత పేరు : -
పేజీలు : 20
వెల : 25/-

2. చదివిన అంశం

ఒక అడవిలో గాడిద, సింహం ఉన్నాయి. గాడిద సింహంతో స్నేహం చేసింది. ఒకరికొకరు సాయం చేసుకుంటూ ఆహారం సేకరించుకుంటారు. భద్రపరిచిన (మాంసం) ఆహారాన్ని సింహం మూడు భాగాలు చేసింది. మొదటి భాగం అడివి రాజు కావున తనకే అన్నది. వేటాడినందుకు రెండో భాగం అన్నది. మూడో భాగం బెదిరించి తీసుకుంటుంది. మోసం జరిగిందని, దుష్టులతో స్నేహం చేయకూడదని బాధపడుతూ గాడిద వెళ్ళిపోతుంది.

3. అభిప్రాయం :

ఈ కథ చదివిన తరువాత సింహం మోసబుద్ధి తెలిసింది. గాడిద సహాయం కోరి స్నేహం చేసింది. ఆహారాన్ని సంపాదించినాక గాడిదకు ఇవ్వకూడదని పథకం వేసింది. ఆ విధంగానే చంపుతానని బెదిరించి పంపివేసింది.

సింహం బలమైనది. దాని బుద్ధి మంచిది కాదు. అలాంటి స్నేహం కూడ మంచిపని కాదు. చెడ్డవారితో స్నేహం చేస్తే మనకే ప్రమాదం అని అర్థమైంది. ఇలాంటి స్నేహితులు మనలో ఉన్నప్పటికీ మనం వారిని నమ్మకూడదు మోసపోతాం.

ఎవరితోనైనా స్నేహం చేయాలంటే ఆలోచించాలని, చెడ్డవారితో స్నేహం చేయకూడదని ఈ కథ ద్వారా తెలుసుకున్నాను.

మార్కుల కేటాయింపు :

* 4, 5వ తరగతులలో పుస్తక పఠనం / నివేదిక రాయడం నిర్వహించినందుకు మార్కులను కింది విధంగా కేటాయించాలి.
మొత్తం 10 మార్కులకు గాను...

- ◆ చదివిన అంశము గురించి సమీక్షను సొంతమాటల్లో రాసినందుకుగాను 7మార్కులు కేటాయించాలి.
- ◆ రాసిన నివేదికను చదివి వినిపించేందుకు 3 మార్కులు కేటాయించాలి.

గమనిక : నివేదిక పిల్లలు సొంతమాటల్లో రాసేలా ప్రోత్సహించాలి.

ii) రాత అంశాలు :

ఉపాధ్యాయుల సందేహాలు

- ◆ రాతాంశాలుగా ఏయే అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి?
- ◆ ప్రతి పాఠానికి పిల్లలు అభ్యాసాలను సొంతంగా రాయలేకపోతున్నారు? వారి చేత ఎలా రాయించాలి?
- ◆ వీటికి మార్కులు ఎలా కేటాయించాలి?

* ఈ అంశానికి 10 మార్కులు కేటాయించడం జరిగింది.

పాఠ్యపుస్తకంలోని పాఠాలలో ఇచ్చిన అభ్యాసాలకు ప్రశ్నలకు సొంతంగా జవాబులు రాయడాన్ని 'రాతపనులు' అంటారు. పిల్లలు రాసిన అంశాలు ముఖ్యంగా నోటు పుస్తకాలు, స్వీయరచన అంశాలు, సృజనాత్మకత అంశాలు (కవితలు, గేయాలు, కథలు) అనగా పాఠ్యపుస్తకంలో "ఇవి చేయండి"లో సామర్థ్యాల వారీగా ఇచ్చిన అభ్యాసాలు, ప్రశ్నలను సొంతంగా జవాబులు రాయడాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకొని మార్కులు కేటాయించాలి.

తరగతిలో చాలా మంది విద్యార్థులు "ఇవి చేయండి" లోని సామర్థ్యాల వారిగా ఉన్న అభ్యాసాలను, ప్రశ్నలను ముఖ్యంగా స్వీయరచన, సృజనాత్మక వ్యక్తీకరణ అంశాలను రాయలేకపోతున్నారని సందేహం వెలిబుచ్చుతున్నారు.

పిల్లలు సొంతంగా రాయగలిగే సామర్థ్యం రావాలనే ఈ నూతన పాఠ్యపుస్తకాల్లో సంసిద్ధత పాఠాలను ఇవ్వడం జరిగింది. ఇవి రాయడం సామర్థ్యంలో వెనకబడిన పిల్లలకు ఎంతో ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. ఒక పద్ధతి ప్రకారం పిల్లలు అక్షరాలను గుర్తించడం, పదాలు, వాక్యాలు, సంభాషణలు, కథలు రాయగలిగే స్థాయికి తీసుకురావడానికి పాఠాల్లో కృత్యాలను ఇవ్వడం జరిగింది. తరగతిలో ఏ పిల్లవానికైనా సొంతంగా రాయగలిగే సామర్థ్యం ఉంటుంది. కానీ ఎక్కువగా తప్పులు రాస్తారు. ముఖ్యంగా అక్షర దోషాలు, వాక్యనిర్మాణంలో తప్పులు చేస్తారు. అయితే వీటిని సరిదిద్దడానికి పాఠ్యపుస్తకాల్లో స్వీయరచన, సృజనాత్మక కృత్యాలు ఇవ్వడం జరిగింది. ఇందులో పిల్లలచేత సొంతంగా రాయుస్తాము. రాసిన వారిలోంచి ఎక్కువగా తప్పులు రాసినవారిచేత బోర్డుపై రాయుస్తాము. దానిని పిల్లలతో చర్చిస్తూ సరిదిద్దుతాము. ఇలా పదే పదే అభ్యాసం చేయించడం ద్వారా పిల్లలు సొంతంగా రాయగలిగే స్థాయికి వస్తారు.

మార్కుల కేటాయింపు :

ఒక నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం వరకు పూర్తి అయిన పాఠాలకు ఒక్కో పాఠానికి 10 మార్కుల చొప్పున కేటాయించాలి. మళ్ళీ వాటి సరాసరి మార్కులను నమోదుచేయాలి. ఉదా : మొదటి FA వరకు 3 పాఠాలు పూర్తయినవి. ఒక్కొక్క పాఠంలోని అభ్యాసాలలోని ప్రశ్నలకు జవాబులు రాశారు. ప్రతి పాఠానికి సొంతంగా రాసిన విధానం ఆధారంగా 10 మార్కులకు ఎన్ని వేయాలో నిర్ణయించి నోటు బుక్కులో వేయండి. ఇలా ఒక ఫార్మేటివ్ వరకు పూర్తయిన పాఠాలకు వేసిన మార్కుల సగటును లెక్కించి మార్కులను నమోదు చేయండి.

iii) ప్రాజెక్టు పనులు :

ఉపాధ్యాయుల సందేహాలు

- ◆ ప్రాజెక్టు పనులు ఎప్పుడు నిర్వహించాలి? ఎలా నిర్వహించాలి?
- ◆ అన్ని Subjects ఉపాధ్యాయులు Project works ఒకేసారి ఇస్తున్నారు? దీంతో విద్యార్థులు ఒత్తిడికి లోనవుతున్నారు?
- * 1, 2 తరగతులకు ఇవ్వవలసిన ప్రాజెక్టుపనులు ఏవి?

తెలుగులో ప్రాజెక్టు పనులు 1, 2 తరగతులకు మౌఖిక ప్రాజెక్టులు లేదా పాఠానికి సంబంధించిన పదాలు కాని వాక్యాలు కాని చిత్రాలుకాని వార్తాపత్రికలను సేకరించమనడం, ప్రదర్శించడం వంటి ప్రాజెక్టు పనులు ఇవ్వాలి.

3, 4, 5 తరగతులలో ఒక్కో పాఠానికి ఒక్కొక్క ప్రాజెక్టుపనిని పాఠ్యపుస్తకంలో ఇవ్వడం జరిగింది. అభ్యసనం అనేది పాఠ్యపుస్తకం పరిధి దాటి కూడా జరగాలి. ఇందుకోసం విద్యార్థి అదనపు పఠనసామగ్రితో, సమాజ సభ్యులతో ప్రతిచర్యలు జరపడంవల్ల పిల్లల్లో భాషాభిమానం, భాషాభిరుచి పెరుగుతుంది. తద్వారా విద్యార్థి స్వతంత్ర పాఠకునిగా ఎదిగేలా చేయడం ప్రాజెక్టు పనుల ముఖ్య ఉద్దేశం.

ప్రాజెక్టు పనులు ప్రతి నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం (FA) నమోదు కంటే ముందే ఇవ్వాలి.

ఎలా ఇవ్వాలి?

- ◆ 3, 4, 5 తరగతులలో ప్రతి పాఠంలో ప్రాజెక్టుపని ఉంటుంది. ఐతే ప్రతి పాఠం అయిన వెంటనే ప్రాజెక్టుపని ఇవ్వరాదు.
- ◆ FA వరకు ఎన్ని పాఠాలు పూర్తైతే అన్ని పాఠాల ప్రాజెక్టు పనులను బోర్డుపై రాయాలి. వాటి నుండి పిల్లలకు ఒక్కొక్కరికి ఒకటి చొప్పున కేటాయించాలి.

ఉదా: FA-II వరకు 3 పాఠాలు పూర్తయ్యాయనుకుందాం! ఆ మూడు పాఠాలలోని ప్రాజెక్టు ప్రశ్నలు బోర్డుపై రాయాలి.

పిల్లలను, వాటి నుండి ఏదైనా ఒకటి ఎంపిక చేసుకోమనాలి. వారితో ఆ ప్రాజెక్టులు చేయించాలి. నివేదిక రాయించాలి.

ఎవరెవరు ఏ ప్రాజెక్టు తీసుకున్నారో నమోదు చేసుకోవాలి.

ఎలా చేయించాలి?

ప్రాజెక్టు నివేదిక కింది పద్ధతిలో రాయించాలి.

1. ప్రాథమిక వివరాలు : విద్యార్థి పేరు :
తరగతి :
విషయం :
ప్రాజెక్టు పేరు :
2. సేకరించిన అంశము : ఇచ్చిన ప్రాజెక్టు వివరాలను 2 పేజీలకు మించకుండా రాసుకురావాలి.
3. ముగింపు/ నేర్చుకున్న అంశాలు : చేసిన ప్రాజెక్టుపనిపై అభిప్రాయంతో ముగింపును రాయాలి. లేదా ప్రాజెక్టు పని వల్ల కలిగిన ప్రయోజనం లేదా ఏం నేర్చుకున్నారో రాయాలి.

సమూహ ప్రాజెక్టు పని

I. ప్రాథమిక సమాచారం :

- i) విద్యార్థి పేరు : బి. శివ
- ii) తరగతి : 5వ తరగతి
- iii) విషయం : తెలుగు
- iv) ప్రాజెక్టు పేరు : హైదరాబాదులోని దర్శనీయ స్థలాలు బొమ్మలు సేకరించడం.

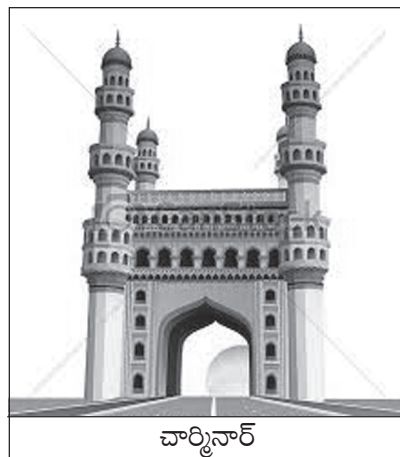
II. సమాచార సేకరణ:

హైదరాబాదులోని దర్శనీయ స్థలాల బొమ్మల కోసం సేను దుకాణానికి వెళ్ళాను. బొమ్మల చార్టు కొన్నాను. అందులో ఉన్న దర్శనీయ స్థలాల గురించి మా నాన్నను, మామను, అమ్మను అడిగి తెలుసుకొన్నాను. వారు చెప్పిన విషయాలు రాసుకొన్నాను.

సేకరించిన సమాచారం

హైదరాబాదులోని దర్శనీయ స్థలాలలో ముఖ్యమైనవి.

ప్రపంచంలోని అద్భుతమైన చారిత్రక కట్టడాలలో “చార్మినార్” ఒకటి. ఇది హైదరాబాద్ నగర నడిబొడ్డులో ఉంది. దీనికి 400 సంవత్సరాల చరిత్ర ఉన్నది. “చార్మినార్” అనగా “చార్ - మినార్” అంటే నాలుగు మినార్లు కలిగినది. మహమ్మద్ కులీ కుతుబ్ షా అనే రాజు 1591లో షేర్షా వ్యాధి నివారణకు గుర్తుగా కట్టించాడు.

చార్మినార్

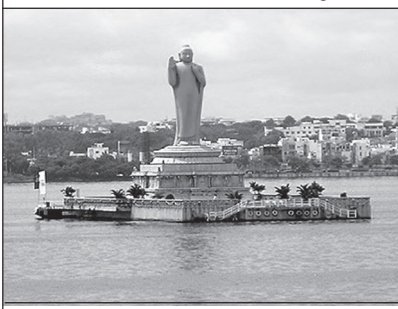
గోలుకొండ కోట

బిర్లా మందిర్

నెహ్రూ జులాజికల్ పార్క్

మాసేన్ సాగర్

హైదరాబాదులోని దర్శనీయ స్థలాలలో 'గోలుకొండ' ముఖ్యమైనది. దీనిలో అనేక రాచ మందిరాలు ద్వారాలు ఉన్నాయి. ఇది నిజాం రాజుల పాలనా కాలంలో నిర్మించబడింది. భక్త రామదాసును బంధించిన చెరసాల ఈ కోటలో ఉన్నది. తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పడ్డాక రాష్ట్ర ప్రభుత్వం స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం నాడు అధికారికంగా ఎగుర వేసే జెండాను గోలుకొండ కోటలో ఎగురవేయడం ప్రారంభించింది.

నాబత్ పహాద్ అనే చిన్న కొండ మీద నిర్మించిన మందిరం ఈ బిర్లా మందిర్ ఈ మందిరం కట్టించడానికి 10 సంవత్సరాలు పట్టింది. రాజస్థాన్ నుండి తెప్పించిన తెల్లని చలువరాతితో కట్టారు. ఈ గుడిలో మూల విరాట్ వెంకటేశ్వర స్వామితో పాటు శివుడు, హనుమంతుడు, లక్ష్మీ, గణపతి, సాయిబాబా మొదలగు దేవతలూ కూడా కొలువై ఉన్నారు. ఈ గుడిలో ప్రశాంతతకు భంగం కలగగూడదని బిర్లా మందిరం గంటలు కూడా ఏర్పాటు చేయలేదు. ఈ గుడిపైకి ఎక్కి చూస్తే అందమైన హైదరాబాదు నగర దృశ్యం కనిపిస్తుంది.

భారతదేశంలోనే అతిపెద్ద జంతు ప్రదర్శనశాల హైదరాబాద్ లో ఉన్నది. దీని పేరు "నెహ్రూ జులాజికల్ పార్క్". ఇది హైదరాబాద్ లో ఉన్నది. దీని పేరు "నెహ్రూజులాజికల్ పార్క్". ఇది హైదరాబాద్ లోని మీర్ ఆలమ్ చెరువు సమీపంలో ఉన్నది. దీనిని 1963లో నెహ్రూ పేరు మీద స్థాపించారు. ఇందులో దాదాపు 1500 జాతుల జంతువులు, పక్షులు మొదలైనవి ఉన్నాయి. ఇది 380 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో విస్తరించి ఉన్నది.

ఇది హైదరాబాద్ నగరపు నడిబొడ్డు ఉన్న ఒక మానవ నిర్మిత సరస్సు. నగరం యొక్క మంచినీటి మరియు సాగునీటి అవసరాలు తీర్చడానికి ముసీ నది ఒడ్డున దీనిని నిర్మించారు. మాసేన్ సాగర్ చుట్టూ గట్టుగా నిర్మించబడిన రోడ్డును 'టాంక్ బండ్' అంటారు. చెరువు మధ్యలో హైదరాబాదు నగర చిహ్నంగా ఒక ఏకశిలా బుద్ధ విగ్రహాన్ని 1992లో స్థాపించారు. చెరువుకు మరొక వైపు నెక్లెస్ రోడ్డు ఉన్నది. హైదరాబాద్ లోని ప్రజలకు ఆదివారం మరియు సెలవు

రోజులలో సాయంకాలం సరదగా గడపడానికి ఇది ఒక ఇష్టమైన ప్రత్యేక స్థలం.

III. ప్రాజెక్టు ద్వారా నేర్చుకొన్న విషయాలు

సాలార్ జంగ్ మ్యూజియం పారం చదివిన తర్వాత హైదరాబాదులో అంత చక్కటి ప్రదర్శన శాల ఉన్నదని తెలుసుకొని ఆశ్చర్యపోయాను. ఈ ప్రాజెక్టు పని ద్వారా హైదరాబాద్ లో మరెన్నో చూడదగిన ప్రదేశాలున్నాయని తెలుసుకొని ఆశ్చర్యంతో

పాటు ఆనందం కూడా కలిగింది. తెలంగాణ రాష్ట్రం కోసం ఉద్యమం జరిగేటప్పుడు హైదరాబాద్ కోసం తెలంగాణ, ఆంధ్ర పోట్లాడుకుంటున్నారని మా ఇంట్లో పెద్దవాళ్ళు మాట్లాడుకుంటుంటే విన్నాను. అప్పుడు అర్థం కాలేదు. హైదరాబాద్ కోసం ఎందుకు పోట్లాడుతున్నారో కాని హైదరాబాద్ ఎంత గొప్ప నగరమో ఇప్పుడు తెలిసింది. ఇక్కడ అడుగుడుగునా దర్శనీయ స్థలాలు ఉన్నట్టు తెలిసింది. ఈ ప్రదేశాలన్నీ చూడడానికి కనీసం వారం రోజులు పడుతుందేమో అనిపిస్తుంది.

ప్రతి ఏడాది వెళ్ళే విహారయాత్రలో మేము ఇంత వరకు హైదరాబాద్ పోలేదు. ఈసారి మా ప్రధానోపాధ్యాయుడిని హైదరాబాద్ తీసుకువెళ్ళమని అడుగుతాను. ఇలాంటి దర్శనీయ స్థలాల మరికొన్నింటి గురించి కూడా తెలుసుకోవాలని అనిపిస్తున్నది.

- ◆ ప్రాజెక్టుపని ఇచ్చినప్పుడు ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలకు తగిన సూచనలు ఇవ్వాలి.
- ◆ ఇచ్చిన ప్రాజెక్టుపని వ్యక్తిగతంగా చేయాలో? లేక జట్టులో చేయాలో చెప్పాలి.
- ◆ ప్రాజెక్టు పనిలోని సమాచారం ఎక్కడ దొరుకుతుందో పిల్లలకు ముందుగానే తెలియజేయాలి.

ఉదా: 3వ తరగతిలో వేమన శతకం పాఠంలో “శతక పద్యాలు సేకరించండి...” ప్రాజెక్టుపనిలో, సంబంధిత వివరాలు పాఠశాల లైబ్రరీలోగాని, గ్రామంలో ఉన్న లైబ్రరీలో దొరుకుతాయని తెలియజేయాలి.

- ◆ నివేదికలను పిల్లలచేత, వ్యక్తిగతంగా లేక జట్టులోనైనా రాయించాలి, తరగతిలో చదివించాలి.
- ◆ నివేదికల్ని ఉపాధ్యాయుడు - పిల్లలు చర్చించి, వాటిని సరిచేసిన తర్వాత తెలుగు నోటు పుస్తకంలో రాయించాలి.
- ◆ నివేదికల ఆధారంగా మార్కులు కేటాయించాలి.

ముఖ్యంగా పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు, ఉపాధ్యాయులు గుర్తుంచుకోవలసిన విషయం ఏమిటంటే... ఒక్కేసారి అన్ని సబ్జెక్టుల ఉపాధ్యాయులు ప్రాజెక్టుపనులు ఇవ్వరాదు. ప్రధానోపాధ్యాయుని సమక్షంలో వార్షిక ప్రణాళిక తయారు చేస్తున్నప్పుడు ప్రతి FA నమోదు చేస్తున్న నెలలో మొదటి వారం - తెలుగు, రెండవవారం - గణితం, మూడవ వారం - ఇంగ్లీష్, నాల్గవ వారం - పరిసరాల విజ్ఞానం వచ్చేలా చర్చించి పెడ్యూలు రూపొందించుకోవాలి. FA నిర్వహిస్తున్న నెల వరకు సిలబస్లో ఉన్న పాఠాలు పూర్తికానప్పటికీ ఆ పాఠాల నుండి కూడా ప్రాజెక్టుపనులు చేయించాలి. ఇలా ఒక పద్ధతి ప్రకారం నిర్వహిస్తే ఉపాధ్యాయులకు ఎలాంటి ఇబ్బందులు ఉండవు. పిల్లలకు ఎలాంటి ఒత్తిళ్ళు ఉండవు.

iv) లఘు పరీక్ష (Slip Test) :

ఉపాధ్యాయుల సందేహాలు

- ◆ లఘు పరీక్ష ఎప్పుడెప్పుడు నిర్వహించాలి. ఒక FA కు ఎన్ని నిర్వహించవచ్చు?
- ◆ లఘు పరీక్షలో ఎన్ని సామర్థ్యాలను పరీక్షించాలి? మార్కులు ఎలా నమోదుచేయాలి?

* ఈ అంశానికి 20 మార్కులు కేటాయించడం జరిగింది.

లఘు పరీక్ష అనేది ఒక నిర్దిష్ట సమయంలోగానీ, ముందుగా అనుకున్న తేదీలలోగానీ, పిల్లలకు ముందుగానే సమాచారం ఇచ్చిన తరువాతగానీ నిర్వహించేది కాదు. బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు నిర్వహిస్తున్నప్పుడు గానీ, పాఠ్యాంశబోధన తర్వాత గానీ నిర్వహించవచ్చు. ఈ పరీక్షను FA కు కనీసం ఒకటి నిర్వహించాలి. గరిష్టంగా 3 సార్లు కంటే ఎక్కువగా నిర్వహించరాదు.

ప్రతీ పరీక్షలో (Slip test) స్వీయరచనగానీ, సృజనాత్మకత అంశాలలోని ప్రశ్నలను తప్పనిసరిగా ఇవ్వాలి. మిగతా ప్రశ్నలు ఏ సామర్థ్యం నుండైనా తీసుకోవచ్చు.

ఒక నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం (FA) కొరకు నిర్వహించిన లఘు పరీక్షల్లో ఎందులో ఎక్కువగా మార్కులు వస్తాయో వాటిని రికార్డులలో నమోదుచేయాలి.

* లఘుపరీక్ష తెలుగు నోటు పుస్తకంలో రాయించాలి.

నమూనా లఘు పరీక్ష - 20 మార్కులు

I. క్రింది ప్రశ్నలకు సొంత వాక్యాల్లో కనీసం 5 లేక 6 వాక్యాల్లో జవాబు రాయండి.

1. మీరు జరుపుకున్న పండుగ గొప్పదనం గురించి రాయండి. (స్వీయరచన) 5 మార్కులు
2. 'చిట్టాల ఐలయమ్మ' ను వీర వనిత అని ఎందుకు అంటారు. (స్వీయరచన) 5 మార్కులు
3. మీ పాఠశాల వార్షికోత్సవానికి ఆహ్వానపత్రం తయారు చేయండి (సృజనాత్మకత) 5 మార్కులు
4. కింది పదాలను సొంత వాక్యాలలో ఉపయోగించండి. (పదజాలం) 5 మార్కులు

(అ) స్వేచ్ఛ (ఆ) ఆత్మ విశ్వాసం (ఇ) సమయస్ఫూర్తి (ఈ) పిసినారి (ఉ) వృధా

లఘుపరీక్ష (స్లిప్ టెస్ట్) - 1

5వ తరగతి (నమూనా ప్రశ్నపత్రం)

మార్కులు - 20

I. సామర్థ్యం : (ధారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకొని చెప్పడం, రాయడం) (5 మార్కులు)

అ) కింది పేరా చదువండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

ఆకలిగా ఉన్న ఒక తోడేలు తిండికోసం వెతుకుతూ ఉంది. ఊరి చివర ఒక ఇంట్లో చిన్న పిల్లవాడు ఏడుస్తూ ఉండటం. ముసలమ్మ వాణ్ణి బెదిరిస్తూ ఉండడం దాని చెవిన పడ్డాయి. దానితో తోడేలుకు ఆశపుట్టింది. “ముసలమ్మ పిల్లవాడిని బెదిరిస్తూ నీ ఏడుపు మానకపోతే నిన్ను తోడేలుకు ఇచ్చేస్తాను. అంటోంది ఆపకుండా ఏడుస్తున్న పిల్లవాణ్ణి ఎలాగైనా తనకే ఇస్తుందనుకొని అక్కడే గోడ పక్కన రాత్రి దాకా నిలబడింది. మళ్ళీ ముసలమ్మ మాటలు “పిల్లవాణ్ణి ఓదారుస్తూ “ఏడవకురా నాన్నా!” నిన్నేమీ తోడేలుకు ఇవ్వనులేరా” అది వచ్చినా దాన్ని నా కర్రతో కొట్టి చంపేస్తా “ఊర్కో నాన్నా” అంది వెంటనే తోడేలు భయంతో అక్కడి నుండి వెళ్ళిపోయింది.

◆ తోడేలు దేనికోసం వెతుకుతున్నది?

_____

◆ తోడేలుకు ఎందుకు ఆశపుట్టింది?

_____

◆ ముసలమ్మ పిల్లవాణ్ణి ఏమని ఓదార్చింది?

_____

◆ తోడేలు ఆకలి తీరిందా? లేదా?

_____

◆ పై పేరాకు సరియైన పేరు పెట్టండి.

_____

II. సామర్థ్యం : (స్వీయరచన) ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం. (5 మార్కులు)

అ) మనం మన జెండాకు ఎందుకు వందనం చేయాలి?

III. సామర్థ్యం : సృజనాత్మకత / ప్రశంస (5 మార్కులు)

అ) మీ గ్రామంలోని దేవాలయంలో లేదా గ్రామంలో జరిగే ఉత్సవం గురించి పోస్టరు తయారుచేయండి. ప్రదర్శించండి.

IV. సామర్థ్యం : పదజాలం, భాషను గురించి తెలుసుకుందాం.

(5 మార్కులు)

అ) కింది పదాల వరుసలో వేరుగా ఉన్న పదానికి ○ చుట్టండి.

1) రథోత్సవం	కళ్యాణోత్సవం	బ్రహ్మోత్సవం	ఏకాదశి
2) శ్రీరామనవమి	జాతర	హనుమాన్ జయంతి	శ్రీకృష్ణాష్టమి

ఆ) కింది వాక్యాలు చదువండి. గీతలు గీసిన పదాలకు అర్థాలు రాయండి.

1) ఆగస్ట్ 15, జనవరి 26, తేదీల్లో దేశమంతటా త్రివర్ణ కేతనం ఎగురవేస్తారు.

కేతనం = _____

2) వానకాలంలో ఆకాశంలో పర్జన్యాలు ముసురుకొస్తాయి.

పర్జన్యం = _____

3) పోలీసులు ముప్పురులు దొంగిలించిన సామాన్లను స్వాధీనం చేసుకున్నారు.

ముప్పురులు = _____

2. సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం

నిర్దిష్ట కాలపరిమితికి నిర్ధారించిన అంశాల ఆధారంగా ఆశించిన భాషాసామర్థ్యాలను ఎంతమంది పిల్లలు సాధించగలుగుతారు? లేదా ఒక విద్యార్థి ఎంతమేరకు సామర్థ్యాలను పొందాడో తెలుసుకోవడానికి దోహదపడేది సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం. సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనాన్ని సాధారణంగా రాతపరీక్షల ద్వారా, మౌఖిక పరీక్షల ద్వారా నిర్వహిస్తారు. ప్రభుత్వ ఆదేశాల ప్రకారం (G.O.No.1840, తేదీ : 09-06-2015) ఒక విద్యాసంవత్సరంలో దీన్ని రెండుసార్లు అంటే అక్టోబర్ లో ఒకసారి, మార్చిలో రెండోసారి నిర్వహించాలి.

సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం, ప్రశ్నపత్రం రూపొందించడానికి సూచనలు

- ◆ సంగ్రహణాత్మక పరీక్ష కోసం ఉపాధ్యాయుడే ప్రశ్నపత్రం తయారుచేసుకోవాలి.
- ◆ పూర్తయిన పాఠాల ఆధారంగా ప్రశ్నపత్రం రూపొందించుకోవాలి. సెప్టెంబర్ వరకు పూర్తయిన పాఠాల ఆధారంగా మొదటి సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం ప్రశ్నపత్రంలో ప్రశ్నలు ఉండాలి.
- ◆ రెండవ సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనంలో విద్యా సంవత్సరం పూర్తయ్యేనాటికి సాధించాల్సిన సామర్థ్యాలను దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రశ్నపత్రం తయారుచేయాలి.
- ◆ బట్టిపట్టి రాయడానికి, జ్ఞాపకం ఉంచుకొని రాయడానికి బదులు సొంతంగా ఆలోచించి రాసేలా ప్రశ్నలు ఉండాలి.
- ◆ పాఠ్యపుస్తకంలో 'ఇవి చేయండి' లో ఇచ్చిన ప్రశ్నలు లేదా అభ్యాసాలను ప్రశ్నాపత్రంలో ఇవ్వకూడదు.

- ◆ పిల్లలు తాము పొందిన జ్ఞానాన్ని దైనందిన జీవితంతో అన్వయించి జవాబులు రాసేలా ప్రశ్నలు ఉండాలి.
- ◆ రెండు గంటల సమయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రశ్నపత్రం తయారు చేసుకోవాలి.
- ◆ సంగ్రహణాత్మక మూల్యాంకనం 50 మార్కులకు ఉంటుంది.
- ◆ సామర్థ్యాల వారీగా కేటాయించిన భారత్వం ప్రకారం రాతపరీక్షకు ప్రశ్నపత్రం రూపొందించుకోవాలి.
- ◆ మౌఖిక పరీక్షకు కేటాయించిన మార్కులను మినహాయించి భారత్వపట్టిక ప్రకారం రాత పరీక్షకు ప్రశ్నపత్రం రూపొందించుకోవాలి. రాత పరీక్ష ప్రశ్న పత్రంలో మౌఖిక ప్రశ్నలు ఉండకూడదు.
- ◆ వినడం, ఆలోచించి మాట్లాడడం వంటి సామర్థ్యాలలో పిల్లలస్థాయిని మౌఖిక పరీక్ష ద్వారా అంచనావేయాలి. భారత్వం ప్రకారం వీటికి కూడా మార్కులు ఉంటాయి. అట్లే చదువడంలో పిల్లలు ధారాళంగా చదువడం గురించి కూడా పిల్లలను మౌఖికంగా అంచనావేయాల్సి ఉంటుంది. దీనికి కూడా మార్కులు ఉంటాయి. లేదా నిర్మాణాత్మక మూల్యాంకనం (Formative Evaluation) లోని పిల్లలస్థాయిని పరిగణనలోకి తీసుకొని నమోదుచేయాలి.
- ◆ ఒక సామర్థ్యానికి సంబంధించిన ప్రశ్నలన్నిటినీ ప్రశ్నపత్రంలో ఒకే దగ్గర ఇవ్వాలి.
- ◆ ప్రాజెక్టు పనులను ప్రశ్నపత్రంలో ఇవ్వరాదు.

సామర్థ్యాలవారీగా మౌఖిక, రాత పరీక్షల భారత్వం

క్ర. సం.	సామర్థ్యాలు	1,2 తరగతులు				3, 4, 5 తరగతులు			
		మౌఖికపరీక్ష		రాతపరీక్ష		మౌఖికపరీక్ష		రాతపరీక్ష	
		%	మార్కులు	%	మార్కులు	%	మార్కులు	%	మార్కులు
1.	వినడం, మాట్లాడడం	20%	10	-	-	10%	5	-	-
2.	ధారాళంగా చదువడం, అవగాహన చేసుకోవడం	10%	5	20%	10	10%	5	20%	10
3.	స్వీయరచన	-	-	40%	20	-	-	30%	15
4.	సృజనాత్మకత	10%	5	-	-	-	-	10%	5
5.	పదజాలం, వ్యాకరణాంశాలు	-	-	-	-	-	-	20%	10
6.	మొత్తం	40%	20	60%	30	20%	10	80%	40

3, 4, 5 తరగతులకు సంగ్రహణాత్మక పరీక్ష ప్రశ్నపత్రంలో సామర్థాల వారీగా ప్రశ్నల సంఖ్య

క్ర.సం	సామర్థం	ప్రశ్నల స్వభావం	జవాబులు రాయాల్సిన ప్రశ్నల సంఖ్య	మార్కులు
1.	చదువడం	<ul style="list-style-type: none"> పరిచిత గద్యం/పద్యం/గేయం (లక్ష్యాత్మకం) అపరిచిత గద్యం / గేయం (లక్ష్యాత్మకం) 	5 5	5 5
2.	రాయడం	<ul style="list-style-type: none"> వ్యాసరూప సమాధానాలు (రెండింటిలో ఒకటి రాయాలి) లఘు సమాధాన ప్రశ్నలు 	1 5	5 10
3.	సృజనాత్మకత	<ul style="list-style-type: none"> పరిచిత వ్యవహార రూపాలు 3 ఇస్తే ఒకటి రాయాలి. 	1	5
4.	పదజాలం, వ్యాకరణాంశాలు	<p>పదజాలం - లక్ష్యాత్మకం</p> <p>భాషాంశాలు - లక్ష్యాత్మకం</p>	5 5	5 5
5.	మొత్తం	<p>వ్యాసరూప - 1</p> <p>లఘు సమాధానం - 5</p> <p>వ్యవహార రూపాలు - 1</p> <p>లక్ష్యాత్మకం - 20</p>	27	40

→ ప్రశ్నల స్వభావం: 1, 2 తరగతులు

చదువడం : చదువడానికి 2 రకాల ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి.

◆ ఒక్కొక్కటి ఐదు మార్కులకు అనుగుణంగా లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలు తయారుచేయాలి.

◆ మొదటి రకం ప్రశ్నలు అక్షరాలకు, పదాలకు సంబంధించినవిగా ఉండాలి.

ఉదా: అక్షరాన్ని పదంతో జతపరచడం, పదాలలో, వాక్యాలలో అక్షరాన్ని గుర్తించడం, పదంలో లోపించిన అక్షరాన్ని రాయడం.

◆ రెండవది పదంలో తారుమారైన అక్షరాలను సరిచేసి రాయడం.

◆ ఒక్కొక్క ప్రశ్నకు ఒక మార్కు లేదా అరమార్కు చొప్పున మార్కులు కేటాయించాలి.

రాయడం : రాయడానికి 4 రకాల ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి. ఇవికూడా లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలు ఉండాలి.

◆ మొదటి రకంలో ఐదు ప్రశ్నలు అక్షరాలకు సంబంధించినవిగా ఉండాలి. (పర్ణమాల అక్షరాలు, గుణింతాలు, ఒత్తులు - అక్షరాలు రాయడం.)

◆ రెండవ రకం ఐదు ప్రశ్నలు పదాలకు సంబంధించినవిగా ఉండాలి.

ఉదా: చిత్రాలకు పేర్లు రాయడం, సొంతంగా పేర్లు రాయడం. (కూరగాయలు, పూల, వ్యక్తుల పేర్లు.)

- ◆ మూడవ రకం ప్రశ్నలు వాక్యాలకు సంబంధించినవిగా ఉండాలి.
ఉదా: చిత్రం ఆధారంగా వాక్యాలు రాయడం. పదాలతో సొంతవాక్యాలు రాయడం.
- ◆ నాల్గవ రకం ప్రశ్న దేని గురించైనా సొంతంగా వాక్యాలు / పేరా రాసేలా ఇవ్వాలి లేదా లఘు సమాధాన ప్రశ్నలు ఇవ్వవచ్చు.

→ ప్రశ్నల స్వభావం: 3, 4, 5 తరగతులు

I. ధారాళంగా చదువడం, అర్థం చేసుకోవడం :

- ◆ చదువడానికి రెండు రకాల ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి.
- ◆ పిల్లలు చదువగల్గుతున్నారా? లేదా తెలుసుకోవడానికి, చదివినదాన్ని అర్థం చేసుకోవడాన్ని అంచనావేయడానికి ప్రశ్నలు ఉండాలి.
- ◆ ఒక్కొక్కటి ఒక మార్కు చొప్పున ఐదు మార్కులకు లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి.
- ◆ వీటిలో ఒకటి తప్పనిసరిగా పేరా / గేయం ఇచ్చి పేరా ఆధారంగా ప్రశ్నించేలా ఉండాలి. అనగా బహుశైచ్చిక ప్రశ్నలు లేదా పేరా చదివి తప్పొప్పులు, ప్రశ్నలు రాయడం లేదా ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయడం, పేరాలోని కీలకాంశాలు రాయడం, సారాంశం రాయడం మొదలగునవి ఇవ్వాలి.
- ◆ రెండవ రకం ప్రశ్న పదాలు, వాక్యాలు, పేరాలు మొదలగునవి చదువగలుగుతున్నారా లేదా పరీక్షించడానికి అనువుగా ఉండాలి.

ఉదా: వాక్యంలోని పదాలను తారుమారు చేసి సరిచేయమనడం లేదా సన్నివేశం / కథావాక్యాలను క్రమం తప్పి ఇచ్చి వరుస క్రమంలో రాయమనడం, పేరాలోని వాక్యాలు తారుమారుచేసి, పేరాను సరిచేసి రాయమనడం మొదలగునవి.

II. ఆలోచించి సొంతంగా రాయడం (స్వీయరచన) :

- ◆ రాయడం అంటే పిల్లలు సొంతంగా తమ ఆలోచనలను, భావాలను రాయగలగడం. కాబట్టి బహుళ సమాధానాలు వచ్చేలా ప్రశ్నలు ఉండాలి. (Open ended Questions). పిల్లలు తమ అభిప్రాయాలను రాయగలగాలి.
- ◆ ప్రశ్నపత్రంలో ఇందుకోసం రెండు రకాల ప్రశ్నలు ఇవ్వవచ్చు. వీటిలో ఒకటి వ్యాసరూప సమాధాన ప్రశ్న అనగా తెలిసిన వాటి గురించి సొంతమాటల్లో 8, 10 వాక్యాలతో పేరా రాసేలా ఉండాలి.
ఉదా: మీరు జరుపుకునే పండుగ, సారాంశం రాయడం, భావాలు రాయడం మొదలగునవి.
- ◆ ఇందుకోసం 2 లేదా 3 ప్రశ్నలు ఇచ్చి ఒక దానిని రాయమనచ్చు.
- ◆ రెండవ రకం ప్రశ్నలు లఘు సమాధానం వచ్చేవిగా ఉండాలి. ఇవి కూడా పాఠంలోని విషయాన్ని జ్ఞాపకం ఉంచుకొని రాసేలా ఉండకూడదు. సొంతంగా ఆలోచించిరాసేలా ప్రశ్నలు ఉండాలి.
- ◆ రెండు, మూడు వాక్యాలలో సమాధానం రాసేలా ఉండాలి.

III. సృజనాత్మకత :

- ◆ పిల్లలు సొంతంగా కవితలు, కథలు, గేయాలు, సంభాషణలు, నినాదాలు ..... వంటివి రాయడం, పొడిగించడం, వివిధ వ్యవహార రూపాల్లో ప్రశ్నలు ఉండాలి.
  - ◆ పాఠాల్లోని సృజనాత్మక వ్యక్తికరణలోని అంశాల ఆధారంగా ప్రశ్నలు ఉండాలి. అయితే పుస్తకంలో ఇచ్చినవే ఇవ్వకూడదు. అలాంటి స్వభావం ఉన్న ఇతర వ్యవహార రూపాలను అడగాలి.
- ఉదా: చిత్రం ఆధారంగా సంభాషణలు రాయడం, కథను పొడిగించడం, ఇచ్చిన పదాలు, ఆధారాలకు లోబడి కథ రాయడం మొదలగునవి.
- ◆ వీటికి కూడా ఏవైనా 3 వ్యవహార రూపాలు ఇచ్చి ఒక దాన్ని రాయమనాలి.

IV. పదజాలం / భాషాంశాలు :

- ◆ వీటిలో పదజాలానికి, భాషాంశాలకు వేరు వేరుగా ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి.
- ◆ పదజాలం కోసం పదాలు ఇచ్చి, సొంతవాక్యాలు రాయమనడం, పదాలు ఇచ్చి సందర్భోచితంగా ఖాళీలను పూరించమనడం, గళ్ళనుడికట్టు, పదనిర్మాణం, సమానార్థకపదాలు, వ్యతిరేకార్థక పదాలు వంటివి కూడా ఇవ్వవచ్చు.
- ◆ పదాలకు అర్థాలు / నానార్థాలు / పర్యాయపదాలు రాయమన్నప్పుడు వాక్యరూపంలో ఇచ్చి అడగాలి.
- ◆ వీటికి ఒక్కొక్క మార్కు చొప్పున లేదా 1/2 మార్కు చొప్పున ప్రశ్నలు లక్ష్యాత్మకంగా ఇవ్వాలి.
- ◆ వ్యాకరణాంశాలకు కూడా లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలు ఇచ్చి పరీక్షించాలి.
- ◆ వీటికి కూడా పదజాలంలో వచ్చినట్లుగానే 1 మార్కు 1/2 మార్కుకు అనుగుణంగా లక్ష్యాత్మక ప్రశ్నలు ఇవ్వాలి.

◆ **జవాబుపత్రాలు దిద్దడం :-**

పిల్లలు రాసిన సమాధానాల ఆధారంగా మార్కులు కేటాయించాలి. జవాబుపత్రంలో పైన సామర్థ్యాల వారీగా మార్కులు, గ్రేడును నమోదు చేసుకోవాలి.

◆ **పిల్లల ప్రగతి నమోదు :-**

పిల్లలకు వచ్చిన మార్కుల ఆధారంగా పిల్లల ప్రగతిని గ్రేడుల రూపంలో సంబంధిత రిజిష్టరులో నమోదు చేయాలి. మార్కుల ఆధారంగా సామర్థ్యాల వారీగా మొత్తం గ్రేడును నమోదుచేయాలి.

◆ **గ్రేడు వివరాలు :-**

- 91 - 100 : A+
- 71 - 90 : A
- 51 - 70 : B+
- 41 - 50 : B
- 0 - 40 : C

- ◆ ఒక సామర్థ్యంలోనైనా లేదా తెలుగు సబ్జెక్టు మొత్తానికి కూడా పిల్లలకు వచ్చిన మార్కుల ఆధారంగానే గ్రేడును కేటాయించాలి. అయితే పిల్లలకిచ్చే ప్రగతి పత్రంలో మార్కుల ఆధారంగా కేవలం గ్రేడును నమోదుచేసి ఇవ్వాలి.

సంగ్రహణాత్మక ప్రశ్నపత్రం - తెలుగు

విద్యార్థి పేరు : _____

తరగతి : 1వ తరగతి

క్రమసంఖ్య : _____

మార్కులు : 50

సామర్థ్యం	వినడం మరియు మాట్లాడడం	ధారాళంగా చదువడం		స్వీయరచన	సృజనాత్మకత	మొత్తం
ప్రశ్నల సంఖ్య	మౌఖికం	మౌఖికం	రాత	రాత	మౌఖికం	-
కేటాయించబడిన మార్కులు	10	05	10	20	05	50
పొందిన మార్కులు						

(A) మౌఖిక పరీక్ష - 20 మార్కులు

I. వినడం - మాట్లాడడం

(10 మార్కులు)

1. కింది వాటిలో ఏదైనా ఒక గేయాన్ని పాడండి.

(5 మా)

అ) తకదినతోం - తకదినతోం

ఆ) రంగురంగుల ఉంగరం

ఇ) నాయన ఇంటికి వచ్చిండు

2. కింది వాటిలో ఏదైనా ఒకదాన్ని గురించి చెప్పండి.

(5 మా.)

అ) నీకు ఇచ్చిన ఆట

ఆ) మీకు ఇష్టమైన పక్షి

ఇ) నీకు నచ్చిన పండు

II. ధారాళంగా చదువడం.

(5 మార్కులు)

1. కింది వాటిలో ఏదైనా ఐదు పదాలను చదువండి.

అ) తబల

ఆ) కంజర

ఇ) కలం

ఈ) రజతం

ఉ) శనగ

ఊ) అనప

ఋ) పంజరం

ఎ) వసంతం

ఏ) పలక

ఐ) ఊట

III. సృజనాత్మకత

(5 మార్కులు)

1. బొమ్మ గురించి మాట్లాడండి.

2. ఈ చిలక బొమ్మ గురించి మాట్లాడండి.

3. మామ తెచ్చే _____

_____

అవ్వకు ఇచ్చే _____

_____ గేయాన్ని పొడిగించి చెప్పండి.

(B) రాత పరీక్ష - 30 మార్కులు

I. చదువడం

1. కింది వరుస పదాలలో వేరుగా ఉన్న పదాలు గుర్తించండి. వాటిని పక్క గడులలో రాయండి. (5 మా)

అ) అలక, అనప, అలక, అలక

ఆ) ఉరగం, ఉరగం, ఉరగం, ఉంగరం

ఇ) పంజరం, పంకజం, పంకజం, పంకజం

ఈ) జలం, జపం, జలం, జలం

ఉ) శకటం, శకటం, శతకం, శకటం

2. కింది ఖాళీలలో అవసరమైన చోట రం, గం, జం, చేర్చి రాయండి. ఆ పదాలు చదువండి. (5 మా)

అ) త _____ ఆ) క _____ ఇ) ఉంగ _____

ఈ) తగ _____ ఉ) బల _____ ఊ) తరం _____

ఋ) జల _____ ఎ) గ _____ ఏ) రం _____

ఐ) జ _____

II. రాయడం (20 మార్కులు)

1. గళ్ళలోని అక్షరాలతో పదాలు రాయండి. (5 మా)

త	బ	ల
కం	జ	ర
ఉం	గ	రం

అ) _____

ఊ) _____

ఆ) _____

ఋ) _____

ఇ) _____

ఎ) _____

ఈ) _____

ఏ) _____

ఉ) _____

ఐ) _____

2. కింది అక్షరాలు కలిపి చదువండి. రాయండి.

(6 మా)

అ   ర _____
           లక _____
           టక _____

శ   కలం _____
           తకం _____
           కటం _____

జ   త _____
           లగ _____
           లజ _____

ర   కం _____
           జతం _____
           జం _____

3. కింది బొమ్మలు చూసి పేర్లు రాయండి.

(4 మా)

_____
 _____

_____
 _____

_____
 _____

_____
 _____

4. కింది అక్షరాలతో పదాలు రాయండి.

(5 మా)

అ   అ   ఉ   క   గ   జ   ట   త   న   ప   వ   ర   శ   ం

రెండక్షరాల పదాలు	మూడక్షరాల పదాలు	నాలుగక్షరాల పదాలు

సంగ్రహణాత్మక ప్రశ్నపత్రం - తెలుగు

విద్యార్థి పేరు : _____

తరగతి : 2వ తరగతి

క్రమసంఖ్య : _____

మార్కులు : 50

సామర్థ్యం	వినడం మరియు మాట్లాడడం	ధారాళంగా చదువడం		స్వీయరచన	సృజనాత్మకత	మొత్తం
ప్రశ్నల సంఖ్య	మౌఖికం	మౌఖికం	రాత	రాత	మౌఖికం	-
కేటాయించబడిన మార్కులు	10	05	10	20	05	50
పొందిన మార్కులు						

(A) మౌఖిక పరీక్ష - 20 మార్కులు

I. వినడం - మాట్లాడడం

(10 మార్కులు)

1. కింది వాటిలో ఏదైనా ఒక గేయాన్ని పాడండి.

(5 మా)

- అ) సన్నసన్న జల్లుల్లా వలలో
- ఆ) అల్లో నెరడల్లో .....
- ఇ) తానే తందాన

2. కింది ఏదైనా ఒకదాని గురించి చెప్పండి.

(5 మా.)

- అ) మీకు నచ్చిన పూలు? ఎందుకు?
- ఆ) మీరు చూసిన చెరువు.
- ఇ) నీకు నచ్చిన జంతువు.

II. ధారాళంగా చదువడం.

(5 మార్కులు)

1. కింది పదాలలో తేడాను గుర్తిస్తూ చదువండి. (కింది వాటిలో ఏదైనా ఒక అంశం చేయించాలి.)

1) కయ - కాయ	6) చిమ - చీమ
2) పట - పాట	7) సిస - సీసా
3) మమ - మామ	8) జడ - జాడ
4) జమ - జామ	9) వరం - వారం
5) తత - తాత	10) కరం - కారం

III. సృజనాత్మకత

(5 మార్కులు)

1. కింది వాటిలో ఏదైనా ఒక అంశం గురించి చెప్పండి.

అ) సంభాషణ ఊహించి చెప్పండి.

ఆ) చిత్రాన్ని చూసి (చెప్పండి.) దాని గురించి చెప్పండి.

ఇ)   బొమ్మల ఆధారంగా కథలు చెప్పండి.

(B) రాత పరీక్ష - 30 మార్కులు

I. చదువడం

(10 మార్కులు)

1. కింది పదాలలో అక్షరాలు సరిచేసి రాయండి.

(5 మా)

అ) లువలుక _____ ఈ) చీలవూసం _____
 ఆ) దాగపొలు _____ ఉ) సీడిజ _____
 ఇ) హోరవలూ _____

2. కింది అక్షరాలు కలుపుతూ పదాలు చదువండి - రాయండి.

(5 మా)

పి _____ చె _____
 పు _____ త _____
 అ _____ ట్ట _____ బ _____
 గి _____ న _____
 చి _____ పి _____

II. రాయడం

(20 మార్కులు)

1. కింది పట్టికలో సూచించిన అక్షరంతో మొదలయ్యే పదాలు రాయండి.

(5 మా)

జ	గ	చ	ద	న

ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక

2. కింది గళ్ళలోని అక్షరాలు చదువండి. వాటితో ఏర్పడే పదాలు (10) రాయండి.

(5 మా)

తే	రె	జ్జ	గే	ల
తు	కే	నే	రు	దె
కా	పా	కు	లు	బు
పూ	టు	కి	క	డు
సై	మె	త	మై	డ

ఉదా॥ గేదె

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

3. కింది బొమ్మలకు పేర్లు రాయండి. వాటితో వాక్యాలు రాయండి.

(5 మా)

_____

_____

_____

_____

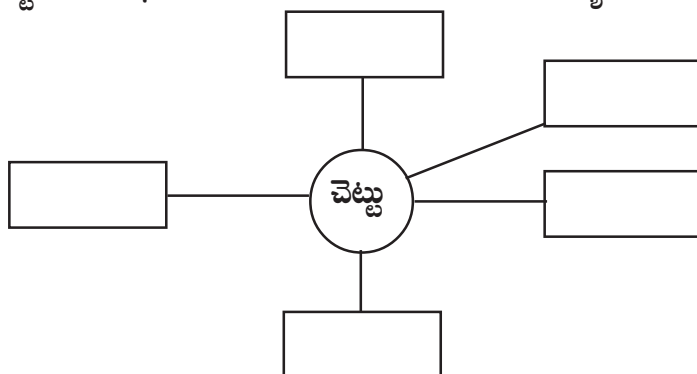

_____

- అ) _____
- ఆ) _____
- ఇ) _____
- ఈ) _____
- ఉ) _____

4. చెట్టుకు సంబంధించిన పదాలు ఐదు రాయండి. వాటితో వాక్యాలు రాయండి.

(5 మా)

- అ) _____
- ఆ) _____
- ఇ) _____
- ఈ) _____
- ఉ) _____

సంగ్రహణాత్మక ప్రశ్నపత్రం - తెలుగు

విద్యార్థి పేరు : _____

తరగతి : 3వ తరగతి

క్రమసంఖ్య : _____

మార్కులు : 50

సామర్థ్యం	వినడం మరియు మాట్లాడడం	ధారాశంగా చదువడం		స్వీయరచన	సృజనాత్మకత	పదజాలం / వ్యాకరణాంశాలు	మొత్తం
ప్రశ్నల సంఖ్య	మౌఖికం	మౌఖికం	రాత	రాత	రాత	రాత	
కేటాయించబడిన మార్కులు	5	5	10	15	5	10	50
పొందిన మార్కులు							

(A) మౌఖిక పరీక్ష

I. వినడం - మాట్లాడడం :- ఈ సామర్థ్యంలో పాఠ్యపుస్తకంలోని ఏదైనా ఒక గేయాన్ని చదివించాలి. ప్రశ్నలు అడగాలి. గేయాన్ని తప్పులు లేకుండా చదివినందుకు 5 మార్కులు సమాధానాలు చెప్పినందుకు 5 మార్కులు ఇవ్వాలి. మొత్తం 10 మార్కులు ఇవ్వాలి.

1. కింది గేయాన్ని చదువండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పండి.

అమ్మ మనకు దైవమురా!

అమ్మ ప్రేమ రూపమురా!

అమ్మ వంటి దేవత ఈ

అవనిలోన లేదురా!

తన రక్తము పోసి మనసు

కనిపెంచునురా!

తీపికథలు చెప్పి బువ్వ

తినిపించునురా!

ప్రశ్నలు :

- ఈ గేయంలో దైవంగా ఎవరిని పిలిచారు?
- అమ్మవంటి దేవత ఎక్కడ లేదని చెబుతున్నారు?
- మనల్ని ఎవరు కనిపెంచుతారు?
- తీపికథలు ఎవరు చెబుతారు?
- ఈ గేయంలో బువ్వ తినిపిస్తూ అమ్మ ఏం చేస్తుంది?

(B) రాత పరీక్ష

I. ధారాళంగా చదువడం - అర్థంచేసుకోవడం

1. కింది పేరాను చదువండి. ప్రశ్నలకు ఒక్కో వాక్యంలో జవాబులు రాయండి. (1 × 5 = 5 మా)

తెలంగాణ ప్రాంతంలో పెద్దపెద్ద చెరువులున్నవి. నదులు దగ్గరలో లేకపోవటంతో పొలాలకు నీరు అందించడానికి మహారాజులు, వారి సామంతులు పెద్దపెద్ద చెరువులు తవ్వించారు. పెద్ద ఉద్యోగులు, ధర్మబుద్ధి గల అనేకమంది ఈ పనికి పూనుకొనేవారు. చెరువులు తవ్వించటం, ఏడురకాల ధర్మకార్యాల్లో ఒకటిగా హిందూధర్మం పేర్కొన్నది. 'పాకాల చెరువు' గణపతిదేవుని కాలంలో రేచర్లరుద్రారెడ్డిచే నిర్మింపబడింది. అది చాలా పెద్ద చెరువు. చెరువులపై కాకతీయ చక్రవర్తులకు ఉన్న శ్రద్ధ వారి సామంతులకు, మంత్రులకు ఆదర్శప్రాయమైనది. ఈ చెరువుల నుండి పొలాలకు నీరు సరఫరా చేయడానికి పెద్ద కాల్వలు తవ్వించారు. రుద్రమదేవి వీటికి మరమ్మత్తులు చేసి ప్రజలకు ఉపయోగపడేటట్లు చేసింది.

(అ) ఏ ప్రాంతంలో పెద్ద పెద్ద చెరువులున్నవి?

(ఆ) పొలాలకు నీరు అందించడానికి ఎవరు పెద్ద పెద్ద చెరువులు తవ్వించారు?

(ఇ) ఏడు రకాల ధర్మకార్యాలలో ఒకటిగా హిందూధర్మం దేనిని పేర్కొన్నది?

(ఈ) చెరువుల నుండి పొలాలకు నీరు సరఫరా చేయడానికి ఏమి చేయాలి?

(ఉ) చెరువులకు మరమ్మత్తులు చేసి ప్రజలకు ఉపయోగపడేటట్లు ఎవరు చేశారు?

---

2. కింది పేరాను చదువండి. ఐదు ప్రశ్నలు తయారుచేయండి. (1 × 5 = 5 మా.)

బాలికలు అభిమానించే ఆట చెమ్మచెక్క ఆట. తెలుగు సీమలో ఏ పల్లెటూరికి వెళ్ళినా చూడవచ్చును. అచ్చనగండ్ల ఆట మన పల్లెటూళ్ళ బాలికలు అభిమానించే మరొక రమ్యమైన క్రీడ. క్రచ్చకాయలను ఎగురవేస్తూ, ఆడపిల్లలు ఈ ఆటను ఆడే దృశ్యము మిక్కిలి సుందరమైనది. ఓమన గుంటల ఆట బాలికలకు, యువతులకు అభిమాన క్రీడ. గుజ్జన గూళ్ళ ఆట గూడ బాలికలకు ప్రత్యేకమైనది. రుక్మిణీదేవి చిన్నప్పుడు ఈ ఆటను ఆడినట్లు భాగవతంలో పోతనగారు తెలిపినారు. బొమ్మరిండ్లలో గూర్చుండి బాలికలు గురుగులలో రకరకాల వంటలు వండి వడ్డించునట్లుగా వినోదించేది. ఈ ఆట ఆడపిల్లలకు మిక్కిలి ప్రియమైనది. ముగ్గులు వేయడం పల్లెటూరి బాలికలకు, యువతులకు మిక్కిలి ఆహ్లాదకరమైన వేడుక.

- (అ) _____
- (ఆ) _____
- (ఇ) _____
- (ఈ) _____
- (ఉ) _____

II. ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం (స్వీయరచన)

1. కింది ప్రశ్నలలో ఒకదానికి సమాధానాన్ని పది పంక్తుల్లో రాయండి. (1 × 5 = 5 మా.)

- (అ) మీ అమ్మ అంటే మీకు ఎందుకిష్టమో రాయండి.
- (ఆ) పండుగ రోజులకు, మిగతా రోజులకు ఉండే తేడా ఏమిటి?

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

2. కింది ప్రశ్నలలో ఐదింటికి రెండేసి పంక్తుల్లో సమాధానాలు రాయండి. (5 × 2 = 10 మా)

- (అ) “చెరువులన్ని నిండాలే వానదేవుడా?” అన్నారు కదా! చెరువులు నిండితే ఏమైతది?

_____

_____

- (ఆ) బాలభీముని గురించి సొంతమాటల్లో రాయండి.

_____

_____

- (ఇ) మీ అమ్మ గురించి రాయండి.

_____

_____

(ఈ) 'కాకుల లెక్క' అనే పేరు పాఠానికి సరిపోయిందా? ఎందుకు?

(ఉ) లేగదూడను పిలువగానే ఉరికురికి వచ్చింది కదా! మీరు ఏయే సందర్భాలలో ఉరికురికి వస్తారు? ఎందుకు?

(ఊ) బీర్బల్ను చూసి ఆస్థానంలోని ఇతర ఉద్యోగులు ఎందుకు ఓర్వలేకపోయారు?

III. సృజనాత్మకత

1. కింది వాటిలో ఏదైనా ఒక దాన్ని గురించి రాయండి. (1 × 5 = 5 మా.)

(అ) వాన గురించి వివరిస్తూ ఒక చిన్న గేయం రాయండి. (లేదా)

(ఆ) బాల భీముడు మీకు ఎదురైతే మీరు అతనితో ఏం మాట్లాడుతారో ఊహించి, సంభాషణల రూపంలో రాయండి. (లేదా)

(ఇ) మీకు ఇష్టమైన జంతువు మీ దగ్గరికి వస్తే దానిని ఏం అడిగారు, అది మీతో ఏం మాట్లాడిందో ఊహించి, సంభాషణల రూపంలో రాయండి.

IV. పదజాలం / వ్యాకరణాంశాలు

1. కింది వాటికి సూచించిన విధంగా సమాధానాలు రాయండి. (5 × 1 = 5 మా.)

(అ) కింది పదాలకు ఏకవచన రూపాలు రాయండి.

దేవతలు - _____ పలుకులు - _____

(అ) బతుకమ్మ పండుగ పువ్వులకు సంబంధించినది కదా! అట్లే దీపావళి పండుగ దేనికి సంబంధించినది?

_____

(ఇ) కింది పదాలకు బహువచన రూపాలు రాయండి.

కాకి - _____ వంద - _____

(ఈ) కింది పదాలు చదువండి. సరైన పదాన్ని గుర్తించి రాయండి.

ఆవుపాలు   ఆవుపాల   అవుపాలు   అవుపలూ   _____

(ఉ) వర్షాకాలంలో వర్షాలు పడితే చెరువులు నీళ్ళతో కళకళలాడుతాయి. అట్లాగే 'బడి' ఎప్పుడు కళకళలాడుతుంది?

_____

2. కింది ప్రశ్నలకు సమాధానాలు రాయండి.

(5 × 1 = 5 మా.)

(అ) అచ్చులతో మొదలయ్యే పదాలను రాయండి.

అర, ఉడుత, గదువ, ఇందిర, చలి, నగ, ఆట

_____, _____, _____, _____

(ఆ) కింది పదాలలో అల్ప ప్రాణాక్షర పదాలను గుర్తించి రాయండి.

బండి, శంఖం, కలం, పలక, ఫలం, తబల

_____, _____, _____, _____

(ఇ) కింది పదాలలో మహాప్రాణాక్షర పదాలను గుర్తించి రాయండి.

జలం, భజన, ధర, కంఠం, గంట, కథ, డమరు

_____, _____, _____, _____

(ఈ) కింది పదాలలో ద్విత్వాక్షర పదాలు రాయండి.

ఖడ్గం, రత్తమ్మ, భక్తి, పాలబుగ్గ, రొయ్యలు, పువ్వు

_____, _____, _____, _____

(ఉ) కింది పదాలలో సంయుక్తాక్షర పదాలు రాయండి.

ధర్మం, బొమ్మ, చరిత్ర, మైదానం, న్యాయం, తల్లి

_____, _____, _____, _____

సంగ్రహణాత్మక ప్రశ్నపత్రం - తెలుగు

విద్యార్థి పేరు : _____

తరగతి : 4వ తరగతి

క్రమసంఖ్య : _____

మార్కులు : 50

సామర్థ్యం	వినడం మరియు మాట్లాడడం	ధారాళంగా చదువడం		స్వీయరచన	సృజనాత్మకత	పదజాలం / వ్యాకరణాంశాలు	మొత్తం
ప్రశ్నల సంఖ్య	మౌఖికం	మౌఖికం	రాత	రాత	రాత	రాత	
కేటాయించబడిన మార్కులు	5	5	10	15	5	10	50
పొందిన మార్కులు							

(A) మౌఖిక పరీక్ష

I. వినడం - మాట్లాడడం :-

సూచన: పాఠ్యపుస్తకంలోని ఏదైనా ఒక గేయాన్ని చదివి వినిపించాలి. 5 ప్రశ్నలు అడగాలి. 5 ప్రశ్నలకు సమాధానాలు చెప్పినందుకుగాను సమాధానానికి ఒక మార్కు చొప్పున 5 మార్కులు కేటాయించాలి.

1. కింది గేయాన్ని వినండి. ప్రశ్నలకు సమాధానాలు చెప్పండి.

ఎములాడ వేల్పునకు - కోడె మొక్కుల కొలువు
 జాన్ పాడు సైదులు - పీరి దట్టెల మెరుపు
 మెదకు చర్చిలోతకుకు - క్రీస్తు కథలను తెలుపు
 తెలగాణ దీ నేర్పు - సామరస్యము నిలుపు
 రామప్ప శిల్పాల - రాజిల్లెడీ సౌరు
 నింగి నంటిన తీరు - నిలిచె చార్మీనారు
 అడవిలో దేవుడు - భద్రాద్రి రాముడు
 ఆదివాసికి దీము - కుంరమ్ము భీముడు

ప్రశ్నలు :

- ఎములాడ దేవునికి ఎలాంటి మొక్కులు చెల్లిస్తారు?
- జాన్ పాడు దేనికి ప్రసిద్ధి?
- తెలంగాణలోని పెద్ద చర్చి ఎక్కడుంది?
- ఈ గేయంలో అందమైన శిల్పాలు ఎక్కడ ఉన్నాయి?
- ఆదివాసుల ధైర్యానికి ఎవరు ప్రతీక?

II. ధారాళంగా చదువడం

సూచన: అపరిచిత పేరాను చదివించాలి. చదివిన తీరును బట్టి (దోషాలు లేకుండా చదివినట్లయితే) 5 మార్కులు కేటాయించాలి.

ఒకనాడు ఒక మక్కకంకిని తెచ్చింది పాలపిట్ట. తన బుజ్జిపిట్టలకు పెట్టింది. కానీ ఆ మక్కగింజలు చాలా గట్టిగా ఉన్నాయి. బుజ్జి పిట్టలు తినలేకపోయాయి. ఒకరోజు అనుకోకుండా మక్కకంకి జారి చెట్టుకింద ఉన్న మంటలో పడింది. మంట ఆరిపోయాక పాలపిట్ట మక్కకంకిని తీసి గింజలను బుజ్జిపిట్టలకు పెట్టింది. అవి కరకరలాడుతూ రుచిగా ఉండేసరికి బుజ్జిపిట్టలు లొట్టలు వేసుకుంటూ తిన్నాయి. అప్పుడు పాలపిట్ట ఇంతకాలం పచ్చిగింజలు తిన్నా ఇంత రుచిగా లేవు. కాల్చి తింటేనే రుచిగా ఉంటాయని అనుకుంది. ఓహో! అందుకేనేమో ఈ మనుషులు వేరుసెనగ గింజలు వేయించుకుని తింటారని అనుకుంది.

(B) రాత పరీక్ష

I. ధారాళంగా చదువడం - అర్థంచేసుకోవడం

1. కింది పేరాను చదువండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి.

(5 × 1 = 5 మా)

గోదావరి నది అందరికీ వెలుతురును కూడా ఇస్తది. ఇదేంది? నీళ్ళు వెలుతురును ఇచ్చుడేంది? అనుకుంటున్నారా! అవును అచ్చంగ నిజం. నది ఒడ్డుపొంటి ఎంత బాగుంటుందో తెలుసా. పట్టేంత బొగ్గు ఈ మట్టి పొరలల్లో ఉన్నది. ఈ బొగ్గుతోనే విద్యుత్తు తయారు చేస్తారు. ఈడ నది పేరు మీద ఒక గని కూడా వెలిసింది. దాని పేరు గోదావరిఖని, ఇక్కడ తీసిన బొగ్గును పక్కనే ఉన్న రామగుండం ఎన్.టి.పి.సి.లో ఉపయోగిస్తారు. ఇక్కడే కాకుండా ఇంకా చాలా ప్రదేశాలకు తీసుకుపోయి విద్యుత్ ఉత్పత్తి చేస్తారు. రామగుండంలో తయారయ్యే విద్యుత్తు దక్షిణ భారతదేశానికంత వెలుగు పంచుతున్నది.

(అ) పట్టేంత బొగ్గు ఎక్కడ దొరుకుతుంది?

(ఆ) బొగ్గుతోని ఏమి తయారవుతుంది?

(ఇ) నది పేరు మీద వెలిసిన ఊరు పేరు ఏమిటి?

(ఈ) ఇక్కడి బొగ్గును పక్కనే ఏ ఊరిలో ఉపయోగిస్తారు?

(ఉ) రామగుండంలో తయారయ్యే విద్యుత్ ఎక్కడ వెలుగు పంచుతున్నది?

---

2. కింది పేరాలోని గీతగీసిన పదాలు తారుమారైనాయి. వాటిని సరిచేసి రాయండి. (5 × 1 = 5 మా.)

పల్లెల్లో ప్రజలు నాటకాలు, యక్షగానాలు, బుర్రకథలు, ఒగ్గుకథలు, చిందుబాగోతాలతో జనం చేసేవారు. వీటితో ప్రజలకు మంచి మెలకువతో అందేది. రాత్రంత పల్లెసంస్కృతీ ఉండి నాటకాలు, బాగోతాలు చూసేవారు. ఎండకాలం వచ్చిందంటే చాలు ఏ చెట్టుకిందనో, కూలిన గోడల మధ్యనో బాగోతాలు ఆడేవారు. ఇప్పుడు ఇంటింటా టీవీలు, సినిమాలు వచ్చాయి. టీవీల్లో అసభ్య సన్నివేశాలతో సీరియళ్ళు వస్తున్నాయి. అవి మనుషుల్లో ఈర్ష్య, ద్వేషాలను, దురాలోచనలను పెంచుతున్నాయి. వీటివల్ల సందేశం కనుమరుగైపోతున్నది. ఆపదయిన, ఆనందమైనా కలిసి పంచుకునే కాలక్షేపం ఎవరికి వారుగ విడిపోతున్నారు. దీనివల్ల లాభం కంటే నష్టమే ఎక్కువగా ఉన్నది.

II. ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం (స్వీయరచన)

1. కింది ప్రశ్నలలో ఒకదానికి సమాధానాన్ని పది పంక్తుల్లో రాయండి. (1 × 5 = 5 మా.)

(అ) మీ ప్రాంతంలో వినాయకచవితి ఉత్సవాలను ఎట్లా జరుపుకుంటారో రాయండి. ఆ రోజు మీరు ఏం చేస్తారు? (లేదా)

(ఆ) చెట్లను పెంచడంవల్ల మనకు కలిగే ఉపయోగాలు రాయండి.

---

2. కింది ప్రశ్నలలో ఐదింటికి రెండేసి పంక్తుల్లో సమాధానాలు రాయండి. (5 × 2 = 10 మా)

(అ) పరమానందయ్య శిష్యులు కథ విని నవ్వుకున్నారు కదా! ఇట్లా మీకు నవ్వు తెప్పించిన సంఘటనలు ఏమేమి ఉన్నాయో రాయండి.

(ఆ) తొలకరి జల్లు కురుస్తుంటే మీ ప్రాంతంలో ఏం చేస్తారో రాయండి.

(ఇ) “సొంతలాభం కొంత మానుకొ - పొరుగు వారికి తోడుపడవోయి” అంటే మీకు ఏం అర్థం అయ్యిందో రాయండి.

(ఈ) మీ ఇంట్లో వాడే ప్లాస్టిక్ వస్తువులు ఏవి? ప్లాస్టిక్ వాడకాన్ని తగ్గించడానికి ఏమి చేయాలో రాయండి.

(ఊ) నీకు ఏ కళ నేర్చుకోవడం అంటే ఇష్టం? ఎందుకు? అందుకోసం నీవు ఏం చేస్తావు?

(ఋ) రాములమ్మ బొమ్మ గుర్రాన్ని తయారుచేసింది కదా! మీరు ఏవ బొమ్మలు తయారుచేయగలరో రాయండి.

III. సృజనాత్మకత

1. కింది వాటిలో ఏదైనా ఒక దాన్ని గురించి రాయండి. (1 × 5 = 5 మా.)

(అ) తెలంగాణ తల్లి, కల్పవల్లి, పాలవెల్లి, జాజిమల్లి, జాబిల్లి, నేలతల్లి, కన్నతల్లి ఈ పదాలు చివరకు వచ్చేలా గేయాన్ని రాయండి. (లేదా)

(ఆ) వాగు నిద్రపోతున్నదా? తెలివితో ఉన్నదా? అని శిష్యులు అనుమానపడ్డారు కదా! నిజంగా వాగు తెలివితోని ఉంటే శిష్యులతో ఏం మాట్లాడి ఉండేదో వారి మధ్య సంభాషణ ఊహించి రాయండి. (లేదా)

వాగు : _____

శిష్యుడు : _____

వాగు : _____

శిష్యుడు : _____

(ఇ) మీ పాఠశాల సమస్యల గురించి ప్రధానోపాధ్యాయులకు ఉత్తరం రాయండి.

IV. పదజాలం / వ్యాకరణాంశాలు

1. కింది వాటికి సూచించిన విధంగా సమాధానాలు రాయండి. (5 × 1 = 5 మా.)

(అ) అవనిపై అనేక రకాల జీవరాశులు ఉన్నాయి. గీతగీసిన పదానికి అర్థం రాయండి.

అవని = _____

(ఆ) ఇచ్చిన ఆధారంతో పదాన్ని రాయండి.

ఉదా: నీరు - లం

1) నాగలి - లం

(ఇ) భూమీశులు చక్కగా పరిపాలించాలి. గీతగీసిన పదానికి అదే అర్థం వచ్చే పదాన్ని రాసి, ఆ వాక్యాన్ని తిరిగి రాయండి.

_____

(ఈ) కింది పదానికి ఏకవచన పదం రాయండి.

1) శిల్పాలు _____

(ఉ) కింది పదాన్ని ఉపయోగించి సొంతవాక్యం రాయండి.

కలిమి : _____

2. కింది ప్రశ్నలకు సూచించిన విధంగా సమాధానాలు రాయండి. (5 × 1 = 5 మా.)

(అ) కింది పదాలు పరిశీలించండి. నామవాచక పదాలకు సరిపోయే సర్వనామపదాలు గుర్తించి వాటిని జతపరిచి రాయండి.

కన్నయ్య	అవి	_____
రజిత	అది	_____
చిలుక	వారు	_____
కుందేలు, తాబేలు, నక్క	ఆమె	_____
రహీం, మధు, ప్రతాప్	అతడు	_____

(ఆ) “నాన్న పొలం నుంచి వచ్చాడు”. ఈ వాక్యంలో క్రియాపదాన్ని గుర్తించి రాయండి. _____

(ఇ) “భీమారం బడిలో అందమైన తోట ఉంది.” ఈ వాక్యంలో విశేషణ పదాన్ని గుర్తించి రాయండి.

_____

(ఈ) “సూర్యుడు తూర్పు దిక్కున ఉదయిస్తాడు.” ఈ వాక్యాన్ని ప్రశ్నార్థక వాక్యంగా మార్చి రాయండి.

_____

(ఉ) కింది పేరాలలో . , ! ? గుర్తులను గుర్తించి రాయండి.

రాజు లత వాళ్ళ అమ్మ నాన్న నాయనమ్మ తాతతో కలిసి పుష్కరాలకు ధర్మపురికి వెళ్ళారు అక్కడ గోదావరిలో స్నానంచేసి నరసింహస్వామిని వేంకటేశ్వరస్వామిని రాముడిని శివుడిని సంతోషిమాతను దర్శించుకొని వచ్చారు రాజు లతను బడిలో వాళ్ళ టీచర్ ఎక్కడికి వెళ్ళారు ఏమేమి చూశారు అని అడిగింది వాళ్ళు ధర్మపురికి వెళ్ళామని అబ్బో ఎంత బాగుందో అని ఆ ప్రదేశాన్ని గురించి చెప్పారు

సంగ్రహణాత్మక ప్రశ్నపత్రం - తెలుగు

విద్యార్థి పేరు : _____

తరగతి : 5వ తరగతి

క్రమసంఖ్య : _____

మార్కులు : 50

సామర్థ్యం	వినడం మరియు మాట్లాడడం	ధారాళంగా చదువడం		స్వీయరచన	సృజనాత్మకత	పదజాలం / వ్యాకరణాంశాలు	మొత్తం
ప్రశ్నల సంఖ్య	మౌఖికం	మౌఖికం	రాత	రాత	రాత	రాత	33
కేటాయించబడిన మార్కులు	5	5	10	15	5	10	50
పొందిన మార్కులు							

(A) మౌఖిక పరీక్ష - 10 మార్కులు

I. వినడం - మాట్లాడడం :-

సూచన: పాఠ్యపుస్తకంలోని ఏదైనా ఒక గేయాన్ని చదివి వినిపించాలి. 5 ప్రశ్నలు అడగాలి. 5 ప్రశ్నలకు సమాధానాలు చెప్పినందుకుగాను సమాధానానికి ఒక మార్కు చొప్పున 5 మార్కులు కేటాయించాలి.

1. కింది గేయాన్ని వినండి. ప్రశ్నలకు సమాధానాలు చెప్పండి.

పవిత్ర భారత ధరాతలమ్మున
పరాయిపాలన మంత మొనర్చి
పంజర విముక్త ఖగమ్ములా
అంబర మెగిసిన స్వతంత్రమా!

స్వేచ్ఛా సాధన సమరంలో
ముందు నడిచిన ప్రతాపమా
స్వాతంత్ర్యం మా జన్మహక్కునీ
గర్జించిన పర్జనృరావమా!

ప్రశ్నలు :

- ఎవరిపాలన అంతమైయింది?
- పంజర విముక్త ఖగమ్ములా ఏమి ఎగిరింది?
- ఏది మా జన్మహక్కునీ పోరాటం చేశారు?
- స్వేచ్ఛా, స్వాతంత్ర్యాన్ని సాధించడానికి దేన్ని పట్టుకుని వెళ్ళారు?
- అంబరం అంటే ఏమిటి?

II. ధారాళంగా చదువడం

సూచన: అపరిచిత పేరాను చదివించాలి. చదివిన తీరును బట్టి (దోషాలు లేకుండా చదివినట్లయితే) 5 మార్కులు కేటాయించాలి.

ఇద్దరు మిత్రులు అడవి పక్క నుండి వెళ్తున్నారు. ఎలుగుబంటి ఒకటి వాళ్ళకు ఎదురైంది. ఒకడు పిక్కసత్తువ చూపించి, చెట్టు ఎక్కి దాక్కున్నాడు. రెండవవాడు దారిలో ఒంటరిగా ఉండిపోయాడు. ఏమి చేసేందుకు లేకపోయింది. వెంటనే కిందపడిపోయి చనిపోయినట్లుగా నటించాడు. ఎలుగుబంటి వాడి దగ్గరకు వచ్చింది. చుట్టూ వాసన చూసింది. వాడు ఊపిరి బిగపట్టిపడుకున్నాడు. ఎలుగుబంటి వాడి ముఖం వాసన చూసింది. చచ్చిన మనిషి అనుకుని తినకుండా అక్కడ నుండి వెళ్లిపోయింది.

ఎలుగుబంటి వెళ్లిపోయాక, ఆ రెండవవాడు చెట్టుదిగి, నవ్వుతూ అడిగాడు. “ఏమిరా! ఎలుగుబంటి నీతో మాట్లాడినట్లుందే! నీ చెవిలో ఏదైనా రహస్యం చెప్పిందా ఏమిటి?” అని ఎగతాళిగా అడిగాడు మొదటివాణ్ణి.

అవును చెప్పింది. “ఆపదలో మిత్రుణ్ణి వదిలి వెళ్లిపోయినవాడు నిజమైన మిత్రుడుకాదు. వాటి స్నేహం విడిచిపెట్టు అని చెప్పింది రా!” అన్నాడు రెండవవాడు.

(B) రాత పరీక్ష

I. ధారాళంగా చదువడం - అర్థంచేసుకోవడం

1. కింది పేరాను చదువండి. ప్రశ్నలకు జవాబులు రాయండి. (5 × 1 = 5 మా)

ప్రసిద్ధ పుణ్యక్షేత్రం కొండగట్టు. అది మన రాష్ట్రంలోని కరీంనగర్ జిల్లాలో ఉన్నది. ఈ క్షేత్రంలో శ్రీ ఆంజనేయస్వామి స్వయంభువుగా వెలిశాడు. కొండగట్టు క్షేత్రం కరీంనగర్ నుండి నిజామాబాద్ కు వెళ్ళే దారిలో జగిత్యాలకు 15 కి.మీ. దూరంలో ఎత్తైన కొండమీద ఉన్నది. ఇక్కడ స్వామివారిని ప్రతిరోజు చాలా మంది భక్తులు దర్శనం చేసుకొంటారు. ఎలాంటి శారీరక, మానసిక రుగ్మతలైనా స్వామివారి దర్శనంతో తొలగిపోతాయని భక్తులు నమ్ముతారు. దీనికి దగ్గరలోనే జవహర్ లాల్ నెహ్రూ సాంకేతిక విశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన ఇంజనీరింగ్ కళాశాల కూడా ఉన్నది. కొండగట్టు అంజన్మపై భక్తితో కవులు శతకాలు కూడా రాశారు.

(అ) కొండగట్టు క్షేత్రం ఎక్కడ ఉన్నది?

(ఆ) ఇక్కడి ఆంజనేయస్వామి ప్రత్యేకత ఏమిటి?

(ఇ) స్వామిని దర్శించడానికి వచ్చే భక్తుల నమ్మకం ఏమిటి?

(ఈ) పేరలో వ్యాధి / రోగం అనే అర్థం ఇచ్చే పదం ఏది?

(ఉ) కొండగట్టు క్షేత్రానికి దగ్గరలో ఉన్న కళాశాల పేరేమిటి?

---

2. కింది పేరాను చదువండి. పేరాలోని వాక్యాలు క్రమం తప్పి ఉన్నాయి. పేరాలోని వాక్యాలను సరిచేసి వరుస క్రమంలో రాయండి. (5 × 1 = 5 మా.)

“అమ్మా! ఈ పలక మీద ఉన్న గీతను తాకకుండా, చెరపకుండా, చిన్నదిగా చేసినవారిని వెంటబెట్టుకొని రమ్మని రాజుగారి ఆజ్ఞ. ఇది మంత్రి పదవికోసం పరీక్షా అన్నారు. ఒకరోజు తిమ్మరుసు గురువుగారి వద్దకు ఇద్దరు రాజభటులు వచ్చారు. తిమ్మరుసు ఆ పలకను తీసుకొని ఈ గీత కింద మరొక గీత గీసి చిన్నదిగా చూపించాడు. గురువుగారు ఏ మంత్రమో, తంత్రమో, మహేంద్రజాలమో అయితే తప్ప ఇది సాధ్యం కాదన్నారు. ఆ రాజభటులు గురువుగారికి పలకను చూపి, గురువుగారు శిష్యుడి మేధాశక్తిని మెచ్చుకున్నారు.

II. ఆలోచించి సొంతమాటల్లో రాయడం (స్వీయరచన)

1. కింది ప్రశ్నలలో ఒకదానికి సమాధానాన్ని పది పంక్తుల్లో రాయండి. (1 × 5 = 5 మా.)

(అ) పుణ్యక్షేత్రాలు లేదా ఉత్సవాలకు వెళ్ళేటప్పుడు ఏమేం జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి? (లేదా)

(ఆ) పిసినారి పాపయ్య స్వభావం గురించి మీ సొంతమాటల్లో రాయండి.

---

2. కింది ప్రశ్నలలో ఐదింటికి రెండేసి పంక్తుల్లో సమాధానాలు రాయండి. (5 × 2 = 10 మా)

(అ) మనం మన జెండాకు ఎందుకు వందనం చేయాలి?

(ఆ) బ్రిటిషువాళ్ళని “ముప్పుర బ్రిటిషు మత్తగజాలని” ఎందుకు అని ఉంటారు?

(ఇ) సొలార్ జింగ్ మ్యూజియం వంటి వాటిని మనం ఎందుకు చూడాలి?

(ఈ) “నీడ ఖరీదు” పాఠం పేరు కథకు తగినట్లు ఉన్నదా? మీరైతే ఏ పేరు పెడతారు? ఎందుకు?

(ఉ) సొలార్ జింగ్ మ్యూజియంలో ఉన్న ప్రత్యేకాంశాల గురించి రాయండి.

(ఊ) పుణ్యక్షేత్రంలో ఉత్సవం జరిగినప్పుడు ఎట్లా ఉంటుందో రాయండి.

III. సృజనాత్మకత

1. కింది వాటిలో ఏదైనా ఒక దాన్ని గురించి రాయండి. (1 × 5 = 5 మా.)

(అ) మన జెండా బొమ్మగీసి రంగులు వేయండి. దాని గురించి అయిదు నినాదాలు రాయండి. (లేదా)

(ఆ) మీ గ్రామంలోని దేవాలయంలో జరిగే ఉత్సవం గురించి పోస్టరు తయారుచేయండి. (లేదా)

(ఇ) సొలార్ జింగ్ మ్యూజియం గురించి మీ పాఠశాలలోని బాలసభ సమావేశంలో మాట్లాడాలనుకున్నారు. అందుకోసం ఒక సందేశాన్ని తయారుచేసి రాయండి.

IV. పదజాలం / వ్యాకరణాంశాలు

1. కింది వాటికి సూచించిన విధంగా సమాధానాలు రాయండి. (5 × 1 = 5 మా.)

(అ) అంబరంలో పక్షులు ఎగురుతూ పోతున్నాయి. గీత గీసిన పదానికి అర్థం రాయండి.

అంబరం = _____

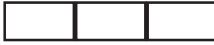
(ఆ) కింది పదాల వరుసలో వేరుగా ఉన్న పదానికి చుట్టండి.

అదిలాబాద్   యాదగిరిగుట్ట   కరీంనగర్   వరంగల్

(ఇ) వస్తువుల లేదా వ్యక్తుల ఆకారాలు చెప్పేటప్పుడు ఉపయోగించే జంటపదాలు రెండు రాయండి.

ఉదా : చిట్టి చిట్టి.

_____

(ఈ) రామచిలుకను దీంట్లో ఉంచుతారు.

(ఉ) కింది పదాన్ని ఉపయోగించి సొంతవాక్యం రాయండి.

దర్శించుట : _____

2. కింది ప్రశ్నలకు సూచించిన విధంగా సమాధానాలు రాయండి. (5 × 1 = 5 మా.)

(అ) సరోజిని నాయుడు హైదరాబాదులో జన్మించింది. ఆమె తల్లి వరద సుందరీ దేవి. ఆమె భర్త గోవిందరాజులు నాయుడు. ఆయన సుప్రసిద్ధ వైద్యుడు. (2 × 1 = 2)

పై వాక్యాలలోని నామవాచకాలు, సర్వనామాలు రాయండి.

నామవాచకాలు	సర్వనామాలు

(ఆ) “గీత సినిమా చూసింది.” ఈ వాక్యం ఏ కాలంలో ఉన్నది? (1 × 1 = 1 మా.)

_____

(ఇ) కింది సమాపక క్రియలకు అసమాపక క్రియలు రాయండి. (2 × 1/2 = 1)

ఉదా:- వచ్చాడు - వచ్చి

చూశాడు - _____

పెట్టారు - _____

(ఈ) సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్ గొప్ప దేశభక్తుడు. దేశ స్వాతంత్ర్యం కోసం పోరాటం చేశాడు.

పై వాక్యంలో విశేషణం, క్రియాపదం రాయండి. (2 × 1/2 = 1)

విశేషణం = _____

క్రియాపదం = _____

Chapter-VI

నూతన పాఠ్యపుస్తకాల వినియోగం - అవసరమైన వనరులు, పఠనీయ గ్రంథాలు (ICTU)

ఉపాధ్యాయులు పాఠ్యబోధనకు ఉపక్రమించే ముందు తగిన సంసిద్ధత అవసరం. ఇక్కడ సంసిద్ధత అనగానే సాధారణంగా ప్రతి ఒక్కరు ఆలోచించేది బోధనాభ్యసన సామగ్రి సేకరించడం అనే అంశం మీదనే. కానీ గమనించవలసిన ముఖ్యమైన అంశం ఏమిటంటే సంసిద్ధత కేవలం భౌతిక వనతుల సమీకరణ మాత్రమే కాదు, దానితోపాటు మానసికంగా పాఠ్యపథక అమలు వ్యూహాలను సిద్ధం చేసుకోవడం.

ఉపాధ్యాయునికి ఉన్న మొదటి వనరు పాఠ్యపుస్తకం. పాఠ్యపుస్తకం విషయంలో ముందుగా ఉపాధ్యాయుడు తర్వాత రోజు బోధించవలసిన పాఠ్యాంశం గురించి ఒకరోజు ముందుగానే సిద్ధం కావాలి.

ఉపాధ్యాయ సంసిద్ధతను పరిశీలిస్తే ముందుగా

- ◆ ఉపాధ్యాయుడు పుస్తకం మొత్తాన్ని చదువాలి.
- ◆ ఏ పాఠానికి ఎన్ని పీరియడ్లు అవసరమవుతాయో ప్రణాళిక సిద్ధం చేసుకోవాలి.
- ◆ ఏ పీరియడ్లో ఏమేం చేయాలో నిర్ణయించుకోవాలి.
- ◆ రేపు చెప్పాల్సిన పాఠం యొక్క విషయాన్ని ముందు రోజే చదువాలి. అందులోని విషయంపై, పదజాలంపై పట్టుసాధించాలి.
- ◆ పిల్లలకు ఆరోజు ఏమి కృత్యాలు నిర్వహించాలో నిర్ణయించుకోవాలి.
- ◆ పాఠం చెప్తున్న క్రమంలో పిల్లలకు ఎదురయ్యే ఇబ్బందులను దృష్టిలో ఉంచుకొని వాటిని పరిష్కరించుకోవడానికి అవసరమయ్యే సామగ్రిని సిద్ధం చేసుకోవాలి.
- ◆ పిల్లలకు అర్థంకాని కఠిన పదాలను ముందుగానే ఊహించి వాటి అర్థాలను తెలుసుకొని ఉండాలి. వాటిని ఏ సందర్భోచిత వాక్యాల్లో ఉపయోగిస్తే పిల్లలకు భావం అర్థం అవుతుందో అటువంటి వాక్యాలను సిద్ధం చేసుకొని ఉండాలి.
- ◆ పాఠ్యాంశ విషయాన్ని ఎలా వివరించాలి? ఎక్కడెక్కడ ప్రశ్నలు అడగాలి? ఏ ప్రశ్నలు, ఎలాంటి ప్రశ్నలు అడగాలి? పాఠ్యాంశ విషయాన్ని బోధపడేలా వారికి ఎలా వివరించాలి? అనే అంశాలపై ముందుగానే తరగతి గదిలోకి ప్రవేశించక మునుపే ప్రణాళిక రూపొందించుకున్నాకే తరగతిలో అడుగుపెట్టాలి.

- ◆ ఇక అభ్యాసాల విషయానికి వస్తే, అభ్యాసాల నిర్వహణకు ముందురోజే అభ్యాసాలలో ఏమేమి ప్రశ్నలు ఉన్నాయి? ప్రశ్నలను అడగడానికి ఎంత సమయం పడుతుంది? అనే అంశాలు దృష్టిలో ఉంచుకోవాలి.
- ◆ అభ్యాసాలను నిర్వహించడంలో ఏవే అభ్యాసాలను వ్యక్తిగతంగా చేయించాలి? వేటిని జట్లలో నిర్వహించాలి? వేటిని పూర్తి తరగతి కృత్యంగా నిర్వహించాలి? అన్నది ముందుగానే నిర్ణయించుకోవాలి.
- ◆ ప్రాజెక్టు పనులు, సృజనాత్మకత వంటి అభ్యాసాలు నిర్వహించడానికి ఎలాంటి అదనపు సామగ్రి అవసరమో ముందే నిర్ణయించుకొని నిర్వహించే సమయానికి సిద్ధం చేసుకోవాలి.
- ◆ భాషాంశాలు వంటి అభ్యాసాలు నిర్వహించే ముందు అదనపు ఉదాహరణలను సిద్ధం చేసుకోవాలి.
ఉదాహరణకు 'వానదేవుడా' పాఠంలో పదజాలంలో (అ) అభ్యాసం చేయించడానికి వర్ణమాల చార్టు అవసరం. దాన్ని ముందే సిద్ధం చేసుకోవాలి.
ఉపాధ్యాయుడు ప్రధానంగా గమనించాల్సిన అంశం ఏమిటంటే పాఠ్యాంశాన్ని ముందుగా చదువకుండా, కావలసిన సామగ్రి అందుబాటులో ఉంచుకోకుండా, ముందస్తు ప్రణాళిక లేకుండా తరగతి గదిలో అడుగుపెడితే విలువైన సమయం వృథా అవడంతోపాటు సాధించాల్సిన లక్ష్యాలు కూడా సాధించబడవు.

నూతన పాఠ్యపుస్తకాల వినియోగానికి కావలసిన వనరులు..... :

- ◆ తెలుగు - తెలుగు నిఘంటువు, ఇంగ్లీషు - తెలుగు నిఘంటువు, ఆంధ్రనామ సంగ్రహణము, అమరకోశము, పూర్వగాథాలహరి, విద్యార్థికల్పతరువు.
- ◆ వానలకు సంబంధించిన పాటల పుస్తకం.
- ◆ హాస్యకథలు (పరమానందయ్య శిష్యుల కథలు / తెనాలి రామలింగని కథలు / నసీరుద్దీన్ కథలు మొదలగునవి).
- ◆ సమయస్ఫూర్తి కథలు (అక్బర్, బీర్బల్ కథలు / మర్యాదరామన్న కథలు మొదలగునవి).
- ◆ ప్లాస్టిక్ అనర్థాల గురించి వివరించే పేపర్ కథనాలు / వ్యాసాలు.
- ◆ పాత వార్తాపత్రికలు, చార్టులు.
- ◆ సరోజని నాయుడు జీవిత చరిత్ర పుస్తకం.
- ◆ జాతీయ భావం పెంపొందించే గేయాలు, పాటలు, కథలు.
- ◆ వివిధ పండుగల గురించి ఆయా సందర్భాల్లో వచ్చే వార్తా కథనాలు.
- ◆ శతకాలు (వేమన, శ్రీకృష్ణ, సుమతీ, మహాభారత నీతి పద్యాలు మొ॥వి.)
- ◆ జంతువుల కథలు.
- ◆ ప్రకృతి పరిరక్షణకు సంబంధించిన నినాదాలు, కథనాలు, గేయాలు, పాటలు, పద్యాలు మొ॥నవి.
- ◆ జాతీయాలు, సామెతల పుస్తకాలు, వీటితో కూడిన కథలు.
- ◆ పిల్లల పాటలు, గేయాలు, జాతీయగీతాలు.

- ◆ వికలాంగులై ఉండి గొప్పవారైన వారి కథలు, వార్తలు (వార్తా పత్రికలలోనివి సేకరించండి.)
- ◆ చిల్డ్రన్స్ బుక్ ట్రస్ట్ పుస్తకాలు.
- ◆ వివిధ వృత్తుల, సంచార జాతుల వారి వివరాలతో ఉన్న పుస్తకాలు, చిత్రాలు.
- ◆ వివిధ చిత్రకారుల వివరాలు, వారి చిత్రాలు.
- ◆ తపాల వ్యవస్థ సమాచారం, పిన్ కోడ్లు.
- ◆ దేశభక్తి కథలు, గేయాలు.
- ◆ స్వాతంత్ర్యోద్యమకారుల చిత్రాలు, వివరాలు, జీవితచరిత్రలు.
- ◆ వివిధ రకాల గ్రీటింగ్ కార్డులు.
- ◆ తెలంగాణ, భారతదేశంలోని దర్శనీయస్థలాల వివరాలు, చిత్రాలు.
- ◆ చెట్లు, మొక్కల గురించిన కవితలు / గేయాలు / పాటలు / పద్యాలు / చిత్రాలు.
- ◆ సంగీత వాయిద్యాల చిత్రాలు, వివరాలు.
- ◆ రైతు జీవిత చరిత్ర, ఎదురయ్యే ఇబ్బందులు తెలిపే వార్తాకథనాలు / చిత్రాలు.
- ◆ స్వాతంత్ర్యోద్యమ గాథలు.
- ◆ ప్రకృతి సంబంధ చిత్రాలు (సూర్యోదయం, సూర్యాస్తమయం, తోటలు, సెలయేళ్ళు, పక్షులు, వాగులు మొదలగునవి.)
- ◆ ఎగ్జిబిషన్ల వివరాలు, చిత్రాలు.
- ◆ వినాయకవినతి వంటి పర్వదినాలకు చెందిన గాథలు.
- ◆ కాలుష్యం, మంచినీటి ఎద్దడి అంశాలపై వార్తాకథనాలు, చిత్రాలు.
- ◆ వార్తాపత్రికలలోని కథలు, కవితలు, చిత్రాలు, గేయాలు, ఛలోక్తులు (జోకులు).
- ◆ వివిధ రకాల పోస్టర్లు.
- ◆ వివిధ రకాల బతుకమ్మ పాటలు.
- ◆ తెలంగాణ రాష్ట్ర చరిత్ర, చిహ్నాలు.
- ◆ తెలంగాణ వైభవ గేయాలు.
- ◆ తెలంగాణలోని కళలు, కళాకారులు - చరిత్ర, చిత్రాలు.
- ◆ తెలంగాణలోని నదులు, ప్రత్యేక పండుగలు, చెరువులు.
- ◆ తెలంగాణలోని ఆటలు.
- ◆ తెలంగాణ చారిత్రక కట్టడాలు, దర్శనీయ స్థలాలు.

ఈ వనరుల సేకరణ కోసం ఉపాధ్యాయుడు అంతర్జాలం (ఇంటర్నెట్), గ్రంథాలయాలు, వార్తాపత్రికలు వంటి వాటిని ఉపయోగించుకోవాలి.

బోధనాభ్యసన సామగ్రి ఉపాధ్యాయులకు, పిల్లలందరికీ ఉపయోగింపబడుతుంది. ఉపాధ్యాయుడు తాను ముందుగా పాఠ్యబోధనకు సిద్ధంకావడానికి రిఫరెన్సు పుస్తకాలు, పాఠ్యాంశ సంబంధిత పూర్వగాథలు, కొనసాగింపు కథలు, సంఘటన వివరాలు మొ.వి బోధనలో ఉపయోగిస్తే పాఠ్యాంశ బోధన మరింత ఫలప్రదంగా మారుతుంది. బోధన అంటే కేవలం పాఠంలోని విషయానికే పరిమితమై వివరించడం కాదు. పాఠ్యాంశంలోని కీలకపదాలు, వాక్యాలను విడమర్చి వివరించినప్పుడే పిల్లలకు భాషపట్ల అనురక్తి కలుగుతుంది. పదాలు, వాక్యాలను ఎవరు, ఏ సందర్భంలో వాడారు? దాని వృత్తాంతమేమిటి? వ్యుత్పత్తి అర్థం ఏమిటి? పదాల వాడుక తీరుతెన్నులు ఎలా మారాయి? వంటి విషయాలను అన్వయించి వివరించినప్పుడు పిల్లలకు భాషపట్ల అభిరుచి కలుగుతుంది. వీటిని విజయవంతంగా అమలు పరచడంలో ఉపాధ్యాయుని తయారీ, సంసిద్ధత అతి ముఖ్యమైనవని చెప్పకతప్పదు.

పఠనీయ గ్రంథాలు

ఉపాధ్యాయుడు నిరంతర అభ్యాసకుడు. తన వృత్తి నైపుణ్యాలను పెంపొందించుకోవాలి. ఇందుకోసం అవసరమైన పఠామర్శ గ్రంథాలు ఎప్పటికప్పుడు చదువాలి, అంతర్జాలం (internet) నుండి విషయాలను సేకరించుకోవాలి. ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో ప్రవేశించడానికి ముందే ఇలాంటి వృత్తిపర నైపుణ్యాలను పెంపొందించుకోవాలి. ఇందుకు సంబంధించిన కొన్ని పఠామర్శ గ్రంథాల వివరాలు ఉన్నాయి. వాటిని చదువండి.

- 1) జాతీయ విద్యాప్రణాళిక చట్రం - 2005
- 2) Language and Language teaching position paper - NCERT
- 3) Right to Education Act - 2009
- 4) పిల్లలు - భాష - ఉపాధ్యాయుడు - రచన ప్రొ|| కృష్ణకుమార్, తెలుగు అనువాదం డా|| డి.చంద్రశేఖర రెడ్డి.
- 5) ఆం.ప్ర.రాష్ట్ర విద్యా ప్రణాళిక పరిధిపత్రం - 2004
- 6) భాష - భాషాబోధన ఆధారపత్రం - APSCERT
- 7) ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక - తెలుగు 1, 2 తరగతులు
- 8) ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక - తెలుగు 3వ తరగతి
- 9) ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక - తెలుగు 4, 5 తరగతులు
- 10) నిరంతర సమగ్ర మూల్యాంకనం కరదీపిక
- 11) ఉచిత నిర్బంధ విద్యాహక్కు చట్టం - 2009, ఉపాధ్యాయుల కరదీపిక - SCERT
- 12) సహపాఠ్యాంశాలు, పాఠ్య ప్రణాళిక
- 13) తెలుగు పాఠ్య ప్రణాళిక (1 నుండి 10 తరగతులు)
- 14) Learning Curve - Special Issue on Language Learning
- 15) భాష - ఆధునిక దృక్పథాలు - సర్వశిక్షా అభియాన్ కరదీపిక
- 16) అభ్యసనాభివృద్ధి కార్యక్రమం కరదీపిక - SSA
- 17) పురాతన నామకోశం, విద్యార్థి కల్పతరువు, తెలుగు నిఘంటువులు.

- 18) సర్వశిక్షా అభియాన్ వారు సరఫరా చేసిన బాలసాహిత్యం (వాన చినుకులు, కథావాచకాలు, కథాకార్డులు, కథాపుస్తకాలు)
- 19) సర్వశిక్షా అభియాన్ వారు సరఫరా చేసిన ఉపాధ్యాయ వృత్తిపర అభివృద్ధికి సంబంధించిన పుస్తకాలు (గిజుభాయి సమగ్ర సాహిత్యం, అమ్మో బడి, నేర్పడం ఒక కళ.... వంటి పుస్తకాలు)

Websites

- 1) www.apscert.gov.in
- 2) www.ncert.in
- 3) www.apf.org

భాష, భాషావిద్యకు సంబంధించిన ప్రభుత్వ సంస్థలు, స్వచ్ఛంద సంస్థలు, వెబ్సైట్లు, ఉపయుక్త గ్రంథాల వివరాలు :

ఎ. భాషాభివృద్ధికి తోడ్పడే ప్రభుత్వ సంస్థల వివరాలు

క్ర.సం.	సంస్థపేరు	వెబ్సైట్ పేరు
1.	సెంట్రల్ ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ ఇండియన్ లాంగ్వేజెస్, మైసూర్	www.cill.org
2.	కమీషన్ ఫర్ సెంటిఫిక్ అండ్ టెక్నికల్ టర్మినాలజీ, న్యూఢిల్లీ	www.cstt.nic.in
3.	నేషనల్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషనల్ రీసర్చ్ అండ్ ట్రైనింగ్, న్యూఢిల్లీ	www.ncert.nic.in
4.	నేషనల్ ట్రాన్స్లేషన్ మిషన్	www.ntm.org.in

బి. స్వచ్ఛంద సంస్థల పేర్లు

క్ర.సం.	సంస్థపేరు	వెబ్సైట్ పేరు
1.	సెంటర్ ఫర్ లర్నింగ్, బెంగుళూర్	http://cfl.in
2.	సెంటర్ ఫర్ లర్నింగ్ రిసోర్సెస్, పూనె	www.clrindia.net
3.	దిగంతర్ శిక్ష ఏవమ్ ఫేల్కుద్ సమితి, జైపూర్	www.digntar.org
4.	ఏకలవ్య, ముంబాయి	http://eklavya.in
5.	ప్రథమ్, ముంబాయి	www.pratham.org
6.	రిషివాలి ఇనిస్టిట్యూట్ ఆఫ్ టీచర్ ఎడ్యుకేషన్, చిత్తూర్ డిస్ట్రిక్ట్, ఆం.ప్ర.	http://www.rishivalley.org
7.	ద టీచర్ ఫౌండేషన్, బెంగుళూర్	www.teacherfoundation.org
8.	విద్యాభవన్ ఎడ్యుకేషన్ రిసోర్స్ సెంటర్ వి.బి.టీచర్స్ కాలేజ్, ఉదయపూర్	http://vidyabhavansociety-seminar-org

సి. ప్రచురణ సంస్థల పేర్లు

క్ర.సం.	సంస్థపేరు	వెబ్సైట్ పేరు
1.	విజయవాణి పబ్లికేషన్స్, చిత్తూర్ డిస్ట్రిక్ట్, హైదరాబాద్	
2.	ఎమెస్కో పబ్లికేషన్స్, హైదరాబాద్	
3.	విశాలాంధ్ర పబ్లిషింగ్ హౌస్, హైదరాబాద్	
4.	ప్రజాశక్తి బుక్ హౌస్, హైదరాబాద్	
5.	అన్వేషి (తూడిసి బుక్స్) - టేల్స్ ప్రమ్ ది మార్జిన్స్ ఏ సీరిస్ ఆఫ్ 8 బుక్స్)	http://www.anveshi.org/content/view/172/99
6.	భారత్ జ్ఞాన్ విజ్ఞాన్ సమితి (బిజివియస్)	www.bgws.org
7.	సెంటర్ ఫర్ లర్నింగ్ రిసోర్సెస్	www.clirindia.net/materials/childrenbooks.html
8.	చందమామ ఇండియా	www.chandamama.com
9.	చిల్డ్రన్ బుక్ ట్రస్ట్	www.childrenbooktrust.com
10.	ఏకలవ్య	http://eklavya.in
11.	ఇండియా బుక్ హౌస్	www.ibhworld.com
12.	జన్చేతన	http://janchetna.blogspot.com
13.	కరాడి టేల్స్ కంపెనీ	www.karaditales.com
14.	కథ, న్యూఢిల్లీ	www.katha.org
15.	మెక్మిలన్ పబ్లిషర్స్	http://international.macmillan.com
16.	నేషనల్ బుక్ ట్రస్ట్	www.nbtindia.org.in
17.	నేషనల్ కౌన్సిల్ ఆఫ్ ఎడ్యుకేషనల్ రీసర్చ్ అండ్ ట్రైనింగ్	www.ncert.nic.in
18.	నవనీత్ ప్రకాశన్ కేంద్ర, అహ్మదాబాద్, గుజరాత్	—
19.	పిసియమ్ చిల్డ్రన్స్ మాగజైన్	www.pcmagazine.com
20.	ప్రథమ్ బుక్స్	www.prathambooks.org
21.	పుస్తక్ మహల్	www.pustakmahal.com
22.	రూమ్ టు రీడ్	www.roomtoread.org
23.	ద లర్నింగ్ ట్రీ స్టోర్	http://www.tltree.com
24.	తులిక బుక్స్	www.tulikabooks.com

డి. భాషాభ్యాసానికి సంబంధించిన కొన్ని వెబ్‌సైటులు

- 1) <http://www.bbc.co.uk/schools/magickey/adventures/drogon game.shtml> is a game that helps learn about a question and a question mark.
- 2) <http://www.proteacher.com/cgi.bin/outside.site.cgi?id=4731&external=http://www.sdcoe.k12.ca.us/actbank/sorganiz.htm&original=http://www.proteacher.com/070037.shtml&title=Graphic%20organizers%20contains%20well-delineated%20writing%20standards.%20level%20wise.>
- 3) <http://www.lessonplanspage.com/LAK1.htm> contains a whole host of ideas for language activities
- 4) <http://www.OP97.org/ftcyber/jack/puzzles/puzzles.html> has easy, medium and hard jigsaw puzzles that are based on fairy tales.
- 5) <http://www.youtube.com/watch?v=2LVNi-FPEuY> has a video of the panchatantra story about the doves in a hunter's net (collective strength) in Hindi.
- 6) <http://www.darsie.net/talesofwonder/> contains Folk and Fairy Tales from around the world.
- 7) <http://www.thepromisefoundation.org/TPFLtRB.pdf> is report of a study on Learning to Read in Bengali, useful for language researchers in Indian languages.
- 8) <http://www.rubybridges.org/story.htm> contains the inspiring story of Ruby Bridges and her teacher.
- 9) <http://puzzlemaker.discoveryeducation.com/> allows the user to create and print customized word search, criss-cross, match puzzles, and more using his/her own word lists.
- 10) <http://gem.win.co.nz/mario/wsearch/wsearch.php> allows you to generate your own word maze/word search puzzle.
- 11) <http://georgerncgurn.com/articles/readingforpleasure.html> has a good article on reading for pleasure.
- 12) <http://www.atozteacherstuff.com/pages/374.shtml> for a lovely idea on getting children excited about reading.
- 13) <http://lesl.about.com/od/vocabularylessonplans/a/characteradj.htm> for an excellent activity that develops and broadens knowledge of character adjective vocabulary.
- 14) <http://www.scholastic.com/ispy/play/> for a set of award winning puzzles and games that allow children to discover word associations, word play and themes help them build important learning skills including reading.
- 15) [http://www.readwritethink.org/materials/in the bag/index, html](http://www.readwritethink.org/materials/in%20the%20bag/index.html) for an interactive game that builds vocabulary.
- 16) <http://www.sacred.texts.com/hin/ift/index.htm> has links to indian fairy tales.
- 17) <http://primary.naace.co.uk/activities/BigBooks/index.htm> has audio-e-books for kids.
- 18) <http://www.vrml.k12.la.us/krause/Reading.htm> for slide shows that excite a child to read.
- 19) <http://www.thepromisefoundation.org/TPFLtkb.pdf> is report of a study on Learning to Read in Bengali, useful for language researchers in Indian languages.
- 20) <http://www.thepromisefoundation.org/TPFRdk.pdf> is report of a study on Reading difficulties in Kannada, useful for language researchers in Indian language.

Chapter-VII

ఉపాధ్యాయుల వృత్తిపరమైన అభివృద్ధి, ఉపకరించే సంస్థలు, కార్యక్రమాలు

ఉపాధ్యాయునిది ఒక వృత్తా? ఉద్యోగమా?

'ప్రాచీన కాలం నుండి విద్యాబోధన అనేది ఒక వృత్తిగా, బాధ్యతతో కూడిన అంశంగా ఉండేది. జనావాసాలకు దూరంగా అటవీ ప్రాంతాలలో, గురుకులాల్లో విద్యాలయాలు రాజపోషణలో నడిచేవి.' తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లల్ని గురుకులాలలో చేర్చేవారు. రాజకుమారులు సైతం అందరితోపాటు ఈ గురుకులాల్లోనే విద్యాభ్యాసం చేసేవారు. ఇక్కడ గురువు ఒక తండ్రిగా, గురుపత్ని ఒక తల్లిగా తమ పాత్రలను సమర్థవంతంగా, అంకితభావంతో పోషించేవారు. విద్యార్థుల శరీర పోషణ, ఆరోగ్యం, విద్యాబోధన, సమాజానికి ఉత్తమ పౌరులనందించే బాధ్యత - ఈ నాలుగు అంశాలు అవినాభావంగా ఉండేవి.

గురుకులాల్లోని ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థులతో మమేకమై, సన్నిహితంగా ఉంటూనే వారిలో నిగూఢంగా ఉన్న అంతర్గత శక్తులను వెలికితీసి, పదునుపెట్టి ఆయా రంగాలలో వారిని నిష్ణాతులుగా తీర్చిదిద్దేవారు. ఈ నేపథ్యంలో ఉపాధ్యాయులకు ఏ కోణంలోను సంపాదనపై ఆసక్తిగాని, విలాసవంతమైన జీవితంపట్ల వ్యామోహంగాని ఉండేవికావు. బోధనను నాటి గురువులు ఒక దైవకార్యంగా, బాధ్యతగా, ఒక తపస్సుగా భావించేవారని మన ఇతిహాసాలు చెబుతున్నాయి.

కాలక్రమేణ ఆధునిక కాలంలో బ్రతుకుతెరువు కోసం బోధన ఒక వృత్తిగా మారిపోయింది. అయినప్పటికీ విద్యార్థులను ఉత్తమ పౌరులుగా తీర్చిదిద్దడమే అంతిమ లక్ష్యం! అయితే, కాలక్రమంలో ఉపాధ్యాయ వృత్తి ఉద్యోగంగా మారిపోయింది. అన్ని రంగాలలోను డబ్బే ప్రధానమైన రీతిలోనే ఉపాధ్యాయ వృత్తి కూడా ఆ కోవలోకే చేరడం ఆందోళన కలిగించే అంశం! సమాజంలోని పరిణామాలు ఉపాధ్యాయుణ్ణి ఒక యంత్రంగా మార్చివేశాయి. ర్యాంకులు, సీట్లు, ఉద్యోగాలు - వీటి మధ్య బోధనావృత్తి నలిగిపోయింది.

ఇన్ని మార్పులు ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో సంభవించినప్పటికీ సమాజం ఉపాధ్యాయునిలో ఆదర్శ స్థితినే కోరుకుంటోంది. ఉపాధ్యాయుడిని ఒక ఉద్యోగిగా చూడలేక పోతుంది. ఒక భవిష్యత్తు తరాన్ని నిర్మించే బాధ్యతను భుజిస్తుండాల మీద వేసుకొని మోసే కర్మజీవిగానే గుర్తిస్తోంది. సర్టిఫికెట్లు, ర్యాంకులు, అనేవి నేటి కాలంలో ప్రధాన అంశాలుగా మారి ఉపాధ్యాయుణ్ణి సేవాభావనకు దూరం చేస్తోంది.

నిజంగా ఉపాధ్యాయుడు నేటి కాలంలో బోధనను బాధ్యతగా నిర్వర్తిస్తే, ఈ రోజు సమాజంలో వికృతమైన, అమానవీయ సంఘటనలకు అవకాశముండేది కాదు. సినిమా, టి.వి., అంతర్జాలం, చరవాణి మొదలైన ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానం విద్యార్థులను ఎంతగా పెడత్రోవ పట్టించాలని చూసినా, ఉపాధ్యాయుడు మేరుపర్వతోన్నతుడై విద్యార్థుల నైతిక ప్రవర్తనను నేటికీ దిశానిర్దేశం చేస్తున్నాడు. అంటే ఇప్పటికీ నిజాయితీ, అంకిత భావం గల ఉపాధ్యాయులు అవిశ్రాంతంగా పనిచేస్తూనే ఉన్నారు.

ఉపాధ్యాయవృత్తి ఆర్థిక సంబంధాలకు దూరంగా సమాజ హితంగా, ఆదర్శప్రాయంగా ఉంటే, ఈ సమాజంలోనుండి ఎందరో రాధాకృష్ణుణ్లు, అబ్దుల్ కలాంలు ఉద్భవిస్తూనే ఉంటారు. కాలమెంత మారినా, లోకం వెర్రిపోకడలు పోయినా ఉపాధ్యాయునిది తండ్రి తరువాత తండ్రి స్థానమే. సమాజంలో ఎప్పటికీ మారదు. మారకూడదు కూడా!

ఉపాధ్యాయునికి వృత్తినైపుణ్యం పెంపుదల అవసరమా?

మనిషి తనలోని లోటుపాట్లను ఎప్పటికప్పుడు సవరించుకుంటూ సాగితే అతను సమాజంలో గొప్పవాడుగా నిలుస్తాడనేది జగమెరిగిన సత్యం. ఉపాధ్యాయుడు కాలగమనంలో వచ్చిన మార్పులను నిశితంగా పరిశీలిస్తూ మారుతున్న ఆవిష్కృతమౌతున్న కొత్త కొత్త విజ్ఞానాలను, అవకాశాలను అందిపుచ్చుకొని తన బోధనానైపుణ్యం పెంచుకుని ఉత్తమ ఉపాధ్యాయునిగా నిలవాలి. అప్పుడే విద్యార్థులకు, సమాజానికి మేలు చేసినవాడవుతాడు. అలాకాకుండా ఒకే విధమైన మూసపద్ధతిలో బోధిస్తుంటే వృత్తిపట్ల ఉపాధ్యాయునికి, ఉపాధ్యాయునిపట్ల విద్యార్థికి అనాసక్తత ఏర్పడుతుంది. కనుక ఉపాధ్యాయుడు ఎప్పటికప్పుడు సాంకేతికతను - నూతన విధానాలను అందిపుచ్చుకొని తన నైపుణ్యాలను పెంపొందించుకోవడం ఎంతో అవసరం.

వృత్తిపరమైన అభివృద్ధికి దోహదపడే అంశాలు :

- 1) **శిక్షణ :** ఆర్.టి.ఇ.-2009 రాష్ట్ర విద్యా ప్రణాళిక - 2011 ప్రకారం ప్రతి ఉపాధ్యాయునికి ఒక సంవత్సరంలో కనీసం రెండు / మూడు వృత్తంతర శిక్షణలు అవసరమని నిర్వచిస్తున్నది. ఈ శిక్షణలు ఉపాధ్యాయుని బోధనకు మెరుగులు దిద్దుతాయి. మారుతున్న కాలానికి అనుగుణంగా ఆలోచనలకనుగుణంగా విద్యార్థులకు అవసరమగు జ్ఞానాన్ని అందించడంలో ఉపాధ్యాయులకు ఈ శిక్షణలు ఎంతో దోహదపడుతాయి.
- 2) **సజ్జెక్టు ఫోరం :** ఈనాడు రాష్ట్రంలోని ప్రతి జిల్లాలో సజ్జెక్టుఫోరంలు చురుగ్గా తమ పాత్రను నిర్వహిస్తున్నాయి. ఈ ఫోరంలలోని ఉపాధ్యాయులు తమ తోటి ఉపాధ్యాయులతో విషయ సంబంధమైన క్రొత్త క్రొత్త బోధనా వ్యూహాలను పరస్పరం వినిమయం చేసుకోగలుగుతున్నారు. ఇది ఉపాధ్యాయులకు బోధనలో ఎంతగానో ఉపకరిస్తుంది.
- 3) **అధ్యయనాభిలాష :** జ్ఞానమనేది ఒక సముద్రం లాంటిది. ఎంత తెలివున్నా ఇంకా తెలుసుకోవలసినది చాలా ఉంటుంది. పఠనాభిలాష కలిగి ఉండి నిరంతరం పుస్తకాలని చదువుతూనే ఉండాలి. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే ఉపాధ్యాయుడు నిత్య విద్యార్థిలా ఉండాలి.
- 4) **ఉన్నత విద్యను పెంపొందించుకోవడం :** ఉపాధ్యాయులు తమ వృత్తికి అవసరమైన విద్యార్హతలకు పరిమితం కాకుండా ఉన్నత విద్యార్హతలు సంపాదించుకోవాలి. ఉదా॥ పి.జి., ఎం.ఫిల్., పి.హెచ్.డి. వంటివి.

- 5) సెమినార్లు - వర్కుషాపులు (కార్యశాలలు) : సెమినార్లు మరియు కార్యశాలల్లో ఉపాధ్యాయులు పాల్గొనడానికి ఉత్సాహం చూపాలి. బోధనాభ్యసన ప్రక్రియల్లో అదనపు సమాచారాన్ని అందించడానికి ఉపాధ్యాయునికి ఇది ఎంతో ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది.
- 6) రచనా వ్యాసంగం : ఉపాధ్యాయుడు వర్తమాన పరిస్థితులకనుగుణంగా తన స్వీయ వ్యాఖ్యానంతో రచనలు చేయాలి. దీని ద్వారా భావవ్యక్తీకరణ శక్తి పెరుగుతుంది.
- 7) బోధనకు ఉపకరించే సంస్థలు : ఉపాధ్యాయులకు వృత్తిపరమైన అభివృద్ధికోసం అనేక సంస్థలు తోడ్పడుతున్నాయి. ఉదా|| జాతీయ స్థాయిలో ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి., రాష్ట్రస్థాయిలో టి.ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి, సి.ఐ.ఇ.టి., మనటీవి, మొ||వి.
- 8) పాఠశాల సముదాయాలు :

విద్యాశాఖ ఆదేశానుసారం ఒక విద్యా సంవత్సరంలో కనీసం 4 స్కూలు కాంప్లెక్సు సమావేశాలు నిర్వహించాలి. ఈ సమావేశాలలో మనం బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలో ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను చర్చించడం, నూతన బోధన వ్యూహాలను తెలుసుకోవడం, తోటి ఉపాధ్యాయుల అనుభవాలను పంచుకోవడం, పాఠ్యప్రణాళిక తయారీ, ప్రశ్నపత్రాల తయారీ మొ|| అంశాలపై చర్చించడం ద్వారా వృత్తిపరమైన అభివృద్ధిని పొందవచ్చు.

నిరంతర చైతన్యవంతుడైన భాషోపాధ్యాయుడు విద్యార్థులకు ఉపకరించే వాటిని విస్మరించకూడదు. నిజజీవితంలో విద్యార్థులకు పనికివచ్చే అంశాల పట్ల దృష్టిసారీస్తూ, సమాజంలో మమేకమై తనను తాను సంస్కరించుకుంటూ ఉత్తమ ఉపాధ్యాయుడుగా విద్యార్థుల హృదయాల్లో నిలవాలి.

Chapter-VIII

భాషాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు

భాష నిరంతర వాహిని. కాలానుగుణంగా స్వరూప స్వభావాలను మార్చుకుంటూ పాత కొత్తల మేలు కలయికతో జాతి జీవనంలో అంతర్భాగంగా సాగుతుంది. పిల్లల్లో భాషాభిమానాన్ని పెంచుతూ సాహిత్యాభిలాషను కలిగిస్తూ, సృజనాత్మకత పెంపునకు దోహదం చేస్తుంది. భాషాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు బడిలో, బడిబయట అనేకం జరుగుతుంటాయి. ఈ కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనడం ద్వారా విద్యార్థులు ఎంతో నేర్చుకుంటారు. తమనితాము సంస్కరించుకుంటారు. ఉత్తమ వైఖరులు అలవర్చుకుంటారు. భాషను మరింత సమర్థవంతంగా వినియోగించుకుంటారు. కాబట్టి భాషాభివృద్ధి కార్యక్రమాల్లో విద్యార్థులు పాల్గొనేటట్లు ప్రోత్సహించడం అవసరం.

విద్యార్థులలో భాషాభిరుచిని పెంపొందించుటకు పాఠశాల స్థాయిలో ఎలాంటి కార్యక్రమాలు నిర్వహించాలో తెలుసుకుందాం.

భాషాభివృద్ధి కార్యక్రమాలు :

1) సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు :

జాతీయ పండుగల సందర్భంగా, పాఠశాల వార్షికోత్సవ సందర్భంగా, బాలల దినోత్సవ సందర్భంగా పాఠశాలల్లో సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు ఏర్పాటు చేయవచ్చు. ఈ సందర్భంగా పిల్లలందరూ పాల్గొనేలా ఉపాధ్యాయులు ప్రోత్సహించాలి. ఈ కార్యక్రమాల్లో పాటలు, నృత్యాలు, అభినయాలు, ఏకపాత్రాభినయాలు, నాటికలు, నృత్యరూపకాల వంటివి పిల్లలచే ప్రదర్శింపజేయాలి.

2) వ్యాసరచన - వక్తృత్వపుపోటీలు :

వివిధ సందర్భాలలో వ్యాసరచన, వక్తృత్వపుపోటీలు నిర్వహించాలి. పాఠశాల సముదాయపు స్థాయిలోగానీ, మండలస్థాయిలో, జిల్లాస్థాయిలో ఎక్కడ ఈ పోటీలు జరిగినా పాఠశాల విద్యార్థులు పాల్గొనేలా ప్రోత్సహించాలి.

3) పద్యపఠనం :

పద్యపఠనం అనేది ఒక కళ. పిల్లల్లో పద్యపఠనంపట్ల ఆసక్తిని కలిగించడానికి పద్యపఠన పోటీలు తరచుగా నిర్వహించాలి. అందులో పాల్గొనాలనే ఆసక్తితో ఎక్కువ సంఖ్యలో పద్యాలను విద్యార్థులు ధారణ చేయగలుగుతారు. ఇది వారి భాషాజ్ఞానాన్ని పెంపొందించడంతోపాటు పద్యరసానుభూతిని కలిగిస్తుంది. అభిరుచిని పెంచుతుంది.

4) భాషామేళాలు :

పాఠశాల స్థాయిలో / పాఠశాల సముదాయపు స్థాయిలో ఈ భాషామేళాలు నిర్వహించాలి. సృజనాత్మకత ఆలోచనలతో కూడిన సామగ్రి మరియు కృత్యాలు ప్రదర్శించడం ద్వారా పాల్గొనడంవల్ల విద్యార్థులకు వారికి తెలియకుండానే అభ్యసనం జరుగుతుంది. ఈ మేళాలలో పాల్గొనడం ద్వారా నూతన ఆవిష్కరణలు, ఆలోచనలు కూడా పెంపొందుతాయి. అంతేకాకుండా తోటి విద్యార్థులను ప్రోత్సహిస్తూ, అభినందిస్తూ స్ఫూర్తిని పొందుతాడు.

5) సంకలనాలు :

భాషోపాధ్యాయుడు ప్రతిభగల విద్యార్థులచేత కవితలు, పద్యాలు, గేయాలు, చిన్న చిన్న కథలు మొదలగు రచనలు చేయించాలి. కొన్ని సేకరింపజేయాలి. పిల్లల రచనలను మరియు కొన్ని సేకరించిన వాటిని ఒక పుస్తక రూపంలో సంకలనం చేయాలి. ఇది మిగతా విద్యార్థులకు స్ఫూర్తిదాయకంగా ఉంటుంది.

6) పాఠశాల సంచిక (స్కూల్ మేగజైన్) :

ఉపాధ్యాయుడు విద్యార్థులను భాగస్వాములుగా చేసి, వారిచేత వ్యాసాలు, పాఠశాలకు సంబంధించిన విశేషాలు, అనుభూతులు, అనుభవాలు, పాఠశాల పండుగల నివేదికలు, పుస్తక సమీక్షలు, సంపాదకీయాలు, వర్తమాన సంఘటనలపై విమర్శ వ్యాసాలు, వివిధ విషయాలకు సంబంధించిన సేకరణలు మొదలైన వాటితో ఒక 'స్కూల్ మేగజైన్'ను ప్రతి సంవత్సరం విడుదల చేయాలి. ఇది విద్యార్థుల్లో ఆత్మస్థైర్యాన్ని పెంచుతుంది.

7) గోడపత్రిక నిర్వహణ :

పాఠశాల స్థాయిలో ప్రతి రోజు వివిధ దినపత్రికల్లో వచ్చే సాహితీ సాంస్కృతిక చారిత్రక సంబంధమైన విశేషాలను సేకరింపజేసి గోడపత్రికలో విద్యార్థులచేత ప్రదర్శింపజేయాలి. ఇందులో విద్యార్థులు తాము సొంతగా రాసిన అంశాలనుగానీ, గీసిన చిత్రాలనుగానీ ప్రదర్శింపజేయాలి. అంతేకాకుండా ఇందులో ఒక సూక్తిని, నిన్నటి ప్రశ్న - జవాబు వంటివి చేర్చాలి. దీనివల్ల విద్యార్థుల ఆసక్తులు వెల్లడించేందుకు అది ఒక వేదికగా ఉపయోగపడుతుంది. అదే మాదిరిగా వర్తమాన విషయాలను తెలుసుకునే అలవాటు, వివిధ ప్రక్రియలలో ఉన్న రచనలు చదువడం అలవడుతుంది.

8) పాఠశాల గ్రంథాలయ నిర్వహణ :

ఉపాధ్యాయుడు గ్రంథాలయ నిర్వహణ బాధ్యతను తీసుకొని లైబ్రరీ పీరియడ్లో విద్యార్థులచేత పుస్తకాలను, పత్రికలను, మేగజైన్లను చదివేటట్లు ప్రోత్సహించాలి. దీనివల్ల విద్యార్థుల్లో పఠనాసక్తి పెరిగి విషయ పరిజ్ఞానం విస్తృతమవుతుంది.

10) బాలసభలు :

పాఠశాలలో ప్రతి నెల ఒక రోజు "బాలసభ" కార్యక్రమం నిర్వహించాలి. ఈ సభానిర్వహణ విద్యార్థులచే జరుగుతుంది. ఇందులో ఉపాధ్యాయులు ప్రేక్షకులుగా మాత్రమే ఉండాలి. మిగతా నిర్వహణ అంతా పిల్లలచే, ఈ బాలసభలో విద్యార్థులచే తమ అభిప్రాయాలను, తమ సమస్యలను, తమ ప్రత్యేకతలను ప్రదర్శింపజేయాలి.

అనుబంధాలు

1. పిల్లలూ - భాష

- ప్రొఫెసర్ రమాకాంత్ అగ్నిహోత్రి, ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయం

మానవ నాగరికతను మలుపు తిప్పింది భాష అని మనకు తెలుసు. భాష మానవుడి ప్రమేయాన్ని బయటి ప్రపంచంలో విప్లవీకరించడమే కాదు మానవుణ్ణి అంతర్గతంగా కూడా విప్లవీకరించింది. వానరుడి నుండి నరావతారం జరిగాక నరుడిలోని అనేక మార్పులకు భాష ఒక కారణమని ఆధునికశాస్త్రవేత్తల అభిప్రాయం. అప్పటి దాకా బయటి శక్తులు పరిణామక్రమాన్ని నిర్ణయిస్తే భాష పుట్టాక అంగ్రత శక్తి (భాష) పరిణామాన్ని నిర్దేశించిందన్నమాట.

ఇప్పుడు భాషాసార్వత్రికం, సార్వజనీనం, లిపిలేని భాషలున్నాయి గానీ ధ్వనులేని, మాటలేని భాషలు లేవు. అత్యంత ప్రాథమిక స్థాయి (Primitive) భాష సైతం అద్భుతంగా ఆయా జాతుల అవసరాల్ని తీర్చగల స్థాయిలో ఉంది. అలాగే అవసరాలు పెరిగేకొద్దీ భాష తనకు తాను అద్భుతంగా మార్పులకు లోనవుతుంది. ఎప్పటికప్పుడు జవసత్వాలు సమకూర్చు కొంటోంది. భాషా, మానవుడూ చెట్టాపట్టాలేసుకొని పాతాళపు పొరల్ని, గగనాంతరాళాల్ని పిడికిట్లో బిగించుకొంటున్న యుగం మనది.

భాషా నిర్మాణం

మనమందరం మాట్లాడుతున్నాం. అలవోకగా మాట్లాడుతున్నాం. మాట్లాడడమంత సులభం మరేముంది గనుక? కానీ కొంచెం లోతుగా చూస్తే భాష ఎంత సంక్లిష్టం!!!

అలాగే భాషకున్న ఈ ప్రాథమిక నిబంధనలన్నీ సార్వత్రికాలు, అన్ని భాషలకు సమానంగా వర్తించేవి.

ప్రతి భాషలోనూ హల్లు - అచ్చు - హల్లు - అచ్చు పద్ధతే ఉంటుంది. హల్లుల్ని అచ్చులేకుండా పలకలేము. ఒకవేళ పలికినా రెండు మూడు హల్లులకు మించి ఒకటిగా పలకలేము. మూడు హల్లుల సంయుక్తాక్షరాలు గల పదాలు ఏ భాషలోనైనా పట్టుమని పది చెప్పండి. చూద్దాం. స్త్రీ, శాస్త్రం, స్ట్రీట్, స్ట్రక్చర్ ఇలా చెప్పొవచ్చు. ఎంత చెప్పినా ఎస్.టి.ఆర్ ధన్వసులతో తప్ప ఇతర ధ్వనులతో (హల్లులు) గల సంయుక్తాక్షరాలు ఎక్కడా చిక్కవు. ఇక నాల్గు హల్లులు గల సంయుక్తాక్షరం అసాధ్యం.

మన వాగ్యంత్రం ఎక్కువ హల్లుల కలయికను అంగీకరించదు. అందుకే మనం 'ఇస్కూలు' అంటాం. సూర్యుణ్ణి సూరీడు అని సరిపెట్టుకొంటాం.

ప్రతి భాషలోనూ మాటలకూ, వాటి అర్థాలకూ సంబంధం లేదు. 'గాడిద' అని గుడ్డలు మోసేదాన్నే ఎందుకనాలి? ఇంటిక్కావలి ఉండే జంతువును పంది ఎందుకనగూడదు? దీనికి జవాబెక్కడా చిక్కదు. అంటే మాటలన్నీ కేవలం కొండ గుర్తులు (సింబల్స్), అమూర్తాలు.

ఒక రకంగా చూస్తే భాష అత్యంత సంక్లిష్టమైంది. అంతా సంకేతాలతోనే నిండి ఉంటుంది. చిన్న మార్పు చేసినా కొంప మునిగిపోతుంది.

సీత పంట చేస్తుంది.

సీత పంట చూస్తుంది.

ఒక్క దీర్ఘమే తేడా, అర్థంలో బోలెడు మార్పు.

రాముడు బడికి పోతున్నాడు సీత బడికి పోతూ ఉంది.

ఒక్కడ కర్త లింగాన్ని బట్టి క్రియ మారిపోతుంది. అదే సీత, రాముడుగానీ తమను గురించి చెప్పుకొంటే 'నేను బడికి పోతున్నాను' అని ఒకే రకంగా చెప్పవచ్చు. ఇలా ప్రతి భాషలోనూ చిన్న మార్పులు పెద్ద తేడాల్ని తెస్తుంటాయి.

వాక్యాల్లోనూ ఇంతే, ఒక క్రమం ఉంటుంది. మనం ఆ క్రమంలోనే మాట్లాడతాం.

'పోతున్నాడు బడికి రాముడు' అనొచ్చు. అయినా ఇది కృతకం.

పదాలు కొన్నే వాక్యాలు లక్షలు, ఎన్ని వాక్యాలైనా మనం తయారు చేసుకోగలం. నిజానికి ఒకసారి చేసిన వాక్యం మరోసారి చెయ్యం.

అంతా సందర్భం మీద (contextual) ఆధారపడి ఉంటుంది. అసలు భాష ఉనికి, బ్రతుకూ, పెరుగుదలా, ఉపయోగమూ అంతా సందర్భం నుంచే! మూడేళ్ల బిడ్డ భాషా పరంగా పెద్దవాడి కిందే (linguistic adult) లెక్క.

ఎప్పుడీకప్పుడు కొత్త వాక్యాల్ని సృష్టించుకోగలం. ప్రతి భాషకూ అంత వివిధత, సృజనాత్మకత అత్యంత సాధారణం.

భాష నిరంతరం పరిణామశీలి. ఒక లెక్క ప్రకారం మాట్లాడేవాడు చెప్పేదీ, వినేవాడు స్వీకరించేది నూటికి నూరుపాళ్లు ఒక్కటిగానే ఉండదు. తాత భాషా, తండ్రి భాషా, తన భాషా ఒకటి కానేగాదు. అసలు మనం మాట్లాడేప్పుడు కూడా ఒకసారి ఒక చోట పలికేది, మరోసారి మరోచోట పలికేది ఒకటిగాదు.

భాషా పండితులు ఎంత గీపెట్టినవాసరే అది తనకు తాను మారుతూనే ఉంటుంది. ఈ వాక్యాల కంటే పదాలు, పదాల కంటే ధ్వనులు ఎక్కువగా మార్పుకు లోనవుతాయి.

ఈ మార్పులు సందర్భాన్ని బట్టి ఉంటాయి. అంతా సందర్భం మీద (Contextual) ఆధారపడి ఉంటుంది. అసలు భాష ఉనికి, బ్రతుకూ, పెరుగుదలా, ఉపయోగమూ అంతా సందర్భం నుంచే!

భాషకూ, భావాలకూ మధ్య అంతు చిక్కని సంబంధం ఉంటుంది. 'తోడేలు' అనగానే 'భయం' కమ్ముకొంటుంది. 'ఐస్క్రీం' అనగానే నోరు ఊరుతుంది.

ఒకే మాట పలు సందర్భాల్లో పలు అర్థాలివ్వవచ్చు. 'నా మాట ఏం చేశావ్' అన్నప్పుడూ 'మాటా మటా పెరిగింది' అన్నప్పుడూ 'మాట' వినడానికి ఒకటే. అర్థం మాత్రం ఒకటి కాదు.

ఇలా చూస్తే భాష అత్యంత క్లిష్టమైంది, అత్యంత గహనమైంది. ఎవరైనా పరాయిభాషను వయసొచ్చాక నేర్చుకొంటూంటే ఈ సంక్లిష్టత అర్థమవుతుంది. ఇంత 'నూసెన్సు' ఏమిటా అని తల తిరిగి పోతుంది.

పిల్లలు భాష ఎలా నేర్చుకొంటారు?

మరి ఇంత క్లిష్టమైన భాషను పిల్లలు అలవోకగా ఎలా నేర్చుకొంటున్నారు? ఒకటి గాదు రెండు, మూడు భాషలు కూడా ఏకకాలంలో ఎలా నేర్చుకొంటున్నారు? అంతే మూడేళ్ల బిడ్డ భాషాపరంగా పెద్దవాడి కిందే లెక్క.

ప్రతి బిడ్డా మూడేళ్ల వయసులో భాష నేర్చుకొంటోంది. ఇదొక సార్వజనీన సూత్రం. కొంచెం క్రమంలో తేడా ఉండవచ్చు, వేగంలో అటూ ఇటూ ఉండొచ్చు. కానీ మాతృభాష మాత్రం అందరికీ మూడేళ్లలో అనర్గళంగా వచ్చి తీరుతుంది. ఇదెలా సాధ్యం?

విచిత్రమేమంటే నేర్చుకొనే క్రమం కూడా ప్రపంచమంతా ఒకటే. ముందు చిన్న చిన్న సరళ వాక్యాలు మాట్లాడతారు.

‘నాన్న’ అంటే అదీ వాక్యమే, ‘నాన్న వచ్చాడు’, ‘నాన్న పోతున్నాడు’, ‘నాన్న కన్పించడం లేదు’ ఇలా ఏదైనా కావచ్చు! ఆ తర్వాత రెండు పదాలతో వాక్యాలుంటాయి.

సరళ వాక్యాల తర్వాత వ్యతిరేక వాక్యాలు పిల్లలకు వస్తాయి. ఆ తర్వాత ప్రశ్నార్థకాలు నేర్చుకొంటారు.

ప్రతి బిడ్డకూ హల్లు -అచ్చు, హల్లు - అచ్చు సూత్రం తెలుసు. వీటిని కలగాపులగం చేసి గందరగోళపడినట్టు ఎక్కడా కన్పించదు.

ఒక వ్యాక్యాన్ని సందర్భానుసారంగా అర్థం చేసుకోవడం పిల్లలకీ వచ్చు. నవ్వుతూ ‘నేను రాను’ అంటే ‘వస్తానులే’ అన్న ధ్వని అందులో ఉందని బిడ్డకు తెలుసు. చివర మనం చేసే చిన్న మార్పు వల్ల ప్రశ్నలుగా వాక్యాలు మారుతుంటాయి. వీటిని పిల్లలు అట్టే పట్టేస్తారు.

‘సీత పుస్తకం చదువుతున్నాడు’ అని మనం అంటే ఏ మూడేళ్ల పాపైనా ‘ఇందులో ఏదో తప్పుందన్నట్టు మనల్ని వెక్కిరిస్తుంది. కాకుంటే తప్పేమిటో ఆ పిల్ల స్పష్టంగా చెప్పలేకపోవచ్చు.

భినాథాల మాటలను సందర్భాన్ని బట్టి పిల్లలు అర్థం చేసుకొంటున్నారు. వాక్యంలోని పదాల క్రమాల్ని కర్త ఆధారంగా క్రియలో వచ్చే మార్పుల్ని, కర్తా కర్మల విభక్తుల్ని తెలుసుకోవడమేగాదు అవసరాన్ని బట్టి వాక్యాల్ని వివిధ విన్యాసం చేయగల నేర్పును పిల్లలు అత్యంత సహజంగా పొందుతున్నారు.

అంతకంటే అద్భుతం తమకు తెలిసిన పరిమిత పదాలతోనే వారు వేలాది వాక్యాలు కొత్త కొత్తవి స్వంతంగా తయారుచేసుకోవడం. ఇదంతా పెద్దల్లాగానే వాళ్లూ చెయ్యగలుగుతున్నారు.

మరీ విచిత్రం - పిల్లలు రెండు మూడు భాషల నియమాల్ని కూడా పట్టేస్తున్నారు. ఇంత సంక్లిష్ట నిర్మాణం గల నైరూప్య విషయాన్ని ఇంత సులభంగా పిల్లలెలా గ్రహిస్తున్నారు? ఇంత గొప్పగా ఎలా ఉపయోగించుకోగలుగుతున్నారు?

దీన్ని భాషా శాస్త్రవేత్తలు, మానసిక శాస్త్రవేత్తలూ ఇలా విశ్లేషిస్తున్నారు.

- ◆ ఆసక్తికర వాతావరణంలోనే పిల్లలు భాష నేర్చుకొంటున్నారు. అవసరమైన వాతావరణమే ఆసక్తికరమైంది. సహజమైంది.
- ◆ ఈ భాషాభ్యసన క్రమంలో తప్పని సరిగా మనం అందజేసేది (ఇన్పుట్) ఉంటుంది. కానీ ఫలితం (అవుట్ పుట్) ఉండదు. అంటే ఇన్పుట్కు సమానంగా - అవుట్పుట్ ఉండదు. దీనిర్థం పిల్లలకు ఎన్నో మాటలు

వినిపిస్తున్నాంటాయి. వాటిని వాళ్లు కొన్నింటిని గ్రహిస్తుంటారు. గ్రహించినవి తిరిగి ఒప్పుజెప్పాల్సిన అవసరం ఈ నేర్చుకొనే క్రమంలో లేదు.

- ◆ ఒక్క సంవత్సరం పాటు పిల్లలు వింటూనే ఉంటారు. జవాబు చెప్పాల్సిన, ఉపయోగించుకోవాల్సిన పని ఉండదు. ఎవ్వరూ అలా ఒత్తిడి చెయ్యరు. ప్రతి చర్య అవసరంలేని స్వీకరణ ఇది. ఇదొక మౌన మహాయుగం.
- ◆ ప్రతీది సందర్భం నుంచే పిల్లలు నేర్చుకొంటారు. తాము పాల్గొనని, తమకు సంబంధం లేని, అమూర్త నిర్వికారాంశాలకు ఇక్కడ తావులేదు.
- ◆ ఇలా నేర్చుకొనేప్పుడు వాళ్లకేమో ఒక క్రమం లేదు. ముందు అక్షరాలు, తర్వాత పదాలు, ఆ తర్వాత వాక్యాలు ఇలాంటి వరుస లేదు. ముందు 'అ' చివరి 'క్ష' అనే క్రమం అసలే లేదు.
- ◆ ముందు సులభం, తర్వాత క్లిష్టం అనే వరుస కూడా లేదు. దీర్ఘాలు ముందురావచ్చు. హ్రస్వాలు వెనక రావచ్చు. పిల్లలకందుతున్న భాష ఒక నిర్ధారిత క్రమంలో ఉండదు. దానికో ప్రణాళికా పద్ధతీ ఏమీ ఉండవు.
- ◆ ఈ అభ్యసన క్రమంలో ఏమి మాట్లాడారన్నది ప్రధానం కాదు. ఏదైనా మాట్లాడవచ్చు. మాట్లాడకుండానూ ఉండొవచ్చు. ఎలాంటి ఒత్తిడి లేదు.
- ◆ తమ స్వంత పద్ధతిలో పిల్లలు నేర్చుకొంటారు. దాన్ని ఎవ్వరూ రూపకల్పన చెయ్యరు. 'టీ' అనే ఒక మాటను ఒక పాపెలానైనా వాడు కొంటుంది. తాను పాలు తాగుతున్నా, అమ్మమ్మ కాఫీ తాగుతున్నా, నాన్నా టీ తాగుతున్నా, అన్నింటినీ 'టీ' అనే ఉంటుంది. ముందు తాను పట్టుకొన్న ఒక పేరు అన్న పానీయాలకూ పెట్టి, తర్వాత వేర్వేరు పేర్లు పెట్టుకొనే ఒక స్వంత క్రమం ఆ పాప ఏర్పరచుకొన్నదన్నమాట.
- ◆ ప్రతి రూలునూ తనకు తానే బిడ్డ తెలుసుకొంటుంది. వ్యాకరణం ఎవ్వరూ చెప్పరు.
- ◆ విచిత్రంగా అన్ని భాషల పిల్లలూ మొదట ప, బ, మ ధ్వనుల్ని ఇష్టపడతారు. 'అమ్మ, బాబా, పాపా' వంటివి వారికిష్టం.

భాష ఇంత సంక్లిష్టంగా ఉండే అంశం కావడమేమిటి? నేర్చుకోవడం ఇంత సులభతరంగావడమేమిటి? భాషకున్న నిబంధనలు ఇంత సార్వత్రికం కావడమేమిటి? నేర్చుకొనే క్రమం ఇంత సార్వజనీనం కావడమేమిటి? అంతా విచిత్రంగా ఉంది గదూ! అవును పెద్దలకు, మనకు విచిత్రమే! పిల్లలకేమో ఇది అత్యంత సహజం.

ఇప్పుడు పెద్దలం, మనం పట్టుకోవల్సిందల్లా ఈ అభ్యసన క్రమాన్నీ, రహస్యాన్నీ

పిల్లలూ - అబద్ధాలూ

మీ పిల్లలు అబద్ధాలు చెబుతున్నారంటే మీరంటే వాళ్ళు భయపడుతున్నారన్నమాట. లేకుంటే మిమ్మల్ని అనుసరిస్తున్నారన్నమాట. అబద్ధాలు చెప్పే తల్లిదండ్రులకు అబద్ధాలు చెప్పే పిల్లలుంటారు. తమను తాము రక్షించుకోవడానికే పిల్లలు అబద్ధాలు చెబుతారు. మీ ఇంట్లో భయాన్ని రద్దు చేయండి. పిల్లల్లో అబద్ధాలు అవే తగ్గిపోతాయి.

- ఎ.ఎస్.నీల్

2. పిల్లలు భాష నేర్చుకొన్నట్టే రాయడమూ నేర్చుకోగలరా?

ప్రొఫెసర్ రమాకాంత్ అగ్నిహోత్రి, ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయం

భాషా, లిపి ఈ రెండింటి స్వభావం ఒకటేనా? పరిణామ వికాస క్రమాలూ ఒకటేనా? అలా అయితే భాష నేర్చుకొన్నట్టే అక్షరాల్ని పిల్లలు సహజంగా నేర్చుకొనే వీలుందా? రెండిటి అభ్యసన క్రమం, ఒకటేనా? ఈ ప్రశ్నలు కొంచెం లోతైనవి. పిల్లలు భాష ఎలా నేర్చుకొంటారు. అన్న ప్రశ్నకు సందర్భం, స్వప్రమేయం, స్వీయావసరం, స్వేచ్ఛల ఆధారంగా నేర్చుకొంటారనీ దీన్నే సహజ అభ్యసమనీ ఇప్పుడు చాలా మంది అంగీకరిస్తున్నారు. మరి లిపికి (అక్షరాలకూ) ఇది వర్తిస్తుందా? అంటే అంతే అని చెప్పడానికి మాత్రం వీళ్లలో చాలా మంది తటపటాయిస్తారు.

అసలు మనం మాట్లాడడం నేర్పడం లేదు. పిల్లలే తమకు తాము నేర్చుకొంటున్నారు. కానీ ఏమీ నేర్పకుండా రాయడం నేర్చుకొనే వాళ్లెవరున్నారు? కాబట్టి మాట్లాడడం, రాయడం రెండూ ఒకేగాటన కట్టెయ్యదగినవి కావని ఎవరైనా తేలిగ్గా జవాబు చెప్పొచ్చు. మరి కొంచెం లోతుగా చెప్పదల్చుకొంటే అసలు మాట్లాడడం ఒక తప్పనిసరి అవసరం. బిడ్డకు ఆకలి వేసినప్పుడు దాన్ని ఏడుపు రూపంలో వ్యక్తం చేసినట్టే, ఆకలి తీరినప్పుడు దాన్ని కేరింత రూపంలో వ్యక్తం చేస్తుంది. దీన్ని భాషకు ప్రాథమిక రూపంగా మనం అనుకొంటే ఇది మనుగడకు సంబంధించిన సమస్య. ఇలా చూస్తే భాష ఓ విధంగా ఒక సహజాతం లాంటింది. అందుకు దీన్ని వ్యక్తీకరించేందుకు సహజమైన ఏర్పాటు ఉంది. మన వాగ్యంత్రం ఇందులో భాగం. మరి లిపికి స్వభావం ఎక్కడుంది? లిపి మనం అవసరం కొద్దీ కల్పించుకున్నది. అవి మనిషి బాహిరమైనవి. అలాంటప్పుడు భాష నేర్చుకొన్నట్టే పిల్లలు లిపి ఎలా నేర్చుకోగలరు? దీనికి నేర్పడం తప్పనిసరి. ఒక క్రమంలో నేర్పడం మరింత తప్పనిసరి. ఈ రకమైన చర్చ ముందుకొస్తుంది.

అక్షరాల స్వభావం :

దీన్ని తేల్చుకోవాలంటే లిపి స్వభావంలోకి మనం వెళ్ళాలి. దాని లక్షణాల్ని కొంచెం పరిశీలించాలి.

మొదటిది - మనం పెట్టుకొన్న పేరుకు ఆ వస్తువుకు ఎలా సంబంధం లేదో మనం రాస్తున్న అక్షరానికి పలుకుతున్న ధ్వనికీ సైతం సంబంధం లేదు. గాడిదను గాడిద అనే ఎందుకనాలో చెప్పలేనట్టే ఒకానొక కంఠధ్వనిని 'క' అనే ఎందుకు రాయాలో కూడా మనం చెప్పలేం. గాడిదలాగే 'క' కూడా మనం పెట్టుకొన్న ఓ సంకేతం. అమూర్త సంకేతం.

అందువల్లనే ఒక లిపిలో ఏ భాషనైనా రాయగలం, అన్ని భాషల్ని అన్ని లిపుల్లోనూ రాయగలం. ఉదా: KUKKA (తెలుగు), DOG (ఆంగ్లం), KUTHE (హిందీ).

ఇలా లిపి కేవలం సంకేతం మాత్రమే, గాబట్టి ఏ లిపి సమగ్రం, సంపూర్ణం కాదు. ఒక ధ్వనిని అనేక రూపాల్లో రాయడం సాధ్యం. ఒక అక్షరాన్ని అనేక విధాలుగా పలకడమూ జరుగుతున్నదే. ఋషిని రుషి అని రాస్తే 'అవు'ను 'అఉ' అని రాస్తే 'ఒకటి'ని 'వొకటి' అని రాస్తే చదువడానికేమీ ఇబ్బంది ఉండదు. రెండు వస్తువులకు ఒకే పేరున్నట్టే ఒక అక్షరాన్ని ఒకచోట ఒక ధ్వనికీ, మరోచోట మరో ధ్వనికీ మనం ఉపయోగించుకొంటున్నాం. మనం చెప్పదల్చుకొన్న ప్రతి దానికి సరిపోయే మాటలు లేనట్టే మనం రాయదల్చుకొన్న ప్రతిధ్వనికీ సరిపోయే అక్షరాలూ లేవు. చేప, చాప, చాట ఈ మూడింటా పలుకుతున్న ధ్వనియేది? రాస్తున్నదేది? లేదా రాస్తున్నదేది? పలుకుతున్నదేది?

లిపి మారుతోంది:

మరో అంశం పరిశీలిద్దాం. భాష రోజు రోజుకీ మారుతోంది. దాని పరిణామ క్రమాన్ని మనం రికార్డు చెయ్యచ్చు కూడా. గుర్రబు, గుర్రంమ్ము, గుర్రము, గుర్రం, గుర్రం ఇలా రూపాంతరం చెందడం మన కళ్లముందే చూస్తున్నాం. సందర్భాన్ని బట్టి, వ్యక్తిని బట్టి వేగాన్ని బట్టి కూడా భాషలో మార్పులు కొల్లలుగా మనం చూడొచ్చు. ఇందులో ఏది సరైంది? (లాక్షణికమైంది) ఏది సరైంది గాదు? అని ప్రశ్నిస్తే ఎవరికి వారి భాషే సరైంది అనడం కంటే వేరే జవాబు ఉండదు. పిల్లవాడికి గుల్లం సరైంది. పండితుడికి గుర్రము సరైంది. అనడం కంటే జవాబు ఉండదు. పిల్లవాడికి గుల్లం సరైంది. పండితుడికి గుర్రము సరైంది. మనకు గుర్రం సరైంది. స్కూలు మొహం ఎప్పుడూ చూడని వారికి ఇస్కూలు అంతే సరైంది. కాకుంటే మనం (అంటే సమాజం మీద ఒక పట్టుగల) ఒకానొక భాషని లాక్షణికం అంటున్నాం. అక్కడితో ఆగక ఈ లక్షణాలు తెలిసి వారి భాషని గ్రామ్యం అనీ అచ్చ తెలుగులో అలగాజనం భాష అనీ కూడా ఎద్దేవా చేస్తున్నాం.

మరి లిపి కూడా ఇలానే మారుతోంది? మారుతోంది గానీ భాష మారినంత వేగంగా మారడం లేదు. దానికారణం భాషకున్నంత అవసరం, ప్రాచుర్యం సందర్భ, వైవిధ్యం రాయడానికి లేకపోవడం గావచ్చు. కానీ మారుతుండటం మాత్రం అక్షరసత్యం. ఇప్పుడు కాఫీలోని ఫీకి కొత్త అక్షరం వచ్చింది. అమెరికన్లు డౌట్లో బి ఎందుకని ఎందుకని ఎదురు తిరుగుతున్నారు. మన పిల్లలు చే, జే లకు ఎగనామం పెట్టేశారు. బండి, 'అ' తిరిగి రాని లోకాలకి వెళ్ళిపోయింది. పాపం 'బూ' అంతరించి 'బు' తోడులేక మినుకుమినుకుమంటోంది. శ, ష, సలలో ఏదో ఒకదానికి తొందర్లోనే మూడేటట్టుంది. అసలు స(శ) స(ష) అని రాస్తే పోతుంది గదా అనే సవాలూ వస్తోంది. అక్కడితో ఆగక 'అ' ఒక్కటే మిగిలించి దానికి దీర్ఘం (ఱ) గుడీ(ఱి) ఇత్యాదులిచ్చి ఆ, ఇ, ఈ అని పలికితే అక్షరాలు కలసి రావూ అనే పొదుపు ఉద్యమమూ తలెత్తుతోంది. ఎలక్ట్రానిక్ యుగం ఇంకొంచెం ముదిరితే ఏ అక్షరాలు (పాపం వాటి పేరేమో అక్షరాలు - సశించనివి) ఏమవుతాయో ఎవరు చెప్పగలరు? ప్రపంచీకరణ ప్రభావం వల్ల అన్ని భాషలకు ఒకే లిపి అనే చట్టం రాదని హాపీ ఎవర్విగలరు?

భాషకు లిపికి మధ్య ఓ అనిర్వచనీయమైన లయ ఉందిగదా అనొచ్చు. లిపి ఏర్పడ్డాక ఆ లిపిలో మన భాషకు ఏళ్ల తరబడి చూసుకోవడం అలవాటయ్యాక మనకలా కన్పిస్తోంది. ఇది కేవలం స్వీయ మానసిక విషయం. అంతేగానీ ఈ అనుబంధమేదీ భాషకు లిపికి మధ్య లేదని ఆధునిక లిపి శాస్త్రజ్ఞుల అభిప్రాయం.

లిపి - సహజాభ్యసనం :

భాషకు లిపికి మధ్య ఈ సాన్నిహిత్యం చూసాక ఇక లిపిని నేర్చుకోవడం దగ్గరికి వద్దాం. భాషలా లిపి ఒక సహజాతం లాంటిది కాదుగదా మరి సహజ అభ్యసనం ఎలా సాధ్యమనేది చాలా విలువైన ప్రశ్న. పిల్లలు అవసరం ఉన్నా లేకున్నా ఏదో ఒకటి గొణక్కుంటుంటారు. ఏదో ఒక శబ్దం చూస్తునే ఉంటారు. ఇది చాలా చిన్న వయస్సు నుంచీ మనం చూస్తున్నాం. అలాగే పిల్లలు ఏదో ఒకటి నేల మీద, గోడల మీద గీయడమా మనం గమనించొచ్చు. తాను భావిస్తున్న దానికి (ఆ మూర్త భావనకి) ఓ సంకేతం (మూర్త రూపం) కల్పించుకోవడంలో ఇది భాగమా? లిపికిదే ప్రాథమిక రూపమా? అసలు ఆదిమ మానవుడు మాటలు రాక సైగలు చేసుకొనే కాలంలోనే తన భావాల్ని బొమ్మల ద్వారా సంకేతాల ద్వారా తెలియజేసేవాడని చాలా ఆధారాలు కూడా మనకు దొరుకుతున్నైకదా! కాబట్టి భాష లానే రాత కూడా ఓ సహజావసరం. సహజాతం లాందదనే వాదన కూడా ముందుకొస్తోంది.

అదెలా ఉన్నా భాష నేర్చుకొనే క్రమానికీ, రాత నేర్చుకొనే క్రమానికీ మధ్య సామ్యం మాత్రం మనం గమనించి తీరాలి. అంగీకరించి తీరాలి. అసలు పిల్లలు భాషను అక్షరాల్నే గాదు నడక నేర్చుకోవడంలో కూడా ఓ క్రమం ఉంది. ఓ వ్యాకరణం ఉంది. ప్రతి అమూర్తాంశాన్ని మనిషి తెలుసుకోవడానికి ఒక క్రమం ఉంది. ఈ క్రమాల మూల స్వభావం, లక్షణం ఒకటిగానే ఉంటే. దీన్ని అర్థం చేసుకొంటే పిల్లలు రాయడం నేర్చుకోవడంలోనూ, భాషను నేర్చుకోవడంలో ఒక క్రమమే చాలా వరకు ఉందని మనం అనుభవం నుంచి తెలుసుకోవచ్చు.

భాషను పిల్లలు ఒక సందర్భంలో నేర్చుకొంటారని మనం అంగీకరిస్తే లిపినీ ఒంటరిగా గాక ఒక సందర్భం (కాన్టెక్స్ట్)లోనే పిల్లలు నేర్చుకొంటారు. మనం అలా నేర్పడమే సహజాభ్యసనం. అ, ఆ, ఇ అని దిద్దేప్పుడు ఏ సందర్భం ఉంది?

పిల్లలు స్వప్రమేయంతోనే భాషను నేర్చుకొన్నట్లే రాయడంలో కూడా జరగాలి. రాయడం సహజాభ్యసనం ద్వారా జరగాలి. (బొమ్మలు, గీసినట్టు అక్షరాలు స్వంతంగా గీయడానికి ఉద్యుక్తులు కావాలి).

పిల్లలు భాషను ముక్కులు ముక్కులుగాగాక సమగ్ర రూపంలోనే నేర్చుకొన్నట్లు లిపినీ ఆ, ఆ, ఇ, ఈ అని ముక్కులు చెయ్యడం గాకుండా పదాలు, వాక్యాలుగా నేర్చుకోవడం (అదీ ఒక సందర్భంలో) సహజాభ్యసనం.

మనం పట్టుబట్టి ప్రతిమాటా నేర్పితే, వ్యాకరణం చెపితే పిల్లలకు భాష రాలేదు. అలాగే ఎంతసేపు దిద్దిస్తే అంతగా అక్షరాలు వస్తాయనేది మన భ్రమ. మాట్లాడుతున్న క్రమంలో భాష వచ్చినట్టే చదువుతున్న క్రమంలోనే రాయడం వస్తుంది.

తప్పులు మాట్లాడుతూనే బాగా మాట్లాడడం నేర్చుకొన్నట్లు తప్పులు రాస్తూనే పిల్లలు సరిగా రాయడం నేర్చుకొంటారు. పిల్లలు మాట్లాడేటప్పుడు గుర్రాన్ని 'గుల్లం' అనగానే మనం ఎలా బెంబేలు పడమో అలాగే 'అమ్మను' 'అమ్మం' అని రాయగానే మనం అన్యాయం జరిగిపోయిందనుకోకూడదు.

ఇన్ ఫుట్ - ఔట్ ఫుట్ అనే సూత్రం భాషకు మల్లే రాతకీ వర్తిస్తుంది. ఒక పదాన్ని చదువగల్గిన మరునాడే డిక్టేషన్ చెప్పడం అర్థరహితం. ఏడో పాఠంలో ఉన్నవాడు మూడో పాఠం పదాలు బాగా రాయగల్గితే చాలు. పరిసరాలు అనుకూలంగా ఉంటే పిల్లలు రెండు భాషలూ మాట్లాడగల్గినట్టే రెండు లిపులూ నేర్చుకోగలరు. కానీ ఏ భాషా వాతావరణం ఎక్కువగా ఉంటే ఆ భాషలో పట్టు చిక్కినట్టే, ఏ లిపి వాతావరణం ఎక్కువంటే అందులో బాగా రాయగలరు.

ఇలా ఎంతైనా చెప్పుకోవచ్చుగానీ అసలు సూత్రం మాత్రం ఒక్కటే. అదేమంటే పిల్లలు దేన్నైనా నేర్చుకోవడానికి ఓ క్రమం, ఓ పద్ధతి ఉంటుంది. ఆ క్రమం, పద్ధతీ అన్నింటా దాదాపు ఒక్కటే. కావల్సిందల్లా దీన్ని మనం అర్థం చేసుకోవడం అంగీకరించడం.

స్వేచ్ఛా - చర్చా

వాస్తవమైన స్వేచ్ఛను సాధించేదే విద్య. విమర్శనాత్మక చైతన్యాన్ని కొందరు ఆరాచకమని భావిస్తారు. స్వేచ్ఛ అంటే భయపడతారు. ఈ భయం ఉపాధ్యాయుల్లోనే కాదు, పిల్లల్లోనూ పాతుకొనిపోతుంది. చర్చ స్వేచ్ఛ కోసం పోరాడే చర్య. చర్చలో ప్రేమ ఉంది, నిబద్ధత ఉంది. ఒక చర్చ మరొక చర్చకు దారితీస్తుంది. బోధనాపద్ధతులు మారితే ఈ స్వేచ్ఛా, చర్చల ప్రక్రియ ముందుకు సాగుతుంది. ప్రపంచాన్ని, పిల్లల్ని ప్రేమించేవాళ్లే చర్చలోకి ప్రవేశిస్తారు.

3 భాషా బోధనలో చిన్న ధోరణులు

- “చదువు విజ్ఞానం”, జిల్లా ప్రాథమిక విద్యా కార్యక్రమం

భాషను అభివృద్ధి చెందిన మానవుడి మెదడుకు ఫలితంగానేగాక మానవుడి మెదడు అభివృద్ధికి ఒకానొక హేతువుగా కూడా నేడు పరిగణిస్తున్నారు. సైగల రూపంలో, చిన్న చిన్న ధ్వనుల రూపంలో మొదలైన భాష నేడు అత్యంత విస్తృతంగా, సంక్లిష్టంగా కూడా పరిణతి చెంది మన అవసరాల్ని అద్భుతంగా నెరవేరుస్తోంది.

భాషా నిర్మాణం వాస్తవానికి అంత సరళమైంది ఏమీ కాదు. ప్రతిభాషకూ తనదైన నిర్మాణ పద్ధతి ఉంది. అదే సందర్భంలో అన్ని భాషలకూ సమానమైన కొన్ని నియమాలు ఉన్నాయి. ఏ చిన్న నియమాన్ని ఉల్లంఘించినా, చిన్న పొరపాటు చేసినా మొత్తం చెప్పుదల్చుకొన్నదే తారుమారయ్యే ప్రమాదం ఉంది. ‘వేసవి’లో సంపన్నులు తాళలేక ఊటీ, సిమ్లా వంటి శీతల ప్రదేశాలకు వెళుతుంటారు’ అనే వాక్యంలో ‘తాళలేక’ అనే పదాన్ని ‘తాళం లేక’ అని చదివితే ఏమవుతుంది? ఇలాంటివి ఉదాహరణలు ఎన్నైనా మనం నిత్యజీవితంలో చూడవచ్చు.

వచనం మారినప్పుడు, లింగం వేరైనప్పుడు, కాలాల్లో భేదం వచ్చినప్పుడు క్రియల్లో వచ్చే మార్పులకు మనం అలవాటు పడ్డాం గాబట్టి మాతృభాషలో సవాళ్ళుగా కన్పించవుగానీ ఇతర భాషల్లోనైతే తలనొప్పిగా ఉంటాయి. సంస్కృత భాషలో ‘ద్వారా’ (భార్యలు) అనేది పుంలింగం. అది బహువచనంలో మాత్రమే ఉంటుంది. హిందీలో నపుంసక లింగం లేదు. ఉన్నదల్లా స్త్రీ పురుషాలే. హిందీలో ‘నే’ ప్రత్యయం వచ్చినప్పుడు క్రియ కర్తనుబట్టిగాక కర్మను బట్టి మారుతుంది. ఆంగ్లంలో కర్మణి (Passive Voice) ప్రాధాన్యత ఎక్కువ.

ఇలా చెప్పుకొంటూ పోతే ఎన్నైనా చెప్పవచ్చు. మరి ఇంత సంక్లిష్టమైన, దేనికది ప్రత్యేకమైన భాషల్ని మనం ఇంత అలవోకగా ఎలా నేర్చుకొంటున్నాం? మనలో ధారాళంగా మాట్లాడడం గానీ, అభిప్రాయాలు వ్యక్తచెయ్యడం గానీ చేతగాని వాళ్లు ఎవ్వరూ లేరు. అందరం కొంచెం అటూ ఇటూగా అత్యంత సమర్థతంగా విని అర్థం చేసుకొంటున్నాం. మాట్లాడుతున్నాం. ఈ నైపుణ్య సంపాదనా క్రమంలో కూడా మన మధ్య పెద్ద తేడా ఏమీ లేదు. అందరం ఒకే వయస్సులో ఒకే ‘పాండిత్యం’ సంపాదిస్తున్నాం. మన పిల్లలకు గల పదజాల సంపద కూడా దాదాపు ఒకే మోతాదులో ఉంటోంది. ఇదెలా సాధ్యమవుతోంది?

మనమెవ్వరమూ ముందు వ్యాకరణం నేర్చుకొని తర్వాత మాట్లాడడం మొదలు పెట్టలేదు. ప్రతిదీ ఎవరో ఒకరు పట్టుపట్టి, చెవిమెలిపెట్టి నేర్పితేనే మనకిది వొంటపట్టలేదు. అన్నిటికంటే మించి ఒక పద్ధతి, ఒక క్రమం ఎవరో నిర్దేశిస్తే దాని ప్రకారం మనం నేర్చుకోలేదు.

మరి చదువడం, రాయడం దగ్గరికొచ్చేటప్పటికీ ఇలా జరగడం లేదు. ఎక్కువ మంది ఇందులో వెనకబడిపోతున్నారు. కొందరు సాధ్యంగాని పారిపోతున్నారు. చాలా మంది పెద్ద భారంగా ఈదలేక సతమతమవుతున్నారు. దీనికారణాలేమిటి? ఈ నైపుణ్యాలు (చదువుడం, రాయడం) వినడం, మాట్లాడడం కంటే చాలా సంక్లిష్టమైనా? మనిషి మెదడు ఈ నైపుణ్యాల్ని సంతరించుకోవడానికి వెకనబడేంత బలహీనమైందా? ఒకేసారి రెండు మూడు భాషలు కూడా మాట్లాడగల్గుతున్న పిల్లలు మాతృభాషను కూడా ఎందుకు చదువలేకపోతున్నారు? సంవత్సరాల తరబడి శ్రమించినా ఎందుకు అనుకొన్న ఫలితాలు సాధించలేకపోతున్నారు?

పిల్లలు సహజమైన సందర్భాల్లో స్వేచ్ఛగా పాల్గొనడం వల్ల మాట్లాడడం అంత సులభంగా నేర్చుకోగలుగుతున్నారని ఇప్పుడందరం అంగీకరిస్తున్నాం. భయం, ఒత్తిడిలేని వాతావరణంలో తప్పుల్ని లెక్కించి ప్రతిదీ సరిచేసే పరిస్థితి లేనిచోట, ఎంత నేర్చుకొన్నారని అడుగడుగునా మూల్యాంకనం చేయని పద్ధతిలో వారు నేర్చుకొంటున్నారు.

అంతేకాదు. పిల్లలు భాషను అవసరాల ప్రాతిపదికన నేర్చుకొంటున్నారు. విస్తృతి సమాచారం అందుబాటులో ఉండటంతోపాటు అందులోంచి తమ ఇష్టం వచ్చింది. తమకావల్సింది ఉపయోగించుకొనే, సంగ్రహించుకొనే స్వేచ్ఛ కూడా వారికి ఉంది. తమ అవసరాల్ని ఏది తీరుస్తుందో దాని మాత్రమే పిల్లలు అభివృద్ధి చేసుకొంటారు. ఈ క్రమం నుంచే పిల్లలు నేర్చుకొంటున్నారు.

భాషా తత్వవేత్తలు దీని మీద ఇప్పటికే కావల్సినన్ని తర్జనభర్జనలు చేశారు. మళ్ళీ జోలికి మనమిక్కడ వెళ్ళనక్కరలేదు. కానీ ఈ నేపథ్యంలో మనం భాషను తరగతి గదిలో నేర్పుతున్న పద్ధతిని మాత్రం సమీక్షించుకోవలసి ఉంది.

సాధారణంగా మనమందరం నేర్చుకొన్నదీ, నేర్పుతున్నదీ అక్షరాల్ని ఒక వరుస క్రమంలో రాయించే (దిద్దించే) పద్ధతి. దీన్ని అక్షరపద్ధతి అంటున్నాం. ప్రతి భాషకూ ఒక అక్షరమాల ఉంటుంది. అందులోని అక్షరాలకు ఒక వరుస ఉంటుంది. ఈ వరుస ప్రకారం పలికించడం (గుర్తించడం), రాయించడం నేర్పడంతో మనం భాషాబోధనను ప్రారంభిస్తున్నాం. ఆంగ్లం లాంటి భాషకున్న అక్షరమాల చిన్నది. తమిళం లాంటి భాషకు గల అక్షరమాల చాలా సరళమైంది. ప్రతిధ్వనికీ ఒకే అక్షరాన్ని పలుధ్వనులతో పలకడం వారి సంప్రదాయం. సంస్కృతంలో, తెలుగులో అలా కాదు. అక్షరమాల చాలా పెద్దది. వీటికితోడు గుణింతాలు, ద్విత్వాలు, సంయుక్తాలు, సంశిష్టాలు కూడా కలిపితే ఇది చాలా పెద్దదవుతుంది. ఇవన్నీ నేర్చుకోవడమే, గుర్తించి రాయగలగడమే భాష నేర్చుకోవడంగా మనం పరిగణిస్తున్నాం.

ఒక్క మన భాషకే గాదు, మనదేశంలోనే కాదు ప్రపంచమంతా ఈ పద్ధతి చాలా కాలం నుంచి, బహుశా లిపి ఏర్పడినప్పటి నుంచీ కొంచెం తరతమ తేడాలతో కొనసాగుతోంది. దీనికి అనుకూలంగా వ్యతిరేకంగా చాలా వాదనలున్నాయి. వినడం, మాట్లాడడం చేసినట్టే చదువడం, రాయడం నేర్చుకోలేమేమో అన్నదానిపై తర్జనభర్జనలున్నాయి.

అనుకూలంగా మాట్లాడేవారు - “అసలు అక్షరాలు రాకుండా చదువడం ఎవరైనా ఎలా నేర్చుకొంటారు?” అని ప్రశ్నిస్తారు. ఒక ఇల్లు కట్టడానికి వరుసగా ఇటుకలు పేర్చినట్టే ముందు అక్షరాలు నేర్చుకొన్నాకే రాయడం వస్తుంది. అప్పుడీ అక్షరాల్ని కలుపుకొంటే సరిపోతుందనేది సాధారణమైన సమాధానం. ప్రతి భాషకూ ఒక లిపి ఉంటుంది. ఆ లిపి ఆ భాషకు స్వంతం. భాషా వ్యుదయం లేదా సౌందర్యం (లయ) లిపిలో దాగి ఉంటుంది. అందువల్ల భాష నుంచి లిపిని విడదీయలేం. ఉదాహరణకు తెలుగులోని అచ్చులు వాటిలోని ప్రాస్పదీర్ణాలు ఒకానొక పద్ధతలో (లయాత్మకంగా) ఉన్నాయి. వాటిని అదే వరుసలో నేర్చుకోవడం తప్పనిసరి. అలా నేర్చుకోవడం వల్ల ధ్వనుల్ని గుర్తించడం తేలిక, వాటిలోని భేదాల్ని లేదా సామ్యాల్ని గుర్తించడం తేలిక అనేది మరో వివరణ. శ, ష, స అనేవి మూడు ఒక వరుసలో ఉండటంవల్లే వాటిలోని సున్నితమైన తేడాని గుర్తించగలుగుతున్నాం. ‘అ, ఆ, ఇ, ఈ, ఉ, ఊ’ లలో ఒక క్రమం ఉంది. ఒక లయ ఉంది. అవి (అచ్చులు) నేర్పాక హల్లులు నేర్పితే గుణింతాలు నేర్పడం తేలిక, శాస్త్రీయం కూడా. చాలా మంది అభిప్రాయమిది.

వినడం, మాట్లాడడం నేర్చుకొన్నట్టుగా, అంత సహజంగా చదువడం రాయడం నేర్చుకోలేం. భాష మౌఖికంగా అందుబాటులో ఉన్నంతగా రాతలో అందుబాటులో ఉండదు. అంటే వాతావరణం, సందర్భం కల్పించడంలో శ్రవణ, భాషణ నైపుణ్యాలకున్న

అవకాశం పరన, లేఖన నైపుణ్యాలకు లేదు. అవశ్యకత ప్రాతిపదికన చూసినా మొదటి రెండింటికి గల ప్రాధాన్యత రెండోవాటికి లేదు. అందువల్ల కూడా రెండూ ఒకే రకంగా నేర్చుకోగలగడం అసాధ్యం. మరో అంశం ఏమంటే మానవ శరీరాంతర్గతంగానే స్వర యంత్రం ఉంది. అత్యంత సహజంగా ఇతరావయవాలు స్పందించినట్లే ఇదీ స్పందించి ధ్వనుల్ని ఉత్పత్తి చేయగలదు. వినడం, మాట్లాడడం అనేవి ఒక రకమైన స్పందనలు, కానీ చదువడం, రాయడం అలా కాదు. వీటికోసం బయటి పరిసరాల మీద ఆధారపడాల్సిన ఉంది. ఇదొక అదనపు నైపుణ్యమే తప్ప అత్యవసర సహజావసరం కాదు, స్పందనా కాదు. అందువల్ల ఒకేలా నేర్చుకోవడం మొదటి రెండు నైపుణ్యాలకూ, తర్వాతి రెండు నైపుణ్యాలకూ కుదరదనేది మరో సమాధానం.

ఇక రెండో వాదన ఇటీవలది. ఇది ఎక్కువగా భాషాశాస్త్రం మీద, మానవ అభ్యసన పరిశోధనల మీద, మానసిక తత్వశాస్త్రం మీద ఆధారపడి ఉంది. సాపేక్షకంగా ఇది ఆధునిక వాదం.

భాషకు లిపి మనం కల్పించుకొన్నదే. అక్షరమాల, అందులోని క్రమం మనకు మనం పెట్టుకొన్నదే. అందువల్ల ఒక్కో భాష ఒక్కో క్రమం ఉంటుంది. ఒకవేళ ఒకే క్రమం ఉన్నట్లు కన్పించినా (ఉదా: ద్రావిడ, ఆర్య భాషలు వేరైనా అక్షర మాలాక్రమం ఒకటిగానే ఉంది) అది ముందుగా ఒక భాష ఏర్పరుచుకొన్న క్రమాన్ని అనుసరించి మరొక భాషవారు పెట్టుకొన్నదే తప్ప మరొకటి కాదు. చాలా కాలం ఒకే వరసలో చదివీ చదివీ అలవాటుపడి దాన్ని సహజ క్రమంగా, ఆ భాషకు మాత్రమే సరిపోయే స్వంత క్రమంగా మనం భ్రమపడుతున్నాం. లయ అనబడేది కూడా చాలావరకు అంతే. సంస్కృతం లాంటి భాషలు వర్ణమాలలోని అక్షరాల్ని వాటి ఉత్పత్తి స్థానాల ఆధారంగా నిర్ణయించాయి. (అ-కంఠ్యం, ఆ-తాలవ్యం). కొన్ని సుదూర భాషల వర్ణమాలల మొదటి అక్షరాలు ఒకటి రెండు ఒకే ధ్వని గలవి ఉండొచ్చు. అది కొంత యాదృచ్ఛికం, కొంత ధ్వనికి గల ప్రాధాన్యత ప్రాచుర్యం, సౌలభ్యం మీద (ఉదా: ఆంగ్లంలో 'ఎ' తెలుగులో 'అ' రెండూ మొదట ఉన్నాయి) ఆధారపడిన విషయం. అంతకు మించి శాస్త్రీయత అక్కడేమీ లేదు. కాబట్టి ఇదే క్రమంలో నేర్చుకోవడం వల్ల భాష నేర్చుకోవడంలో వారిగేదేమీ ఉండదని వీరి అభిప్రాయం. అంతేగాదు ఈ రోజు కాకుంటే రేపైనా అన్ని భాషలకూ ఓ లిపి(అంతర్జాతీయ లిపి) వీలున్నన్ని తక్కువ అక్షరాలతో వస్తుందని ఇది లిపి పరిణామక్రమమని వీరు నమ్ముతున్నారు. మనం ఎంత కావాలనుకొన్నా కొన్ని అక్షరాలు అదృశ్యమవుతున్నాయి. కొన్ని కొత్తవీ వచ్చి చేరుతున్నాయి. బాగా అభివృద్ధి చెందిన భాషలు అక్షరాల్ని మరి తగ్గించుకొంటున్నాయి. ఇవన్నీ కూడా లిపి - భాషల మధ్య విడదీయరాని సంబంధం ఉందనడాన్ని వ్యతిరేకిస్తున్న అంశాలుగా వీరు పేర్కొంటున్నారు.

అన్నిటికంటే ముఖ్యమైంది మరొకటి ఉంది. అదేమంటే మనం భాషను ముక్కలు ముక్కలుగా నేర్చుకోవడం లేదు. మొత్తంగానే నేర్చుకొంటున్నాం. పిల్లలు చేసే చిన్న చిన్న ధ్వనులు కూడా సారాంశంలో వాక్యాలే. అలాగే వాళ్లు వచ్చి రాక పలికే చిన్న చిన్న పదాలు కూడా వాక్యాలే. 'అమ్మ' అంటే అమ్మ వచ్చిందనో, కొట్టిందనో, కావాలనో అర్థం మనం మొదట చిన్న చిన్న ధ్వనులు, తర్వాత పదాలు, వాక్యాలు భాషా నిబంధనలు నేర్చుకోవడం లేదు. ఒక రకమైన ధ్వనుల్ని ముందుగానూ, మరొక రకమైనవి తర్వాత నేర్చుకోవడమూ లేదు.

కేవలం గుర్తు పెట్టుకోవడం ద్వారా, అంటే జ్ఞాపకశక్తి మీద ఆధారపడి కూడా మనం భాషను నేర్చుకోవడంలేదు. అనేక సందర్భాల్లో పాల్గొంటూ మన అవసరాల్ని మాటిమాటికీ ఉపయోగించుకొంటున్నందువల్లనే ఏమాటలైనా మనం నేర్చుకోగలుగుతున్నాం. వినియోగం లేనివి మనం వదిలేస్తాం లేదా మరిచిపోతాం. అలాగాక అక్షరాలు నేర్పే పద్ధతిలో కేవలం

అక్షరాల్ని వేరుగా నేర్చుతున్నాం. అంటే భాషను ముక్కలు ముక్కలుగా చేసి ఒక క్రమం పెట్టి నేర్చుతున్నామన్నమాట. అంతేగాక అక్షరాలకు అర్థం లేదు. స్వంతంగా వినియోగంలేదు. ఒక రకంగా మొండిగా గుర్తుంచుకొనే సర్కసు తప్ప మరొకటి లేదు. ఇది కృత్రిమమైన క్లిష్టమైన పద్ధతి. ఎన్ని అక్షరాలు నేర్చినా పదాలు రావు. అప్పటి దాకా నేర్చుకొన్న అక్షరాలు ఏమాత్రం వినియోగంలోకి రావు. అలాంటివి ఎలా గుర్తుంటాయి? ఎందుకు గుర్తుండాలి? మానవ అభ్యసన విధానానికే ఇది విరుద్ధం. ఇలా ఈ పద్ధతిని నేడు చాలామంది వ్యతిరేకించి సమగ్ర దృక్పథాన్ని భాషాభ్యసనంలో శాస్త్రీయమైనదిగా ముందుకు తెస్తున్నారు.

పూర్వం మనం ముందు అక్షరాలన్నీ ఒక్కటి కూడా పొల్లు పోకుండా నేర్చుకొని, తర్వాత వాటి గుణింతాలు, ఆ తర్వాత వాటి వొత్తులు నేర్చుకొని అప్పుడు మాత్రమే పదాలు రాసేవాళ్ళం. నిజానికి 'అ' నుంచి 'క' వరకు నేర్చుకోగానే ఎవరైనా 'ఈక', 'ఒక' లాంటి పదాలు నేర్చుకోవచ్చు. ఇది కూడా మనం చేసేవాళ్ళం గాదు.

క్రమక్రమంగా సాంప్రదాయక అక్షర పద్ధతిలో కూడా మార్పులు వస్తున్నాయి. అవసరం లేని, 'ఋ, ౠ' లాంటివి కనుమరుగైనాయి. అంతగా ప్రాచుర్యం లేని మహా ప్రాణాలను (ఖ, ఘ, ఛ, ఠ, డ, ఢ, ఢ, ఘ, భ) వరుస నుంచి తప్పించి చివర నేర్చుతున్నారు. కొన్ని అక్షరాలు నేర్చగానే వాటితో వచ్చే పదాలు నేర్చి, అక్షరాల్ని కల్పిస్తున్నాం. (కొందరైతే మరో ముందడుగు వేసి పదాలతోనే భాష నేర్పడం కూడా చేస్తున్నారు. అర్థంలేని స్వంతంగా వినియోగంలో లేని అక్షరాల్ని నేర్పడం వల్ల వాటిని గుర్తుంచుకోవడం అసాధ్యమన్న ఉద్దేశంతోనే ఇలా చేస్తున్నారు.)

ఈ పద్ధతిలో అక్షరాల్ని వరస క్రమంలో నేర్పడం ఉండదు. బాగా ప్రాచుర్యంగల, వాడుకలోని పదాల్ని నేర్చి వాటిలోని అక్షరాల్ని కూడా పరిచయం చేస్తారు. దీనివల్ల పదజాలం పిల్లలకు మొదటి నుంచే అందుబాటులో ఉంటుంది. నేర్చుకొన్న ప్రతిదీ వినియోగంలోకి వస్తుంది. గుడ్డిగా గుర్తుంచుకోనక్కరలేదు.

కొన్ని పదాలు నేర్చగానే చిన్న చిన్న వాక్యాలు కూడా నేర్పవచ్చు. అప్పుడు నేర్చుకొన్నది మరింత వినియోగంలోకి వస్తుంది. ప్రతిదీ అర్థవంతంగా కనిపిస్తుంది.

అక్షర పద్ధతి మీద మరొక సవాలు కూడా చాలా విలువైంది ఉంది. ఈ పద్ధతిలో మొదట రాయడం తర్వాత చదువడం నేర్చుతున్నాం. భాషాభ్యసన క్రమానికది విరుద్ధం. ముందు చదువడం తర్వాత మాత్రమే రాయడమనేది శాస్త్రీయం. ముందు చదువాలంటే అవి గుర్తుంచుకోవాలి. గుర్తుంచుకోవడం వినియోగించుకొనే క్రమంలో మాత్రమే సాధ్యమవుతుంది. అంతేకాదు చదువగలవారు మాత్రమే రాయగలుగతారు. మనం ఎంత దిద్దినా హిందీ అక్షరాల్ని ఇప్పుడెంతమంది గుర్తుంచుకోగలుగుతున్నాం? దీనిక్కారణం వీటిని వినియోగించకపోవడమే. మన మెదడుకు అవసరం ప్రాతిపదికన ఎన్నిటికైనా గుర్తుంచుకొనే సామర్థ్యం అద్భుతంగా ఉంది.

దీనికి మరో ముక్కాయింపు కూడా లేకపోలేదు. అసలు ఏ విద్యావంతుడైనా చదువడానికి వినియోగించుకోవడంలో 10వ వంతు కూడా రాయడానికి భాషను వినియోగించుకోడు. మహాకవులకు కూడా ఇది వర్తిస్తుంది. గాడిచర్ల వారి సర్వోత్తమరావుగారు వయోజన విద్య నేర్పించేటప్పుడు పలకా బలపాలుండేవి కాదు. వారి విద్యలో రాయడానికి స్థానమే లేదు. కేవలం చదువడం మాత్రమే నేర్పేవారు. దీనివల్ల మనం రాయడం నేర్పనక్కరలేదని కాదు చదువడానికి రాయడం నేర్చుకోవడం తప్పనిసరి అవసరం కాదని చెప్పడానికి మాత్రమే.

మరి ఈ పద పద్ధతిలో కూడా ఉన్నదేమిటి? ప్రాచుర్యం గలవి, సులభమైనవి అనే పేర కొన్ని పదాల్ని వాటి అక్షరాల్ని ఎంపిక చేసి మళ్ళీ ఒక క్రమాన్ని నిర్దేశించుకొని భాష నేర్పడమే గదా! నేర్పినవి వినియోగంలోకి రావడం తప్ప, అర్థవంతంగా నేర్చుకోవడం తప్ప వినడంలా, మాట్లాడడంలా ఇది భాషను మొత్తంగా నేర్పడం కాదుగదా. ఇది సహజమైన ప్రక్రియ కాదుగదా! ఇంకా చెప్పాలంటే ఒక రకంగా అక్షరాలు ముందు నేర్పే పద్ధతికి అంతో ఇంతో దగ్గరికే గదా! ఈ చర్చా లేకపోలేదు.

భాషా ప్రపంచాన్ని (అక్షరాలు, పదాలు, సంభాషణలు, పాటలు, కథలు) విద్యార్థికి వీలున్నంత అందుబాటులో ఉంచి పలు సందర్భాల్లో వాటిని విరివిగా వినియోగించుకొనేట్లు చేయడం ద్వారా భాషను మొత్తంగానే నేర్పవచ్చు అనే వాదమొకటి బలంగా ఉంది.

ఇందులో ఏ క్రమమూ ఉండదు. ఏ నిర్దేశమూ ఉండదు. మాట్లాడడం నేర్చుకొన్నట్టే పిల్లలు మొత్తంగా భాషను నేర్చుకొంటారు. ఇది కూడా సాధ్యమే అనడం కన్నా ఇదే శాస్త్రీయం అనేవాళ్ళూ నేడు తక్కువగా లేదు.

లిపి మానవుడికి తెలిసి కొన్ని వేల సంవత్సరాలు గడిచినా దీన్ని నేర్పడం పట్ల ఇంత తర్జనపభర్జనలు ఇప్పటికీ జరగడం విచిత్రంగా మనకు కన్పించవచ్చు. కానీ శాస్త్రం పెరుగుతున్న కొద్దీ, పరిశోధనలు నూతనాంశాల్ని ఆవిష్కరిస్తున్న కొద్దీ ఇలాంటి తర్కాలు ముందుకు వస్తూనే ఉంటాయి. ఆచరణలో ఏవి సాధ్యమైతే అవి నిలుస్తాయి. మిగిలినవి అవి ఎంత ఆధునికమైనవైనా, ఎంత ప్రాచీనమైనవైనా గతిస్తాయి.

ఎటొచ్చి పిల్లల్ని హింసించకుండా, వారి సహజ స్వభావానికి, అభ్యసన క్రమానికి సంబంధం లేకుండా గుడ్డిగా యాంత్రికంగా నేర్పడం ఒక్క భాషకే కాదు దేనికైనా న్యాయం చేకూర్చదు. ఇది అన్నిటికీ వర్తించే సాధారణ సూత్రం. దీన్ని మనసులో ఉంచుకొన్నప్పుడు మనం పాటించే పద్ధతుల్లో ఏ లోపాలున్నాయో మనకే సులభంగా అర్థమవుతుంది.

మీ పిల్లలు

మీ పిల్లలు మీ స్వంతం అనుకొనేవారు, వాళ్ళొక నిరంతరజీవన స్రవంతికి బిడ్డలు మీ ద్వారా వాళ్ళకి జన్మ లభించినంతమాత్రాన, వాళ్ళు మీ నుంచే పుట్టినట్లుకాదు. వాళ్ళు మీతో ఉన్నంతమాత్రాన, వాళ్ళు మీ వాళ్ళైనట్లు కాదు. మీరు వాళ్ళకు ప్రేమను పంచివ్వండి, అంతేకానీ మీ ఆలోచనల్ని రుద్దకండి, కాదని మరవకండి వాళ్ళ ఆత్మలు రేపటి ప్రపంచం కోసం తపిస్తుంటాయి. ఆ ప్రపంచాన్ని మీరు చూడలేరు, కలనైనా కనలేరు. వాళ్ళలా మీరుండే ప్రయత్నం చేయండి, వాళ్ళను మీలా మార్చేందుకు మాత్రం పూనుకోకండి. జీవితం వెనక్కి నడువదని గుర్తించండి. మీరు విల్లు అయితే, మీ పిల్లలు అందులోంచి దూసుకెళ్ళే బాణాలు సుమండీ!

-ఖలీల్ జిబోన్

4. పిల్లలు చదివే పుస్తకాలేవి కథలేవి?

- కొడవగంటి కుటుంబారావు, సంవేదన, అక్టోబర్ 1968

మనదేశంలో బాలసాహిత్యమంటూ ఇప్పుడిప్పుడే వస్తున్నది. బెంగాలీ, హిందీ మొదలైన భాషలలో రెండవ ప్రపంచ యుద్ధానికి పూర్వం కూడా బాలపత్రికలుండినట్టు తెలుస్తోంది. తెలుగులో మాత్రం బాలపత్రికలు స్వాతంత్ర్యం వచ్చే రోజుల్లోనే బయలుదేరాయి.

నా చిన్నతనంలో బాలసాహిత్యమంటూ వేరే లేదు. నాకు చదువటమూ, రాయటమూ రాగానే సుమతీ శతకం కంఠస్థం చెయ్యమన్నారు. వావిలకొలను వారు రచించిన పాకెట్ సైజ్ కథల పుస్తకాలేవో ఉండేవి. భాగవతం నుంచి కుచేలోపాఖ్యానం, రుక్మిణీ కల్యాణం, ప్రహాద చరిత్ర, గజేంద్ర మోక్షం లాంటి కథలు చదివాను. వాటిలోని కొన్ని పద్యాలు నాకిప్పటికింకా జ్ఞాపకం ఉన్నాయి.

అర్థ శతాబ్దం క్రింత ఇదే బాలసాహిత్యం, నిజానికిది పిల్లల కోసం ప్రత్యేకించి రాసిన సాహిత్యం కాదు. పెద్దల సాహిత్యమే. పెద్దల సాహిత్యంలో పిల్లలకు పనికి వచ్చేదంతా పిల్లల సాహిత్యంగా చలామణి కావటం మన సంప్రదాయం. మనం ఈరోజు బాల సాహిత్యం గురించి పాశ్చాత్యుల అభిప్రాయాలు అరువు తెచ్చుకొని లాభం లేదు.

ఇంచుమించు ఇరవై ఏళ్లుగా బాల సాహిత్యంతో నాకు గల సంబంధాన్ని బట్టి బాలసాహిత్యం ఎలా ఉండాలి? ఎలా ఉండకూడదు? అన్న అభిప్రాయాలు కొన్ని ఏర్పరుచుకొన్నాను. కొంత కాలమయ్యాక వాటికి కాలదోషం పట్టవచ్చు. ప్రస్తుతానికి ఈ నా అభిప్రాయాలు సముచితమైనవి భావించి వాటిని ఇక్కడ చెబుతున్నాను.

పశుపక్ష్యాదులు పాత్రగా గల నీతి కథలూ, దేవతలూ, రాక్షసులూ, మాంత్రికులూ, అతీత శక్తులూ మొదలైన వాటితో కూడిన దేవతా కథలూ గడిచిపోయిన యుగాలకూ, సమాజానికీ సంబంధించిన జానపద కథలూ బాల సాహిత్యంలో ప్రముఖ స్థానం కలిగి ఉంటాయి.

వాస్తవికత :

పైన చెప్పిన కథలలో వాస్తవికతకు చోటు లేదు. “బుల్లి చేపల చేత మాట్లాడించటంలోనే ఉన్నది చిక్కంతా” అన్నాడట ఆలివర్ గోల్డ్స్మిత్ చేపలూ, కాకులూ, ఎలుకలూ మాట్లాడటం వల్ల వాస్తవికత పోతుందని అతడు భయపడి ఉంటాడు. కాని బాల సాహిత్యంలో అలాంటి వాస్తవికత అవసరం. పిల్లలు తాము వినే (చదివే) కథలలోని సన్నివేశాలనూ, సంఘటనలనూ తమ పరంగా అన్వయించుకోవవసరం లేదు. వాళ్ళు వాటికి ఎడంగా ఉండే ఆనందం పొందాలి. “అనగానగా ఒక రాజు, ఆరాజుకు ఏడుగురు కొడుకులు, ఏడుగురు కొడుకులూ వేటకు వెళ్ళి ఏడు చేపలు తెచ్చి ఎండవేశారు.... ఏ రాజు? ఎడుగురు వేటకు పోయి ఏడు చేపలేనా తెచ్చారు? ఏడు చేపలు ఎండేస్తే ఎవరి ముక్కులోకి?” ఇలాంటి సందేహాలు వేటికీ కథలో తావులేదు.

కొన్ని నీతి కథలను కొందరు ఆధునికం చెయ్యాలని ప్రయత్నిస్తారు. ఇది పొరపాటు. మాంసం ముక్కనోట కరుచుకొన్న కాకిని నక్క, “కాకిబావా, కాకిబావా! ఒక్క పాటపాడు! ఒక్క పాటపాడు!” అనగానే ఈ ఆధునిక కాకి మాంసం ముక్కను కాలి కింది పెట్టుకొని, పాటపాడి నక్కను “ఘోల్” చేస్తుంది. ఇది నీతికథ కాదు, జర్నలిజం.

పిల్లల కథలు వర్తమాన జీవితానికి సంబంధించి ఉండాలనీ, అందులో వాస్తవికతకు చోటు కలిగించాలనీ కొందరు కొన్ని రకాల రచనలు చేస్తారు. మాటవరసకు సీత పుట్టిన రోజు పండుగ అనుకోండి. సీతకు పుట్టిన రోజు పండుగ చేస్తారు. బామ్మ తలంటి పోస్తుంది. నాన్నారు తెచ్చిన కొత్తపూల పరికిణి కట్టుకొంటుంది. మామయ్య తెచ్చిన పూల జాకెట్టు వేసుకొంటుంది. అన్న తెచ్చిన కొత్త రిబ్బను ఎంచక్కా పెట్టుకొంటుంది. అమ్మ పూరీలు, జిలేబీలు, మైసూర్పాకూ, బాదం హల్వా చేసి పెడుతుంది.

ఇదే విధంగా తంతు జరిగిపోతుంది. ఇది పిల్లల కథ కాదు. పెద్దవాళ్ళు నెలల పిల్లలతో (వాళ్ళకర్థమవుతుందనుకొనీ, వాళ్ళ భాషే మాట్లాడున్నామనుకొనీ) ‘ఓంతిలా? అయి కావాలా?’ అన్నట్టుగానే ఉంటుంది ఇలాంటి కథ కూడానూ. ఇటువంటి కథలు మరీ జాస్తిగా చదివితే పిల్లలకు తమ పరిసరాల మీద చాలా రోత వుడుతుంది. సినిమాలలో చూపే ప్రేమ నిజమనుకొన్నవాడు వాస్తవ జీవితంలోని ప్రేమ చూసి అనుకొన్నట్లుగా పిల్లలు పెద్దలయ్యాక, వంచినపబడ్డామనుకోగలరు. ఎందుకంటే ఈ కథల్లో ఉండేది ‘స్టెరిలైజ్’ చేసిన జీవితం వాస్తవంగా ఉన్నట్లు భ్రమగొల్పే అవాస్తవం. చేపలూ, కొంగలూ మాట్లాడే కథలు ఇలా మోసం చేయ్యవు.

మౌలిక భావాలు :

బాల సాహిత్యం పిల్లల మెదడులో కొన్ని మౌలికమైన భావాలను బలంగా నాటాలి. ధైర్యసాహసాలు, నిజాయితీ, స్నేహ పాత్రత, త్యాగబుద్ధి, కార్యదీక్ష, న్యాయమూ మొదలైనవి. అన్యాయాన్ని జయించటం ద్వారా సంతృప్తిని కలిగించే కథలు ఎంత అవాస్తవంగా ఉన్నా, పిల్లల మనస్సులకు చాలా మేలు చేస్తాయి. దురాశా, ఓర్వలేని తనమూ, అధికార గర్వమూ, క్రూరత్వమూ, కృతఘ్నతా, అధర్మమూ, స్వార్థమూ మొదలైనవి శిక్షించబడటం కూడా పిల్లలకు తృప్తినివ్వాలి.

కొన్ని కొన్ని సదృశాలు ఒక్కొక్క సమయంలో దౌర్భల్యంగా పరిమించటమూ, ప్రమాదం తెచ్చిపెట్టటమూ జరుగుతుంది. భూతదయ చాలా మంచింది. నిస్సహాయులపట్ల దయ చూపటం వరకూ ఇబ్బందిలేదు. కాని దుర్మార్గుల పట్ల చూపే దయ ప్రమాదాలకు దారితీస్తుంది. అందుచేతనే బోను నుంచి పులిని విడిపించిన బ్రాహ్మడి కథలో ముఖ్యాంశం బ్రాహ్మడి జాలికాడు. అది తెచ్చి పెట్టిన ప్రమాదమే. ఆ ప్రమాదాన్ని నక్కయ్యుక్తిగా తప్పిస్తుంది. యుక్తి కథలకు బాలసాహిత్యంలో చాలా స్థానం ఉంది.

స్థూలంగా చెప్పాలంటే పిల్లల్లో దౌర్భల్యాన్ని పెంపొందించేది మంచి బాల సాహిత్యం కాదు. మహాసత్తుల కథలు ఉత్తమ బాల సాహిత్యం. ఒక లక్ష్యం పెట్టుకొన్నాక మహాసత్తుడైన వాడు ఎన్ని ప్రమాదాలనూ లక్ష్యపెట్టడు. అటువంటి

పాత్రలు గల కథలు ఎంత హెచ్చుగా చదివితే పిల్లలకు కారెక్టర్ అంత బాగా ఏర్పడుతుంది. మన దేశాలవంటి పేద దేశాలలో పిల్లలకు డబ్బు మీద దృష్టి ఏర్పడటం కన్నా 'కారెక్టర్' ఏర్పడటం చాలా అవసరం.

రాక్షసులను మనుషులు జయించటమూ, ధనికులను వాళ్ళ సేవకులు భంగపరచటమూ, అతిసామాన్యమైన వ్యక్తులలో అసాధారణ శక్తులుండటమూ లేదా వారికవి లభ్యం కావటమూ - ఇలాంటి ఇతివృత్తాలు గల జానపద కథలు ప్రపంచమంతటా ఉన్నాయి. వాస్తవ సంప్రదాయాలకు ఎదురు వెళ్ళే ఈ కథలు చదువటంవల్ల కూడా పిల్లలకు కొంత లాభం ఉన్నది. ముఖ్యంగా చిన్న పిల్లలకు దొంగల భయమూ, దయ్యాల భయమూ లాంటివి అతి తేలికగా అబ్బుతాయి. ఆ భయాలను తగ్గించే దొంగల కథలూ, దయ్యాల కథలూ పిల్లలు చదివి ఉండటం మంచింది.

దేవుడి మీద భక్తిని, మత విశ్వాసాలనూ ప్రచారం చేయటానికే రచించిన కథలు పిల్లలకు చెప్పటం అంత మంచింది కాదు. కథల్లో దేవతలూ, భక్తులూ ఉండరాదని కాదు. దేవుణ్ణి నమ్ముకొంటే అన్ని సుఖాలూ ఒనగూడతాయన్న అభిప్రాయాన్ని పెద్దలు కలిగి ఉండటం ఎంత తప్పో, పిల్లలకు ఇవ్వటం అంతకు పదింతలు తప్పు, కథలో నెగ్గవలసినది మనుష్యుత్తమూ, మనిషి సద్బుద్ధినూ, ఇది చాలా ముఖ్యం.

రచనా విధానం:

బాల సాహిత్యం రాసేటప్పుడు కథనం పెద్దవాళ్ళు పిల్లలతో మాట్లాడుతున్నట్టుండాలనుకోవటం నా బుద్ధికి చాదస్తంగా కనిపిస్తుంది. "అప్పుడేమయిందనుకొన్నారూ" "రాజుకో కూతురుందనుకొన్నాం కాదూ?..... చూశారా, వాడివ దుర్మార్గం వాణ్ణి ఏ స్థితికిలోకి తెచ్చిందో?" ఇలా అడుగుడుగునా బాల పాఠకులను తట్టుతూ ఉండటం అనవసరం అనుకొంటాను.

రచనలో వ్యర్థపదాలూ, ప్రకృతి వర్ణనలూ, సౌందర్య వర్ణనలూ పిల్లలను అంతగా ఆకట్టవు. 'కీకారణ్యం', 'కటికచీకటి', 'పండువెన్నెల', 'పెద్ద కెరటాలతో ఉప్పెన' ఇలాంటి మాటలతో వాళ్ళు ఎంతైనా ఊహించుకోగలరు.

పాత్రలు చాలా మంచివాళ్ళయినా కావాలి, చాలా చెడ్డవాళ్ళయినా కావాలి. చాలా తెలివిగల వాళ్ళయినా కావాలి. వట్టి మూర్ఖులైనా కావాలి. చాలా అందంగానైనా ఉండాలి. వికారంగానైనా ఉండాలి. ఓ మాదిరి మంచీ, సుమారైన తెలివీ, ఎటుగాని అందమూ బాల సాహిత్యానికి అవసరం. పాత్రల అంతస్సంఘర్షణలు కూడా అంతే.

పిల్లల కోసం రాయటం ఒక గొప్ప కళ. తెలుగులో ఆ కళను చెప్పుకోదగినంతగా వృద్ధి చేసినవారెవరూ ఉన్నట్టు కనబడదు. కొందరు పాత్రోచిత భాష ప్రవేశపెట్టాలని హీన పాత్రల చేత యాసగా మాట్లాడించటం లాంటి ప్రయోగాలు చేస్తారు. నా దృష్టిలో ఇది గూడా ఈనాటికీ పొరపాటే. కథల్లో సంభాషణలు ఉండక తప్పదు. కాని వాటిలో అంత వాస్తవికత నిరుపయోగం.

బాలగేయాలు, ఇతర రచనలు:

అదృష్టవశాత్తూ ఈనాడు మనలో చక్కని బాలగేయాలు రాసేవారున్నారు. నిజానికి పెద్దవాళ్ళకన్నా పిల్లలు గేయాలను ఎక్కువగా ఆనందించగలరు. బాలగేయ రచనలు పిల్లలకు ఎంతగా అందుతున్నాయో నాకు తెలీదు. కొన్నిటిని బహుమతులు కూడా లభించాయనుకొంటాను.

పిల్లలకు విజ్ఞానం కూడా కొంతవరకూ అవసరమే. ఈ స్పృత్విక్ - హైడ్రోజన్ బాంబు యుగంలో వాళ్ళు తెలుసుకోదగిన వైజ్ఞానిక విషయాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. ఆకాశానా, భూమిమీదా, సముద్రం అడుగునా ఎన్నో పరిశోధనలు జరుగుతున్నాయి. ఆరోగ్య సంబంధమైన అంశాలు చిన్నతనం నుంచీ తెలుసుకోదగినవి ఎన్నయినా ఉన్నాయి. అడవిలో చెట్లలాగా ఈనాటి పిల్లలు వీటిని గురించి ఏమీ తెలుసుకోకుండా పెరగటం చాలా తప్పు.

బాల గ్రంథాలు:

బాల గ్రంథాలు చూడటానికి అందంగా ఉండాలి. అచ్చు చక్కగా ఉండాలి. బొమ్మలు ఊహలను కదిలించేవిగా ఉండాలి. వాటిలో ఎలాంటి అచ్చుతప్పులు ఉండరాదు. అవి చవగ్గా కూడా ఉండాలి.

వ్యాపార యుగంలో ఈ రెండూ కుదరవు. అందుకని సోషలిజం వచ్చేదాకా ఈ సమస్యను తడిపి ఉంచడానికి వీలేదు. ఈ సమస్యను పరిష్కరించటానికి ప్రస్తుతం ఉన్న మార్గాలు ఏవంటే

1. ప్లిల కోసం వేసే పుస్తకాలకు ప్రభుత్వం, లేక ప్రభుత్వాలు సబ్సిడీ ఇవ్వటం.
2. ప్రచురణ కర్తలు ఈ పుస్తకాలను అనేక వేల సంఖ్యలో ముద్రించటం (లక్షల సంఖ్యలో కాకపోతే)

పుట్టిన రోజు పండుగలకూ, ఇతర పండుగలకూ పెద్ద వాళ్ళు పిల్లలకు మిఠాయి వగైరాలతో బాటు చక్కని పుస్తకాలు కూడా బహూకరించడం. ఇతర దేశాలలో ఇరవై అయిదు రూపాయలు ఖరీదు చేసే పిల్లల పుస్తకాలు సైతం అచ్చు అవుతున్నాయి. పెద్దవాళ్ళు బహూకరించకపోతే నిత్య ఖర్చులో నుంచి పిల్లలు అలాంటి పుస్తకాలు కొనటం సాధ్యమా?

పిల్లల పుస్తకాల ప్రచురణ ఆంధ్రలోనే చాలా వెనుకబడి ఉన్నట్టు కనబడుతుంది. మంచి ముద్రణాలయాలు లేకపోవటమూ, బాల పుస్తకాల ప్రచురణ పెట్టుబడిదార్లను ఆకర్షించలేకపోవటమూ, అందుకు కారణాలు కావచ్చు. పిల్లలకు తగినట్టుగా బొమ్మలు వేసే చిత్రకారులు కూడా చాలా తక్కువగానే ఉన్నట్టు కనిపిస్తాయి.

పిల్లలు పుస్తకాలకు గిరాకీ రాగానే అందరూ బొమ్మల రామాయణాలు, భారతాలూ ప్రచురించారు. రామాయణ, భారతాలు పిల్లలకు అనవసరముననుగానీ, వాటికన్నా చాలా మంచి బాల సాహిత్యం ఉన్నది. రాసేవాళ్ళూ, వేసేవాళ్ళూ ఉంటే.

5. మన చదువుల్లో కథల స్థానం ఏమిటి?

- ప్రొఫెసర్ కృష్ణకుమార్, ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయం

మన స్కూళ్ళలో ఒకటే రెండు తరగతులకైనా రోజూ ఒక పీరియడ్ కథలు చెప్పుకోవడానికంటే ఎంత బావుంటుంది? ప్లె! మన పిల్లలు ఆ మాత్రం భాగ్యానికైనా నోచుకోలేకపోతున్నారు. ఈ అవకాశమే ఉంటే బడిలో చేరిన పిల్లలు బడి నుంచి జారిపోకుండా సగం సమస్య పరిష్కారమయ్యేది. 'కథలు చెప్పుకొంటే డ్రాపౌట్ తగ్గుతారా' అని నన్ను చాలా మంది ఎగతాళిగా చూడొచ్చు. ఇంత పెద్ద సమస్యను ఇంత తక్కువగా పరిగణిస్తున్నారని నన్ను ఎద్దేవా చెయ్యవచ్చు. ఇలాంటి సలహా నేనిచ్చినప్పుడు నాపట్ల వెటకారంగా (సానుభూతితోనూ) చూసిన సీనియర్ అధికార్ల నెందరినో నేనెరుగుదును. ఏం చేద్దాం మరి? వారి 'అపార పరిపాలనాసుభవం' వాళ్ళనలా తయారు చేసింది! ఒకప్పుడు ఈ అధికార్లు నాలానే ఎంతో కొంత ఆలోచించి ఉండకపోరు. కానీ పాపం వాళ్ళు సీనియర్లయిపోయాక ఇలా మారిపోయారు!

ఇంతకన్నా ఘోరం ఏమంటే మన ఉపాధ్యాయ శిక్షణా సంస్థల్లో కథలకు కాసంత చోటయినా చిక్కడంలేదు. "కథల ప్రాధాన్యం" మీద మొత్తం శిక్షణా కోర్సుల్లో ఎక్కడయినా ఓ పాఠం ఉంటే ఉండొచ్చు. అంతకంటే కొంచెం లోతుకు పోయిన పాపాన ఈ సంస్థలెప్పుడూ పోవు.

నాకో తీరని కల ఉంది. అదేమంటే మన టీచర్లకు కనీసార్హతగా ముప్పై కథలయినా తదుముకోకుండా చెప్పడం ఉండే రోజు ఎప్పుడొస్తుందా అని. మన ప్రాచీన కథల మీద ఈ మాత్రం పట్టు ఉండే టీచర్లంటే ఎంత అద్భుతంగా ఉంటుందో గదా అని! 'పట్టు' అంటే గందరగోళపరచకుండా, గజిబిజి చెయ్యకుండా సాఫీగా చెప్పగలడం అన్నమాట.

కథలు చెప్పుకోవటం మన సమాజపు సహస్రబాణాల సంప్రదాయం, వారసత్వం! ఒకటి రెండా? వేలాది సాంప్రదాయక కథలు చెవి నుంచి చెవికి, గుండె నుంచి గుండెకు ఎన్ని శతాబ్దాల పాటు ఎక్కిపోయాయో! అంత దూరం నేనాశించడం లేదు గానీ కనీసం ముప్పై కథలు చెప్పగలిగితే మన ఒకటి రెండువ తరగతుల పిల్లలు ఎన్నో విలువలు నేర్చుకొంటారు. ఇతర సబ్జెక్టులతోపాటు కథలకింత చోటివ్వగలిగితే ఎన్నో విషయాలు పిల్లలకు తెలుస్తాయి. మనం చెప్పే ఇతర పాఠ్యాంశాలు కూడా కావల్సినన్ని తెలుస్తాయి.

కథలెక్కడ దొరుకుతాయి?

సాంప్రదాయక కథలంటే ఏమిటి? వీటి ప్రాధాన్యత ఏమిటి? దీన్ని మనం పరిశీలించాలి. ఈ కాలపు కుర్ర టీచర్లను కథలు చెప్పమంటే పిల్లల పత్రికల్ని తిరగేస్తున్నారు. కామిక్స్ను, వాస్తవగాథల్ని, చివరికి పెద్ద పెద్ద జోక్స్ను సైతం పిల్లలకి కథలుగా చెప్పడానికి పూనుకొంటున్నారు. ఇవన్నీ కథల జాబితాలోనే వస్తాయి? వస్తే రావచ్చు. కానీ మన ఆరేడేళ్ళ పిల్లల్ని ఇవి మన పాత కథలంత ప్రభావితం చేస్తాయా అనేది మాత్రం అనుమానాస్పదం.

మన సాంప్రదాయక కథలకు కొన్ని ప్రత్యేక లక్షణాలున్నాయి. ఆ లక్షణాలు ప్రస్తుత పత్రికల్లో వస్తున్న కథల్లో

కన్పించడం లేదు. మంచి కథకుడే లక్షణాలేమిటి? వీటిని తర్వాత పరిశీలిద్దాం. దీనికి ముందు ఇలాంటి మంచి కథలెక్కడ దొరుకుతాయో చూద్దాం.

పంచతంత్రం, జాతక కథలు, మహాభారతం, అరేబియన్ నైట్స్, విక్రమాదిత్య కథలు, వివిధ ప్రాంతాల జానపద కథలు మనకు ఎన్ని మంచి కథలైనా అందిస్తాయి. ఇదొక పెద్ద భాండాగారం. గులిస్తాన్, బోస్టన్, బీర్బల్, తెనాలి రామలింగడు, జానపదాలు లాంటివి కావల్సినన్ని దొరుకుతాయి. ఒక్క మన దేశానికే గాదు ప్రపంచమంతా మంచి కథలు కోకొల్లలు. 'ఇంత పరిశోధన మాకెక్కడ సాధ్యం' అని మీరనవచ్చు. కథలు చెప్పాలంటే అనుకొంటే మంచి కథల్ని ఎన్నుకోవడం వెతుక్కోవడం చాలా చిన్నపని అని నా అభిప్రాయం.

మంచి కథ ఎలా ఉంటుంది?

ఏది మంచి కథ అని నన్నెవరైనా ప్రశ్నిస్తే పిల్లలు తరతరాల నుంచి దేన్ని అద్భుతంగా ఆస్వాదిస్తున్నారో అదే మంచి కథ అని నేను జవాబిస్తాను. ఇక్కడ న్యాయ నిర్ణేతలు పిల్లలే తప్ప మనం కాదని నా దృఢ విశ్వాసం. మన పంచతంత్రంలోని 'సింహం-కుందేలు' కథనే తీసుకోండి. దీన్ని మనం చాలా సీదాసాదా కథగా భావిస్తాం. కానీ లోతులోకి వెళ్ళితే ఇందులోని మంచి కథ లక్షణాల్ని మనం పసిగట్టవచ్చు. ఈ కథలోని మలుపుల్ని ఇప్పుడు కొంచెం పరిశీలిద్దాం.

మన బుజ్జి కుందేలు సింహానికి కవళంగా వెళ్ళాల్సిన దుర్దినం వచ్చింది. తీరిగ్గా కుందేలు సింహం గుహ దగ్గరకెళ్ళేటప్పటికి ఆకలితో సింహం నకనకలాడిపోతుంది. మిన్నూ మన్నూ తెలిసే స్థితిలో లేదది. ఇప్పుడు మన కుందేలు తన అబద్ధాల పురాణాన్ని ప్రారంభించాలి. సింహంతో కనీసం మాట్లాడానికయినా తగిన సందర్భమేనాయది? ఏ మాత్రం కాదని కథ వినే వాళ్ళందరికీ తెలుసు. అయినా కుందేలు తానెందుకు ఆలస్యంగా రావల్సి వచ్చిందో, దారిలో తనని మరో సింహం ఎలా అడ్డగించిందో ప్రాణాలకు తెగించి చెప్పింది. ఆకలి కంటే కోపం తీవ్రమైందని కుందేలుకు తెలుసు. సరిగ్గా ఆ పాయింటునే అది పట్టుకొంది. పెత్తందార్లకు అహంకారం ఎక్కువ. అది ఏ మాత్రం దెబ్బతిన్నా వాళ్ళు ఓర్చుకోలేరు. అందుకే సింహం ఆకలి అవతలబెట్టి శత్రువు సంగతి తేచ్చుకోవాలని కుందేలు వెంట నడిచింది. గుడ్డిగా బావి దగ్గరికి చేరింది.

మళ్ళీ ఇది కుందేలుకు కష్టకాలం (కథలో ఇదో మలుపు). ఇక్కడ కూడా కుందేలు తెలివిగా సింహం తెలివితక్కువ అవేశం మీదా, అసూయ మీద ఆధారపడింది. సింహం బావిలోకి చూసి తన బింబాన్ని శత్రుసింహం అనుకొని దూకి దిక్కులేని చావు చచ్చింది

ఇన్నాళ్ళూ ఇంత ప్రచారం పొందిన ఈ కథను ఇంకొంచెం లోతుగా పరిశీలిద్దాం. ఈ కథా వస్తువేమీ సామాన్యమైంది కాదు. దుర్మార్గమైన అధికార పిశాచం ముందు ప్రాణాల్ని ఉంచి బయటపడ్డం దాదాపు అసాధ్యమైన వేళ కుందేలు లాంటి బదుగు ప్రాణి పాపం ఏం చెయ్యాలి? అనేది ఇక్కడున్న సమస్య. నిజానికిది చాలా పెద్ద విషయం. సాధారణంగా ఇంత పెద్ద విషయాల్ని మనం పిల్లలకు దూరంగా ఉంచాలనుకొంటాం. విచిత్రమేమంటే పిల్లలు ఇంత పెద్ద విషయాన్నే ఇష్టపడతారు! ఎందుకిష్టపడతారు? దాన్ని తర్వాత పరిశీలిద్దాం.

ఇక్కడ మరో అంశం కూడా మనం పరిశీలించాలి. ఒక బక్క ప్రాణి మహాబలవంతుడైన ఒక శత్రువు బారిన పడికష్టాల్లో చిక్కుకొన్న సందర్భమిది. ఇందులోంచి బయటపడ్డానికి ఈ బక్క జీవి ఒక ఎత్తుగడ వేసింది. ఈ ఎత్తుగడలో ఏ మాత్రం 'నీతి' లేదు. మరో సందర్భంలో ఇలాంటి అబ్బాలు చెపితే మనం కుందేల్ని టక్కరి కుందేలు కింద లెక్కగడతాం. కానీ ఇక్కడ ఈ బదుగు ప్రాణి అసాధారణమైన వ్యక్తిత్వాన్ని ప్రదర్శించింది. ఆమోఘమైన ధైర్యాన్నీ, ఆత్మ విశ్వాసాన్ని చూపింది. చిట్టచివరి దాకా ఏ మాత్రం తొణక్కుండా నిలబడికార్యం సాధించింది. ఇందుకోసం ఒక పెత్తందారుతో సాధారణ బదుగు వ్యక్తి మాట్లాడినట్టే భయం భయంగా మాట్లాడింది. అనుకొన్న పని నెరవేర్చుకొంది.

ఈ కథ నడకను కూడా మనం పరిశీలించాలి. కథారంభంలో జంతువులు సింహంతో కుదుర్చుకొన్న ఒప్పందం ఫలితంగా ఒక వింత శాంతి నెలకొంటుంది. పైకి కాలం సజావుగా నడుస్తున్నట్లు కన్పించినా ఇది దినదినగండమే ఉన్నట్టుండి కుందేలు వంతు రావడంతో అసలు కథ తెరమీదికి వచ్చేస్తుంది.

ఇక మన కథ ఒక్కక్షణం కూడా ఆగకుండా చకచకా సాగిపోతుంది. మన కుందేలు ఈ కష్టం నుంచి బయటపడాలంటే ఒక్క నిమిషం వ్యర్థం చేసినా కొంప మునుగుతుంది. అదొక ఎత్తుగడ వేసింది. ఆ ఎత్తుగడేమి నల్లేరు మీద నడక కాదు. మహా ప్రమాదకరమైంది. అయినా కుందేలు దానికే వూనుకొంది. శ్రోతకిక్కడ గుక్క తిప్పుకొనే వీలుండదు. ఏ మాత్రం తటపటాయింపుకు అవకాశం ఉండదు. అతడిప్పుడు కుందేలు పక్షపాతి. అది ఏం చేసినా అతనికది ఎంతో న్యాయంగా ఉంటుంది! ప్రతిదీ మన శ్రోత కుందేలు వైపు నుంచే ఆలోచించడం మొదలు పెడతాడు!

ఈ కథని పిల్లలెందుకంతా ఇష్టపడుతున్నారో గుర్తించడానికి ఈ పరిశీలన సరిపోతుందనుకొంటాను. తమను అందులో చూసుకొని మమైకం కాగల ఒక పాత్ర, ఒక హీరో ఈ కథలో వారికి చిక్కింది. అదే కుందేలు పిల్లల రోజువారీ జీవితంలో కూడా కుందేలు ఎదుర్కొన్న సవాళ్ళ వంటివి ఎన్నో ఎదురవుతుంటాయి.

పిల్లలు చిన్నవాళ్ళు, బలహీనులు, ఎక్కువ సందర్భాల్లో వాళ్ళకిష్టం లేనిదాన్ని వాళ్ళు చెయ్యాలివస్తుంటుంది. అధికారం, శారీరకాధిక్యత గల వారి వల్ల వాళ్ళెప్పుడూ కష్టాల పాలవుతుంటారు. భయాందోళనలకు గురవుతుంటారు. కుందేలు ఎదుర్కొనే సవాళ్ళతో పిల్లలెదుర్కొనే సవాళ్ళకెంతో సామ్యం ఉంది. దీన్ని మనం ఎప్పుడూ గుర్తించం. మన పద్ధతిలో మనం అధికారమంతా మన చేతిలోనే పెట్టుకొని వాళ్ళతో నిత్యవ్యవహారాలు జరుపుతుంటాం.

హఠాత్తుగా ఒక బంధువో, మరొకరో చనిపోతే పిల్లల మీద అది ఎంత ప్రభావం కల్గిస్తుందో, వాళ్ళెంత ఆందోళనకు గురవుతారో మనం గుర్తించం. అలాగే వాళ్ళు తమ కంటే శక్తివంతులైన పెద్దలతో పడే ఘర్షణను కూడా మనం గమనించం.

అందువల్లనే కథా ప్రారంభంలోనే పిల్లలు కుందేలులో తమను చూసుకొంటారు. కథ నడిచే కొలదీ కుందేలు వారికి పెద్ద అకర్షణగా మారుతుంది. కుందేలు ఒక ఎత్తుగడ పన్నింది. అది ఫలించింది. దీంతో తన సమస్యనేగాదు అందరి సమస్యనూ కుందేలు పరిష్కరించింది. పిల్లలు ఇలాంటి పరిష్కారాన్నే ప్రేమిస్తారు. కుందేలు ఎత్తుగడలో పిల్లలకు నచ్చే మరో అంశం కూడా ఉంది. అదేమంటే ఏదో ఒక సాకు చెప్పి అది తప్పించుకొనజూడడం. ఎందుకు ఆలస్యమైంది? అని సింహం

అడిగితే కుందేలు చెప్పిన సాకు పిల్లల్ని ఎందుకాకర్చిస్తుందో చెప్పగలరా? ఎందుకేముంది పిల్లలు కూడా ఇలా సాకులు చెప్పి 'కష్టాల్నించి' బయటపడేవాళ్ళే గదా! అందుకని ఈ ఎత్తుగడతో కుందేలు తనను కాపాడుకోవడమే గాదు సింహాన్ని అంతం చేసింది. శుత్రువును హతమారిస్తే తప్ప పాపం కుందేలు ప్రమాదం నుంచి బయటపడలేదు. అంటే ఈ కథ మనుగడ కోసం సాహసంతో చేసే విధ్వంసాన్ని నాటకీయంగా మన ముందు పెడుతోంది. ఇందులో ఏమి నీతి ఉంది? మనుగడకోసం చేసే పోరాటం తప్ప ఇందులో ఏ నీతి లేదు. పిల్లల వైపు నుంచి చూస్తే తప్ప నిజానికి కథలో మనం అభిందించదగ్గది ఏదీ లేదు. పెద్దలుగా మనం చూస్తే ఈ కథ నీతిలేని కథ. కుందేలు చేసింది పచ్చి మోసం తప్ప మరేమీ కాదు.

కథల ప్రయోజనం ఏమిటి?:

అంటే పిల్లలకు చెప్పడానికి ఎన్నుకొనే మంచి కథల్లో నీతి తప్పనిసరి కాదన్నమాట! అయితే "సింహం - కుందేలు" కథలో ప్రత్యక్ష నీతి గాకపోయినా పరోక్షనీతి లేకపోలేదు. పిల్లల్ని భావోద్రేకానికి గురిచేసే అంశం ఇందులో ఒకటి ఉంది. ఒక ప్రమాదం ముంచుకొచ్చినప్పుడు ఎంత నిబ్బరంగా నిదానంగా ఉండాలో అది చెబుతుంది. సరైన ఆలోచన చురుకుదనం అప్పుడే సాధ్యమని కూడా ఈ కథ చెబుతుంది.

కానీ సాంప్రదాయకార్థంలో ఇలాంటి పరోక్ష నీతిని కథా నీతిగా లెక్కించలేం. నీతి స్పష్టంగా ఉండాలి గానీ ఏదో డౌంక తిరుగుడుగా వెతికి వెతికి చూస్తే తప్ప కనబడకుండాదిగా ఉండకూడదు.

ఈ చర్య సారాంశం ఏమిటి? పిల్లల్లో నైతిక విలువల్ని పెంచడం మనం మన సాంప్రదాయక కథల ప్రధానోద్దేశం కాదు. కథలు చెప్పడం వల్ల వచ్చే అసలైన లాభాలు వేరే ఉన్నాయి. ఇప్పుడు వాటిని చూద్దాం.

మంచి శ్రవణం :

మంచి శ్రోత అంటే ఏమిటి? చివరి దాకా వినేవాడే మంచి శ్రోత. కానీ చాలా మంది చివరిదాకా వినరు. మనం పిచ్చాపాటీ మాట్లాడేటప్పుడు కూడా చాలామంది మధ్యలోనే అడ్డం వస్తుంటారు. మనం చెప్పబోయ్యేది ముందే తెలిసి వాళ్ళిలా చేస్తే కొంత అర్థం చేసుకోవచ్చు కానీ అసలు వీళ్ళకి అంతదూరం వినడానికే ఓపిక ఉండదు. పెద్ద పెద్ద మేనేజిమెంట్, పరిపాలనా కోర్సుల్లో సైతం ఈ రోజుల్లో ఓపిగ్గా వినడాన్ని ఓ వైపుణ్యంగానే గాక ఓ మంచి లక్షణంగా కూడా పరిగణిస్తున్నారు. కథలు చెప్పడం చాలా చిన్న వయస్సు నుంచే ఇలా జాగ్రత్తగా ఓపిగ్గా వినే లక్షణాన్ని పెంపొందిస్తుంది. పెద్దయ్యాక ఇది ఎంతో ఉపయోగపడుతుంది. కథలు, చెప్పడం, వినడం ఒక మహత్తర సంప్రదాయంగా గల మన దేశంలో ఎదుటి వాడిని ఓపిగ్గా వినేవాళ్ళ సంఖ్య ఈ రోజుల్లో తగ్గిపోవడం చాలా విచిత్రంగా అనిపించవచ్చు. నాగరికత పెరిగాక పిల్లలకు కథలు చెప్పడానికి మనకు తీరక చిక్కడంలేదు. దీని ఫలితం మనల్ని ఈ దుస్థితికి తెచ్చింది.

ఊహించడం, తర్కించడం :

తమకు నచ్చిన కథను పిల్లలు మళ్ళీ మళ్ళీ వినాలనుకొంటారు. తమకు తెలియకుండా ఇలాంటి కథల పట్ల వాళ్ళు మక్కువ పెంచుకొంటారు. రెండోసారి కథ వింటున్నప్పుడు తర్వాత ఏం జరుగుతుందో ముందే వాళ్ళు చెప్పగల్గుతారు. ఇలా

జరగబోయ్యేది ముందుగా చెప్పగలడం ఒక సామర్థ్యం. మళ్ళీ మళ్ళీ ఒకే కథ వినడం వల్ల ఇలాంటి సామర్థ్యం పెరుగుతుంది. వాళ్ళ ఆత్మవిశ్వాసం పెరుగుతుంది. వాళ్ళ సర్వతోముఖాభివృద్ధికి దోహదపడుతుంది. మొదటి రెండు తరగతుల పిల్లలు చదవడం నేర్చుకొనేదశలో ఈ 'ముందుగా చెప్పగలడం' అనే సామర్థ్యం ఎంతైనా ఉపయోగపడుతుంది.

గణితం నేర్చుకోవడంలో కూడా ఈ సామర్థ్యం విలువ ఎనలేనిది. గణిత సూత్రాలన్నీ 'ముందుగా ఊహించి చెప్పగలడం' మీదనే కదా ఆధారపడతాయి. అందువల్ల గణిత అభ్యసనానికీ ఈ కథా శ్రవణ సామర్థ్యానికీ మధ్య ఓ సామ్యం, సంబంధం ఉందని నా అభిప్రాయం. కథకు కూడా కొన్ని నిబంధనలు, పద్ధతులు ఉంటాయి. వాటిని పిల్లలు కథలు వినేకొద్దీ పట్టుకొంటారు. ఇలా పట్టుకొనే కొద్ది వాళ్ళు ముందుగా ఏం జరగబోయ్యేదీ ఊహించి మరింత బాగా చెప్పగలుగుతారు. అలాంటి పిల్లలు గణిత సూత్రాల్ని కూడా ఇంతే బాగా పట్టుకోగలుగుతారు.

మరో ప్రపంచం :

పిల్లలు తమ చుట్టూ చూస్తున్న ప్రపంచాన్ని కథలు విస్తృతపరుస్తాయి. తాము ఎప్పుడూ పాల్గొనని సందర్భాలను, చూడని మనషులను, పాత్రను వాళ్ళు కథల్లో చూస్తారు. ఇలాంటి వాటితో మనకేం పని అని మీరనుకోవచ్చు. కానీ ఇవి కూడా మన జీవితంలో భాగాలు! వాటిని ఎప్పుడూ మనం చూడకున్నా అవి మనల్ని, మన ఆలోచనల్ని కదిలిస్తాయి. చిన్న వయస్సులో ఈ కదలిక మరింత ఎక్కువగా ఉంటుంది. జీవితాంతం ఈ క్రమం కొనసాగుతూనే ఉంటుంది. తమ చుట్టూ ఒక్క చెడ్డమనిషి కూడా లేకున్నా పిల్లలు చెడ్డవాళ్ళను గురించి ఆలోచిస్తారు. అలాగే అసాధారణ ప్రతిభావంతుల్ని, బుద్ధిమంతుల్ని, అందగాళ్ళనూ కలుసుకొనే ఛాన్సు తమకెప్పుడైనా దక్కకపోతుందా అని అరాటపడతారు. ఆదర్శమూర్తుల్ని అభిమానించడం పిల్లల మనస్తత్వంలో ఒక భాగం. అలాగే ప్రమాదాలన్నా దుష్టశక్తులన్నా భయపడ్డం కూడా వాళ్ళ స్వభావంలో భాగం. మన సాంప్రదాయక కథలు పిల్లల ఈ మనస్తత్వాన్ని కనుగుణంగా ఉండటం వల్లనే ఇంత కాలం పిల్లల్నిలా ఆకర్షింపగలుగుతున్నాయి. అక్షర ప్రపంచంలోకి ఇంకా అడుగు పెట్టని బిడ్డ ఓ అమ్మమ్మ కథలో అద్భుతమైన మరో ప్రపంచాన్ని చూస్తుంది. అది తన వాస్తవ ప్రపంచం కంటే ఎంతో విస్తృతంగా ఉంటుంది. పిల్లలకు కథల్లో కన్పించే ఈ మరో ప్రపంచం గజిబిజిగా గందరగోళంగా ఉండదు. అందులో ఒక క్రమబద్ధత ఉంటుంది. ఆ క్రమబద్ధతలోనే కొన్ని నైతిక విలువలుంటాయి. కానీ ఆ విలువలు మనం నమ్మే సాంప్రదాయకార్థంలో ఉండవు. ఆ కథల్లో వంచితుడే గెలుస్తాడు. అయితే ఇలా గెలవడానికి వాడు కొన్ని పద్ధతులు పాటిస్తాడు. అవి అనైతికమైనవిగా మనకు సాంప్రదాయకార్థంలో కన్పించవచ్చు. ఆకలితో నకనకలాడే సింహానికి కుందేలు చెప్పిన అబద్ధాలు ఇలాంటివే.

నూతన పదజాలం:

కథలు చెప్పడం పిల్లల భాషా ప్రపంచాన్ని ఎలా విస్తృతం చేస్తుందో కూడా మనం చూడొచ్చు. మాటలు పూర్తిగా వ్యక్తిగత ఆస్తి, ఆ మాటలతో ప్రపంచానికి మనం పేర్లు పెట్టే తీరు కూడా వ్యక్తిగతమైనదే. కానీ ఇదే పదజాలం సామాజిక ఆస్తి కూడా. ఎందుకంటే మన అనుభవాల్ని ఇతరులతో పంచుకోవడానికి ఈ మాటలే ఆధారం. పదాలకున్న ఈ వ్యక్తిగత, సామాజిక లక్షణాలే పదాల అర్థాల్ని నిర్ధారిస్తాయి. ఉదాహరణకు పిల్లవాడికి 'ఆకలి' అంటే ఏమిటో అనుభవం నుంచి

తెలుసు. దీన్నుంచే సింహం 'ఆకలి'తో ఉన్నప్పుడు ఎలా ఉండి ఉంటుందో పిల్లవాడు గ్రహించగలడు. ఇలా 'ఆకలి' అనే తనకు తెలిసిన పదం సింహానికి కూడా వర్తింప చేసుకునేలా ఈ కథ శ్రోతకు సహకరిస్తుంది. మరికొన్ని కథలు వినేకొలది మరికొన్ని పదాల సామాజికార్థాలు పిల్లలకు తెలుస్తాయి. తన స్వంత పదజాలాన్ని ఇతరులకు వర్తింపజేసుకొనే క్రమం వేగిరమవుతుంది. తర్వాత 'చదవడం'లోకి వెళ్ళే పిల్లలకు ఇది చాలా ఉపకరిస్తుంది.

పైన మనం చెప్పుకొన్న నాలుగు కథాప్రయోజనాల్లోని అంశాలు చదవడానికూడా వర్తిస్తాయి. పిల్లలు చదివేకొలది భాషాసూత్రాలను, నిర్మాణాన్ని అర్థం చేసుకోగల్గుతారు. ముందుగా ఊహించి చెప్పగల్గడం పెరిగే కొలది చదవడంలో సామర్థ్యం పెరుగుతుంది. భాషా నిర్మాణంలో సూత్రాలతో పరిచయం పెరిగే కొద్దీ వాక్యంలో తర్వాత ఏమీ వచ్చేది పిల్లలు గ్రహిస్తారు. ఇలా చూస్తే కథలు చెప్పడం పిల్లల భాషా జ్ఞానాన్ని పెరచడానికి అమోఘంగా ఉపకరిస్తుంది!

కథా నైపుణ్యం :

కథలు చెప్పాలనుకొన్నప్పుడు మనకా కథ బాగా మనసుకు పట్టి ఉండాలి. అందులో తడబాటు ఏమీ ఉండకూడదు. తడబడితే మధ్యలో అతుకు కన్పిస్తే కథను ఖూనీ చేసినట్టే లెక్క బాగా మనసుకు పట్టిన కథ అయితే మనం సాఫీగా చెప్పగలం. అలా చెప్పగల్గినప్పుడే కథ చెప్పేవాడికీ, వినేవారికీ మధ్య ఒక సజీవ సంబంధం ఉంటుంది.

అలాగే కథ బాగా మన మనసుకు పట్టి ఉంటే ఆ కథకు సంబంధించిన ఒక స్కెచ్ మన మనస్సులో ఉంటుంది. అప్పుడు శ్రోతల పరిస్థితిని బట్టి మనం ఇష్టం వచ్చినట్లు దాన్ని మార్చుకోగలం. ఒక్కోసారి కథను పెంచాల్సి వస్తుంది. ఒక్కోసారి తగ్గించాల్సి వస్తుంది. కుందేలు సింహం ముందు నిలబడ్డప్పుడు కథను మనం సాగదీయ్యేలేం. అక్కడే వేగంగా కథ నడవాలి. సింహం ఆకలితో నకనకలాడుతూ ఆలోచిస్తున్నప్పుడు కథను మనం నెమ్మదిగా చెప్పాల్సి వస్తుంది. అలాగే కుందేలు భయం భయంగా తన ఎత్తుగడను నెమరేసుకొంటూ అడవిలోంచి వస్తున్నప్పుడు కథను అంత వేగంగా చెప్పాల్సిన అవసరం ఉండదు. ఇదంతా మనకు కథ మీద ఉన్న పట్టుబట్టి ఉంటుంది.

ఇక కథలోని సంభాషణల సంగతేమిటి? వాటినెలా చెప్పాలి అనే ప్రశ్నలున్నాయి. దీనికి మనం పలు మార్గాల్ని రెండు రకాల స్వరాలతో పలకొచ్చు. హావభావాల్ని ప్రదర్శిస్తూ చెప్పొచ్చు. చిన్నసైజు తోలుబొమ్మల్ని ఆడిస్తూ చెప్పడం వల్ల సంభాషణలు చాలా రక్తికడతాయి. ఒక్కో పాత్రను గురించి చెపుతున్నప్పుడు తరగతి గదికి ఈవైపు నుంచి ఆవైపునకు పచార్లు చేస్తూ చెప్పొచ్చు. ఇలా ఎన్నో సృజనాత్మకత పద్ధతల్ని పాటించవచ్చు. ఇవన్నీ పిల్లలకు చాలా ఉత్తేజాన్నిస్తాయి. ఒకే కథను ప్రతి సంవత్సరం చెప్పాల్సిరావచ్చు. ఒకే కథను ఒకే సంవత్సరంలో పలుసార్లు చెప్పాల్సి రావచ్చు. దీనికి తగ్గట్టుగా మనం తయారుకావాలి. ఒక కళగా కథాకథనాన్ని అధ్యయనం చేయాలి. అలవరచుకోవాలి. ఇది ప్రతి టీచరుకూ ఒక తప్పనిసరి సవాలు.

కథలు చెప్పడం తన జీవితంలో విడదీయరాని భాగమైతే ఈ టీచరు జీవితమూ నిస్సారంగా ఉండదని నా గట్టి నమ్మకం. ఇది జరగాలంటే ప్రాథమిక పాఠశాలల పాఠ్యాంశాల పట్ల మన దృక్పథంలో కూడా తీవ్రమైన మార్పు రావాలని నా దృఢ విశ్వాసం.

6) పిల్లలూ - పుస్తక ప్రపంచం

- కీర్తి జయరాం, ఢిల్లీ

నాలుగైదేళ్ళ పిల్లల్లో వస్తున్న మార్పును మీరు జాగ్రత్తగా గమనించండి. ఈ మార్పు ఇంటి వాతావరణం నుంచి బడి వాతావరణంలోకి అడుగుపెట్టడమే గదా అని మీరనవచ్చు. కానీ ఈ మార్పులో అంతర్లీనంగా ఓ అంశం దాగి ఉంది. అదేమంటే ఈ వయస్సులోనే పిల్లలు తమ అభిప్రాయాల్ని ఆసక్తుల్ని మౌఖిక పద్ధతి నుండి అక్షర పద్ధతిలో అభివ్యక్తికరించడం ప్రారంభిస్తారు. బడికే రానిది అక్షరాలెక్కడివి? అక్షర పద్ధతిలో అభివ్యక్తికరణ ఎక్కడిది అని మీరనవచ్చు..

అక్షర ప్రపంచంలోకి తొలి అడుగు :

ఈ అంశం మీద చాలా పరిశోధనలు ఇటీవల జరిగాయి. భాషాతత్వవేత్తలు, మనస్తత్వవేత్తలు కొత్త ఆవిష్కరణలు చేశారు. మాటల్లోంచి రాతల్లోకి మారే ఈ పరిణామక్రమాన్ని మనం పిల్లలు చేసుకొనే ఆటవస్తువుల్లో, వేసుకొనే బొమ్మల్లో, గీసుకొనే పిచ్చిరాతల్లో, ఏర్పరుచుకొనే గుర్తుల్లో, అమూర్తసంకేతాల్లో మనం గమనించవచ్చు.

పెద్దల్లాగా వ్యవహరించాలని పిల్లలకు అంతులేని ఉబలాటం ఉంటుంది. ఇందుకోసం పిల్లలు పై పద్ధతుల్ని కనిపెడతారు. కొత్త సమాచార వ్యవస్థను రూపొందించుకొంటారు. అక్షర ప్రపంచంలోకి ఇలానే వాళ్ళు అడుగిడతారని మనం గుర్తుంచుకోవాలి.

ఆటల్లో పిల్లలకు ఓ చిన్న పెట్టె ఇల్లుగా మారిపోతుంది. ఓ కర్రపుల్ల గుర్రం అయిపోతుంది. మట్టిలో చిన్నపుల్లతో వాళ్ళు రాసే గీతల్లో ఎక్కడెక్కడి ఊహలూ సాక్షాత్కరిస్తాయి. పెద్దలు చేసే పనులన్నీ వీళ్ళిలా చేస్తుంటారు. మనం కొంచెం జాగ్రత్తగా గమనిస్తే మనం చేసే చేష్టలన్నీ పిల్లలు కొత్త రూపాల్లో చేస్తున్నారని ఇట్టే తెలిసిపోతుంది.

ఈ సంకేతాల్ని పిల్లలు ఎక్కడి నుంచి సంపాదించుకొంటారు? తమ వాతావరణం నుంచే సంపాదించుకొంటారు. మరి పల్లెటూరి పిల్లల వాతావరణం, పరిసరాలు వేరు. పట్టణ విద్యాధిక కుటుంబాల్లోని పిల్లల పరిసరాలు వేరు. సహజంగానే అక్షరాలు, చిత్రాలు, బొమ్మలు, దృశ్యాలు, గ్రామీణ పిల్లలకు అందుబాటులో ఉండవు. పుస్తకాలు వారికి దొరకవు. మౌఖికంగా అందే పాటలు. కథలు, జోకులు, వినోదాంశాలు కూడా ధనికుల పిల్లల కందుబాటులో వున్నట్టు పేదపిల్లల కందుబాటులో వుండవు. టి.వి.లో, అగ్గిపెట్టెల మీద, వస్తువుల ప్యాకెట్ల మీద కన్పించే అక్షరాలే వీళ్ళకి అక్షర ప్రపంచం! ఇక తమ తల్లిదండ్రులు కాగితాలతో, కలంతో పనిచెయ్యడం వీళ్ళ ఊహకూడా అందని విషయం, కనీసం క్యాలెండర్లు, ఫోటోలు, దృశ్యాలకూడా అవకాశం ఉండదు. బడిలో అడుగు పెట్టినప్పుడు మాత్రమే వాళ్ళవన్నీ చూస్తారు. బడిలో వున్నంతసేపు మాత్రమే వాళ్ళకీ అవకాశం ఉంటుంది.

మన పద్ధతి - మన వాచకాలు :

ఇక పిల్లలు చదవడం, రాయడం ఎలా నేర్చుకొంటారో చూద్దాం. అక్షరాంటే ధ్వనుల సంకేత రూపాలు. అక్షర రూపానికీ ధ్వనికీ సంబంధం ఏమీ ఉండదు. ధ్వనులను పేర్చి పదాలు, పదాల్ని కూర్చి వాక్యాలు రూపొందించాలి. ఇదొక సంక్లిష్ట ప్రక్రియ. అయితే వాస్తవానికి వినడం, మాట్లాడడం కూడా ఇలాంటి ప్రక్రియే. వేల ధ్వనులుంటాయి. వేల పదాలుంటాయి. వస్తువుకీ పదాలకీ మధ్య సంబంధం ఏమీ ఉండదు. ఇక వాక్య నిర్మాణం సరేసరి. అయినా పిల్లలు అద్భుతంగా చెప్పింది అర్థంచేసుకొంటున్నారు. మాట్లాడుతున్నారు. ఇదెలా జరుగుతోంది?

భయం, జంకూ లేకుండా మాట్లాడనిచ్చినందువల్లే పిల్లలు మాటలు నేర్చుకొంటున్నారు. రాయడం కూడా అంతే! ఇష్టం వచ్చినవి - అవి అనుభవాలు కావచ్చు, ఊహలు కావచ్చు, పిచ్చిపిచ్చివి కావచ్చు. వాగడానికి వీలుండబట్టే పిల్లలు మాటకార్లుగా మారుతున్నారు. రాతలోనూ అంతే. అసలు పిల్లలకో లోకం ఉంటుంది. ఆ లోకాన్ని వ్యక్తీకరించుకొనే రూపంలోనే భాష వారికి పట్టుబడుతుంది. భాషలోని ఏ నైపుణ్యమైనా ఇలానే వంటబడుతుంది.

ఇప్పుడు మన స్కూళ్ళ దగ్గరకొద్దాం. అక్షరాలతో మనం ప్రారంభిస్తాం. ఈ అక్షరాలు కేవలం అమూర్త సంకేతాలు, ఆ అక్షరాలు కూడా ఒక క్రమంలోనే ఉంటాయి. ఆ క్రమంవల్ల పిల్లలకి వారిగేదేమిటో ఎవ్వరికీ తెలియదు. పిల్లలక్కావల్సింది తమ ఆసక్తుల్ని వ్యక్తీకరించడం తప్ప అక్షరమాలలోని ప్రాస్పెడిర్లాల్ని, పరుష సరళాల్ని గుర్తించడం కాదు. వ్యాకరణ పాండిత్యం కాదు. దీన్ని మనం మరచిపోతాం.

అక్కడితో ఆగదు. ఈ అక్షరాలన్నిటినీ గుర్తుంచుకోవాలి. ఎప్పుడో ఏదాది తర్వాత వాడుకోవాలి (పదాలుగా!) ఇక అక్షరాల్ని వాడుకోవడంలో మనం పెట్టే ఆంక్షలు కోకొల్లలు. మూసపోసినట్టు పిల్లలందరూ ఒకే పదాలు వల్లించాలి. ఒకే వాక్యాలు చదవాలి. ఈ పదాలకీ పిల్లల అవసరాలకీ సంబంధం ఉండదు. వీళ్ళ లోకంతో అసలే సంబంధం ఉండదు. అంతా మనం బిగించిన చట్రంలోనే జరగాలి.

అక్షరమాలను దిద్దించే పద్ధతి ఎంత వికృతమైందో మన వాచకాలు కూడా అంతే వికృతంగా ఉంటాయి. వాచక నిర్మాణం ధ్వనుల క్రమాన్ని పరిచయం చెయ్యడంతో ముడిపడి వుండటం ఒక వికారమైతే అపరిచిత, అర్థరహిత, కృత్రిమ పదాలూ, వాక్యాలూ మరో వికారం. 'తమది' అని ఆనందించే అంశం వీటిలో పిల్లలకి ఒక్కటి ఉండదు.

ఇవన్నీ చాలక తప్పులెక్కడా దొర్లకూడదని మనం గొంతు మీద కత్తి పెడతాం. కొత్త విషయాల్లోకి పోతే తప్పులోస్తాయి. అందువల్ల వాచకం వేదమవుతుంది. కంఠస్థం పరమార్థమవుతుంది. ఇక్కడితో పిల్లల ఊహలు ఖతం. ఆసక్తులు ఖతం. ఆలోచనలు ఖతం. అత్యున్నత వర్గాల స్కూల్లోనైనా, మామూలు ప్రభుత్వ స్కూల్లోనైనా సారాంశం మాత్రం ఇదే.

పుస్తకాలూ - పిల్లలూ :

పిల్లలు అక్షర ప్రపంచంలోకి ఎలా అడుగిడతారో మనం మొదట చూశాం. దీనికి కొనసాగింపుగా మన పాఠశాలల్లో ఏమైనా చెయ్యగలమా? పేదపిల్లలు ఇంట్లో అక్షర ప్రపంచానికి దూరమెలా అవుతారో మనం చూశాం. దీనికి పరిష్కారం మనం బడిలో ఏమైనా చూపగలమా? ప్రాథమిక స్థాయిలో అక్షరలోకంలోకి అడుగిడే మన పిల్లలకు పుస్తకాలు ఏమైనా సాధించిపెడతాయా అనేది ఇప్పుడు చూద్దాం. ఇందుకోసం నా అనుభవాలు కొన్ని చెప్పతాను.

1990 ప్రారంభంలో ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి. ఢిల్లీలో ఒక ప్రాజెక్టును ప్రారంభించింది. ఇది 12 మున్సిపల్ స్కూళ్ళలో అమలు జరిగింది. మూడవ తరగతి స్థాయిలో ఎక్కువమంది పిల్లలు బడి మానేస్తున్నారని గుర్తించి ఈ ప్రాజెక్టు చేపట్టారు. 3వ తరగతి పిల్లల్ని కొందర్ని గుర్తించారు. వీరికి శిక్షణ ఇచ్చారు. వీరి ద్వారా 1,2 తరగతుల పిల్లల్ని నూతన పద్ధతిలో అక్షర ప్రపంచంలోకి అడుగిడేలా చెయ్యడం దీని లక్ష్యం.

ఈ ప్రాజెక్టులోకి ప్రవేశించగానే 1,2 తరగతుల పిల్లలకు వాచకాలు తప్ప ఎలాంటి పుస్తకాలు అందుబాటులో లేవని మాకు తెలిపాయింది. దాదాపు పిల్లలందరూ చదవాలన్నా, రాయాలన్నా సతమతమవుతున్నారు. వాచకాల్లోని వాక్యాల్ని కొంచెం తారుమారు చేస్తేవాలు వాళ్ళు చదవలేకపోతున్నారు. వాళ్ళర్థవంతంగా ఏమీ చదవడంలేదని, కేవలం వల్లిస్తున్నారని మాకర్థమైపోయింది. అదే సమయంలో ఈ పిల్లలకి చదవాలనే తృప్త విపరీతంగా వుండటం మమ్మల్ని ఆశ్చర్యపరిచింది.

మొదట మేం కథలు చెప్పడంతో మొదలెట్టాం. తెలిసిన కథలు, కొత్త కథలు లెక్కలేనన్ని పిల్లల ప్రపంచంలో పుట్టుకొచ్చాయి. ఆ తర్వాత కథను మధ్యలో ఆపేసి తర్వాత ఏం జరిగిందో చెప్పమన్నాం. ఒక్కొక్కరు ఒక్కోలా ముగించారు. తాము స్వతంగా కథలు అల్లినట్టు పిల్లలు ముచ్చటపడ్డారు. వాచకాల్ని వదిలేసి ఆ తర్వాత కథలు పెద్దగా చదివి విన్నించసాగాం. పిల్లలు స్వేచ్ఛగా ఆరుబయట ఎవరిష్టం వచ్చినట్టు వారు కూర్చునే వారు. కథలు వినేవారు. చిన్నపిల్లలు కోసం పెద్ద పిల్లలు పుస్తకాలు సేకరించారు. ఆదివారం దినపత్రికలు పట్టుకొచ్చారు. పిల్లలు వీటిలోని బొమ్మల్ని చూసేవారు. తమలో తాము మాట్లాడుకొనేవారు. విచిత్రం ఏమంటే మనం చాలా చిన్నవని, పనికిరానివనీ అనుకొన్నవి కూడా పిల్లల్లో మహా ఉత్సాహం కలిగించేవి. పిట్టలు, పురుగులు, జంతువులు, ఆకులు, పూలు కూడా వాళ్ళతో గుసగుసలాడేవి. ఇలా పుస్తకాల్ని 'చదవడం' పిల్లలు మొదలెట్టారు. ఈ 'చదవడం' విచిత్రంగా ఉండేది. ఓ సింహం బొమ్మ ఉందనుకోండి. 'నేను కూడా అడవికి వెళ్ళా, పెద్ద సింహాన్ని గుహలో చూశా' అని ఓ పిల్లతన ఉత్పత్తి 'అనుభవాన్ని' దీనికి జోడించేది. ఓ పువ్వు కన్నీస్తే చాలు' ఇలాంటి పూలు మా ఊళ్ళో బోలెడు పూస్తాయి' అని మరో పిల్ల అనేది. అంటే పిల్లలీ బొమ్మలతో, కథలతో మమేకమై వాటిని స్వంతం చేసుకొనేవారు. ఆ స్కూళ్ళు తీచర్లు మొదట దీన్ని అర్థం చేసుకోలేక పోయారు. వాళ్ళ దృష్టిలో పలకలమీద రాయడమే అక్షరాలు నేర్చుకోవడం. ఇదంతా దండగమారి పని అనీ, వాళ్ళ సమయం వృధా అవుతోందనీ వాళ్ళు అభిప్రాయం. కానీ తర్వాత భాష నేర్చుకోవడంలో దీని ప్రాధాన్యత గుర్తించి వాళ్ళు కూడా క్లాసులో కథలు మొదలెట్టారు.

దీన్ని మేం మరికొంత విస్తృతం చేశాం. అక్షరాలతో, పదాలతో ఆటలాడడం, అంత్యానుప్రసాలు, స్వంతవాక్యాలు చెప్పడం నుంచి నచ్చిన పదాల్ని చూసి రాయడం దాకా దీనికి జోడించాం. పిల్లలకు అక్షరాలు, పదాలు, వాక్యాలు ఇలా పరిచయమయ్యాయి. అక్షరాల రూపాలతో పాటు కొన్ని అక్షరాలు ఎడమ నుంచి కుడికి వరుసగా పేరిస్తే పదాలుగా, పదాల్ని పేరిస్తే వాక్యాలుగా మారతాయనే సంగతీ వాళ్ళు పసిగట్టారు. వాళ్ళు బొమ్మలేసేటపుడు, పిచ్చిరాతలు కూడా వాక్యాల్లో వరుసగా వుండేవి. కొందరైతే పదాల్ని రాసేవారు. బొమ్మలకు పేర్లు పెట్టేవారు. బొమ్మలేసి అది చేస్తున్న పనిని చింకిరిబింకిరిగా రాసేవారు.

అన్నిటికంటే విశేషం గంటల తరబడి పిల్లలీ పుస్తకాలతో గడపడం. వాటిని తిప్పుతూ బొమ్మల్ని వేళ్ళు పెట్టి చూస్తూ, చేతులతో తడుముతూ, ముద్దు పెట్టుకొంటూ వాళ్ళు ఏమోమో చేసేవారు. వాళ్ళకి చాలామందికి చదవడం ఏమీరాదు. అయినా చదువుతున్నట్టే తల పుస్తకంలో పెట్టి ఏమోమో మాట్లాడేవారు. వాటి మీద రాసేవారు. కాపీ చేసేవారు. ప్రతి దానికీ తమ జీవితాన్ని, అనుభవాన్ని జోడించేవారు. స్వేచ్ఛగా వదిలినందువల్లనే ఇది సాధ్యమైంది. 'ఇలాకాదు ఇలా చెప్పాలి' అని ప్రతిసారీ తప్పులు వెతకడం లేనందువల్లే ఇది వీలైంది.

ఒక్కో మెట్టు పైపైకి :

ఈ ఉత్సాహం మాకు మరింత పనిపెట్టింది. మేం మరిన్ని సేకరించాల్సి వచ్చింది. సేకరించాం. చార్టులు, బొమ్మలు గోడకు వేలాడదీశాం. పిల్లల రాతల్ని కూడా గోడకు తగిలించాం. వాళ్ళ బొమ్మల్ని ప్రదర్శించసాగాం. ఇవన్నీ పిల్లలు చూడానికి (చదవడానికి) అందుబాట్లో ఉండేంత ఎత్తులో ఉంచాం. ఇలా మాకూ కొత్త కొత్త ఆలోచనలు రాసాగాయి. గోడమీద రకరకాల సంజ్ఞలు రాయడం ఈ ఆలోచనల్లో ఒకటి. ఈ సంజ్ఞలు ఒక్క వాక్యంలో ఉంటాయి. ఉదాహరణకి

మీచేతులు పైకెత్తండి', 'అడుకొందారండి', 'అదిగో ఆ చెట్టును తాకి పరిగెత్తిరండి' ఇలాంటి సంజ్ఞలన్నమాట. వీటిని పిల్లలు చదివి అలా చేసేవారు. చూస్తుండగానే ఇదొక ఆటలా మారిపోయింది. పెద్ద పిల్లల్ని ఈ సంజ్ఞలు రాయమనేవాళ్ళం. వాళ్ళు పోటీ పడేవాళ్ళు. అలాగే ఆసక్తి కలిగించే శీర్షికలున్న బొమ్మల్ని తగిలించేవాళ్ళం. పుస్తకాల పేర్లు బోర్డు మీద రాసి ఆ పుస్తకాల్ని గుర్తించమనేవాళ్ళం. పొడుపు కథలు రాసేవాళ్ళం. ఇలా పెద్ద పిల్లలు చిన్న పిల్లలకు మాస్టార్లయి పోయారు!

దీన్ని ఇంకో మెట్టు ఎక్కించడానికి మరో ఆలోచన చేశాం. పిల్లల అనుభవాల్ని రన్నింగు బోర్డు మీద రాయించాం. మొదటి దశలో ఇవి చిన్న చిన్న ఆలోచనలే కావచ్చు. "నేనీరోజు ఒక పిట్టను చూశా", 'నిన్న మా ఇంటికి ఒక కుక్క వచ్చింది.' నా పుస్తకం చినిగిపోయింది. నాకు ఏడుపొచ్చింది.' ఇలాంటి అనుభవాలన్నమాట. ఇలా రాయడంలో పిల్లలు చాలా తప్పులు రాసేవాళ్ళు. మాక్కావల్సింది ఆలోచనలేగాని వ్యాకరణం కాదుగా, ఇష్టారాజ్యంగా రాయమనేవాళ్ళం. పిల్లలు ఈ రాతలు చుట్టూ మూగేవాళ్ళు. చదివేవాళ్ళు. చర్చించుకొనేవాళ్ళు. చదవలేనివాళ్ళు చదవగలవాళ్ళు దగ్గర చెప్పించుకొనేవాళ్ళు. అక్షరాల్ని మెల్లమెల్లగా గుర్తించేవాళ్ళు.

ఇంకో తమాషా పని ఏమంటే చిన్న పిల్లల అనుభవాల్ని పెద్ద పిల్లలు రాయడం, చిన్న పిల్లలు ఏవేవో చెప్పేవాళ్ళు. పెద్ద వాక్యాలుగా, పిచ్చి పిచ్చి వాక్యాలుగా అవి ఉండేవి. వాటిని అలానే రాయమనేవాళ్ళం. వాటిని మళ్ళీ చదివి వాళ్ళకి విన్పించేవాళ్ళం. వాటిని గోడకు వేలాడతీసేవాళ్ళం. ఆ తర్వాత చిన్న పిల్లలు కూడా రాయసాగారు. అలా రాయడానికి వాళ్ళకంత భాషరాదుగదా అందుకోసం ఒక బొమ్మ వెయ్యమనేవాళ్ళం. ఆ బొమ్మకింద ఏదో ఒకటి రాయమనేవాళ్ళం లేదా పెద్ద పిల్లల చేత రాయించేవాళ్ళం. అయితే ఒక జాగ్రత్త తప్పకుండా తీసుకొనేవాళ్ళం. అదేమంటే ఏం రాసినా పిల్లల భాషలోనే ఉండాలి.

ఈ అనుభవాన్ని నేను మాటల్లో చెప్పలేను. పిల్లలు ఎంత ఆనందిస్తారో! ఎంత ఉబలాటపడతారో! కానీ మనం గమనిస్తే ఇందులో చదవడం, రాయడం నేర్చుకోవడంలోని ప్రాథమిక దశ ఉంది. అచ్చం ఇది వినడం, మాట్లాడడం నేర్చుకొనే దశలాంటిది.

సంచీలో పుస్తకాలు :

కొంతకాలం నేనూ, మా పిల్లలు కలిసి ఒక గ్రామంలో ఒక గ్రంథాలయం నడిపాం. గ్రంథాలయం అంటే ఏమిటో అనుకొనేరు. ఒక సంచీలో పుస్తకాలు ... అంతే! వీటిని ప్రతి శుక్రవారం బడికి తీసుకెళ్ళేవాళ్ళం. ప్రశ్నలు వేసేవాళ్ళం. పిల్లలచేత ఆ కథల్ని పలురకాల ముగింపులతో తిరగచెప్పించేవాళ్ళం. కొంతకాలం తర్వాత పుస్తకాలు ఇంటికిచ్చి మళ్ళీ శుక్రవారం తీసుకొనేవాళ్ళం. ఎనభైశాతం పిల్లలు పుస్తకాలు ఏమాత్రం చించకుండా తెచ్చేవాళ్ళు. పుస్తకాలతో పాటు ఆటలు, పాటలు, పొడుపుకథలు, అక్షరాలతో క్రీడలు, స్వీయ కథనాలు, బొమ్మలు వెయ్యడాలు, కథలు రాయడాలు, పాటలు రాయడాలు కూడా చేశాం. ఇదంతా పెద్ద హంగామాగా మారిపోయింది. శుక్రవారం వస్తోందంటే చాలు పిల్లలు ఎక్కడలేని సంబరాన్ని ప్రదర్శించేవారు. క్రమంగా ఇది పెద్ద పిల్లలకు, బడి మానేసిన అమ్మాయిలకూ పాకింది. వాళ్ళని సభ్యులుగా చేర్చుకుని పుస్తకాలు ఇవ్వసాగాం. ఆ చిన్న ఊళ్ళో మాకు 120 మంది సభ్యులయ్యారు. చినిగిపోయిన పుస్తకాల్ని అతికించడం, అట్టలు వేయించడం, మరీ చినిగిపోయినవి కత్తిరించి ఛార్టులుగా మార్చడం - ఇవన్నీ పిల్లలే చేసేవారు. ఈ అనుభవం మాకు నేర్పించేమంటే పిల్లల ఉత్సాహానికి తగినన్ని పుస్తకాలు మా వద్దలేవు. ఈ దేశంలో చిన్నారి పిల్లల పుస్తకాల క్షామా ఎంత దారిద్ర్యమో!

భోజన విరామంలో పుస్తక పఠనం :

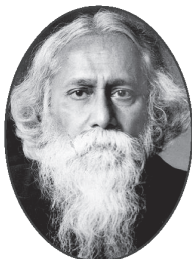
నా మరో అనుభవం చెప్పతా వినండి. మా స్కూల్లో మధ్యాహ్న విరామ సమయంలో నేను ఇలాంటి గ్రంథాలయాన్నే నడిపాను. పుస్తకాలు తీసుకెళ్ళడం ఒక రూంలో తాళ్ళకి వేలాడదీయడం నా పని. పిల్లలు మెల్లగా గుమిగూడ్డం ప్రారంభించేవారు. కొందరు దూరంగా నిలబడి చూచేవారు. కొందరు బొమ్మల్ని తిరగేసేవారు. మరికొందరు తీసుకొని చదివేవారు. ఇలా క్రమంగా నా లైబ్రరీ 'జనాదరణ' పొందసాగింది. లంచ్‌టైంలో నేను స్టాఫ్‌రూంలో లేకుండా ఏమైపోతున్నానో నా తోటి టీచర్లకు కొన్నాళ్ళు తెలిసేది కాదు. ఆ తర్వాత వాళ్ళు అర్థం చేసుకొన్నారనుకోండి. క్రమంగా నేను పుస్తక మిత్రుల్ని తయారుచేసుకొన్నాను. వాళ్ళకి పుస్తకాలు ఇంటికివ్వడం మొదలుపెట్టాను. ఇక్కడ కూడా నన్ను వెంటాడిన సమస్య పుస్తకాల కొరత. మంచి పిల్లల పుస్తకాల కొరత.

చివరిగా ఒక్కమాట. పిల్లలకి పుస్తకాల్ని తమవిగా అన్పించేలా చెయ్యాలి. అంటే వాళ్ళు స్వంతం చేసుకోవాలి. అప్పుడు పిల్లలు పుస్తకాల వెంట పడతారు. పిల్లలు ఈ చిన్నలైబ్రరీల్ని అద్భుతంగా నిర్వహిస్తారు. రెండోది వాళ్ళ ప్రపంచం వాళ్ళకి అందులో కన్పించాలి. అలాంటి పుస్తకాలుండాలి. మూడోది స్వేచ్ఛగా వాళ్ళిష్టం వచ్చినట్లు వాళ్ళు పుస్తకాల్ని వాడుకోనివ్వాలి. చూడ్డం కూడా చదవడమే అని మనం గుర్తించాలి. నాలుగవది పుస్తకాల చుట్టూ మనం రకరకాల కృత్యాలు చేపట్టాలి. పిల్లల ఆసక్తులు, ఆనందాతిరేకాలు, అనుభూతులు రాబట్టాలి. వాటితో భాషను అనుసంధానం చెయ్యాలి. అప్పుడు వాళ్ళ స్వప్నలోకమంతా మన ముందు సాక్షాత్కరిస్తుంది. ప్రాథమికదశలో ఇలా చెయ్యడం భాష నేర్చుకోవడంలో (చదవడం, రాయడంలో) చాలా కీలకపాత్ర వహిస్తుందని మనం నమ్మితేనే ఇలా చెయ్యగలం. వాచకాలు వల్లించడమే భాష నేర్చుకోవడం కాదని మనం ఒప్పుకొంటేనే ఇది సాధ్యం!

సాంస్కృతిక గురువులు
(Universal Teachers)

రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్

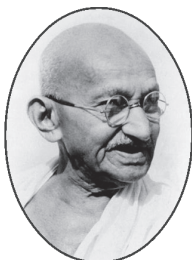
(07.05.1861 - 07.08.1941)

స్కూలంటే పెద్దపులి బోనులాగా, ద్వీపాంతరవాస శిక్షలాగా ఉందని తరచూ రవీంద్రుడు బాధపడేవాడు. బ్రిటిష్వారి గుమాస్తాలను తయారుచేసే విద్యా పరిశ్రమ పాఠశాలకు భిన్నంగా, శాంతినికేతన్, విశ్వభారతి విద్యా సంస్థలను స్థాపించి స్వేచ్ఛగా విద్యను ఎలా నేర్చుకోవాలో మనకు నేర్పించారు. మాతృభాషలో విద్యాబోధనను సమర్థించారు రవీంద్రకవి. కేవలం నాలుగు గోడల మధ్య చదువులూ - పరీక్షల ద్వారా సమగ్రజ్ఞానం రాదనీ, స్వయంకృషి, ఆలోచన ద్వారా మాత్రమే జ్ఞానం సంపాదించాలని అన్నారు. బట్టిపట్టడం విద్యకాదనీ, నేర్చుకోవడంలో పొందే ఆనంద అనుభవమే నిజమైన విద్య అనీ తన శాంతినికేతన్ ద్వారా నిరూపించారు. శాంతినికేతన్లో రవీంద్రుని మార్గంలో చదువుకున్న సరోజినీ నాయుడు వంటి ఎంతో మంది ప్రపంచ ప్రఖ్యాతిగాంచారు. విద్యపైన రవీంద్రుడి అద్భుత వ్యంగ్య రచన 'చిలకమ్మ చదువు' ప్రతి ఒక్కరూ చదివితీరాలి.

గాంధీ

(01.10.1869 - 30.01.1948)

ఇంగ్లాండ్లో విద్యాభ్యాసం చేసిన గాంధీ భారతదేశంలో ప్రాతిపదిక విద్య ప్రయోజనాన్ని తన రచనల ద్వారా ప్రచారం చేయడమేకాదు, స్వయంగా తన కుమారుడికీ, ఇతరులకూ విద్యను నేర్పే బాధ్యతను కూడా చేపట్టారు. విద్యార్థులకు వ్యాయామంతోబాటు వృత్తివిద్యానూ నేర్పాలని, ప్రవర్తన వ్యక్తిత్వం, శీలం వంటి వాటి ద్వారా ఆత్మశిక్షణను పొందే విధంగా విద్యార్థులను తయారుచేయాలనీ చెప్పిన గాంధీ విదేశీ భాషలో విద్యాబోధనను తీవ్రంగా వ్యతిరేకించారు. 1937లో సేవాగ్రాంలో గాంధీ స్థాపించిన పాఠశాలలో మూడు గంటల వృత్తివిద్యా శిక్షణ, రెండు గంటలు పుస్తక పఠనమూ తప్పనిసరి. ఉపాధ్యాయులు కేవలం బోధించడమే కాదనీ పాఠాలలోని సారాన్ని విద్యార్థులకు అర్థమయ్యేలా చూడాలన్నారు. ఉపాధ్యాయులు తాము బోధించే పాఠ్యపుస్తకాలకు బానిసల్లా మారకుండా, తమ సొంత అనుభవజ్ఞానంతో బోధించాలని గాంధీ భావించారు.

మరియా మాంటిస్సోరి

(31.08.1870 - 06.05.1956)

ఉపాధ్యాయులే పిల్లల్ని అనుసరించాలనే మాంటిస్సోరి శిశుకేంద్ర విద్యకు ఆద్యురాలు. ఆట పాటలద్వారా విద్యబోధించే ఈ విధానం మూలంగా ప్రపంచ వ్యాప్తంగా ఉద్యమంలా మాంటిస్సోరి బడులు వెలిశాయి. బాలలకు కూడా తమదైన ఒక ప్రపంచం ఉంటుందనీ, అందులో హాయిగా జీవించేహక్కు వారికుందనీ, వారిని పువ్వుల్లా స్వేచ్ఛగా పెంచాలని ఆమె ప్రపంచాన్ని కోరేవారు. వెలుగునిచ్చే తరగతి గదులు. ఉత్సాహాన్ని కలిగించే బోధనోపకరణాలు వంటి కొత్త అంశాలతో విద్యారంగంలో విప్లవాత్మక మార్పులు తెచ్చిన మాంటిస్సోరి ఇటలీ దేశపు తొలి మహిళా డాక్టరు. స్త్రీవాది. ఆరేళ్ళలోపున్న పిల్లల గ్రహణశక్తి పెంచేందుకు, వికలాంగులకోసం నూతన బోధనోపకరణాలు తయారుచేశారు. ఇటలీలో ముసోలినీ ఈమె ఆధ్వర్యంలో స్కూళ్ళను నడిపినప్పటికీ ఆ పిల్లలకు జాతీయ ఉన్మాదాన్ని నూరిపోయడం సహించలేక ఆ బాధ్యత నుండి వైదొలిగారు. రెండవ ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో మన దేశంలో 6 సంవత్సరాలు జీవించిన మాంటిస్సోరి మన దేశంలో గిజూభాయి వంటి విద్యావేత్తలకు ఆదర్శంగా నిలిచారు

ఎ.ఎస్.నీల్

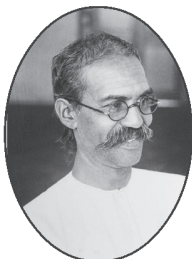
(17.10.1883 - 23.09.1973)

ప్రస్తుతం అమలులోవున్న పెట్టుబడిదారీ విద్యావిధానంపై విసుగెత్తిపోయిన ఏ.ఎస్.నీల్ అనే స్కాట్లాండ్ ఉపాధ్యాయుడు ఇంగ్లాండులోని ఒక కొండపైన సమ్మర్ హిల్ అనే స్కూలును ప్రారంభించారు. ఈ స్కూల్లో టైంటేబుల్ లేదు. పరీక్షలు అసలేలేవు. ఆశ్చర్యంగా ఉన్నా ఇది నిజం. ఈ స్కూలును ప్రయోగాత్మకంగా నడిపారు. ఆడ, మగ పిల్లలకు కలిపి చదువు చెప్పడం ద్వారా వారి మధ్య చెడుప్రవర్తనా సమస్యలు ఉండవని రుజువుచేశారు. ఈ ప్రయోగాత్మక విద్యావేత్త. సహజంగా చురుకుగా, తెలివిగా జన్మించిన పిల్లల్ని నేటి స్కూళ్ళు తమ బట్టి పద్ధతులతో ప్రస్తుత పెట్టుబడిదారీ సమాజానికి విధేయుల్లా, బానిసల్లా తయారుచేస్తున్నాయని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు నీల్. కఠినమైన క్రమశిక్షణ పిల్లల్ని మేధావులుగా కాదు విలస్లుగా తయారుచేస్తుందంటారు. ఎవరికినచ్చిన అంశాన్ని వారు నేర్చుకునే అవకాశం కల్పిస్తే పిల్లలు స్వేచ్ఛగా ఎదుగుతారనే నీల్ అటువంటి నూతన బోధనాపద్ధతిని పాటించారు. టీచర్లకు మానసిక రుగ్మతలుంటే (ప్రాబ్లం టీచర్) అనే ఆయన రాసిన పుస్తకాన్ని ప్రతి ఉపాధ్యాయుడు తప్పక చదవాలి.

గిజుభాయి బగేకా

(15.11.1885 - 23.06.1939)

పిల్లల విద్య, మానసిక వికాసాల కోసం తన జీవితాన్నే అంకితం చేసిన గిజుభాయి బగేకా గుజరాత్ లోని చిట్టల్ లో జన్మించారు. పిల్లలు ఇతన్ని ఆప్యాయంగా 'మీసీల అమ్మ' అని పిలిచేవారు. 1922లో కస్తూర్బాగాంధీతో కలిసి బాలమందిర్ ను స్థాపించిన గిజుభాయి మాంటిస్సోరి విద్యా పద్ధతిని ప్రచారం చేసేందుకు పలు సభలు నిర్వహించారు. పిల్లల మానసిక వికాసం, పెంపకం వంటి అంశాలపై గిజుభాయి ఎన్నో పుస్తకాలు రాశారు. పిల్లల అభివృద్ధి ఆయా పౌర సమాజాలపై ఆధారపడి ఉంటుందని, ఏ దేశపు అభివృద్ధినైనా నిర్ధారించాలంటే ఆ దేశంలోని పిల్లల జీవితాల్ని ప్రామాణికంగా తీసుకోవాలని చెప్పారు గిజుభాయి. ప్రాథమిక విద్యారంగంలో అమూల్యమైన మార్పులకు ఆద్యుడయ్యారు. పిల్లలలో ప్రేరణ కల్పించడం - నైతిక విలువలతో ఉండం, సామాజిక బాధ్యతను కలిగివుండడం. ఉపాధ్యాయుని కనీస అర్హతలుగా గిజుభాయి పేర్కొంటారు. "భారత విద్యా రంగానికి గిజుభాయి ఆదర్శం" అని పలువురిచే మన్ననలు అందుకున్న మహోన్నతుడు మన గిజుభాయి. తన అనుభవాలను క్రోడీకరించి 'పగటికల' వంటి పలు పుస్తకాలు రాశారు.

మకరెంకో

(13.01.1888 - 01.04.1939)

అల్లరి పిల్లల్లో నైతం అద్భుత మార్పులు తీసుకువచ్చిన ఆచరణశీలి మకరెంకో. విప్లవానికి పూర్వం రష్యాలోని దోపిడీ వ్యవస్థలో దొంగలుగా తయారైన పిల్లల్ని, వేలాది యువజనుల్ని విద్యా శిక్షణ ద్వారా మేధావులుగా తయారుచేసే లోకాన్ని ఆశ్చర్యపరిచారు మకరెంకో. విద్యాబోధన శాస్త్రం అన్ని శాస్త్రాలకన్నా ప్రాముఖ్యమైనదనీ, ఉపాధ్యాయులు సమిష్టికృషి చేయడం ద్వారా మాత్రమే బాలబాలికలను ఆదర్శ పౌరులుగా తయారుచేయగలరనీ, నిజమైన విద్యాబోధన వ్యక్తిని సమిష్టిగా మారుస్తుందనీ అంటారు. సమిష్టి విద్యా బోధనలో వ్యక్తిగత శ్రద్ధ అంతర్భాగమనీ, విద్యను బోధించే సాధనాలన్నీ పరిస్థితులకు అనుకూలంగా మారుతూ ఉండాలనీ, నిరంతర అధ్యయనం, శిక్షణ, అనుభవం ద్వారా మాత్రమే మంచి విద్యాబోధనా నైపుణ్యం అలవడుతుందనీ మకరెంకో మాటలు ఉపాధ్యాయ లోకానికి అనునిత్య ఆచరణ సూత్రాలు. విద్యపైన 100కు పైగా పుస్తకాలను మకరెంకో రాశారు.

జ్యోతిబా పూలే (11.04.1827 - 28.11.1890)

సావిత్రిబా పూలే (03.01.1831 - 10.03.1897)

అంజేద్వర్కి గురువైన జ్యోతిబాపూలే విద్యార్థి దశ నుంచే సమాజంలో అసమానతలకు, కుల వివక్షకు వ్యతిరేకంగా పోరాడారు. శూద్రకులస్తుల కోసం దేశంలో మొట్టమొది పాఠశాల పూలే స్థాపించారు. అణగారిన ప్రజల కోసం ఎన్నో గ్రంథాలయాలనూ, పాఠశాలలనూ ప్రారంభించి గొప్ప రచనలు చేశారు. తన భార్య సావిత్రిబా పూలేకి చదువు నేర్పించి ఆమె చేత బాలికల పాఠశాల ప్రారంభించారు. ఆ పాఠశాలలోనే సావిత్రి టీచర్ గా మారి దళిత బాలికలకు పాఠాలు నేర్పారు. మన దేశ మొదటి స్త్రీ ఉపాధ్యాయురాలు సావిత్రి. ఎన్నో అగ్రకుల, పెత్తందార్ల, రౌడీల పీడననూ, అవమానాన్ని ఎదుర్కొంటూ ఆమె ఉపాధ్యాయ వృత్తిలో కొనసాగారు. తమ కాలంలో దళిత, అణగారిన జనం అభ్యున్నతి కోసం ఈ దంపతులు తమ ఆస్తిని, జీవితాన్ని త్యాగం చేసి విద్య నేర్పించడం ద్వారా దళిత, శూద్ర సమాజాలలో విప్లవాత్మకమైన ఆలోచనా విధానం చోటు చేసుకొనేందుకు ఆద్యులయ్యారు. విద్యను ఆయుధంగా అసమాన సమాజంపై ఎక్కువెట్టిన ఘనులు ఈ దంపతులు.

సొసాకు కొబయాషి

(18.06.1893 - 1962)

తమకళ్ళముందు జరిగే విషయాలను చూసి పిల్లలు నేర్చుకొంటారని. అందుకు తగినట్లుగా వాస్తవికంగా బోధించాలనే కొబయాషి టోక్యోలో జన్మించారు. ఇందుకోసం టోక్యోలో ఏకంగా రైలుబడి అనే పాఠశాలను ప్రారంభించారు. 7 రైలు పెట్టెలే ఈ బడి తరగతి గదులు. రైతులు, కార్మికులు, చేతిపనివారు కూడ అధ్యాపకులే. ఏ రోజుకారోజు, ఏ పాఠ్యాంశాలు నేర్చుకోవాలో చెబుతారు. పిల్లలు ఇష్టం వచ్చిన సబ్జెక్టును నేర్చుకోవచ్చు. రోజూ షికార్లు, ఆట, పాటలూ, సంగీతం తప్పనిసరి. తిట్లం, కొట్టడం, అవమానించడం, ఒక బిడ్డతో ఇంకొకర్ని పోల్చడం నిషేధం. క్రమబద్ధమైన సంగీతంలా ఈ స్కూలు నడిచిన తీరును టెట్సుకో కురొయనాగి అనే రచయిత్రి 'రైలుబడి' అనే పుస్తకంగా రాశారు. ఈమె కూడా ఆ స్కూల్ లో చదివిన విద్యార్థి. ఒక అజరామమైన విద్యావిధానాన్ని రైలుబడి ద్వారా ప్రవేశపెట్టిన కొబయాషి సంగీతపట్టభద్రుడు. 1945లో టోక్యోపై జరిగిన బాంబుదాడిలో ఈ పాఠశాల సర్వనాశనమైంది. మనకూ ఇటువంటి బళ్ళు ఉంటే మన పిల్లల అసలు ఇంట్లో నిలుస్తారా?

పాలో ఫ్రేరి

(19.09.1921 - 02.05.1997)

ప్రస్తుతం అమలులో ఉన్న విద్యావిధానం బానిసలకు బానిసలనే తయారుచేస్తుందని నినదించి - పీడితతాడిత ప్రజల ముంగిటకి విద్యను నడిపించిన ఘనుడు ఫ్రేరి. పీడితులగు పేదలకు పాలక వర్గాల విద్య సరిపోదని - నిత్యమూ వారెదుర్కొంటున్న పీడనను సంఘటితంగా నిరోధించే విద్యను వారికందించారు ఫ్రేరి. ఈ భావాలతో ఫ్రేరి రాసిన 'పెడగాగి ఆఫ్ ది అప్రెస్ట్' 19 ప్రపంచ భాషల్లోకి (తెలుగులో 'పీడితుల విద్యాశాస్త్రం') అనువాదమై విద్యావేత్తల సంప్రదాయ ఆలోచనా పునాదుల్ని కదిలించింది. దీనితో ఫ్రేరిని బ్రెజిల్ నుంచి వెళ్ళగొట్టారు. పిల్లలు సమాచారాన్ని వల్లవేసే యంత్రాలు కారనీ, ఉపాధ్యాయుడు సమాచారాన్ని నింపే పనివాడుకాదనీ, ఇదంతా బ్యాంకింగ్ విద్య అనీ అవహేళన చేస్తారు ఫ్రేరి. పీడితులకు చదువు అధ్యయనం నుంచే కాదు. పోరాటం ద్వారానే సాధింపబడుతుందని చెప్పే ఫ్రేరి విద్య గురించీ, సంస్కృతి గురించి చేసిన లోతైన పరిశోధనా విశ్లేషణలు ఈ దోపిడీ వ్యవస్థను పునాదులతో సహా కదిలించి పెకలించివేస్తాయి.

ఎస్.ఎ.వార్నర్

(17.12.1905 - 28.04.1984)

మన దేశంలోని గిరిజనులకంటే వెనకబడిన జాతి న్యూసిలాండ్ లోని 'మెయిరీ' జాతి. నిత్యమూ యూరోపియన్ దోపిడీ పదఘట్టన కింద నలిగిపోయే ఈ జాతి వారి బుర్రలకు అర్థమయ్యే విధంగా విద్యాబోధన పద్ధతులు కనిపెట్టి వారిని విద్యావంతుల్ని చేసిన సృజనశీలి ఎస్.ఎ.వార్నర్. ఈ క్రమంలో ఆమె రూపొందించిన బోధనాపద్ధతే ఆర్గానిక్ టీచింగ్. ఈమె మెయిరీలపైన యూరోపియన్ పాఠ్యపుస్తకాలను రుద్దకుండా వారి ప్రకృతి జీవనంలోని వివిధ అంశాల నుండే సులభంగా వారికి విద్యను నేర్పించి వారికోసం ప్రత్యేకంగా ఎన్నో శిశుమందిరాలను స్థాపించారు. వారికి తెలిసిన పదాలతోనే అంచెలంచలుగా వారిని విద్యావంతులుగా తీర్చిదిద్దింది. బోధనలో ఈమె ఆవిష్కరించిన సూత్రాల ఆధారంగానే ప్రముఖ విద్యావేత్త పాలోఫ్రెయిరీ అణచివేతకు గురవుతున్న పీడితులకోసం విద్యాబోధన సూత్రాలలో విప్లవాత్మక మార్పులు తెచ్చి బ్రెజిల్ యువతను విద్యావంతుల్ని చేశారు. ప్రపంచ విద్యాబోధనలో వార్నర్ కృషి అపురూపం. అనితరసాధ్యం.

సుహోష్లిన్స్కీ

(1918 - 02.09.1970)

నేటి చదువులు పిల్లలలోని సృజనాత్మకతను చంపే హింసా విధానంగా ఉన్నాయని చెప్పే సుహోష్లిన్స్కీ నిస్సారమైన యాంత్రిక బోధనకు ప్రతామ్నాయంగా జీవశక్తిగల పద్ధతులను కనిపెట్టి ప్రచారంచేశారు. బోధన అంటే పిల్లల బుర్రల్లోకి వినయపరిజ్ఞానాన్ని బలవంతంగా చొప్పించడం కాదనీ, పిల్లలు బుద్ధితోనే కాదు హృదయంతో కూడా నేర్చుకుంటారనీ, పిల్లలు ఇళ్ళ దగ్గర కోల్పోయిన బాల్యాన్ని పాఠశాల వారికివ్వాలనే సుహోష్లిన్స్కీ తన అనుభవాలను క్రోడీకరించి విద్యాబోధనపై 'పిల్లలకే నా హృదయం అంకితం' అనే అద్భుతపుస్తకాన్ని రాశారు. తన అనుభవసారమే బోధనా పద్ధతిగా 'సంతోషచంద్రశాల' అనే పిల్లలబడిని పల్లెప్రకృతిలో నడిపిన సుహోష్లిన్స్కీ పిల్లల విద్యావేత్తేకాదు - రెండో ప్రపంచ యుద్ధంలో హిట్లర్ నాజీ సేనలపై విరోచితంగా పోరాడి తన భార్యను, బిడ్డను పోగొట్టుకొన్న యుద్ధ యోధుడు కూడా.

జాన్ హోల్ట్

(14.04.1923 - 14.09.1985)

విద్యార్జనకు స్కూలే అవసరంలేదనే విప్లవాత్మక విద్యాబోధనా పద్ధతికి మార్గదర్శకులు జాన్ హోల్ట్, మన పిల్లలు బడి అంటే ఎందుకు భయపడతారు? చదవమంటే మొండికెందుకు వేస్తారు? లాంటి అనేక అంశాలపై జాన్ హోల్ట్ చేసిన పరిశోధనలు ప్రస్తుత విద్యా విధానంలోని డొల్లతనాన్ని, దోపిడీ తత్వాన్ని నగ్నంగా మనముందు నిలబెడతాయి. ఈ దోపిడీ వ్యవస్థలోని పాలకులు తయారుచేస్తున్న సిలబస్ మూలంగా పిల్లలు ఎలా నాశనం అవుతున్నారో, ఉపాధ్యాయ శిక్షణ నిస్సారంగా ఎలా మారుతుందో, అంతిమంగా పాఠశాలలు మానసిక వ్యాకులత కలిగించే పిచ్చాసుపత్రుల్లా మారిపోయి బిడ్డల ఆత్మహత్యలకు ఎలా కారణమవుతున్నాయో తన రచనల్లో అద్భుతంగా వివరించారు హోల్ట్. నేర్చుకోవడం పిల్లల సహజనజం అనీ, తల్లిదండ్రులూ, ఉపాధ్యాయులూ వారికి సహకరిస్తే చాలనే హోల్ట్ పిల్లల కుటుంబాలలో కలిసిపోయి వారికి అభద్రతలేని విద్యనూ, వివేకాన్ని బోధించిన అభ్యుదయ విద్యా పథగామి.

నీల్బాగ్ డేవిడ్

(18.08.1921 - 08.08.1984)

గ్రామీణ తెలుగు విద్యార్థుల కోసం అంతర్జాతీయ ప్రమాణాలతో స్కూలును స్థాపించిన ఘనులు డేవిడ్ హాస్పిరో. ఈయన భారతీయ దంపతులకు ఇంగ్లాండ్‌లో జన్మించారు. భారతదేశంపై మమకారం పెంచుకున్న ఈయన బ్రిటిష్ కౌన్సిల్ ఉద్యోగిగా మద్రాసు కార్పొరేషన్ స్కూళ్ళ పిల్లలకోసం పాఠ్యపుస్తకాలు రూపొందించారు. ఉద్యోగానికి రాజీనామా చేసి ఋషివ్వాలి, నీలగిరి, బ్లూమౌంటెన్ స్కూళ్ళలో కొంతకాలం పనిచేశారు. ఆతర్వాత కర్ణాటక, ఆంధ్ర సరిహద్దులలో 'నీల్బాగ్' పేరుతో స్కూలు స్థాపించారు. క్లాసుల వారీ విభజన లేకుండా పిల్లల నుండి ఇరవై సంవత్సరాల పెద్ద పిల్లల వరకు ఒకేచోట కలిసి చదువుకోవడం ఈ స్కూలు ప్రత్యేకత. నేర్చుకోవడానికి తమకంటే చిన్నవారికి పెద్ద పిల్లలు సాయపడతారు. ఉపాధ్యాయులు కేవలం పఠ్యవేక్షకులు మాత్రమే. సంగీతం, కవిత్వం, లలితకళలు, మట్టి బొమ్మలు చేయడం, కొయ్యపని వంటివి పిల్లల పాఠ్యక్రమంలో భాగాలు. శారీరక, మేధోశ్రమలను ఏకం చేసి శ్రమ గౌరవాన్ని అనుభవ పూర్వకంగా అర్థం చేయించే విద్యావిధానం ఈ స్కూలు ప్రత్యేకత. తన కొడుకుతో కలిసి డేవిడ్ పిల్లల కోసం వందకు పైగా పుస్తకాలు రాశారు.

